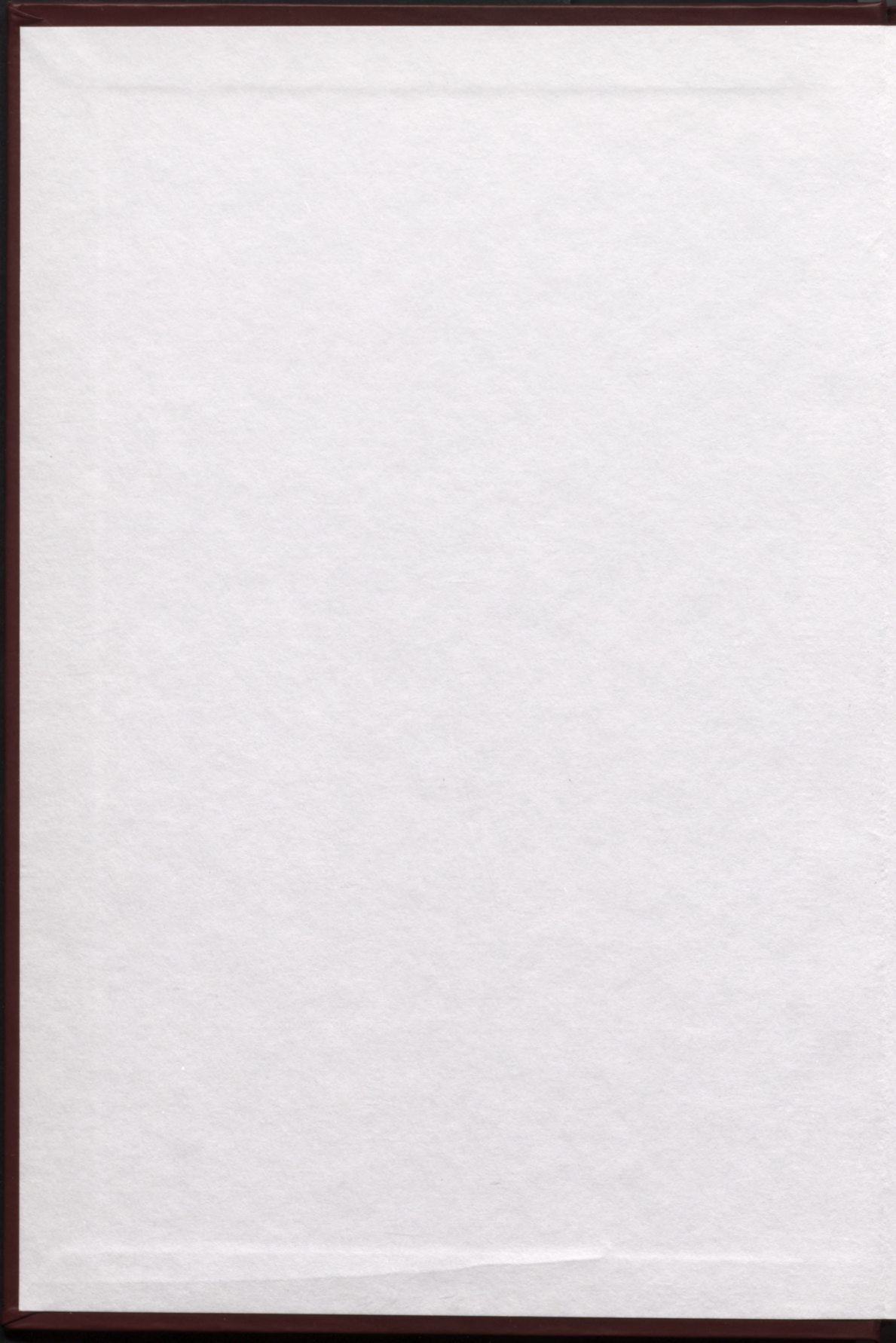


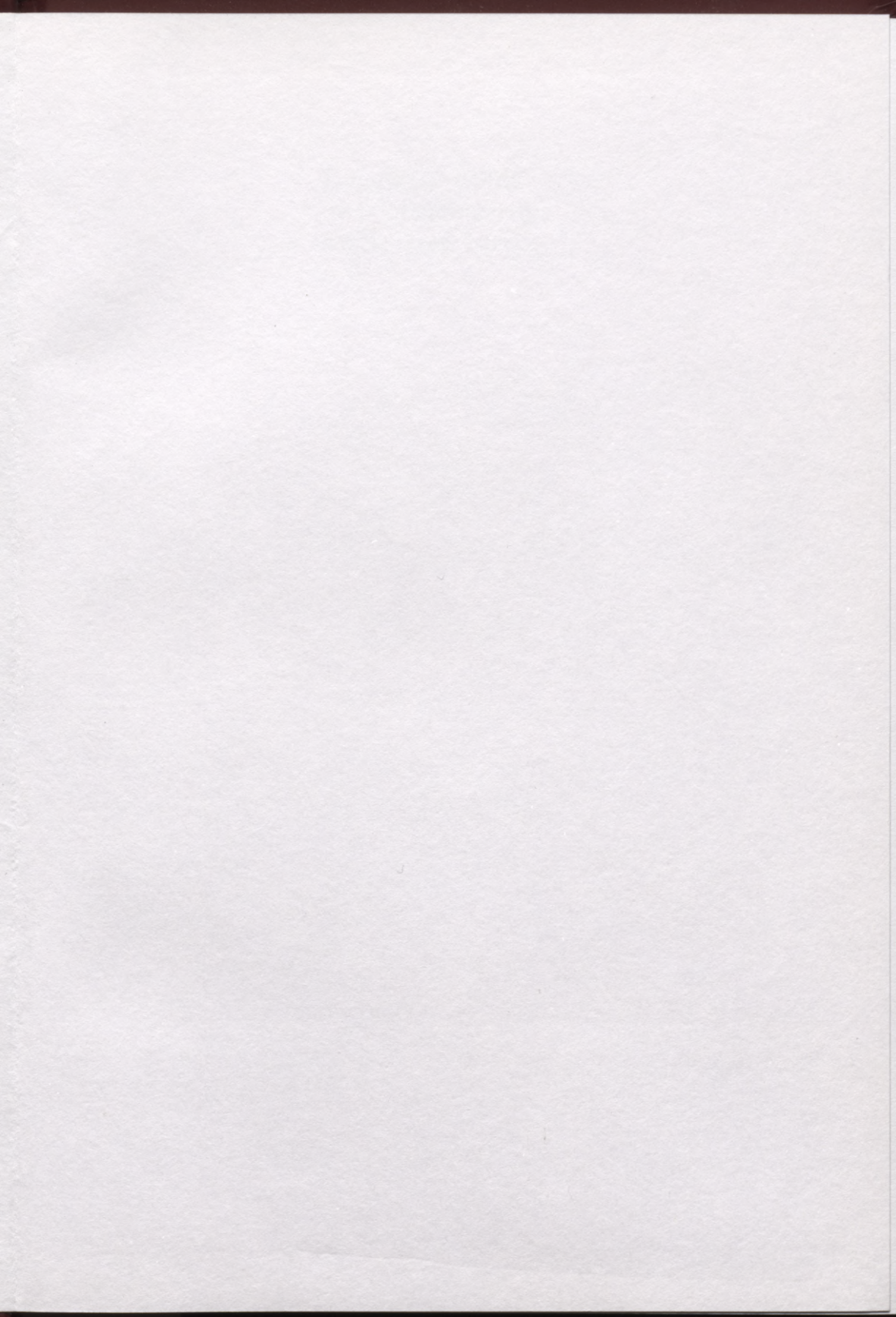


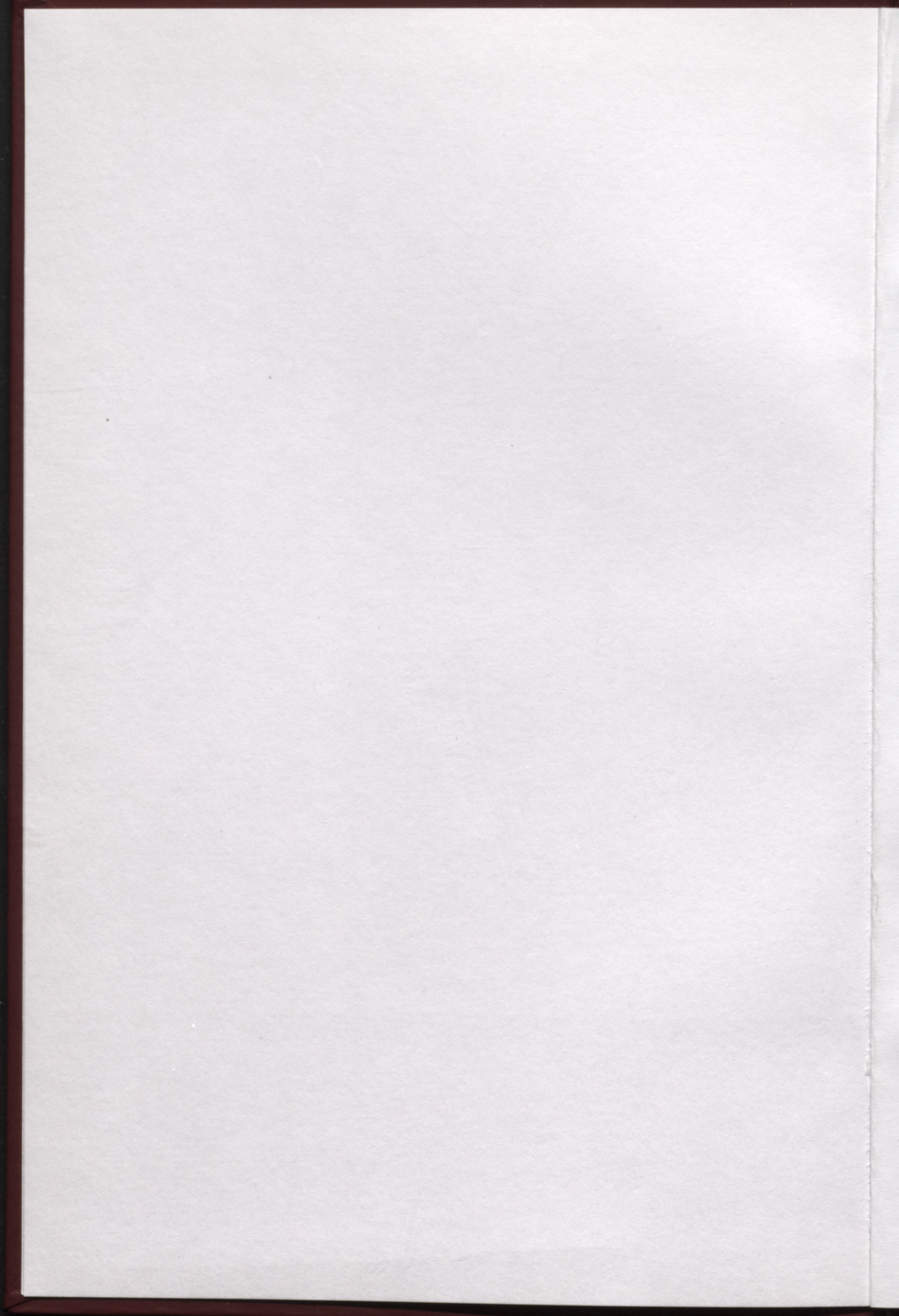
Latgaliešu politiķi

un

politiskās
partijas
neatkarīgajā
Latvijā







Latgaliešu politiķi
un politiskās partijas
neatkarīgajā Latvijā

Latvian people
in political parties
and organizations

2006-4
L 252

L
3

Latgaliešu
politiķi
un
politiskās
partijas
neatkarīgajā
Latvijā

*Sastādītāji: Ēriks Jēkabsons,
Valters Ščerbinskis*

JUMAVA

UDK 94 (474.3) (092) (03)

La 767

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

0306091671



Grāmata izdota ar Latvijas Republikas
Kultūras ministrijas atbalstu

Pateicamies par atbalstu grāmatas izdošanā
personīgi Vilim Krištopanam

Mākslinieks *Valdis Villerušs*

Atbildīgā redaktore *Evija Veide*

Literārā redaktore *Asnate Baņģiere*

Korektore *Brigita Šoriņa*

Maketētāja *Ilze Reitere*

Grāmatas noformējumam izmantoti fotoattēli no Latvijas
Valsts vēstures arhīva, Saeimas kancelejas, Latvijas Tautas frontes muzeja,
Latgales kultūrvēstures muzeja Rēzeknē, ģimenes arhīviem

ISBN 9984-38-179-X

© Apgāds "Jumava", izdevums
latviešu valodā, 2006

© Ēriks Jēkabsons, Valters Ščerbinskis,
sastādījums, 2006

© Valdis Villerušs, mākslinieciskais
noformējums, 2006

www.jumava.lv

Izdevējs — apgāds "Jumava", Dzirnau ielā 73, Rīgā LV 1011.

Iespiests un iesiets SIA "Valmieras tipogrāfija Lapa", A. Upīša ielā 7, Valmierā LV 4201.

Saturs

<i>V. Krištopans</i> . Latgaliešu politiskie darbinieki — viņu saknes, cerības un sāpes	7
<i>V. Ščerbinskis</i> . Latgaliešu partijas un politiķi: vēsturisks pārskats	11
Priekšvārds	41
Saīsinājumi	4 4
Latgaliešu politiķu biogrāfijas Latvijas Republikā (1918–1940)	47
Latgaliešu politiķu biogrāfijas Latvijas Republikā (1990–2006)	151
<i>Pielikums</i> . Latgaliešu politisko partiju programmas	251

Latgaliešu politiskie darbinieki — viņu saknes, cerības un sāpes

Kas īsti apvieno vairumu cilvēku, kuru dzīves gājumi ir ietverti šajā grāmatā? Kas var būt kopējs zemnieka dēlam, kura seminārista sutana bija teju vai vienīgais līdzeklis, lai izrautos no nolemtības nabadzībai sašņorētā tīrumā, ar visu pasauli redzējušu, turīgu un ietekmīgu Eiropas politiskās elites pārstāvi?

Iespējams, viņus vieno godā turēts pienākums pret vecākiem, vecvecākiem un jau zudušām paaudzēm: būt uzticīgam to sargātai un tālāk dotai dzīvesziņai. Daudzu mūsdienu politiķu pašu varbūt neapjausto uzticību latgaliešu ideāliem diktē viņu bērnu dienu mīlestība un jau pieauguša cilvēka pateicība. Tā ir neapslāpējama asiņu balss, kas mudina nenoliegt savas dvēseles saknes un dzimtas tradīcijas kaut kādu šībrīža pasaulīgu labumu vai ļaužu nievu dēļ. Tas ir arī vēsturiskās netaisnības rūgtums, jo gadsimtu gaitā pārāk bieži te vienam ierēdnim, te otram bāliņam ir gribējies, lai “spītīgie čangāļi” noliegtu sevi un bez ierunām pielāgotos citu tikumiem, priekšstatiem un iegribām.

Šķiet, ka tāpēc arī vēl šodien latgaliskās cilmes valsts un sabiedriski darbinieki, tieši tāpat kā viņu priekšgājēji Latvijas valsts proklamēšanas un Satversmes sapulces laikos, joprojām jūt ap savu kaklu trinamies striķa galu, kurā iekārts neredzams dēlītis. Jā, tas pats bieži piesauktais, ar uzrakstu “Govoril po latiški”, ko 19. gadsimta otrajā pusē Vitebskas guberņas skolmeistari — rusifikācijas pirmrindnieki ir kāruši skolās latgaliešu bērniem kaklā kā kauna zīmi.

Latgales politiķi jau kopš savas darbības pirmsākumiem apzinājās savas vēstures likloču nošķirtās tēvzemes piederību Latvijai un strādāja latviešu tautas kopības labā. Vienlaikus viņi aizstāvēja latgaliešu vēlmi saglabāt savdabību, tradīcijas un valodu. Šī vēlme arī radīja patiesībā pavisam nekaitīgo politisko lozungu par Latgales autonomiju, kas diemžēl jaunajā Latvijas valstī tika uztverts pārāk saasināti un naidīgi. Kaut arī varbūt pat pašiem autonomijas prasītājiem — kā, piemēram, Francim Trasūnam — reizēm šķita, ka viņu novadniekiem tiešām daudz racionālāk būtu rakstos un ikdienas valodā pārņemt literāro vidzemnieku izloksni, lai latgalieši strauji integrētos “baltiešos” vai mimikrētu par tiem. Taču ne viņš, ne arī citi tāpat domājošie sabiedriskie darbinieki neuzskatīja sevi gudrākus esam par tiem, no kuru vidus viņi bija nākuši un kuru vārdā runāja.

Turklāt latgalietim, lai kādā mēlē viņš pats ikdienā runātu, ir mokoši paciest citu novadu latviešu necieņu pret viņa tēvzemi un izloksni. Jo viņam vienmēr ir jāatceras, kādas pūles latgaliešiem prasīja dzimtās valodas nosargāšana, spītējot latvisku tautskolu trūkumam un latīņu drukas aizliegumam (1864–1904, arī Lietuvā), kas praktiski atstāja Latgali bez savas literatūras, tiklab laicīgās, kā garīgās. Tomēr izgāzās rusifikatoru vēlme uzspiest latgaliešiem rakstos lietot kirilicu, jo cilvēki bija gatavi riskēt ar aizliegto grāmatu glabāšanu, mācīt no tām lasīt saviem bērniem, pārrakstīt tekstus ar roku vai ievest ārzemēs drukātu literatūru kā kontra-bandu.

Latgaliskā iznīdēšanu un rusificēšanu vietējā administrācija uzskatīja par politiski svarīgu rīcību “poļu dumpjus” piedzīvojušā guberņā — iedzīvotājus cerēja unificēt, pārtautojot un pārkristot. Turklāt atzīt latviešu tautības pamatiedzīvotāju eksistenci ārpus Kurzemes un Vidzemes guberņām cara ierēdņiem šķita administratīvi apgrūtinājoši. Daudziem šodien ir pat grūti iedomāties, ka novads gadsimtiem ilgi dzīvoja bez vēsturiskā Latgales nosaukuma — gan kā “Poļu Vidzeme”, gan ka “Inflantija” (pārveidots no “Livland”), gan vispār kā bezvārda nostūris Vitebskas guberņā.

Šķiet, būtu par maz vienkārši pateikt, cik šī grāmata ir vērtīga, nepieciešama un sengaidīta. Tā ir kā visbeidzot nolīdzināts parāds, kas šķiet jau pavisam piemirsts un pat devēja it kā atlaists — bet tieši šī novēlotā atdošana atnes patiesu savstarpēju gandarījumu un nolīdzina uzkrājušos aizvainojumus.

Jo diez vai mēs varētu sirdsšķīsti apgalvot, ka Latgales un tās pārstāvju devums Latvijas tapšanā un nācijas izaugsmē būtu — tiklab šodien, kā agrāk — jau gadiem ilgi pietiekami plaši cildināts un sen jau vispārzināms līdz apnikumam. Gluži otrādi, diemžēl latgaliešu nacionālais ideālisms gan pirmskara gados, gan atjaunotajā valstī bieži sadūries ar tautiešu neizpratni un solidaritātes trūkumu, turklāt nereti tas ir atdarīts ar klaju nepateicību un bezjēdzīgu augstprātību.

Vēstures grāmatas un pirmskara sabiedrisko darbinieku memuāri ar nožēlu mums atgādina gan par neglītiem aizspriedumiem un ignoranci otrpus Aiviekstes un Daugavas, gan par Rīgas profesoru naidpilnām pseidoakadēmiskām teorijām par tautiešu “etnisko nepilnvērtību” vai “iespējamo Latvijas latgalizācijas postu”. (Pagājušā gadsimta 30. gados Latgale ar 540 tūkstošiem iedzīvotāju bija visapdzīvotākais Latvijas novads.) Emigrācijas vēsturnieki pat uzskatīja, ka padomju režīma laikā valodniecības pūristu panāktā latgaliešu rakstu valodas izskaušana ir tiešs pirmskara unificētās latvietības ideju sludināšanas rezultāts.

Pārāk viegli tika piemirsts, ka uzkrītošā un statistikas apliecinātā Latgales nabadzība un atpalcība bija ne jau tās centīgo un godprātīgo iedzīvotāju pašu brīva izvēle, bet gan grūtas, spaidu pilnas vēstures mantojums. Derētu atcerēties, ka pirmās tautskolas novadā vispār parādījās tikai 19. gadsimta vidū. Tāpēc ir apsveicami, ka atjaunotajā Latvijas valstī šīs daudzās pagātnes kļūdas ir kaut ne skaļi atzītas, tomēr tiek pilnībā apzinātas un arī iespēju robežās labotas. Tāpat arī mūsu, latviešu, nacionālā solidaritātē šajos laikos ir kļuvusi jūtami spēcīgāka — kaut arī joprojām mīlam sevi kritizēt par vienotības trūkumu.

Mēs, Latvijas pilsoņi, paliekam neizmērojamu pateicību parādā tiem pirmajiem Latgales politiskajiem darbiniekiem, kuri, modinot jaunai dzīvei savu novadu, panāca arī visas Latviešu tautas un zemju vienotību. Viņu centieni vainagojās ar 1917. gada Rēzeknes kongresu, kurā zem sarkanbaltsarkanajiem karogiem tika ielikti pirmie neizkustināmie pamata akmeņi topošajai Latvijas Republikai. Es varu tikai piekrist vēsturnieka, publicista un, jā, protams, arī kādreizējā pārkonkrustieša Ādolfā Šildes goddevīgi teiktajam: “Latgales apvienošanās ar pārējo Latviju noslēdza latviešu apdzīvoto zemju integrāciju, radot drošu pamatu Latvijas valsts vienībai. (..) Visai Latvijai tas deva nacionāla spēka pieaugumu, spēcīgākus pamatus valstij

un saimniecisku uzplaukumu.”* Šo cilvēku dzīvesstāsti ir grāmatas galvenā vērtība. Mums, šodienas iespēju un vēsturisko apstākļu lutinātajiem latgaļiešu darbiniekiem, ir ar paliekošiem darbiem jāpierāda, ka esam atvēlētā goda cienīgi — atrasties kopā ar viņiem vienās lappusēs.

* Šilde Ā. Latvijas vēsture 1914–1940. — Stokholma: Daugava, 1976.

Latgaliešu partijas un politiķi: vēsturisks pārskats

Lai aprakstītu latgaliešu politiķus un politiskās organizācijas, vispirms jādefinē, kas šīs biogrāfiskās vārdnīcas kontekstā apzīmēts ar vārdu “latgalieši”. Literatūrā tam piedēvētas dažādas nozīmes, ar etnonīmu “latgalieši” saprot gan atsevišķu, no latviešiem citādu etnosu, gan arī ar īpatnēju kultūru, konfesionālo piederību un valodu (jeb dialektu) atšķirīgu grupu latviešu etnosā, gan arī Latgales novada iedzīvotājus, ko apvieno teritoriālā piederība Latgalei, neraugoties uz etniskajām atšķirībām.

Pētnieks Bonifācijs Briška trimdā uzrakstītajā darbā “Latgali politiskajās patmaļos” latgaliešus (grāmatā — latgaļus) dēvē par atsevišķu tautību. Viņš uzskata, ka latgalieši ir “reāla un vitāla nācija ar visām neatkarīgai nācijai piemērošām īpašībām”*. B. Briška, piemēram, rakstīja, ka pirmie latgaliešu Atmodas darbinieki 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā politiskā nozīmē ir bijuši “latgaļu nacionālisti”, bet, izveidojoties neatkarīgajai Latvijai, Latgale zaudējusi tautisko suverenitāti un latgaliešu apdzīvotās teritorijas integritāti.** Šis uzskats varbūt ne tik radikāli, bet pietiekami skaidri izpaužas arī Miķeļa Bukša darbos. Šo trimdā formulēto viedokli par latgaliešiem kā vairāk vai mazāk atsevišķu un no latviešiem atšķirīgu etnosu centās attīstīt inteliģences grupa, kas darbojās laikrakstā “Jauno Vārds”. Šīs grupas uzskatus (V. Loča apgāda publikācijās) pazīstamais latgaliešu kultūrvēsturnieks Pēteris Zeile pielīdzina pat padomju vēsturnieku darbiem***, kas ar “skaldi un valdi” politikas palīdzību mēģināja ieviest šķelšanos latviešu nācijā.

* Briška B. Latgali politiskajās patmaļos. — P/s Latgaļu izdevniecība, 1957, 147.–150. lpp.

** Turpat, 11., 25. lpp.

*** Ai, māte Latgale. / Sast. P. Zeile. — Rīga: Annele, 2001, 498. lpp.

Tomēr ievērojami vairāk piekritēju ir bijuši “viena tauta — divas valodas” vai “viena tauta — viena valoda” principam. Francis Trasuns latgaliešu valodu uzskatīja par latviešu valodas izloksni (dialektu) un centās panākt tās pielīdzināšanu tiesiskā ziņā latviešu valodai Latgalē, kā arī nodrošināt Latgalē autonomu pašvaldību statusu. Viņš uzskatīja, ka latgalieši un baltieši (t. i., pārējo novadu latvieši) ir vienas tautas divas daļas, latgaliešu un baltiešu izloksnes (dialekti) ir vienas valodas divas dažādas izloksnes. Citi divi 20.–30. gadu ievērojami latgaliešu politiķi — Juris Pabērzs un Jezups Trasuns — uzskatīja, ka valodas atšķirības drīz izzudīs, tāpēc neatbalstīja autonomijas priekšlikumus vispār. Latgales apstākļu labs pazinējs rakstnieks Ādolfs Erss 1932. gadā rakstīja, ka par latgaliešu izloksni viņu vidū esot divi viedokļi — vieni aizstāv drīzāku latgaliešu asimilāciju, bet otri — uzsver lēnu evolūciju, kur abām izloksnēm Latgalē būtu vienādas tiesības.* F. Trasuns uzsvēra, ka tas nav separātisms, bet gan latgaliešu īpatnību nostiprināšana. “Mēs, latgalieši, prasām, lai mūsu darīšanās mums būtu noteicošā balss,” Satversmes sapulcē 1921. gada 21. septembrī uzsvēra F. Trasuns.** Citā runā 1921. gadā viņš skaidri un gaiši uzsvēra, ka “mēs, latgalieši, nepiederam pie minoritātēm, bet esam latvieši un latviešu tautas daļa”***. Tajā pašā laikā pat lielākie integrācijas un vienotības piekritēji nenoliedza atsevišķu īpatnību pastāvēšanu. Visplašāk pārstāvēts bija viedoklis par latgaliešiem kā latviešu tautas sastāvdaļu, kam tradicionāli ir bijusi ievērojami atšķirīga kultūra, vēsture, reliģiskā piederība un valoda.

Kuri ir tie aspekti, kas ļauj spriest par atšķirībām? Ieskiecēt šo problemātiku varētu palīdzēt Entonija Smita teorija par etniskas kopienas pastāvēšanu.**** Tajā ir izšķiramas vairākas pazīmes, kuru klātbūtne liecina par etniskas kopienas pastāvēšanu.

1. Jābūt noteiktam kopienas nosaukumam. Dažādos laikos latgalieši ir dēvēti par latgaļiem, arī letgaliešiem (F. Kempa laikrakstā “Liaužu Bolss” 1917. gadā), taču visizplatītākais kopienas nosaukums ir latgalieši.

2. Mīti par kopējiem priekštečiem. Latgaliešu vēsturē un literatūrā šo komponentu nevar skaidri izdalīt. Latgaliešu historiogrāfijā un publicistikā

* Erss Ā. Latgale. // Pēdējā Brīdī, 1932. g. 13. apr.

** F. Trasuna runa Latvijas Republikas Satversmes sapulces IV sesijas 2. sēdē 1921. g. 21. sept. // Ai, māte Latgale. Atskati Latvijas vēsturē un kultūrvēsturē. — Rīga: Annele, 2001, 472. lpp.

*** F. Trasuna runa Latvijas Republikas Satversmes sapulces IV sesijas 16. sēdē 1921. g. 28. okt. // Francis Trasuns. Dzīve un darbi. 3. sēj. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 1998, 200. lpp.

**** Smits E. Nacionālā identitāte. — Rīga: AGB, 1997, 30. lpp.

parasti tiek uzsvērts, ka senie latgaļi ir bijuši kopēji senči visiem latviešiem, lai gan atsevišķi autori min, ka senie latgaļi ir tieši latgaliešu senči, bet, piemēram, vidzemnieki — pārlatviskoti latgalieši.

3. Kopīgas vēsturiskās atmiņas. Lielā mērā tās ir saistītas ar Latgales novada vēsturisko, konfesionālo un administratīvo nošķirtību no pārējās mūsdienu Latvijas teritorijas un latviešu tautas. Īpatnējā vēsturiskā pieredze — Infantijas laikmets un laiks, kad Latgale bija Vitebskas guberņas sastāvā, — ir radījusi latgaliešiem noteiktas un ievērojami atšķirīgas vēsturiskās atmiņas.

4. Viens vai vairāki savdabīgi kultūras elementi. Neapšaubāmi, ka latgaliešu vēsturiskā nošķirtība, kopīgā, no lielākās latviešu daļas atšķirīgā konfesionālā piederība un valodas (izloksnes) jautājumi radīja priekšnoteikumus atšķirīgiem latgaliešu kultūras elementiem. Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības Rēzeknes nodaļa 1923. gadā pat nolēma organizēt saviem biedriem un citiem interesentiem latviešu valodas kursus, jo “ir ļūti daudz tautišu, latvišu volūdas napratēju”*. Tieši kultūra — saistībā ar valodas un ticības jautājumiem — vienmēr ir bijusi latgaliešu pētnieku uzmanības centrā.

5. Saistība ar noteiktu tēvzemi. Latgaliešu saistība ar noteiktu tēvzemi — Latgali — ir nepārprotama. Tomēr striktas robežas šai tēvzemei ir grūti nosakāmas. 20.–30. gados Latgales robežas bija tālaika administratīvās robežas, kas ietvēra Daugavpils, Rēzeknes, Ludzas un Jaunlatgales (Abrenes) apriņķi. Trimdā latgaliešu pētnieks B. Briška Latgales teritorijā iekļāva gandrīz visu administratīvo Latgales teritoriju līdz 1940. gadam (bez Abrenes apriņķa ziemeļaustrumu pagastiem), bet pievienoja arī lielāko daļu Ilūkstes apriņķa, Varakļānu pagastu (no Madonas apriņķa) un lielu daļu no Jēkabpils, Madonas un Valkas apriņķa.

6. Vienotības apziņa. Savstarpējā solidaritāte, vienotība ir bijis svarīgs faktors “latgaliskuma” veicināšanai un attīstīšanai. Uzskatāma šīs nosacītās savstarpējās vienotības izpausme bija latgaliešu politiskās partijas 20.–30. gados. Viens no galvenajiem argumentiem, aicinot vēlētājus balsot par šīm partijām, bija tas, ka šīs partijas, lai vai kādas tās būtu, pārstāv “savējos”. Arī 1939. gadā, kad F. Kempa vadībā grupa latgaliešu piedalījās memoranda sagatavošanā Valsts

* Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības Rēzeknes nodaļas valdes sēdes protokols, 1923. g. 3. jūn., LVVA, 2239. F., 1. apr., 6. l., 5. lp.

** Briška B. Latgoļu izplateiba naatkareigōs Latvijas teritorijā nu 1918.–1940. godam, izejūt nu īdzeivōtōju vairōkuma litōtōs volūdas. // *Acta Latgalica*, 1970. g. Nr. 3, 188.–189. lpp.

prezidentam ar prasībām pēc apstākļu uzlabošanas Latgalē, bija izteikta vienotības izpausme. Ar iesaistīšanos šā memoranda izplatīšanā un tiešā vai netiešā atbalstīšanā dažādo ideoloģisko virzienu Rīgas latgalieši apliecināja savu vienotību.*

Kā raksta E. Smits, jo lielākā mērā šīs pazīmes piemīt kādai populācijai, jo tuvāka tā ir etniskās kopienas ideāltipam. Citiem vārdiem, jo izteiktākas šīs pazīmes, jo drošāk mēs varam runāt par latgaliešiem kā atsevišķu, īpašu etnisku kopienu. Kā liecina visu sešu pazīmju analīze, 20.–30. gados, īpaši līdz 30. gadu beigām, tām bija diezgan noteiktas kultūrvēsturiskas kopienas īpatnības, kas liecināja par to, ka latgalieši izjūt un apzinās savu identitāti. Tomēr sekojošās okupācijas un trimda apstākļus ievērojami izmainīja. Kā apgalvo vācu vēsturnieks D. Henings, latviešu kā nācijas integrācijā 20.–30. gados bija ievērojams deficīts.** Latvieši lielā mērā iekšēji integrējušies tieši padomju okupācijas laikā, lai gan nopietni pamati šim procesam tika ielikti jau 1934.–1940. gadā — izloksņu, dialektu izskaušana, reliģijas noliegums, vēstures pārkārtošana atbilstoši universālajiem šķiru cīņas principiem, intensīva iekšējā migrācija, zināma latviešu apvienošanās pret “kopējo ienaidnieku” sekmēja to, ka atšķirības starp latgaliešiem un pārējiem latviešiem strauji izzuda. 90. gadu sākumā jau ir ļoti grūti konstatēt atšķirības starp latgaliešiem un pārējiem latviešiem. Cilvēkus ar izteikti latgaliskiem uzvārdiem var sastapt no Liepājas līdz Valkai, bet īpaši daudz Rīgā, katoļu dievnamu netrūkst ne Zemgalē, ne Vidzemē, ne Kurzemē. Par savdabīgas kultūras elementiem mūsdienu latgaliešu sabiedrībā ir vēl grūtāk runāt. Raksturīgi, ka arī īpašu latgaliešu partiju izveidošana kopumā nav bijusi sekmīga. Atšķirībā no pirmskara laika eventuālā latgaliešu balsotāja identitātē nav “latviskā” un “latgaliskā” pretnostatījuma.

Tātad pēc neatkarības atjaunošanas šīs kopienas pazīmes ir ievērojami vājinājušās, kas šodien tikai nosacīti ļauj runāt par latgaliešiem kā īpašu grupu. Tiesa gan, neliela latgaliešu intelektuāļu grupa laiku pa laikam aktualizē jautājumu par latgaliešiem kā no latviešiem atšķirīgu etnisku kopienu, tomēr vairākums latgaliešu inteliģences un arī pārējās sabiedrības šādam viedoklim nepiekrīt.

* Sīkāk skatīt: Ščerbinskis V. Ieskats latgaliešu separātisma jautājumā. “Dzelžu leģiona” memorands 1939. gadā. // Daugavpils Universitātes Humanitāro Zinātņu Vēstnesis. — 2005, Nr. 8, 62.–74. lpp.

** Henings D. Nacionālā kustība un nacionālās valsts tapšana. // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls, 1995, Nr. 1, 73. lpp.

Latgaliešu partijas

Latgaliešu rosība politikā ir saistāma ar 20. gadsimta sākumu. Pieaugot latgaliešu inteliģences skaitam, radās dažādi sabiedriskie novirzieni. Laikraksti "Dryva" (1908–1918) un "Jaunās Zinias" (1912–1914) radīja iedīgļus pirmajām politiskajām partijām, ap šiem izdevumiem pulcējās vai nu klerikālā, vai arī tā sauktā progresīvā virziena topošie latgaliešu politiķi. Latgaliešu vidū pamazām veidojās arī pretrunas starp tā sauktajiem autonomistiem, respektīvi, tiem, kuri vēlējās panākt pēc iespējas lielāku autonomiju latgaliešiem, un tiem, kuri uzskatīja, ka visas latviešu tautas apvienošanās kopīgā teritoriālā vienībā ir primāra.

Abu virzienu atklāta sadursme norisinājās 1917. gadā. Jau 25. martā Latgaliešu palīdzības biedrība Petrogradā sasauca organizāciju delegātu sapulci latgaliešu nākotnes noskaidrošanai. 2/3 no šiem delegātiem vēlējās pievienoties vidzemniekiem, 1/3 prasīja autonomiju vai patstāvīgu valstisku vienību. Vēlāk sasauktais Latgaliešu kongress Rēzeknē jau būtībā skaidri iezīmēja latgaliešu politisko nostāju etniskajā jautājumā. Tikai 1/7 delegātu bija "pret" Latgales pievienošanu Latvijai, pārējie pauda uzskatu, ka latgalieši un baltieši (latvieši) ir vienas tautas divas daļas, līdz ar to loģiska ir abu daļu atrašanās vienā administratīvā teritorijā. Rēzeknes kongresa rezultāti norādīja uz delegātu viedokli latgaliešu attiecībās ar pārējiem latviešiem, tomēr tas nedeķa daudz ideoloģisko strāvojumu noskaidrošanai. Īstā politiskā cīņa par latgaliešu vēlēšanu balsīm, partiju veidošanās un ideoloģisko virzienu noskaidrošana sākās tikai ar 1920. gada Satversmes sapulces vēlēšanām.

Kādas tad 20.–30. gados bija latgaliešu partijas? Pirmā latgaliešu partija bija 1917. gadā izveidotā **Latgales Darba ļaužu partija**, kas pirms Latvijas neatkarības proklamēšanas darbojās galvenokārt Petrogradā ar nosaukumu Latgales Sociālistiskā darba ļaužu partija. Tās līdzdibinātājs un ievērojamākais darbinieks bija Francis Kemps. Sākumā partija bija izteikti kreisi, sociālistiski orientēta. 1917. gadā no nodaļu pārstāvjiem tika izveidota Latgales Tautas komiteja, kam būtu jāvada varas pārņemšana Latgalē. Partija centās panākt Latgales autonomiju Krievijas sastāvā neatkarīgi no Kurzemes un Vidzemes. Vēlāk, 1917. gada Latgales kongresa laikā, šīs partijas pārstāvji aktīvi pretojās lēmumam par Latgales pievienošanu pārējai Latvijai. Partijai kopumā bija raksturīga neskaidra attieksme pret apvienošanu. Tā dēvētie Baltijas jeb Vidzemes un Kurzemes latvieši tika uzskatīti par latgaliešu izmantotājiem,

partijas laikrakstā “Liaužu Bolss” gandrīz katrā numurā uzsvēra latgaliešu kā atsevišķa etnosa prasības pēc autonomijas demokrātiskas Krievijas sastāvā.* Piemēram, Darba ļaužu partijas socialīstu programmas 6. punktā tika iekļauta tēze, ka latgalieši (tekstā — “letgalieši”) ir kultūras ziņā radniecīgi lietuviešiem un latviešiem (baltiešiem), un šī radniecība ir “jāliek par pamatu” visu triju tautu konfederācijai.** Noraidoši tika vērtēti F. Trasuna un viņa domubiedru latgaliešu sabiedrisko darbinieku centieni tuvināt abas latviešu tautas daļas.

Pēc Latvijas neatkarības proklamēšanas partija ideoloģiski kļuva par konsekventu latgaliešu nacionālistu politisko organizāciju. Raksturīgi bija šīs partijas pirmsvēlēšanu saukļi: “Latgališi, bolsojit par vineigu sarokstu, kur nav ni vina svešinika, bolsojit par teiri latgalisku sarokstu nr. 10!”*** Tomēr viņu uzsvērtās nacionālās vērtības nebija pietiekami populāras: Satversmes sapulces un 1. Saeimas vēlēšanās Latgales Darba ļaužu (vēlāk Tautas; Ļaužu) partija ieguva tikai vienu mandātu (F. Kemps). Petrogradas laikmetā partijai iznāca izdevumi “Liaužu Bolss” un “Jauno Latgola”.****

Otra vecākā latgaliešu partija bija 1920. gadā dibinātā **Latgales Kristīgo zemnieku savienība**. 1925. gadā tā pārdēvēta par Kristīgo zemnieku partiju, bet 2. Saeimas vēlēšanās, lai paplašinātu elektorātu, tā izgāja ar Latgales Kristīgo zemnieku un katoļu sarakstu, 1933. gadā partijas kongresā arī pieņemot šo nosaukumu partijai. Partijai bija sazarots nodaļu tīkls visā Latgalē. Sākotnēji ievērojamākais politiķis šīs partijas rindās bija F. Trasuns. Pēc tam kad 1925. gadā F. Trasuns izstājās no partijas, šo organizāciju atstāja arī vairāki citi latgaliešu politiķi, F. Trasuna atbalstītāji. Ideoloģiskā nenoteiktība, iekšējās intrigas un savstarpējā neuzticība ik pa laikam radīja iemeslus politiķu aiziešanai no partijas.***** Kā liecina šīs organizācijas nosaukums, liela ietekme partijas darbībā bija Romas katoļu baznīcai, tādēļ viegli saprotams liels garīdznieku īpatsvars. Visu partijas pastāvēšanas laiku viens no tās ievērojamākajiem pārstāvjiem bija bīskaps Jāzeps Rancāns. Saeimā ir ticis ievēlēts, piemēram, arī garīdznieks Alfons Pastors, daudzi garīdznieki

* Piem., *Kemps F.* Kai mes dzeivosim. // *Liaužu Bolss*, 1917. g. 17. jūn.; *Boriss V.* Letgališi! // t. p. 20. maijs; *Meklejit Letgolas autonomiju* // t. p. 12. aug.

** *Liaužu partijas Socialīstu programma*. // *Liaužu Bolss*, 1917. g. 9. sept.

*** *Liaužu Bolss*, 1922. g. 29. sept.

**** *Latviešu konversācijas vārdnīca*. 10. sēj. — Rīga, 1933.–1934. g., 20226., 20227.

***** Sk., piemēram, partiju atstājušo politiķu paskaidrojumus laikrakstā “*Zemnieku Bolss*”, 1924. g. 14. maijs.

darbojās partijas centrālkomitejā. No šīs partijas rindām nāk arī vairāki laicīgie politiķi, kas ieņēma vadošus valsts amatus — Staņislavs Ivbulis, Antons Rancāns, Antons Kursītis, arī Aloīzs Budže, kas zināmu laiku bija arī citu partiju biedrs. 1934. gada pavasarī, pēc statūtu pārreģistrācijas, partijā bija 36 nodaļas Latgalē un Rīgā. Nav zināms precīzs partijas biedru skaits, taču dažādās nodaļās tas bijis visai atšķirīgs. Piemēram, Izvaltas nodaļā bija 182 biedri, bet 1930. gadā Višķu nodaļā — tikai 43.* No 1920. gada partijai bija savs laikraksts — 1919. gadā dibinātais “Latgolas Vārds”.

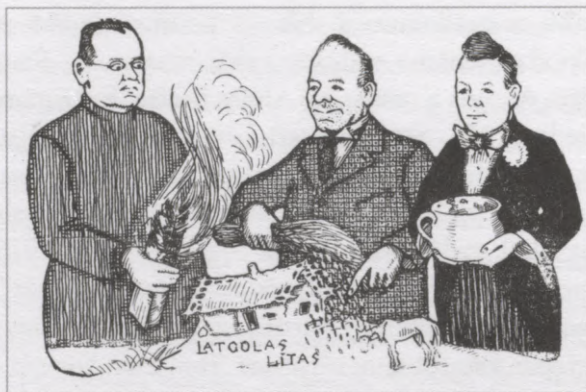
Kā liecina partijas nosaukums, partijas ideoloģijā nozīmīga vieta bija atvēlēta konservatīvajām katoliskajām vērtībām. Tomēr praktiskajā darbībā tālaika apstākļi sekmēja partijas atbalstu agrārreformai, partijas darbības priekšplānā izvirzījās saimnieciska rakstura jautājumi, kas īpaši aktualizējās saimnieciskās krīzes laikā. Kā tas ir raksturīgi visām reģionālajām partijām, arī šī latgaliešu politiskā organizācija uzsvēra tieši Latgales ekonomisko problēmu risināšanu: lauksaimniecības produkcijas (īpaši linu) cenu pielīdzināšanu rūpniecības ražojumu cenām, Latgales infrastruktūras attīstību, cukurfabrikas būvēšanu Latgalē (Rēzeknē), spirta dedzinātavu tīkla izveidi katrā apriņķī, ierēdņu algu samazināšanu, ārzemju laukstrādnieku ieviešanas ierobežošanu.** Neapmierinātība ar pēdējo demokrātisko (Ā. Bļodnieka) valdību pirms apvērsuma uzskatāmi iezīmēja partijas darbības galvenos virzienus: prasība nekavējoties stāties pie cukurfabrikas celtniecības, pārorganizēt valdību pēc frakciju lieluma, izturēties “taisnīgi pret Latgali” (ļaut pasniegt ticības mācību skolās, pārtraukt “latgaliešu izlokšnes vajāšanu” skolās, iestādēs un citur, iecelt ierēdņus Latgalē, ievērojot Latgales īpatnības).*** “Taisnīga” izturēšanās pret Latgali būtībā bija universāla prasība visām latgaliešu partijām.

Lai paplašinātu savu ietekmi, partija centās panākt Romas katoļu fakultātes izveidošanu Latvijas Universitātē, svarīgākajās ministrijās atjaunot ministru biedru posteņus, pamatoti cerot, ka tos izdosies rezervēt partijas biedriem. 1933. gadā Centrālās komitejas sēdē tika atkārtoti aicināts panākt partijai labvēlīgu augstāko ierēdņu iecelšanu. Par to, ka partijas ietekme tās tradicionālajā elektorātā sāka zust, liecināja diskusijas par lielākas

* LVVA, 5016. f., 1. apr., 3. l., 3.–5. lp., 2. l., 1. lp.

** LVVA, 5016. f., 1. apr., 56. l., 4. lp.

*** Latgales Kristīgo zemnieku partijas Centrālkomitejas sēde, 1933. g. nov., LVVA, 5016. f., 1. apr., 56. l., 23. lp.



Kristīgī “Latg. Vordā”: Fr. Trasuns aizstoveja carizma politiku un beja lelokais despoticizma izpaudejs... Fr. Trasuna trācis — personīgās intrigās, styrgalvībā, sacaltajā caur rupi naapzinīgu siviti, par kuru viņš zīdāj i partijas intereses, i baznīckunga gudu i slavu... Fr. Trasun — tu sakls un zams: Kristīgo savinība tevi izbaroja, nūbaroja, saganeja, bet tu soki speirotis jīmā, kai fabulas cyuka, māslus raust un pat jū grauzt... Kyupušo baklaška!...

Trasuns “Zemņika Bolsā”: Cyuka un sile... Moralisti... Sultans un dervīšs... Kam symti trejs, i sešas desmitas un picas sivas... Splauņ, aizsplauņ!... Katoļu litas... Baznīcas veiri naizmoksoj maņ vairs naudu!... Lai izteiku tagad ar deputata un bankas direktora 50.000 rb. menesī un veiskupa breivu dzeivukli!... Gorīgi tāvi nusastaja pret manim ar pagultes katleņu rukōs!...

Plemeniks “J. Straumē”: Dziadzit, dziadzit, es tev paleigā svētīt Latgolas zemņiku litas!...

Latgolas zemņiki: Nyu saprūtams — kodeļ Latgolas zemņika litas tik nūneikušas!... Nu taidas N 9 un N 4 svētības dreīži kopā tiks!... Vēļ vasalu godu šū svētību jonas!...

ietekmes panākšanu dažādās lauksaimnieku organizācijās Latgalē, panākot to reorganizāciju un tādā veidā ieceļot savai partijai labvēlīgas amatpersonas.* Tomēr Latgales Kristīgo zemņieku un katoļu partijai bija raksturīgas salīdzinoši mērenas prasības, partijas taktika bija vērsta uz pieskaņošanās un kompromisiem ar lielākajām partijām Saeimā. Kā 1932. gadā uzsvēra bīskaps J. Rancāns, “ar partijas nūsvārto politiku, kaida pastoveja leidz šam, varbyut ir vairōk panokts, nakai byutu panokts, jo pīkuptu strauju politiku”**. Neraugoties uz partijas biežo neapmierinātību ar koalīcijas īstenoto politiku, tā gandrīz vienmēr atbalstīja valdību veidošanu. Zināma taisnība ir pētniekam

* A. Pastora runa Latgales Kristīgo zemņieku partijas centrālkomitejas sēdē, 1933. g. 16. febr., LVVA, 5016. f., 1. apr., 56. l., 16. lp.

** Bīskapa J. Rancāna runa Latgales Kristīgo zemņieku partijas centrālkomitejas sēdē, 1932. g. 31. aug., LVVA, 5016. f., 1. apr., 56. l., 7. lp.

Osvaldam Freivaldam, kas to nodēvēja par vienu no visnepretenciozākajām partijām Latvijas politiskajā spektrā.*

Jāatzīmē, ka Latgales Kristīgo zemnieku un katoļu partijas nostāja pret draudošo autoritārismu valstī bija izteikti noraidošā. 1933. gada 14. oktobrī ministrs Staņislavs Ivbulis partijas centrālkomitejas sēdē izteicās negatīvi pret diktatoriskajām tendencēm valstī un aicināja tās visiem spēkiem apkarot. Saprotot, ka Latviešu zemnieku savienības Satversmes grozījumu projekts par tautas vēlētu Valsts prezidentu satur pamatotu argumentāciju par politisko sadrumstalotību parlamentā, J. Rancāns uzskatīja, ka “daudz varētu darīt šajā virzienā”, attiecīgi grozot Saeimas vēlēšanu likumu.**

Partiju atjaunoja trimdā pēc Otrā pasaules kara. Lai gan darbība kopumā bija mazaktīva, tomēr partijai bija vairākas nodaļas, Zviedrijas nodaļa izdeva laikrakstu “Māras Zeme”, partija līdzdarbojās dažādās latviešu trimdas organizācijās — Latvijas Centrālajā padomē, Komitejā Latvijas brīvībai, Latvijas Atbrīvošanas komitejas Eiropas centrā u. c.***

Latgales Zemnieku partija. Dibināta 1920. gada 11. martā pirms Satversmes sapulces vēlēšanām. Sākotnēji grupa politiski aktīvo latgaliešu vēlējās piedalīties vēlēšanās ar sarakstu “Latgales Bezpartejiskā inteliģence un zemniecība”, taču tika ņemtas vērā partijas priekšrocības (pirmkārt, iekšējā disciplīna), un saraksta iesniedzēji pārorganizējās par partiju.**** Satversmes sapulcē tā ieguva 17 deputātus, pazīstamākie no viņiem bija V. Rubulis, J. Pabērzs, S. Kambala, V. Seile. Saasinoties konkurencei latgaliešu politiskajā dzīvē, 1. Saeimā partija ieguva vairs tikai vienu (V. Rubulis), bet 2. Saeimā — divus (V. Rubulis un J. Rubulis****) deputātu mandātus. Partija apvienoja latgaliešu politiķus, kam nebija pieņemama baznīcas ietekme politikā un laicīgajā dzīvē vispār. Citas latgaliešu partijas uzskatīja šo

* *Freivalds O.* Latviešu politiskās partijas 60 gados. — Imanta, MCMLXL. — 109. lpp.

** LVVA, 5016. f., 1. apr., 56. l., 21. lp.

*** *Freivalds O.* Latviešu politiskās partijas 60 gados. — Imanta, MCMLXL. — 169., 170. lpp.

**** Latgalīts, 1920. g. 18. marts.

***** Latvijas armijas 1. Liepājas kājnieku pulka Latvijas Neatkarības bataljona vadības veiktajā atestācijā virsnieks J. Rubulis 1920. g. okt. tika raksturots šādi: “Vidēja auguma, fiziski labi attīstīts, izturīgs, uzstāšanās kareiviska; kopiespāids labs. Veselība laba. Vispusīga izglītība, pietiekoši apmierinoša; prot latviešu un krievu valodas. Rakstura labākā īpašība — darbīgums. Attiecībās pret reibinošiem dzērieniem, azarta spēlēm un sievietēm — atturīgs. Garīgi un morāliiski labi attīstīts. Dzīvē ārpus dienesta ņem aktīvu dalību politiskā un sabiedriskā dzīvē. Politiskie uzskati valstiski.” (LVVA, 5601. f., 1. apr., 5558. l., 26. lp.)

organizāciju par Latviešu zemnieku savienības Latgales nodaļu, respektīvi, tā darbojās nevis atbilstoši specifiskām Latgales interesēm, bet gan saskaņā ar lielo, visas Latvijas Latviešu zemnieku savienību*, tomēr tas būs pārspilēts. Kā vēlāk trimdā rakstīja politiķis A. Budže, abu Rubuļu, nevis partijas saraksta galvgaļa līderu ievēlēšana Saeimā bijusi saistīta ar Latgales Akciju bankas bankjeru aktivitātēm.** 1926. gadā partija apvienojās ar Latgales Demokrātu partiju. Apvienošanās kongresā piedalījās delegāti no 29 partijas nodaļām.

Latgales Darba partija. Sākotnēji bija Latvijas Darba partijas Latgales reģionālā organizācija, pēc partijas apvienošanās ar dažām citām partijām 1922. gadā izveidota atsevišķa Latgales Darba partija. Viens no partijas dibinātājiem bija pazīstamā latgaliešu politiķa F. Trasuna brāļadēls Jāzeps Trasuns. 1926. gadā uz partiju pārgāja radikālākās Latgales Zemnieku partijas un Latgales Demokrātu partijas biedri un tā pārveidojās par Progresīvo tautas apvienību. Lai gan latgaliešu labējie kristīgie ar gandarījumu sekoja kreisi noskaņotās Darba partijas pārveides gaitu grūtībām***, tā tomēr spēja saglabāt partijas kodolu jaunā politiskā organizācijā ar citu nosaukumu. Kā jau to apliecina nosaukums, tās partijas ideoloģija bija kreisi centriska. Partija izdeva laikrakstus "Jaunā Straume" un "Trudovik" (krievu valodā).

Latgales Tautas (Ļaužu) apvienība dibināta 1922. gadā, un tā radās kā Latgales Darba ļaužu partijas pēcnācēja. Jau pēc gada tā pievienojās Latgales Kristīgo zemnieku savienībai. Pazīstamākie apvienības darbinieki bija Jezups Soikāns, Antons Rancāns, F. Kemps un Boļeslavs Miglinieks.

Latgales Demokrātu partija. 1924. gada aprīlī šo partiju nodibināja F. Trasuns un viņa domubiedri pēc aiziešanas no Latgales Kristīgo zemnieku partijas. Dibināšanas kongresā Daugavpili piedalījās 150 dalībnieki.**** Partijā darbojās liela daļa labējo latgaliešu politiķu, inteliģence. No šīs partijas nāca liels skaits dažādu augstu valsts un pašvaldību ierēdņu, piemēram, Ā. Turkopuls, H. Vizulis, J. Roskošs, A. Dzenis****, J. Volonts, A. Budže.

* Sk., piem., Jaunā Straume, 1921. g. 17. apr.

** Budže A. Sasatikšonas ar Valeriju Seili. // *Acta Latgalica*, 1972, Nr. 4, 106. lpp.

*** Sk., piem., Darba partija sabrukums // *Latgolas Vārds*, 1925. g. 18. febr.

**** Zemņiku Bolss, 1924. g. 10. sept.

***** Latvijas armijas Zemgales artilērijas pulka 1. baterijas komandiera v. i. virsleitnants Blūmentāls 1922. g. atestācijā par A. Dzeni rakstīja: "Instruktoru baterijas vada komandieris virsleitnants Antons Dzenis ļoti spējīgs un disciplinēts virsnieks, labi pārzin [militāro] teoriju, kā arī ierindu. Izrāda lielus piedzīvojumus [t. i., pieredzi] dienestā un karavīru audzināšanā, ar noteiktību izpildīdams viņam uzliktos uzdevumus. Sabiedrīks, korekts un priekšzīmīgs." (LVVA, 5601. f., 1. apr., 1495. l., 24. lp.)

1. Saeimā partijai bija trīs deputāti, 2. Saeimā — divi. Latgales Demokrātu partijas darbība bija koncentrēta galvenokārt Rīgā, nodaļu Latgalē tai bija salīdzinoši maz. Ideoloģiski Latgales Demokrātu partija bija visai nenoteikta. Kā to skaidroja partijas ideologi, tā “nav kaidas liaužu šķiras partija, piemaram, strodniku, tergotaju, nomu ipašniku, rentniku partija un t. t. Na! Demokrātu partija ir vysu liaužu, vysas tautas partija. Kas gryb aizstovet tautu, seviški zamokos tautas šķiras, kas gryb, ka poša tauta spristu par sovom vaidzebom, tys ir demokrats”*. Partija izdeva laikrakstu “Zemniku Bolss” (no 1926. gada — “Zemņika Ziņas”).

1926. gada 3. oktobrī, apvienojoties Latgales Zemnieku partijai un Latgales Demokrātu partijai, tika nodibināta **Latgales Demokrātiskā zemnieku apvienība**. 3. Saeimā šai apvienībai bija trīs deputāti. 1931. gada 14. jūnijā tā apvienojās ar Progresīvo tautas apvienību, izveidojot Latgales zemnieku progresīvo apvienību.

20. gadu beigās galvenie konkurenti Latgales kristīgajiem bija tā dēvētie progresisti jeb **Progresīvā tautas apvienība**. 1927. gadā partijai bija 38 nodaļas ar 986 biedriem, bet pēc gada jau 84 nodaļas ar 2407 biedriem, savukārt partijas laikraksta “Jaunō Straume” tirāža bija 7000 eksemplāru.** 1928. gada pašvaldību vēlēšanās par to nobalsoja 27 532 vēlētāji, visos Latgales apriņķos (izņemot Jaunlatgales apriņķi) tā bija viens no nozīmīgākajiem politiskajiem spēkiem. 1931. gadā partija apvienojās ar Latgales Demokrātisko zemnieku apvienību un izveidoja Latgales Zemnieku progresīvo apvienību.

Latgales Zemnieku progresīvā apvienība (no 1932. gada **Progresīvā zemnieku partija**) līdzās klerikālajai Latgales Kristīgo zemnieku partijai bija spēcīgākā latgaliešu politiskā organizācija. Pazīstamākie partijas politiķi bija V. Rubulis, S. Pabērzs, J. Pabērzs, J. Trasuns, V. Barkāns***, B. Trubiņš, V. Silanžs, V. Latkovskis un P. Šadurskis. Šī bija skaitliski viena no lielākajām latgaliešu politiskajām organizācijām. 1933. gadā Ludzas apriņķī vien bija 577 biedri, bet Rīgas nodaļā — 146 biedri.**** Latgales Zemnieku progresīvā apvienība vēlēšanu materiālus izplatīja divās valodās krievu apdzīvotajos

* Ku nuzeimoj vords “demokrāts” un “Latgolas Demokrātu” partija. // Zemņiku Bolss., 1925. g. 19. aug.

** Jaunō Straume, 1928. g. 28. jūn.

*** V. Barkānu vēlāk trimdā politiķis no konkurējošās kristīgo partijas A. Budže raksturoja kā “klusas dobas cilvēku, inteliģentu, interesantu sarunās, pateikamu sabīdreibā, jys stypri nacīte intrigas”. (Budže A. Sasatikšonas ar Valeriju Seili. // *Acta Latgalica*, 1972, Nr. 4, 107. lpp.)

**** LVVA, 5054. f., 1. apr., 60. l., 28. lp., 55. l., 1. lp

pagastos, partijā bija samērā daudz nelatviešu biedru. Interesanti, ka apvienības vadība apsprieda iespējas sadarboties ar nelielo Baltkrievu demokrātisko partiju. Taču acīmredzot pārlieku lielās baltkrievu prasības (plašs atbalsts baltkrievu aktivitātēm) neapmierināja visumā nacionālistiski orientēto partiju. Jāpiebilst, ka partijas nacionālo līniju aktīvi centās uzturēt viens no redzamākajiem latgaliešu nacionālistiem F. Kemps. Apvienības izdotajā laikrakstā tieši viņš, parakstoties ar pseidonīmiem, publicēja lielu skaitu rakstu par latgaliešu izloknes tiesībām, latgaliešu un baltiešu attiecībām.* Partijas vienotību vairākkārt satricināja šķelšanās. Jau 1931. gadā to atstāja viens no pazīstamākajiem latgaliešu politiķiem A. Budže, kurš pārgāja uz konkurējošo kristīgo partiju. 1932. gadā partiju atstāja arī ievērojamā politiķa F. Trasuna brāļadēls J. Trasuns un V. Barkāns — abi politiķi bija arī Saeimas deputāti, bet vēlāk no partijas aizgāja arī F. Kemps. Tas bija nopietns trieciens Latgales Zemnieku progresīvajai apvienībai, kas 1931. gada Saeimas vēlēšanās bija zaudējusi latgaliešu partiju divcīņā Latgales Kristīgo zemnieku partijai.

Latgales Zemnieku progresīvā apvienība ideoloģiski pieslējās līdzīgām centriskām visas Latvijas partijām, gan uzsverot Latgales īpatnības. Tomēr, tā kā partija bija izveidojusies, apvienojoties demokrātiskajiem zemniekiem un kreisi orientētajiem progresistiem, šīs politiskās organizācijas izveidošana bija mākslīga, starp abām grupām pastāvēja būtiskas atšķirības, piemēram, ticības jautājumos, kā vēlāk trimdā rakstīja politiķis, bijušais šīs partijas biedrs A. Budže.** Līdzīgi kā citām centriskām partijām, arī šajā organizācijā 30. gadu sākumā nacionālismam bija liela loma. 1932. gada februārī Ludzas tautas namā notikušajā aprīļa konferencē uzstājās vairāki partijas Saeimas deputāti, kas uzsvēra jaunās valdības izveidošanu kā lielu panākumu, mazinot minoritāšu "lielo un pilnīgi nenormālo iespaidu" Latvijas valsts dzīvē. Savukārt Latgales interešu aizstāvēšana nozīmēja Latgales "īpatnējo prasību" ievērošanu, kas īstenojama ar saimnieciskās dzīves atbalstu. Konkrētie konferences ieteikumi: linu cenu iepirkuma paaugstināšana, cukurfabrikas būve Rēzeknē, ārzemju laukstrādnieku ieviešanas aizliegums, administratīvo izdevumu sašaurināšana, Latgaliešu lauksaimniecības biedrību savienības valdes sēdekļa pārcelšana uz Rēzekni (jo tā ir Latgales centrs), aizliegums vienai personai ieņemt vairākus amatus, pretvalstisku elementu stingra apkarošana, ieskaitot Saeimas komunistu frakcijas likvidēšanu. Partijas prasības

* Sk., piem., *Skomba*. Voi cara laiki atsagrīž? // Jaunais Vārds, 1931. g. 2. jūl.

** *Budže A.* Sasatikšonas ar Valeriju Seili. // *Acta Latgalica*, 1972, Nr. 4, 107. lpp.



Kristeigī atkloja velēšonu kompaniju!...

parādījās arī aspekts, kas uzskatāmi apliecināja tās laicīgumu — aicinājums uz konkordāta laušanu, ko Latgales Kristīgo zemnieku partija izmantojot savas partijas mērķiem.* Partijas nostāja Satversmes grozījumu jautājumā bija noraidoša, tika uzskatīts, ka tautas vēlēts Valsts prezidents samazinās parlamenta un līdz ar to arī latgaliešu zemnieku ietekmi uz politiku. Pēc Otrā pasaules kara partija trimdā mēģināja atjaunot darbību. Daļa bijušo partijas darbinieku Zviedrijā un Kanādā bloķējās ar Kristīgo zemnieku un katoļu partiju, taču ideoloģisku, taktisku un personīgu domstarpību dēļ sadarbība izira 50. gadu otrajā pusē.**

Līdzās salīdzinoši lielajām partijām pastāvēja arī mazākas latgaliešu politiskās organizācijas. Pirms 2. Saeimas vēlēšanām tika izveidotas vairākas nelielas latgaliešu partijas. 1925. gada augustā Daugavpilī tika nodibināta politiskā partija **Latgales Zemes arāju savienība**. Tai bija nodaļas vairākās Latgales vietās, biedru skaits aptuveni lēšams uz pāris simtiem. Neviens no organizācijas vadošajiem darbiniekiem (piemēram, valdes loceklis Voldemārs Laveniekovs, Eižens Jaunuzols, Jānis Stucis, Jānis Režģis) nebija sabiedrībā plašāk pazīstams politiķis. Lai gan savienība piedalījās vēlēšanu cīņās, nekādus panākumus tā neguva. Latgales Zemes arāju savienības 1925. gada programma paredzēja atbalsta sniegšanu mazzemniekiem un jaunsaimniekiem, bezzemnieku apgādāšanu ar zemi, sādžu sadalīšanu viensētās, saimniecisko apstākļu un

* Latgales Zemnieku progresīvās apvienības Ludzas apriņķa konferences protokols, 1932. g. 28. febr., LVVA, 5054. f., 1. apr., 60. l., 1., 2. lp.

** *Freivalds O.* Latvijas politiskās partijas 60 gados. — Imanta, MCMLXL. — 172. lpp.

arī ierēdņu darbības uzlabošanu, “dārgo rautu un ārzemju ceļojumu izbeigšanu”, izglītības, kultūras, rūpniecības un iekšējās kārtības nodrošināšanu. Visumā juceklīgā un nekonkrētā partijas programma bija piesātināta ar populismu, tādēļ ir zināmas grūtības šo partiju klasificēt — tā ir kreisi agrāra. Vispārīgie izteikumi nenorāda arī ceļus, kā nonākt līdz savienības programmatisko lēmumu īstenošanai.* 1925. gada Saeimas vēlēšanās partija atbalstīja “Latgales mazsaimnieku, bezzemnieku un zemes arāju” kandidātu sarakstu. Propagandas materiāli — skrejlapas un brošūras — tika izdoti latgaliski un krieviski, kas diezgan skaidri liecināja par to, ar kādu elektorātu partija rēķinājās. Savienības 27 nodaļas 1932. gadā pievienojās Progresīvajai apvienībai.

1925. gadā tika izveidotas vēl četras latgaliešu partijas. **Latgales Bezpartejiskās savienības** redzamākie darbinieki bija Staņislavs Kublickis, Francis Logins, Antons Bondarevskis, Jānis Silkalns, Aleksandrs Leščinskis. Valdes sēdekļi šai savienībai bija Ludzā. Neraugoties uz to, ka savienībai Saeimā izdevās iegūt vienu deputātu mandātu (F. Logins), tās darbība bija pasīva, nodaļas gandrīz nemaz nedarbojās. 3. Saeimas vēlēšanās savienība piedalījās ar nosaukumu “Latgales Bezpartejisko zemnieku un strādnieku savienība”, tomēr deputātu vietas iegūt neizdevās un savienība tika likvidēta 1929. gadā. Daugavpilī dibinātās **Austrumlatvijas Jaunsaimnieku savienības** iecerētais elektorāts bija skaitliski pieaugošie jaunsaimnieki. Savienība noturēja vienu valdes sēdi un pēc tam pārtrauca darbību. Tajā bija pieci valdes locekļi, kas bija partijas dibinātāji un tās vienīgie biedri. Arī **Latgales Mazzemnieku un bezzemnieku savienība** pastāvēja ļoti īsu laiku, tajā darbojās sabiedrībā plašāk nepazīstami politiķi. Visbeidzot, 1925. gadā tika izveidota arī **Latgales Latviešu nacionālās politikas partija**, kas uzskatīja, ka pārstāv Latgales luterticīgos latviešus, tomēr nekādu panākumu politikā šai organizācijai nebija. Sekmīgāka evaņģēliski luterisko latviešu pārstāvniecība bija **Latgales Latviešu apvienībai**, kas 3. un 4. Saeimā ieguva pa vienai deputāta vietai (Mārtiņš Abuls, pēc viņa nāves Augusts Lukins). Lai gan 20.–30. gados šīs apvienības pārstāvjus latgaliešu pārstāvji kritizēja par “baltiešu ekspansionisma” īstenošanu Latgalē, trimdā pēc kara politiķis A. Budže atzina, ka A. Lukins bijis politiķis, kas izpratis Latgales vajadzības un Saeimā uzstājies ar lietīšķām runām.**

* Latgales Zemes arāju savienības programma, 1925. g., LVVA, 5768. f., 1. apr., 1. l., 2., 3. lp.

** Budže A. Latgalu politiki pādējā Saeimā. // *Acta Latgalica*, 1974, Nr. 5., 337. lpp.

Latgales Sociāldemokrātiskā zemnieku un strādnieku partija tika dibināta 1926. gadā. Tās statūtus un programmu Iekšlietu ministrijā iesniedza un parakstīja Jānis Opincāns, Aleksandrs Jurgelis, Aloizijs Dzenišs, Aloizs Skruls, Galaktions Iljins un Geronims Ruško. Galvenie partijas darbinieki bija J. Opincāns un F. Ankipāns.* Sākumā statūti netika reģistrēti, jo ministrs statūtu sadaļā "Programma" saskatīja musināšanu uz šķiru naidu, kā arī vairākas neatbilstības likumam par biedrībām, savienībām un politiskām organizācijām. Pēc mēneša, augustā, partijas dibinātāji iesniedza pārlabotus statūtus un tie

tika apstiprināti. Jau 1927. gadā partijas vadībā sākās šķelšanās, pēc kuras tika izslēgti vairāki partijas Centrālās komitejas darbinieki, likvidētas dumpīgās Kaunatas un Daugavpils grupas.** Partijas darbība kopumā bija pasīva, lai gan dažādās vietās Latgalē tai bija 12 grupas. 1928. gadā partijas kongresā piedalījās ap 30 delegātu, kongress pēc dažu biedru pieprasījuma norisinājās krievu valodā, bet, tā kā J. Opincāns un citi vadošie partijas darbinieki nepiekrita tikko no cietuma atbrīvotā komunista K. Mežuļa uzņemšanai, gandrīz puse tā dalībnieku atstāja kongresu. 1930. gadā partija pievienojās Latvijas Sociāldemokrātiskajai strādnieku partijai. Formāli likvidējot partiju, tika konstatēts, ka vairākas nodaļas patiesībā nemaz nebija darbojušās, bet vairāki valdes locekļi bija emigrējuši uz PSRS, kas uzskatāmi parādīja partijas biedru



Opincāns (rōdeidams uz socialdemokratu deputatim): — A dēļ kō ta jūs naizvede?...

* Latgaliešu politiķis A. Budže vēlāk trimdā par viņu rakstīja: "Saeimā jam vajadzēja turetis un pīsaķaņot partijai linijai, bet vīspōrējōs stōjas ziņā jys ni ar kū naatsašķeire nu latgoļu pilsoniskiem politikiem." (*Budže A. Latgalu politiki pādēja Saeimā. // Acta Latgalica*, 1974, Nr. 5, 336. lpp.)

** LVVA, 7132. f., 1. apr., 1. l., 34. lp. Vēlāk, pēc 1934. gada apvērsuma, F. Ankipāns strādāja par skolotāju. Jaunlatgales apriņķa priekšnieks ziņojumā Iekšlietu ministrijai 1936. g. 8. maijā rakstīja, ka viņš "skolēnus audzina latgaliešu separātā garā un māca latgaliešu izloksnē" (LVVA, Politiskās pārvaldes kartotēka).

radikāli kreiso noskaņojumu.* Šī partija kalpoja par aizsegu daudzu pagrīdes komunistu legālai politiskai darbībai. Jāatzīmē, ka J. Opincāns Latvijas politiskajā dzīvē bija pazīstams kā viens no deputātiem ar visskandalozāko uzvedību, laikrakstos bieži bija atrodamas ziņas par viņa nepiedienīgo uzvedību alkohola reibumā.

Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienība. 1929. gadā dibinātā apvienība turpināja Latgales pašvaldību ierēdņu politiskās darbības tradīcijas. Tās vēlēšanu programma bija izstrādāta detalizēti: tajā bija paredzēta Valsts prezidenta tiesību paplašināšana, deputātu skaita samazināšana uz pusi, administratīvā reforma; latgaliešu skolās latgaliešu izloksne. Apvienības programmā tika iekļauta lauksaimniecības attīstīšana, liela uzmanība pievērsta arī sociālajai politikai.** Politiskajā spektrā Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienība novietojama centrā. Partijas vadošie darbinieki bija galvenokārt pašvaldību darbinieki: Jezups Soikāns (Ludzas apriņķa valdes priekšsēdētāja biedrs), Staņislavs Laganovskis (Kārsavas pagasta valdes priekšsēdētājs), Pēteris Tereško (Ciblas pagasta valdes priekšsēdētājs) un citi. Apvienība tika likvidēta 1931. gadā pēc pievienošanās Latgales Progresīvajai zemnieku apvienībai. 1930. gadā divus mēnešus šai politiskajai organizācijai iznāca laikraksts "Latgolas Sorgs".

1. tabula. Latgaliešu partiju dibināšana, likvidēšana, apvienošana un pārdēvēšana

Partija	Reģistrācija vai dibināšana	Apturēta darbība, likvidēta, pievienojusies citai partijai vai pārdēvēta
Latgales Darba ļaužu partija	1917 (Petrogradā)	Vēlāk Latgales Tautas (Ļaužu) apvienība
Latgales Kristīgo Zemnieku savienība	1920.I.27.	1923 tai pievienojās Latgales Tautas (Ļaužu) apvienība; 1933.X.28. apvienojoties ar Latvijas Katoļu tautas apvienību, pārdēvēta par Kristīgo zemnieku un katoļu partiju

* Latgales Strādnieku un zemnieku sociālistiskās partijas likvidācijas komisijas darbības pārskats, 1935. g., LVVA, 3724. f., 1. apr., 2355. l., 102. lp.

** Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienības programma un statūti, 1929. g., LVVA, 2815. f., 1. apr., 1. l., 3.–5. lp.

Partija	Reģistrācija vai dibināšana	Apturēta darbība, likvidēta, pievienojusies citai partijai vai pārdēvēta
Latgales Zemnieku partija	1920	1926.X.I5. apvienojusies ar Latgales Demokrātu partiju, izveidota Latgales Demokrātisko zemnieku apvienība
Latgales Darba partija (līdz tam Darba partijas Latgales grupa)	1922.VI	1926.X pārveidojas par Progresīvo tautas apvienību
Latgales Tautas (Ļaužu) apvienība	1922	1923 pievienojās Latgales Kristīgo zemnieku savienībai
Latgales Demokrātu partija (dibinātāji atšķēlušies no Latgales Kristīgo zemnieku savienības)	1924.IV.28.	1926.XI.5. apvienojusies ar Latgales Zemnieku partiju, izveidojusies Latgales Demokrātisko zemnieku apvienība
Latgales Bezpartejiskā savienība	1925.IV.4.	Formāli 1934.V.16. apturēta darbība, domājams, faktisko darbību pārtrauca jau 20. gados
Austrumlatvijas Jaunsaimnieku savienība	1925.IV.27.	1934.V.16. (faktisko darbību izbeidza jau 1926)
Latgales Mazzemnieku un bezzemnieku savienība	1925.VIII.4.	1934.V.16. (faktiski likvidēta jau 1929)
Latgales Zemes arāju savienība	1925.VIII.19.	1934.V.16. (1932 partijas nodaļas pievienojās Latgales Zemnieku progresīvajai apvienībai)
Latgales Sociāldemokrātiskā zemnieku un strādnieku partija	1926.VIII.6.	1934.V.16. (1931 pievienojusies LSDSP)
Latgales Demokrātisko zemnieku apvienība (apvienojoties Latgales Zemnieku partijai un Latgales Demokrātu partijai)	1926.X.I5.	1931.VI.14. apvienojās ar Progresīvo tautas apvienību un izveidoja Latgales Zemnieku progresīvo apvienību
Progresīvā tautas apvienība	1926.XI.17.	1931.VI.14. apvienojās ar Latgales Demokrātisko zemnieku apvienību un izveidoja Latgales Zemnieku progresīvo apvienību
Latgales Bezpartejisko zemnieku un strādnieku savienība	1928.VII.26.	1934.V.16. apturēta darbība (faktiski likvidēta jau 1929)

Partija	Reģistrācija vai dibināšana	Apturēta darbība, likvidēta, pievienojusies citai partijai vai pārdēvēta
Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienība	1929.X.5.	1934.V.16. (likvidēta 1931, kad pievienojās Latgales Zemnieku progresīvajai apvienībai)
Latvijas Katoļu tautas apvienība	1931.VI.11.	1933.X.28., apvienojoties ar Latvijas Kristīgo zemnieku savienību, pārdēvēta par Kristīgo zemnieku un katoļu partiju
Latgales Zemnieku progresīvā apvienība (izveidojusies no Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības un Progresīvās tautas apvienības)	1931.VI.29.	1934.V.16. apturēta darbība
Progresīvā zemnieku partija (atšķēlušies biedri no Latgales Zemnieku progresīvās apvienības)	1932.X.19.	1934.V.16. apturēta darbība
Kristīgo zemnieku un katoļupartija (izveidojusies pēc Latgales Kristīgo zemniekupartijas un Latvijas Katoļu tautas partijas apvienošanās)	1933.X.28.	1934.V.16. apturēta darbība

A. pēc LVVA, 3724. f., 1. apr., 12150. l., 1.–130. lp. sagatavojis autors.

Kā liecina šis īsa pārskaits, līdz pat 1934. gadam latgaliešu partiju bija samērā daudz. Partiju politikas pozitīvie un negatīvie aspekti Latgalē bija tādi paši kā visā Latvijā un arī citās valstīs. "Latgolas Vārds" pārskatā par politiskajām partijām Latgalē tika atzīmēts, ka tieši tās ne tikai groza un vada darbību visās novada iestādēs, bet arī uzspiež tautai nemākulīgus, nespējīgus un pat noziedzīgus darbiniekus tikai tādēļ, ka viņi ir partiju biedri.* Tīk tiešām: ar partiju starpniecību bija iespējams īstenot demokrātiju, ievēlēt

* St. V. Partiju sorms. // Latgolas Vārds, 1925. g. 4. marts.

tautas priekšstāvjus, taču tajā pašā laikā nesamērīgi daudzo nelielo partiju pastāvēšana, ārkārtīgi izplatītā partiju patronāža un neskaidrā partiju ideoloģija radīja negatīvu politisko partiju tēlu. Piemēram, partiju apriņķu komiteju valžu sapulcēs katru reizi darba kārtībā bija punkts, kurā izskatīja lūgumus iecelt pašvaldību, policijas, robežsardzes vai citos amatos. Iecelšana amatos tika veikta, raugoties pēc nopelniem partijas labā. Piemēram, 1933. gada augustā ministra V. Rubuļa uzdevumā L. Valainis Latgales Zemnieku progresīvās apvienības Ludzas apriņķa komitejai paziņoja, ka partijas biedra J. Vaskāna lūgums par nodarbošanos ir ņemts vērā un tuvākajās dienās viņš tiks pieņemts par papildu darbinieku kādā no vietējām valsts vai pašvaldību iestādēm.* Vairāki politiķi nereti mainīja politisko piederību, piemērojoties dažādajiem ideoloģiskajiem virzieniem. Iespējams, pats pazīstamākais "partiju staigātājs" bija F. Kemps, kas pabija lielā daļā latgaliešu politisko partiju. 1934. gada pavasarī viņš atstāja Latgales Zemnieku progresīvo apvienību, pieslejšoties Latgales Kristīgo zemnieku partijai. Zināma taisnība bija laikrakstam "Jaunais Vārds", kas secināja: "Aizrōdam, ka tej jau nav pirmo reizē Kempam porīt uz cytu partiju. Vysas latgališu partijas jis ir opstaigōjis, bet sovu paša dybynotū izputynōjis."**

Ideoloģiski visas latgaliešu partijas varēja iedalīt divos galvenos virzienos: kristīgi konservatīvās un demokrātiski progresīvās.*** Latgales Kristīgo zemnieku partija pārstāvēja klerikālo, konservatīvo virzienu, bet dažādās progresīvās, darba partijas pārstāvēja centriski kreiso, demokrātisko virzienu. Rakstnieks Ādolfs Erss 1932. gadā rakstīja, ka "ir jau divas Latgales: vecā, kas drūzmējas ap baznīcām, un jaunā, kura sauc pēc modernas kultūras, civilizācijas un dogmatiskai domai liek pretim zinātnisko. Šīs divas Latgales, liekas, vairs nesapratīsies. Cik pretišķības asas, to var redzēt tikai uz vietas, sapulcēs, presē, sarunās, sabiedriskā darbā."**** Pretišķības asi izpaudās arī parlamentā, ikdienā, politiskajā dzīvē. Bijušais Saeimas deputāts, sociāldemokrāts Florians Ankipāns 1988. gadā atcerējās, ka tieši ar konkurējošajiem latgaliešu kristīgajiem bijusi visniknākā cīņa, gan Saeimā, gan

* 1933. g. 11. aug., LVVA, 5054. f., 1. apr., 69. l., 17. lp.

** Jaunais Vārds, 1934. g. 27. marts.

*** Par latgaliešu partiju ideoloģiskajiem virzieniem to izveidošanās sākumā sk. arī *Vasars*. Myusu politiskās partijas. // Jaunā Straume, 1921. g. 12. nov.; *Grōvits N*. Politiskō grupešonos Latgolā. // Jaunā Straume, 1924. g. 8., 15. marts.

**** Erss Ā. Latgalē. // Pēdējā Brīdī, 1932. g. 13. apr.

pagasta valdē.* Uzskatāmākais savstarpējo pretrunu rezultāts bija F. Trasuna izslēgšana no baznīcas, ko vairāki pētnieki saistīja ar politiskajām intrigām Latvijas Romas katoļu baznīcā, tās centieniem panākt kontroli pār politiķiem. Par formālo iemeslu kalpoja aizdomas par celibāta pārkāpšanu un sutanas nevalkāšana atklātībā. Pirmajā gadījumā nepamatotās aizdomas radīja F. Trasuna dzīvokļa saimniece, kam pateicībā par F. Trasuna dzīvības glābšanu lielinieku laikā viņš bija devis darbu un maksājis algu. Otrajā gadījumā — F. Trasuns uz Saeimas sēdēm devās laicīgajā apģērbā, turklāt viņam šajā laikā nebija savas draudzes.

Nesaskaņas turpinājās arī vēlākajos gados. Galvenie konkurenti — Latgales Kristīgo zemnieku un Progresīvā tautas apvienība (vēlāk Latgales Zemnieku progresīvā apvienība) —, savstarpēji apkarojot viens otru, cīnījās par vienu un to pašu elektorātu — latgaliešiem. Brīžiem šī cīņa izskatījās kurioza. 30. gadu sākumā “progresistu” laikrakstā “Jaunais Vārds” liela daļa rakstu bija veltīti “kristīgo” apkarošanai, dažā laikraksta numurā pat puse no izdevuma stāstīja par konkurējošās partijas ļaunprātībām.** Protams, politiskie pretinieki atbildēja ar to pašu.

Tomēr, nenoliedzami, ik pa laikam ir bijuši arī mēģinājumi apvienoties vai vismaz saskaņot darbību. Piemēram, 1926. gada vasarā notika visu latgaliešu frakciju kopēja apspriede, kurā dažos jautājumos visu 12 latgaliešu deputātu vārdā pilnvaroja uzstāties latgaliešu ministrus. 30. gadu sākums iezīmējās ar J. Trasuna aiziešanu no Latgales Zemnieku progresīvās apvienības. Pēc šā skaļi izskanējušā soļa 1933. gadā lielākās latgaliešu partijas mēģināja panākt vienošanos. Tomēr Latgales Zemnieku progresīvās apvienības 4. jūlijā sasauktā kristīgo, progresistu un trasuniešu sanāksme beidzās nesekmīgi, latgaliešu politiķi nespēja vienoties par vienotu nostāju pat jautājumos, kas bija saistīti ar Latgales labklājību, un izbeigt savstarpējo apkarošanos.***

* *Kondrāts Ģ. Runas vīrs “no Latgales viedokļa”.* // Cīņa, 1988. g. 25. okt.

** Piemēram, 1932. g. 14. aprīļa “Jaunā Vārda” numurs sniedz uzskatāmu piemēru brīžiem traģikomiskajām savstarpējām cīņām. Laikrakstā bija astoņi “kristīgajiem” veltīti raksti ar daiļrunīgiem virsrakstiem: “Kristeigī grib izputynēt zemnieku organizācijas”, “Kristeigī nūdūd Latgolas zemniekus”, “Kristeigūs napateiseibom nav gola”, “Kristeigī jauc latgališu apgōdōšonu ar dorbu”, “Prōta apsatymsošona pī kristeigīm”, “Kristeigī poši aplīcynoj sovu naspējeibu”, “Gaigalovā kristeigī grib nūvērst krīzi uz idzeivotoju veseleibas rēkina” un “Kristeigūs terors”.

*** Sk. Jaunais Vārds, 1933. g. 21. apr., 6. jūl.

Atsevišķi latgaliešu pētnieki, piemēram, B. Briška, faktiski noklusē būtisku domstarpību pastāvēšanu pašu latgaliešu politiķu un partiju starpā, reducējot politisko cīņu uz baltiešu un latgaliešu savstarpējām pretrunām un nesaskaņām. Tomēr tas neatbilst faktiem. Īstenībā latgaliešu kristīgie bieži sabiedrojās ar Latviešu zemnieku savienību, J. Trasuna progresisti centās sadarboties ar ideoloģiskajiem domubiedriem — Marģera Skujenieka vadītajiem progresistiem. Arī baltiešu un latgaliešu savstarpējās pretrunas vairāk izpaudās priekšvēlēšanu kampaņu laikā, nevis ikdienas politiskajā rutīnā.

Par to, kā Latgalē notika vēlēšanas, kāda bija attieksme pret partijām un politiķiem, savās trimdā publicētajās atmiņās rakstīja pašvaldību darbinieks Antons Dzenis:

“Pirms vēlēšonom kotrā sātā tyka runōts un pōrrunōts par kotru sarokstu un kotru kandidatu atsevišķi. Sīvītes pa lelōkai daļai aizstōvēja kristeigūs sarokstu — deveitū numeri na tamdēļ, ka jōs lobōk pazyna personas, kuras beja uz listes, bet tamdēļ, ka bazneickungs lik bolsōt par deveitū numeri. Veirīši sovukōrt aizstōvēja zemņiku partijas kandidatus vīnpadsmytā numeri. Dažu reizi nūtyka moza streidēšonōs. Kur beja kūpā vairōki veirīši, tur izgōja lelōka streidēšonōs, jo atsaroda taidis, kurš aizstōveja mozōk pazeistamu sarokstu, un pōrejī beja pretim. Taipat kad runa beja par uzstōdeitūs kandidatu vōrdim, vīns aizstōvēja vīnu, ūtrys ūtru, un tai, streidejūtīs poši sovā storpā, sōka bōrtīs. Cylvāki, poši namonūt, sōka pīkrist vīnai voi ūtrai partijai un saukt vīns ūtru par partijai pīdarušu: tu kristeigais, tu demzemņiks, tu progresists, tu socialists un tai tōļōk.”*



“Lelō politika”

Skots nu “Latgolas katōļu–zemņiku kalendars 1934. godam”

* Dzeņš O. Muna dzeive. I. — P/s Latgaļu izdevnīceiba, 1971, 316. lpp.

2. tabula. Par atsevišķām latgaliešu partijām nodoto balsu
un iegūto mandātu skaits (iekavās)

Partija	Satversmes sapulce	1. Saeima	2. Saeima	3. Saeima	4. Saeima
KZKP	26534 (6)	47202 (6)	44231 (5)	57336 (6)	78881 (8)
LTP	6539 (1)	6771 (1)	—	—	—
LDZA	72961 (17)	8522 (1)	13203 (2)	25902 (3)	48795 (5)
					LDZA+PTA
PTA	—		27679 (4)	15926 (2)	29449 (3)
LDP	—		—	20151 (2)	—
LBS	—		—	7247 (1)	—
LLA	—	—	—	5853 (1)	5882 (1)
Mandātu skaits kopā	24	12	12	14	14

Avots: *Freivalds O.* Latviešu politiskās partijas 60 gados. — Imanta, MCMLXI. — 90., 91. lpp.

Saīsinājumi: KZKP — Kristīgo zemnieku un katoļu partija; LTP — Latgales Tautas partija; LDZA — Latgales Demokrātisko zemnieku apvienība; PTA — Progresīvā tautas apvienība; LDP — Latgales Demokrātu partija; LBS — Latgales Bezpartejiskā savienība; LLA — Latgales Latviešu apvienība; LSDSP — Latgales Sociāldemokrātiskā strādnieku partija. Sarakstā sniegti partijas pēdējie nosaukumi, t. i., tādi, kādi tie bija partijas likvidācijas laikā. LDZA Satversmes sapulcē, 1. un 2. Saeimas vēlēšanās piedalījās kā Latgales Zemnieku partija, bet PTA — 1. un 2. Saeimas vēlēšanās — kā Latgales Darba partija.

A. Dzenis uzsvēra, ka politiķi bijuši atsvešinājušies no tautas, ikdienā attieksme pret vairākumu no viņiem bija ironiska, nelabvēlīga. Tas bija viens no iemesliem, kādēļ liela daļa sabiedrības tik labvēlīgi uzņēma 1934. gada 15. maija apvērsumu, pēc kura tika likvidētas visas politiskās partijas un atlaista Saeima. Tomēr tajā pašā laikā A. Dzeņa spilgtais atmiņu tēlojums liecina arī par to, ka 20.–30. gados sabiedrība aktīvi piedalījās politiskajos procesos, vēlēšanu aktivitāte un arī uzticība tradicionālajām latgaliešu partijām bija liela.

Pēc 1940. gada Latvija nonāca pusgadsimtu ilgā okupācijas režīmā. Totalitārā padomju režīma apstākļos pastāvēja tikai viena — Komunistiskā — partija. Tikai pēc neatkarības atgūšanas un totalitārās sistēmas sabrukuma radās iespēja atjaunot pilnvērtīgu politisko dzīvi. Latvijas neatkarības atgūšanas procesā 80. gadu beigās līdz ar pārējiem latviešiem rosīgi iesaistījās daudzi latgalieši. No viņu vidus samērā liels skaits izvirzījās politiskajā darbībā un vēlāk tika ievēlēti Latvijas PSR Augstākajā padomē. Tomēr ne tad, ne arī 90. gadu sākumā, kad veidojās pirmās politiskās partijas, neizveidojās īpašas latgaliešu partijas.

Tikai 90. gadu vidū norisinājās pirmais latgaliešu politiskas organizācijas izveidošanas mēģinājums. 1994. gada 22. februārī Daugavpilī notika **Latgales Demokrātiskās partijas** dibināšanas sapulce. Tajā piedalījās apmēram 30 dalībnieku no Preiļu, Krāslavas, Jēkabpils un Daugavpils rajona. Par partijas priekšsēdētāju tika ievēlēts Valdis Lauskis. Jau 1994. gada pavasarī partijai bija savi pārstāvji vairākās Latgales pašvaldībās. 1995. gadā notikušajās 6. Saeimas vēlēšanās Latgales Demokrātiskā partija piedalījās kopējā sarakstā ar Latvijas Zemnieku savienību un Latvijas Kristīgo demokrātu savienību. Neraugoties uz to, ka no Latgales apgabala tika ievēlēti divi sarakstā esošie politiķi, Saeimas deputāta mandātu neieguva neviens Latgales Demokrātiskās partijas biedrs, jo abi mandātus ieguvušie latgaliešu politiķi (A. Rugāte un A. Naglis) bija citu partiju pārstāvji. Pirmajai pēc neatkarības atjaunošanas dibinātajai latgaliešu partijai politiskā darbība kopumā nebija pietiekami sekmīga, un tā 1999. gada 29. maijā kopā ar Latvijas Sociāldemokrātisko partiju pievienojās Latvijas Sociāldemokrātiskajai strādnieku partijai. Pēc pievienošanās Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas politiskajā programmā tika izdalīts īpašs apakšpunkts, kurā sīkāk aplūkots Latgales attīstības modelis. Latgales Demokrātiskās partijas dibinātāji uzskatīja to par F. Trasuna vadītās Latgales Demokrātu partijas idejisko pārmantotāju.*

Tomēr reģionālo partiju iespējas Latgalē dažiem politiķiem nešķita izsmeltas. 2000. gadā tika nodibināta partija "**Latgales gaisma**". Tās vadošais darbinieks bija Daugavpils mērs Rihards Eigims. Atšķirībā no vairākuma

* Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas programma. 2000.–2001. gada redakcija. — Rīga, 2001, 9., 10. lpp. Apakšnodaļa "Latgales attīstības modelis", 118.–119. lpp.

pirmskara latgaliešu partiju "Latgales gaismā" pilnīgi nekādu uzmanību nepievērsa latgalisko īpatnību saglabāšanai, arī Latgales kā atsevišķa reģiona intereses partijas priekšvēlēšanu programmā netika īpaši izceltas.* Parlamentā "Latgales gaismai" pārstāvniecību nav izdevies iegūt.

Līdzīgi kā "Latgales gaismā", 2004. gada 8. janvārī, pirms pašvaldību vēlēšanām, ar pašvaldību darbinieku ierosmi tika izveidota vēl viena Latgales partija — savienība "**Latgales sirds**". Par tās priekšsēdētāju tika ievēlēts Ernests Jurkāns. Šī partija orientējās uz cīņu par amatiem pašvaldībās, galvenokārt Rēzeknē.

Ja pirmskara latgaliešu partijas ieņēma noteiktu nišu politiskajā spektrā, tām bija izteikta identitāte un pastāvīgi balsotāji, tad pēc neatkarības atgūšanas sociālās un ekonomiskās atšķirības starp Latvijas vēsturiskajiem novadiem bija izlīdzinājušās iekšējās migrācijas un okupācijas režīma politikas dēļ, bija izzudušas daudzas latgaliešu īpatnības. Mazinājusies reliģijas nozīme latgaliešu identitātes veidošanā. Neraugoties uz entuziastu centieniem, pretišķības starp latviešu literāro valodu un latgaliešu valodu vairs uzturēja tikai šaurs, margināls latgaliešu intelektuāļu loks, vēl vairāk — latgaliešu valoda 90. gados ieguva oficiālu statusu valstī. Konsolidējoties latviešu nācijai, izzuda vajadzība pēc īpašām latgaliešu partijām. Likumsakarīgi, ka partijas "Latgales gaismā" un "Latgales sirds" savās priekšvēlēšanu kampaņās vairs neorientējās uz etniskajiem latgaliešiem, bet gan uz visiem Latgales iedzīvotājiem.

Latgaliešu politiķi

Par vieniem no pirmajiem profesionālajiem latgaliešu politiķiem 20. gadsimta sākumā kļuva abi Latgales latviešu parlamentārieši Krievijas Valsts domē. 1906. gada martā tika ievēlēts Latgalē jau pirms tam plaši pazīstamais Francis Trasuns. Jāatzīmē, ka tieši viņš bija pirmais latvietis Krievijas parlamentā, kas teica tur runu. Viņš iebilda pret soda ekspedīcijām un prasīja revolucionāru amnestiju. 2. Valsts domē tika ievēlēts Sakstagala pagastā dzimušais agronoms Eduards Kazričs, kas nomira jau 1911. gadā.**

* Partijas "Latgales gaismā" priekšvēlēšanu programma pašvaldību vēlēšanām. // *www.cvk.lv*

** Par abiem parlamentāriešiem sīkāk sk. *Šilde Ā.* Pirmie Latgales latviešu parlamentārieši Krievijas Valsts domē. // *Acta Latgalica*, 1993, Nr. 8, 183.–193. lpp.

Kopā šajā biogrāfiskajā vārdnīcā ir 55 latgaliešu, 11 personu, kas darbojušās latgaliešu politiskajās organizācijās, nebūdami latgalieši, un triju Latgales luterticīgo latviešu politiķu biogrāfijas. No viņiem 19 latgalieši bija Tautas padomes, 24 Satversmes sapulces locekļi, 12 — 1. Saeimas, 12 — 2. Saeimas, 13 — 3. Saeimas un 15 — 4. Saeimas deputāti. Pieci ir bijuši tikai ministru amatos, bet nav bijuši ievēlēti parlamentā. No latgaliešu organizācijām ievēlētie un luterticīgie latvieši šajās likumdevēju iestādēs bija: Tautas padomē septiņi, Satversmes sapulcē, 1., 2. Saeimā pa vienam, 3. Saeimā — trīs un 4. Saeimā — divi deputāti.

Visvecākais latgaliešu parlamentārietis bija 1864. gadā dzimušais F. Trasuns, bet visjaunākais — 1904. gadā dzimušais komunisti Konstantīns Mežulis.* Lielākā daļa latgaliešu politiķu Satversmes sapulces vēlēšanu laikā 1920. gadā bija 27–37 gadus veci (36; dzimuši laikā no 1883. līdz 1893. gadam). Pati valsts bija jauna, un arī vairākums politiķu bija gados salīdzinoši jauni. Vēlāk, 20. gadu otrajā pusē un 30. gadu pirmajā pusē, šis politiķu sastāvs daudz nemainījās. Nokļūt politiskajā elitē kļuva arvien grūtāk.

Visvairāk latgaliešu deputātu un ministru dzimuši Sakstagala un Kalupes pagastā (pa 5), Makašēnu pagastā (4) un Līksnas, Bērzgales, Baltinavas un Preiļu pagastā (pa 3).

Pēc ziņām par sociālo izcelšanos, gandrīz visi bija cēlušies no lauksaimnieku ģimenēm, izņemot vienu, kura tēvs bija ierēdnis, un vienu, kura tēvs bija strādnieks, kā arī astoņus, kuru sociālā izcelšanās nav zināma.

Izglītības ziņā: 25 bija ieguvuši augstāko izglītību vai arī studējuši, taču dažādu iemeslu dēļ studijas nebija beiguši, 15 bija vidējā izglītība (tostarp garīgā semināra un skolotāju kursu beigšana), viens beidzis skolotāju institūtu, bet pieciem pamatskolas vai mājas izglītība. Caurmērā izglītības līmenis latgaliešu politiķiem bija salīdzinoši augsts. Deputāti, kuriem bija tikai pamatskolas vai mājās iegūta izglītība, bija Satversmes sapulces deputāti, kuri pēc pilnvaru izbeigšanās nozuda no politiskās skatuves.

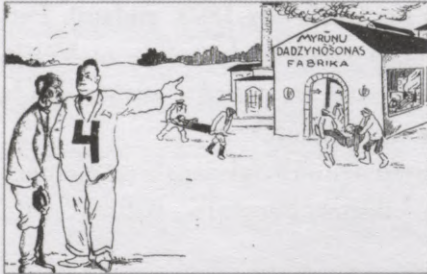
Visvairāk politiķu (30) pēc nodarbošanās klasificējami kā ierēdņi. Vairākumā gadījumu dažāda ranga pašvaldību iestāžu, taču arī saimniecisku uzņēmumu ierēdņi veidoja lielāko skaitu politiski aktīvo iedzīvotāju un arī latgaliešu politiskās elites. Samērā daudz bija arī skolotāju un mācītāju

* Politiskās pārvaldes Rīgas rajona izziņā Rīgas apgabala prokuroram par K. Mežuli 1931. g. 17. dec. bija rakstīts: "*M[ežulis] ir viens no visaktīvākajiem un spējīgākajiem komunistiskās kustības vadošajiem darbiniekiem.*" (LVVA, Politiskās pārvaldes kartotēka)



I. PYRMS VELEŠONOM:

Kaut gon agitej un paradizi sula tai, ka kukim lopas berst, pec bucu un buteļu iztukšošanas, klausitojs palik tikai vins.



II. PEC VELEŠONOM:

Zemniks: A kur ta, kundzeš, tej paradize, kuru pyrms velešonom tai suleji, ka kukim lopas byra?

Progresists: Tū paradizi vari redzet, pat baudit tur, kot tyuleņ!

bija garais Kemps, kas vairāk izskatījās pēc poļu pana. Saeļlotiem matiem, Kambala bija uzcirties pēc Rīgas kundziņa. Naturāli sprais, pilnīgi latvisks, bez jebkādam Latgales ārējām īpatnībām bija Franča Trasuna brāļadēls Jezups Trasuns.”* F. Cielēns par Jāzepu Rancānu rakstīja: “Viņš bija stalta auguma, inteligēntiem sejas pantiem, labsirdīgām acīm un atturīgām smalkām manierēm. Viņu vienprātīgi ievēlēja par Saeimas priekšsēža otro biedru. Savu ļoti iecietīgo raksturu un taktu viņš pierādīja savās retajās runās un attieksmē ar deputātiem. Deputāts Jāzeps Rancāns ieguva vispārēju cieņu

(pa pieciem), pārsteidzoši maz juristu un lauksaimnieku (pa trim), pa diviem ārstiem un farmaceitiem, pa vienam inženierim, apdrošināšanas aģentam, agronomam un žurnālistam. Jāatzīmē, ka nodarbošanās analizēta, ņemot vērā darba veidu, ko attiecīgais politiķis veica, sākot savu politisko karjeru. Vairākums politiķu vēlāk ieņēma vadošus amatus dažādās valsts un pašvaldību iestādēs. Tikai ļoti nedaudzi — galvenokārt pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma — atgriezās pie iepriekšējās nodarbošanās.

Sociāldemokrāts Fēlikss Cielēns par latgaliešu deputātiem savās atmiņās rakstīja, ka “vairums latgaliešu jutās kuluāru parketā kaut kā nedroši, atturīgi kā nabaga radinieki kāzās. Vienīgi vecais Francis Trasuns, kaut lēnīgā gaitā, tomēr droši soļoja Augstajā namā, jo viņš tvirti apzinājās, ka jau 1906. gadā bijis tautas vietnieks lielās Krievijas pirmajā Valsts domē. Pārspīlēti manierīgs, bet drošs savā stājā

* Cielēns F. Laikmetu maiņā. Atmiņas un atziņas. 3. grāmata. — Stokholma: Memento, 1998, 96. lpp.

visos novirzienos, un ļoti raksturīgi bija tas, ka uz viņa iesvētīšanas ceremoniju bīskapa amatā Jēkaba katedrālē bija ieradušies daudzi deputāti, arī sociāldemokrāti.”*

1940. gads bija pagrieziena punkts politiķu liktenī. Likteņa ironija — jau pirms okupācijas vienu no pazīstamākajiem latgaliešu komunistiem K. Mežuli kopā ar sievu pēc aizbēgšanas uz PSRS masu represiju laikā 1938. gadā apcietināja un nošāva. Pēc Latvijas okupācijas liela daļa neatkarīgās valsts vadošo darbinieku, bijušo Saeimas deputātu un politiķu padomju varas acīs kļuva par valsts ienaidniekiem. 16 no viņiem padomju okupācijas režīms represēja — politiķi tika nosūtīti uz padomju koncentrācijas nometnēm gan pirmās, gan otrās padomju okupācijas gados, liela daļa no viņiem ieslodzījumā arī gāja bojā. Viens no latgaliešu politiķiem (F. Ankipāns) īslaicīgi nonāca vācu okupantu apcietinājumā. Salīdzinot ar pārējo latviešu tautas daļu, neliels skaits (tikai deviņi) devās bēgļu gaitās uz Rietumiem. Trimdā sabiedriski aktīvi bija J. Rancāns un A. Budže. J. Rancāns kā pēdējās likumīgi ievēlētās Saeimas priekšsēdētāja biedrs zināmā mērā reprezentēja arī Latvijas neatkarīgo valsti.

Tomēr ne visi līdz galam palika lojāli Latvijas neatkarīgās valsts iedzīvotāji. Dažādu iemeslu vadīti, vairāki latgaliešu politiķi piemērojās jaunajiem apstākļiem, kļūdami par kolaboracionistiem. Piemēram, Latvijas armijas Zemgales divīzijas štāba priekšnieks pulkvedis Arturs Silgailis savās atmiņās par vienu no viņiem, A. Kirhenšteina valdības tieslietu ministru J. Pabērzu, rakstīja: “Augusta sākumā cauri Daugavpilij uz Maskavu no Rīgas devās “Saeimas” delegācija izlūgties Latvijas uzņemšanu Padomju Savienības sastāvā. Delegācijas sagaidītāju vidū Daugavpils stacijā bija arī visi Daugavpils garnizona daļu komandieri ar [divīzijas komandieri] ģen[erāli] Bahu priekšgalā. Nekāda svinīga sagaidīšana rīkota nebija, un sagaidītājos, vismaz to lielākā daļā, bija drūms noskaņojums. Arī pašos “Saeimas” delegācijas locekļos nemanīja sevišķas pacilātības. Piemēram, ļoti drūms izskatījās tieslietu ministrs J. Pabērzs, kas arī ietilpa delegācijas sastāvā. Viņš teica ģen. Baham, kad tas sūdzējās Pabērzam par patvaļīgiem karavīru arestiem, ka arī viņš kā ministrs esot bezspēcīgs pret pēdējā laikā vienmēr notiekošiem arestiem un ka viņš ļoti nožēlojot, ka, iegājis Kirhenšteina leļļu valdībā, jūtoties piekrāpts.”**

* *Cielēns F.* Laikmetu maiņā. Atmiņas un atziņas. 4. grāmata. — Stokholma: Memento, 1998, 6.–7. lpp.

** Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā. Galv. red. O. Freivalds. — Daugavas Vanagu Centrālās valdes izdevums, 1970, 156.–157. lpp.

Arī Ludzas apriņķa policijas priekšnieks Staņislavs Kursītis savās atmiņās norādīja uz J. Pabērza stāvokļa divdomību. Būdam Latgales apgabaltiesas priekšsēdētāja biedrs, viņš savulaik tos pašus komunistus bija sodījis ar cietumsodiem, ko pēc okupācijas kā A. Kirhenšteina valdības tieslietu ministrs atbrīvoja. S. Kursītis rakstīja, ka J. Pabērzs “kā cilvēks bija vienkāršs, izpalīdzīgs”, taču arī liels uzdzīvotājs.* Tiekoties ar paziņām, viņš licis saprast, ka ir neapmierināts ar komunistisko režīmu, taču turpinājis darboties tā labā. Arī par citu latgaliešu 20.–30. gadu politiķa — B. Trubiņa — rīcību padomju okupācijas apstākļos laikabiedri ir snieguši neglaimojošas liecības.**

Latvijai 90. gadu sākumā atgūstot neatkarību, samērā liels skaits latgaliešu tika ievēlēts pēdējā Latvijas PSR Augstākajā padomē. 1991. gada martā vēlēšanu rezultātā deputātu mandātu ieguva 26 latgalieši (no 200 deputātiem).*** Sekojošajās parlamenta vēlēšanās latgaliešu procentuālais īpatsvars deputātu skaitā pieauga. 5. Saeimā tika ievēlēti 16, 6. Saeimā — 19, 7. Saeimā — 21 latgalietis. Skaitlisks kritums norisinājās 8. Saeimā, kad deputāta mandātus ieguva tikai 13 latgalieši. Vēl trīs šīs latgaliešu politiskās elites pārstāvji ir ieņēmuši ministru amatus, bet nav bijuši deputāti (Jānis Janovskis, Viktors Skudra, Edgars Zausajevs), lai gan kopējais ministru skaits ir lielāks. No latgaliešu vidus ir bijis tikai viens ministru prezidents (Vilis Krištopans). Pieci latgaliešu politiķi ir tikuši ievēlēti visās Saeimās pēc neatkarības atjaunošanas (A. Bartaševičs, V. Krištopans, A. Rugāte, P. Tabūns un J. Urbanovičs).

Vairākums latgaliešu deputātu 1991. gadā bija vecumā no 28 līdz 40 gadiem. Visvecākais latgaliešu politiķis bija 1927. gadā dzimušais Kazimirs Špoģis, bet visjaunākais — 1967. gadā dzimušais Imants Stirāns. Tomēr caurmēra vecums, salīdzinot ar pirmskara laiku, mūsdienu politiķiem 90. gados bija nedaudz lielāks.

Mūsdienu latgaliešu politiķi nāk no dažādām Latgales vietām, bet atšķirībā no pirmskara laika liela daļa dzimuši pilsētās. Visvairāk latgaliešu

* *Kursītis S.* Atmiņu ceļos. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 1994, 105. lpp.

** *Kursītis S.* Atmiņu ceļos. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 1994, 108. lpp.; *Lejiņš J.* Mana dzimtene. — Vesterosa, 1971, 215. lpp.

*** Šeit un turpmāk pēc autora aprēķiniem. Par visu attiecīgo likumdevēju iestāžu visu deputātu sastāva analīzi sk. *Mednis I.* Iezīmes mūsdienu Latvijas politiskās elites portretam. // Latvijas Vēsture. — 2005, Nr. 4, 30.–47. lpp.

deputātu piedimuši Daugavpili un Rēzeknē (pa četri), bet trīs deputāti nāk no Varakļāniem, pa diviem no Ludzas, Baltnavas un Bērzgales. Diemžēl nav izdevies noskaidrot visu sociālo izcelšanos, taču arī no pieejamajiem datiem ir skaidrs, ka pārliecinošais vairākums dzimuši zemnieku ģimenēs. Visai raksturīga ir arī deputātu nodarbošanās pirms politiķa karjeras sākšanas. 17 no viņiem varētu klasificēt kā vadošus saimnieciskus darbiniekus, liela daļa no viņiem bija kolhoza vai sovhoza priekšsēdētāji, citi — vadošas amatpersonas rūpniecības un lauksaimniecības uzņēmumos padomju okupācijas laikā. Nākamā lielākā grupa — astoņi pedagogi, tad seko pa četriem mediķiem un inženieriem un pa trim Komunistiskās partijas (un komjaunatnes) funkcionāriem, žurnālistiem un vadošiem pašvaldību darbiniekiem. Divi no politiķiem ir bijuši augsta līmeņa sportisti (volejbolists V. Lauskis un basketbolists V. Krištopans).

Vāji ideoloģiski definēto Latvijas politisko spektru labi raksturo latgaliešu politiķu deputātu partijiskā piederība. Gandrīz visi tie, kuri politiķa karjeru sāka jau Atmodā, agrāk bijuši Komunistiskās partijas biedri, un ar dažiem izņēmumiem visi vēlāk līdzdarbojās Latvijas Tautas frontē. Tomēr, izveidojoties plašajam partiju spektram, latgaliešu deputāti atbilstoši savām interesēm iesaistījās visdažādākajās politiskajās organizācijās. Raksturīgi, ka tikai divi no viņiem bijuši Latgales Demokrātiskās partijas biedri, bet viens — citas latgaliešu partijas — “Latgales sirds” biedrs. Daudzi vairākkārt mainījuši partijisko piederību, tomēr lielākā daļa bija biedri nosacītā politiskā spektra kreisajās un labēji centriskajās partijās — Latvijas Sociāldemokrātiskajā strādnieku partijā (6), “Latvijas ceļā” (8), Latvijas Zemnieku savienībā (5), Demokrātiskajā partijā “Saimnieks” (4). Latgaliešu politiķu vārdus var ieraudzīt arī “Tēvzemei un Brīvībai”, Tautas kustības “Latvijai”, “Jaunā laika”, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības, Jaunās partijas, Latvijas Pirmās partijas, Tautas partijas, “Līdztiesības”, Vienības partijas un Tautas saskaņas partijas sarakstu galvgalī. Jāatzīmē, ka no visiem pēdējā Augstākajā padomē ievēlētajiem latgaliešiem četri (Anatolijs Bartaševičs, Leonards Stašs, Alfrēds Rubiks un Viktors Kokorišs) 1990. gada 4. maijā balsojumā “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” nebalsoja “par”.

Kopumā Latvijas politiskajā elitē latgalieši kā deputāti parlamentā un ministri ir bijuši pārstāvēti regulāri, lai gan mūsdienās viņu skaits ir nedaudz lielāks. Ja gandrīz visi pirmskara politiķi darbojās latgaliešu partijās ar skaidrām reģionālām prioritātēm, tad mūsdienās Latgales specifiku,

latgaliešu īpašās intereses sevišķi aktīvi pauda tikai atsevišķi deputāti. Tāpat kā liela daļa Satversmes sapulcē ievēlēto latgaliešu, arī daudzi Atmodas laikā ievēlētie latgalieši pēc pilnvaru izbeigšanas neturpināja politiķa karjeru. Tikai vēlāk, attiecīgi 20. un 90. gados, izkristalizējās latgaliešu profesionālo politiķu elite. Salīdzinot pirmskara un mūsdienu latgaliešu politiķus, pirmajā gadījumā samērā liels īpatsvars bija katoļu garīdzniekiem, bet 90. gadu sākumā — Komunistiskās partijas un okupētās valsts augstākā un vidējā saimnieciskā ranga darbiniekiem.

Ja 20.–30. gados latgaliešu deputāti tikai ar lielām grūtībām panāca epizodisku sadarbību, tad mūsdienās dažādos politiskos spēkus pārstāvošo latgaliešu vienošanās noteiktu mērķu sasniegšanai, par pamatu ņemot latgalisko identitāti, ir grūti iedomājama vispār. Latgalieši un Latgale ir tiktāl integrēti latviešu nācijā un Latvijā, ka atsevišķās īpatnības tikai organiski papildina latviešu nāciju, nevis rada pamatu politisko mērķu nošķirtības pamatojumam.

Priekšvārds

Grāmatas ievadā sniegts sastādītāja Valtera Ščerbinska vēsturisks pārskats par latgaliešu politisko partiju attīstību un darbību neatkarīgajā Latvijas Republikā, kā arī statistikas datu apkopojums par latgaliešu politiķiem. Nākamajās divās darba daļās latgaliešu politiķu biogrāfijas alfabētiskā secībā: pirmajā daļā — no 1918. līdz 1940. gadam, otrajā — atjaunotās neatkarības laika politiķu dzīves apraksti. Grāmatas nobeigumā ir pielikums, kurā lasāmas dažādu latgaliešu partiju programmas. Diemžēl nav izdevies atrast visu latgaliešu partiju programmas, tomēr arī esošās sniedz priekšstatu par latgaliešu partiju ideoloģiskajām nostādnēm.

Latgaliešu politiķu biogrāfiju atlase šim izdevumam bija saistīta ar diviem definējumiem — kas ir “latgalieši”, un kas ir “politiķi”. Pēc izdevuma autoru pieņemtās definīcijas, 20. gadsimta starpkaru posmā par “latgaliešiem” uzskatāmi katoļticīgie Latgalē dzimušie latvieši vai arī tie, kuri dzimuši katoļticīgo Latgales latviešu ģimenēs. Tomēr vārdnīcā minēti (apzīmēti ar zvaigznīti — *) arī tie, kuri nav latgalieši, taču darbojušies latgaliešu politiskajās organizācijās. Ar vienu zvaigznīti apzīmēti arī abi Latgales Latviešu apvienības deputāti. Vārdnīcā iekļauti arī (apzīmēti ar divām zvaigznītēm — **) Latgalē dzimuši luterticīgi Latgales latvieši, kas, dzīvojot Latgalē, ievēlēti no Latgales, tomēr nav darbojušies latgaliešu partijās, bet gan visas valsts mēroga politiskajās partijās. Pēc neatkarības atjaunošanas atlases kritērijs bija Latgalē dzimis latvietis. Ar “politiķiem” šīs grāmatas biogrāfiju sadaļā saprotam likumdevēju iestāžu deputātus, ministrus un ministru biedrus. Atjaunotās neatkarīgās valsts sadaļā nav aizmirsti arī pēdējās Augstākās padomes deputāti, jo tieši šīs institūcijas darbības laikā 1990. gada 4. maijā tika pieņemts un pēc tam īstenots lēmums par neatkarības atjaunošanu.

Biogrāfijas sakārtotas personvārdu (uzvārda un vārda) alfabēta secībā. Personu vārdi un uzvārdi sniegti formā, kādā tie uzrādīti attiecīgās personas oficiālajos dokumentos, tāpēc vārdu un uzvārdu rakstībā var būt atšķirības

no citiem izdevumiem, kur šis princips nav ievērots. Ņemot vērā atšķirības latgaliešu rakstībā, 20.–30. gadu personālijām iekavās dota arī vārda latgaliskā versija (gadījumā, ja tā izmantota literatūrā un avotos).

Biogrāfiskie apraksti veidoti pēc vienas shēmas. Aprakstu ievada personas uzvārds un vārds, precētām sievietēm iekavās norādīts dzimtais uzvārds. Aiz personas uzvārda un vārda sniegti dzīves dati (dzimšanas un miršanas gads). Ja nav zināms miršanas gads, minēts pēdējais gads, līdz kuram izdevies izsekot personas dzīves gaitām — ar piebildi “pēc”. Ja ir šaubas par miršanas gada precizitāti, tam blakus likta jautājuma zīme (piemēram, 1941?). Biogrāfiskā apraksta sākumā norādīts dzimšanas laiks, vieta, vecāku nodarbošanās un vārdi (mātei, ja zināms, arī dzimtais uzvārds), kā arī vajadzības gadījumā — radniecība ar citām biogrāfiskās vārdnīcas personāliju daļā iekļautajām personām.

Biogrāfiju izklāsts sadalīts hronoloģiski atbilstoši vēsturiskajiem laikmetiem Latvijas politiskajā vēsturē — laiks līdz 1918. gada 18. novembrim, Latvijas Republikas laiks (1918–1940), padomju un vācu okupācijas laiks (1940–1991), atjaunotās neatkarības laiks (pēc 1991. gada). Turklāt pēdējo divu vēsturisko laikposmu sadalījums nav strikti ievērots: biogrāfijas veidotas saistībā ar personas līdzdalību Atmodas laika vēsturiskajos procesos, kā arī 1990. gada martā ievēlētās Augstākās padomes darbā. Īpašs uzsvars biogrāfiju izklāsta daļā likts uz personu līdzdalību politiskajā darbībā.

Biogrāfijas beigās atkārtoti minēts personas miršanas gads, datums, kā arī apbedījuma vieta. Ja personas miršanas gads un vieta nav noskaidrota, dots formulējums “Turpmākais liktenis nav zināms”.

Tālāk sniegts personas apbalvojumu saraksts. Starpkaru posma biogrāfijām katrai personai piešķirtie apbalvojumi sadalīti trīs grupās:

- a) Latvijas Republikas laikā (1918–1940) piešķirtie apbalvojumi;
- b) apbalvojumi, kas piešķirti līdz 1918. gadam;
- c) apbalvojumi, kas piešķirti pēc 1940. gada.

Šis princips nav ievērots personām atjaunotajā valstī.

Pēc apbalvojumu saraksta seko informācija par personas ģimenes stāvokli. Personālijās ievietotas ziņas par ģimenes stāvokļa izmaiņām, dzīvesbiedru un bērnu dzīves gadskaitļi, kā arī ziņas par represēšanu.

Tālāk minēta piederība akadēmiskajām slēgtajām mūža organizācijām.

Biogrāfijas izklāsta daļā dota bibliogrāfija, kas ietver biogrāfiskajā vārdnīcā iekļautās personas sarakstītos un izdotos iespieddarbus (**D.**) un

biogrāfisko ziņu avotus (A.). No sarakstītajiem iespieddarbiem nosaukti tikai atsevišķi izdevumi — grāmatas. Biogrāfisko ziņu avotu norādēs minēti svarīgākie avoti un publikācijas par vārdnīcā iekļautajām personām (galvenokārt Latvijas Valsts vēstures arhīva un Latvijas Valsts arhīva materiāli), bet personām atjaunotajā valstī — arī galvenie biogrāfiju avoti tīmeklī. Turklāt sadarbībā ar izdevuma autoriem ziņas par savām biogrāfijām ir papildinājuši un labojuši visi grāmatā iekļautie atjaunotās valsts politiķi vai viņu tuvinieki.

Lielākajai daļai personāliju pievienots personas fotoportrets. Attēlu kvalitāte objektīvu iemeslu dēļ ne vienmēr ir teicama.

Biogrāfiskās vārdnīcas autori izsaka pateicību dažādu partiju biroju un iestāžu atsaucīgajiem darbiniekiem, kas palīdzēja sazināties ar mūsdienu politiķiem. Liels paldies arī Latvijas Kara muzeja, Latgales zonālo valsts arhīvu, dzimtsarakstu arhīvu un Latgales Kultūrvēstures muzeja darbiniekiem. Īpaša pateicība pienākas vēsturniekiem Pēterim Kivrānam (Rēzeknē), novadpētniekam Valentīnam Klešnikam (Rīgā), literatūrzinātniecei Ilonai Salcēvičiai (Rīgā), vēsturniekam Henrikam Somam un kultūrvēsturniekam Pēterim Zeilem (Rīgā), kā arī fotogrāfam Uldim Pāžem (Rīgā) par sniegto palīdzību biogrāfisko datu papildināšanā, pārbaudīšanā un fotomateriāla sagatavošanā. Pārskatā par latgaliešu partijām un politiķiem ilustrācijai izmantotas 20.–30. gadu latgaliešu laikrakstu politiskās karikatūras.

Saīsinājumi

A.	— avoti
Apr.	— aprīlis vai apraksts (arhīvu avotu norādēs)
AS	— akciju sabiedrība
Aug.	— augusts
D.	— darbi
Dec.	— decembris
Dz.	— dzimis, dzimusi
EVP	— Es viņu pazīstu. — Rīga, 1940.
F.	— fonds
Febr.	— februāris
G.	— gads
Janv.	— janvāris
Jūl.	— jūlijs
Jūn.	— jūnijs
L.	— lieta
LDG	— Latvijas darbinieku galerija. — Rīga, 1929.
LDP	— Latgales Demokrātiskā partija
LKV	— Latviešu konversācijas vārdnīca. — Rīga: A. Gulbja apgāds, 1927–1928.
LLA	— Latvijas Lauksaimniecības akadēmija
LME	— Latvijas PSR Mazā enciklopēdija. — Rīga: Zinātne, 1967–1970.
LNNK	— Latvijas Nacionālā neatkarības kustība
Lp.	— lapa
LPE	— Latvijas Padomju enciklopēdija
Lpp.	— lappuse
LRB	— Latviešu rakstniecība biogrāfijās. — Rīga, 2003.
LSDSP	— Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija
LTF	— Latvijas Tautas fronte
LU	— Latvijas Universitāte

LVA	— Latvijas Valsts arhīvs
LVD	— Latvijas vadošie darbinieki. Prof. P. Šmita virsredakcijā. — Rīga: Latvju kultūrvēsturiskā apgāde, 1935.
LVU	— Latvijas Valsts universitāte
LVVA	— Latvijas Valsts vēstures arhīvs
Nov.	— novembris
Okt.	— oktobris
PSKP	— Padomju Savienības Komunistiskā partija
PSRS	— Padomju Sociālistisko Republiku Savienība
RPI	— Rīgas Politehniskais institūts
RTU	— Rīgas Tehniskā universitāte
Sept.	— septembris
Sk.	— skatīt
Sv.	— svētais, svētā
Šķ.	— šķira
TB/LNNK	— “Tēvzemei un brīvībai” un Latvijas Nacionālās neatkarības kustība
TZo	— Triju Zvaigžņu ordenis
VAS	— valsts akciju sabiedrība

Latgaliešu
politiķu biogrāfijas
Latvijas Republikā
(1918–1940)

Latvian
Political Biography
Latvian Republic
(1918-1940)

***ABULS Mārtiņš (1885–1930)**

Dzimis 1885. gada 5. febr. Trikātas pagasta Vecennēs lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis. Mācījies Braslavas pamatskolā un Trikātas draudzes skolā. 1912 nokārtojis ģimnāzijas gala pārbaudījumus un uzsācis tieslietu studijas Maskavas universitātē (beidzis 1915). Pēc tam 1917–1919 strādājis dzelzceļa resorā, vēlāk zemstes priekšsēdētājs un miertiesnesis Ufas guberņā. 1919 Sibīrijā brīvprātīgi iestājies Latvijas Strēlnieku (Troickas) bataljonā, bijis bataljona tieslietu nodaļas vadītājs un laikraksta “Brīvais Latvis” redaktors.

1920 atgriezies Latvijā, no 1921. gada 19. nov. Latgales apgabaltiesas loceklis. Bijis Latgales Darba partijas biedrs (Daugavpils nodaļas priekšsēdētājs; līdz 1925. gada janv., kad no partijas izslēgts). 1928 ievēlēts 3. Saeimā no Latgales Latviešu apvienības saraksta, darbojies parlamenta Nacionālajā blokā. Bijis Daugavpils Latviešu biedrības padomes loceklis, Daugavpils apriņķa lauksaimniecības biedrības valdes loceklis. Piedalījies laikraksta “Daugavas Vēstnesis” dibināšanā, 1924–1925 bijis tā līdzdibinātājs un līdzizdevējs, 1928–1930 — laikraksta “Latgales Ziņas” redakcijas loceklis. Latgales Latviešu apvienības centrālās valdes loceklis un priekšsēdētāja biedrs. Miris 1930. gada 16. apr. Rīgā. Apglabāts Meža kapos.

Studentu korporācijas *Fraternitas Lettica* filistrs.

A. LVVA, 1602. f., 12. apr., 1. l.; LDG; Latgales Ziņas, 1930. g. 25. apr.; Latvis, 1930. g. 17. apr.



Mārtiņš Abuls

ANKIPĀNS Florians (1901–1989)

Dzimis 1901. gada 20. febr. Mērdzenes pagasta Jakulinsku sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Aloizs, māte Dārta. No 1911 mācījies tautskolā. 1918 beidzis Ludzas pilsētas skolu, pēc tam vienu gadu mācījies Ludzas ģimnāzijā.



Florians Ankipāns

1919. gada vasarā padomju varas apstākļos mācījies skolotāju sagatavošanas kursos Rēzeknē. No 1919. gada sept. skolotājs Rogovkas pamatskolā, no 1920. gada febr. Pušmucovas pamatskolā. 1920 beidzis paātrinātos skolotāju sagatavošanas kursus Rēzeknē. Bijis Mērdzenes pagasta valdes priekšsēdētājs. 1925 iestājies Latvijas Sociāldemokrātiskajā strādnieku partijā, 30. gados bijis partijas Ludzas apriņķa komitejas priekšsēdētājs. 1927. gada febr. politiskā policija pie F. Ankipāna izdarīja kratīšanu, balstoties uz aizdomām par piederību nelegālajai Komunistiskajai partijai. Kratīšanā atrasts neregistrēts šaujamierocis, par ko administratīvi sodīts ar 10 latiem vai divām dienām aresta. 1926 piedalījies Latgales Sociāldemokrātiskās zemnieku un strādnieku partijas dibināšanā, bijis tās Centrālās komitejas loceklis, vēlāk — komitejas valdes priekšsēdētājs un Rēzeknes organizācijas priekšsēdētājs (1930 partija apvienojās ar Latvijas Sociāldemokrātisko strādnieku partiju). No 1928 Ludzas apriņķa valdes loceklis, no 1931 — Ludzas apriņķa Skolu valdes darbinieks. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, darbojies Ludzas Latgaliešu kultūras veicināšanas biedrībā. 1931 ievēlēts 4. Saeimā no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta. 1934. gada 16. maijā apcietināts, ievietots Liepājas koncentrācijas nometnē. 1934. gada 17. dec. no nometnes atbrīvots. Starplaikā 1934. gada 13. sept. atbrīvots

no Mērdzenes pagasta padomes locekļa amata. Aizpures sādžā nodarbojies ar sagādes darbiem, 1935. gada janv.–aug. skolotājs Lāču pamatskolā, pēc tam Rugāju pagasta Aizupes pamatskolas skolotājs (līdz 1936; atbrīvots štatu samazināšanas dēļ). No 1937 dzīvojis Rīgā. Kā eksternis beidzis vidusskolu. No 1939 studējis tieslietas Latvijas Universitātē (beidzis 1945).

Pēc padomju okupācijas 1940. gadā iecelts par Ludzas apriņķa Skolu valdes (1941. gada janv. pārdēvēta par Tautas izglītības nodaļu) vadītāju un tautskolu inspektoru (līdz 1941. gada 7. martam). No 1940. gada 30. jūl. līdz 16. sept. arī Ludzas apriņķa vecākā vietas izpildītājs. Vācu nacistiskās okupācijas laikā īslaicīgi apcietināts. 1942. gada martā–1944. gada jūn. Ludzas apriņķa vecākā kancelejas darbinieks. No 1944. gada aug. Ciblas vidusskolas direktors un 1950–1966 skolotājs. 50. gadu atkal sagādnieks. Pēc tam skolotājs, atgriezies Ciblā. Miris 1989. gada 29. janvārī.

Precējies ar Valentīnu Barčuku. Dēli Rolands un Rihards.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 615. l.; 3723. f., 1. apr., 9. l.; 5213. f., 3. apr., 48. l.; 7427. f., 1. apr., 22699. l.; *Kondrāts Ģ. Runas vīrs "no Latgales viedokļa". // Cīņa, 1988. g. 25. okt.*

***BALODIS Eduards Aleksandrs (1880–1951)**

Dzimis 1880. gada 6. dec. Litenes pagastā lauku amatnieka ģimenē. Tēvs Andrejs, māte Ilze, dz. Kļaviņa. Strādājis par kurpnieku, mācījies Litenes pagasta skolā. 1897 iestājies un 1900 beidzis Valkas skolotāju semināru. Bijis tautskolotājs Plāteres, Alsviķu un Ilzenes pagastā. No 1907 skolotājs Vitebskas evaņģēliski luteriskajā draudzes



Eduards Aleksandrs
Balodis

skolā, no 1908 — Lubānas ministrijas skolā. 1910 iestājies un 1914 beidzis Kijevas komercinstitūta Ekonomisko nodaļu. Studiju laikā strādājis par speciālo priekšmetu skolotāju P. Goliševska privātajā tirdzniecības skolā Čerkasos un par grāmatvedi un kantora pārzini privātā uzņēmumā *Meļnik* Orlā. No 1914. gada 1. aug. līdz 1918. gada 1. nov. speciālo priekšmetu skolotājs Rēzeknes tirdzniecības skolā. 1917 ievēlēts par Rēzeknes pilsētas domnieku un pilsētas valdes locekli (vadījis pilsētas pārtikas nodaļu). 1918 ievēlēts par Rēzeknes komercskolas priekšnieku. Bijis grāmatvedis Rēzeknes patērētāju biedrībā “Ekonomija” un Viskrievijas pilsētu savienības nodaļā.

No 1919. gada 13. jūl. līdz 1920. gada 30. apr. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, bijis Tautas padomes Finanšu komisijas sekretārs. 1919–1927 darbojies centrālajā savienībā “Konzums”, vecākais kooperācijas instruktors, vadījis kooperācijas kursus, vēlāk padomes priekšsēdētājs. Pēc tam Latvijas Tautas bankas valdes loceklis, Latvijas kooperatīvu kongresa padomes loceklis un Latvijas Kooperatīvu izdevniecības savienības (no 1923 — tās valdes) loceklis. No 1923 lasījis kooperācijas priekšmetu V. Olava komercskolā. No 1926 Latvijas Universitātes instruktors, no 1927 — lektors kooperācijā un kooperācijas grāmatvedībā, no 1928 — privātdocents, no 1930 — docents, no 1934 — vecākais docents, bet 1936 ievēlēts par profesoru Kooperācijas katedrā. No 1938 Tautsaimniecības un tiesību zinību fakultātes dekāns, 1935 ieguvis *Dr. oec.* grādu. Bijis Latvijas Profesiju kameras Tautsaimniecības sekcijas priekšsēdētāja biedrs. 1932–1936 Latvijas Universitātes revīzijas komisijas loceklis, no 1936 — universitātes saimniecības padomes loceklis (līdz 1940. gada okt.).

Publicējis rakstus par kooperāciju un sarakstījis vairākas grāmatas. E. Baloža pētījumi divas reizes godalgoti ar K. Barona prēmiju. Darbojies dažādās biedrībās: Akadēmiskajā sabiedrisko zinātņu biedrībā, Rīgas Latviešu biedrībā, Latviešu izglītības biedrībā, Rīgas kooperatoru biedrībā, Rīgas patērētāju biedrībā "Vienība", krājaizdevu sabiedrībā "Klints", Centrālajā izglītības savienībā (valdes loceklis), Latvijas Skolotāju otrajā krājaizdevu sabiedrībā, Rīgas kopdarbības grāmatnīcā (valdes priekšsēdētājs) un Rīgas II. kopdarbības biedrības grāmatnīcā "Lidums" (valdes loceklis).

Pēc padomju okupācijas 1940. gada okt. iecelts par Latvijas Valsts universitātes administratīvi saimnieciskā prorektora vietnieku (līdz 1941. gada apr.). 1940. gada nov. kļuvis par Ekonomiski juridiskās fakultātes Kooperācijas katedras vadītāju, pēc vācu nacistiskās okupācijas 1942. gada jūl. — par Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes dekānu un Universitātes Rīgā saimnieciskās padomes loekli. No 1944. gada aug. pildījis saimnieciskā prorektora pienākumus. 1944 parakstījis Latvijas Centrālās padomes memorandu, protestējot pret vācu okupācijas varu Latvijā. Pēc Otrā pasaules kara beigām turpinājis darbu Latvijas Valsts universitātē, grāmatvedības profesors un Grāmatvedības katedras vadītājs — līdz 1950, kad tā pievienota Finanšu katedrai. Visus pēckara gadus bijis Latvijas Valsts universitātes Zinātniskās padomes loceklis. No 1951. gada rudens semestra pensionējies. Miris 1951. gada oktobrī.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III, IV. šķ.; PSRS medaļa "Par pašizliedzīgu darbu Lielā Tēvijas kara laikā" (par nopelniem universitātes atjaunošanā).

Precējies 1918. gada 25. nov. ar Johannu Vilhelmi Fridentāli (1884. gada 15. sept.–1968. gada 5. apr. Rīgā).

D. Patērētāju biedrību darbvedība un grāmatvedība. — Rīga, 1923; Mašīnu koplietošanas biedrību darbvedība un grāmatvedība. — Rīga, 1925; Kooperācija, programma–konspekts skolotājiem un pašmācībai. — Rīga, 1925; Kooperācija pamatskolām. — Rīga, 1926; Kooperācija skolām un pašmācībai. — Rīga, 1927; Kooperācija Latvijā 19. gadsimteņa 50-tajos, 60-tajos un 70-tajos gados. — Rīga, 1928; Modernās kooperācijas priekšteči Latvijā. — Rīga, 1930; Kooperācija. — Rīga, 1934; Latviešu kredītkooperācija no viņas sākumiem līdz pasaules karam. — Rīga, 1934; Latviešu sabiedriskisaimnieciskie veidojumi tautiskās atmodas laikmetā. — Rīga, 1935; Rauna (Kooperācijas kustības sākumi Raunas pagastā). — 1938; Lauksaimniecības mašīnas un to koplietošana Latvijā līdz pasaules karam. — Rīga, 1939.

A. LVVA, 7427. f., 13. apr., 121. l.; LDG; LKV, 1. sēj.; LVD; EVP; LME, 1. sēj.

BARKĀNS Vinca (1889–1947)

Dzimis 1889. gada 4. febr. Kārsavas pagasta Barkānu sādžā lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Juris. Beidzis Kārsavas pagastskolu un 1910 — Sv. Katrīnas proģimnāziju Pēterburgā. 1910–1916 studējis medicīnu Pēterburgas, no 1911 — Tērbatas universitātē. Piedalījies vietējo latgaliešu sabiedriskajās aktivitātēs. Noorganizējis Pēterburgas latgaliešu jaunatnes biedrību “Saulīte”. Pirmā pasaules kara laikā no 1916. gada maija jaunākais ārsts Petrogradas Semjonovskas–Aleksandrovskas kara hospitālī Petrogradā, 289. Korotojakas kājnieku pulkā, no 1917. gada jūl. vecākais ārsts 73. kājnieku divīzijas triecienbataljonā. 1918. gada jūl. iecelts par jaunāko ordinatoru lazaretē Permā. Krievijas Pilsoņu kara laikā ārsts pretlielinieciskajā admirāļa



Vinca Barkāns

Kolčaka armijā Sibīrijā — no 1918. gada dec. vecākais ārsts un pārzinis Tomilovas kara lazaretē, no 1919. gada jūn. vecākais ārsts Votkinskas divīzijas 59. kājnieku pulkā. 1919. gada 26. dec. kritis Sarkanās armijas gūstā, drīz no gūsta atbrīvots. 1920. gada febr. iecelts par vecāko ārstu Petropavlovskas sardzes bataljonā, no okt. — Sarkanās armijas 253. kājnieku pulkā, no dec. — jaunākais ārsts 189. kājnieku pulkā, no 1921. gada maija — vecākais ārsts 346. strēlnieku pulkā.

1921. gada sept. atgriezies Latvijā. Dzīvojis tēva mājās Kārsavas pagasta Barkānos. No okt. strādājis par Kārsavas slimnīcas ārstu un slimnīcas pārzini (līdz 1922. gada janv.). Darbojies Latgales Darba partijā, vēlāk partijas Centrālās komitejas priekšsēdētāja biedrs. 1922. gada 1. janv. iecelts par Ludzas apriņķa valdes priekšsēdētāju (līdz 1923. gada okt.). Pēc tam Ludzas apriņķa pašvaldības likvidācijas valdes loceklis, arī Latgales Akciju bankas valdes loceklis. 1922 kandidējis 1. Saeimas vēlēšanās no Latgales Zemnieku partijas saraksta, bijis partijas Centrālās komitejas loceklis. No 1926. gada jūl. Rēzeknes apriņķa valdes priekšsēdētājs (līdz 1928. gada febr.). No 1928 3. Saeimas deputāts no Latgales Darba partijas (vēlāk Latgales Demokrātiskajā zemnieku apvienībā — Centrālās komitejas loceklis. Latgales Progresīvajā tautas apvienībā) saraksta, Sociālās likumdošanas komisijas un III apakškomisijas sekretārs. Bijis Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības dibinātājs. No 1928. gada 4. febr. līdz 1929. gada 15. jūn. iekšlietu ministra biedrs. 1929 beidzis Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāti. No 1930 Tautas labklājības ministrijas Lauku iedzīvotāju ārstēšanas nodaļas vadītājs (1937 atbrīvots štatu samazināšanas dēļ). No 1931 4. Saeimas deputāts no

Latgales Zemnieku progresīvās apvienības (bijis Centrālās komitejas loceklis), bet 1932. gada sept. izstājies no partijas, kopā ar J. Trasunu izveidojis jaunu — Progresīvo zemnieku — frakciju. Bijis Latgales Akciju bankas valdes loceklis, Latgales Zemnieku jaunatnes biedrības centrālās valdes loceklis, 3. Ludzas aizsargu pulka aizsargs, Latgales Zemnieku kultūrveicināšanas biedrības biedrs, Ludzas Latgaliešu kultūrveicināšanas biedrības valdes loceklis. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, tās padomes un revīzijas komisijas loceklis. Darbojies laikrakstā “Jaunā Straume”, bijis redakcijas loceklis. Daudz publicējis latgaliešu presē.

No 1943 bijis Veselības aizsardzības departamenta ārsts, no 1944 — nodaļas vadītājs Rīgas slimokasē. Latvijas Centrālās padomes loceklis. 1944 parakstījis Latvijas Centrālās padomes memorandumu, protestējot pret vācu okupācijas varu Latvijā. 1944 devies bēgļu gaitās uz Vāciju, strādājis par ārstu Berlīnē. Pēc kara atgriezies Latvijā. Ārsts Rīgas 11. poliklīnikā. Miris 1947. gada 3. dec. Apglabāts Ozolaines pagasta Kampiškos Barkānu ģimenes kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Krievijas Sv. Annas ordeņa II, III šķ.

Precējies ar Nadeždu Mehetko (dz. 1898. gada 8. aug.), dēls Juris Aleksandrs (dz. 1924. gada 23. apr.).

Studentu korporācijas *Lacuania* filistrs un studentu korporācijas “Aurora” goda filistrs.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 17. l.; 3723. f., 1. apr., 17. l.; 5213. f., 1. apr., 307. l.; 7427. f., 1. apr., 12383. l.; LDG; LVD; EVP; Lacuaniai — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 124.–125. lpp.; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 131.–132. lpp.

BICĀNS Donāts (arī Donats Bycans; 1878–pēc 1922)

Dzimis 1878. gada 18. maijā Jasmuižas pagastā. Izglītību ieguvis mājās. Lauksaimnieks.

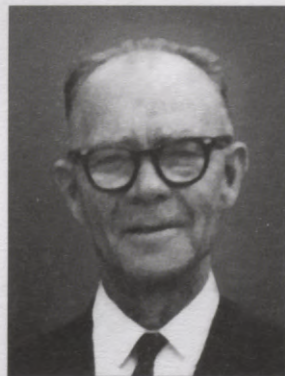
Bijis Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas saraksta, darbojies Agrārlietu komisijā. Turpmākais liktenis pēc 1922 nezināms.

A. LDG.

BUDŽE Aloīzs (arī Aloīzijs Budže; 1896–1976)

Dzimis 1896. gada 19. sept. Līvānu pagasta Budžas sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jēkabs. Mācījies Līvānu pagastskolā un Līvānu pilsētas skolā. 1915 beidzis reālskolu Krievijā, pēc tam mobilizēts armijā. 1916. gada jūn. beidzis Vladimira karaskolu Petrogradā, praporščiks. Dienējis 1. un 13. Aizamūras kājnieku pulkā (līdz 1918. gada janv.). 1916. gada sept. kaujās Rumānijas frontē ievainots. Dienvidkrievijas brīvprātīgo armijā 1918–1920 trīs reizes ievainots, paaugstināts par kapteini.

1921. gada sākumā atgriezies Latvijā. 1921–1922 mācījies viengadīgajos skolotāju sagatavošanas kursos Daugavpils Skolotāju institūtā. No 1922 strādājis par skolotāju Krāslavas pagasta pamatskolā, no 1924 — Kombuļu pamatskolā. Bijis Latgales Zemnieku partijas biedrs, tās revīzijas komisijas loceklis. Vēlāk Latgales Demokrātu partijas Rēzeknes nodaļas priekšsēdētājs, pēc tam Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības (vēlāk — Latgales Zemnieku progresīvās apvienības) Centrālās komitejas loceklis, 1931. gada jūn. pārgājis uz Latgales Kristīgo zemnieku partiju (no 1933 — Latgales Kristīgo zemnieku un katoļu partija). No 1926 Tautas labklājības ministrijas Rēzeknes apriņķa darba apgādes vadītājs, no 1927 strādājis



Aloīzs Budže

Latgales pagastu apdrošināšanas pret uguni savienībā, gada beigās — I apdrošināšanas sabiedrības nelaimes gadījumos instruktors Latgales apgabalā. Šajā laikā bijis arī skolotājs Ludzas apriņķa Runtortas pamatskolā. 1926–1931 laikraksta “Zemnieku Ziņas” redakcijas loceklis. No 1928. gada nov. Tautas labklājības ministrijas Sociālās apdrošināšanas nodaļas vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis (līdz 1929. gada apr.). 1929. gada 16. jūn. iecelts par iekšlietu ministra biedru Latgales lietās. 1931. gada 16. apr. atbrīvots no amata. Pēc tam Daugavpils apriņķa valdes loceklis. No 1931. 4. Saeimas deputāts. No 1934. gada 20. marta līdz 18. maijam bijis zemkopības ministrs. Bijis arī Līvānu pagasta padomes priekšsēdētājs. No 1934. gada 13. jūn. līdz 1939. gada 31. martam Daugavpils pilsētas valdes loceklis. Darbojies Latgales latviešu Romas katoļu kultūras veicināšanas biedrībā “Saule” (valdes loceklis, kasieris), Latvijas Bērnu palīdzības biedrībā (valdes loceklis), Latvijas Sporta biedrībā, Latgales Patronāta biedrībā, “Latgales Tautas pils” biedrībā, Latgales Zemnieku jaunatnes biedrībā, Daugavpils Latviešu biedrībā, Daugavpils Mednieku biedrībā, Daugavpils Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībā (valdes loceklis), Latgales Zemnieku kultūrveicināšanas biedrībā, Austrumlatvijas Mednieku biedrībā (valdes loceklis). Bijis valdes loceklis Latgales Zemnieku krājaizdevu sabiedrībā, Latgales Lauksaimnieku biedrību savienībā, Latgales Pagastu apdrošināšanas pret uguni savienībā.

1941. gada 14. jūn. apcietināta un izsūtīta sieva, pats izvairījies no apcietināšanas. Pēc vācu ienākšanas piedalījies Līvānu pagasta pašvaldības un vietējās pašaizsardzības noorganizēšanā. Bijis Daugavpils apriņķa vecākais, Tautas palīdzības Daugavpils lauku apriņķa priekšnieks un Daugavpils

apgabala latviešu brīvprātīgo organizēšanas komitejas priekšsēdētājs. Otrā pasaules kara beigās devies bēgļu gaitās uz Vāciju. Vēlāk dzīvojis trimdā Kanādā. Latgales Kristīgi demokrātiskās partijas pārstāvis Latvijas Demokrātisko partiju apvienībā, Kanādas Latviešu apvienības vicepriekšsēdētājs, Latviešu kara veterānu un strēlnieku biedrības vicepriekšsēdētājs. Publicējies trimdas preses izdevumos par Latgales pašvaldību un kultūras jautājumiem. Miris 1976. gada 1. martā Toronto.

Apbalvojumi: Latvijas Atzinības krusta IV šķ.

Precējies ar Mariju Vasiļevu (dz. 1903. gada 20. jūn. Petrogradā; 1941. gada jūn.–1956. gada martā izsūtījumā Krasnojarskas novadā).

A. LVVA, 1307. f., 1. apr., 424. l.; 1632. f., 1. apr., 3257. l.; 3723. f., 5. apr., 6. l., 22. lp., 2. apr., 1196. l.; 5016. f., 1. apr., 4. l., 83. lp.; 5213. f., 1. apr., 701. l.; P-97. f., 1. apr., 3. l. 23. lp.; EVP; *Bukšs M.* Aloizs Budže. // Latgaļu literatūras vēsture. — Minhene, 1957, 619. lpp.; Latvju enciklopēdija. E. Andersona redakcijā. 1. sēj. — Rockville, 1983; *Latkovskis L. A.* Jūrdža fonda protektoram Aloizam Budžem 60 gadu. // *Lōcis V.* Andryvs Jūrdžs. — [Minhene], 1984, 300.–306. lpp.; *Treijs R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 492.–493. lpp.

***ČAMANIS Jāzeps (1884–1964)**

Dzimis 1884. gada 1. sept. Bebrenes pagasta Dingelkalnā (Kaupišķos) lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Jānis, māte Marija, dz. Ķetrane. Mācījies Lašu pagastskolā un Ilūkstes ģimnāzijā (beidzis 1903). No 1903 mācījies, 1908 beidzis Kauņas Katoļu garīgo semināru, 1912 — Garīgo akadēmiju Pēterburgā. Piedalījies latgaliešu sabiedriskajā dzīvē. 1912 iecelts par Jūrkalnes draudzes prāvestu (līdz 1921), arī Jūrkalnes pagasta pamatskolas ticības mācības skolotājs.



Jāzeps Čamanis

No 1921. gada jūn. Alšvangas draudzes prāvests, no 1919. gada nov. arī ticības mācības skolotājs Aizputes apriņķa pamatskolās. Nodibinājis vairākas saimnieciskās biedrības. No 1924. gada 4. aug. vairāku Rēzeknes skolu ticības mācības skolotājs un Rēzeknes garnizona kara kapelāns, reliģijas un ētikas pasniedzējs katoļticīgiem skolēniem Rēzeknes Skolotāju institūtā. 1925–1927 izdevis latgaliešu akadēmisko jaunatnes žurnālu “Draugs”. Publicējis rakstus ar pseidonīmu “Zemgaliētis”. 1928. gada 31. aug. iecelts par Dagdas draudzes prāvestu un dekanāta dekānu, apkalpojis arī draudzes Ludvikovā un Baltajā Dukstigalā. No 1929 Daugavpils apriņķa pamatskolu ticības mācības skolotājs. 1932–1934 bijis Daugavpils Valsts baltkrievu ģimnāzijas direktors. No 1934. gada 24. maija izglītības ministra biedrs, rezidents Rīgas Sāpju Dievmātes baznīcā. Par nopelniem baznīcas labā paaugstināts par Svētā Krēsla kambarkungu.

Pēc padomju okupācijas sakarā ar Ministru kabineta 1940. gada 16. jūn. demisiju atbrīvots no ministra biedra amata. 1940 pēc baznīcas vadības rīkojuma devies uz Romu. Pēc Otrā pasaules kara sniedzis lielu palīdzību latviešu bēgļiem. 1946. gada nov. paaugstināts par Svētā tēva galma prelātu. Miris 1964 Romā. Apglabāts Veronas kapsētas marijaņu nodaļījumā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO II, III šķ., Latvijas Atzinības krusta I šķ.

Neprecējies.

Studentu korporācijas *Lacuania* goda filistrs, studentu biedrības “Dzimtene” goda biedrs.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 3922. l.; 5213. f., 1. apr., 859. l.; LVD; Katoļu Dzeīve. — 1936, Nr. 11. (Nov.); EVP; *Cakuls* J. Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 263. lpp.; *Lacuaniai* — 70.

Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 107. lpp.; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 77.–78. lpp.

****DRUKERTS Kārlis Alberts (1875–1940)**

Dzimis 1875. gada 1. nov. Krustpils pagasta Druķos. Tēvs Andrejs. Beidzis Jēkabpils pilsētas skolu. Pirmā pasaules kara laikā Krievijas armijā bijis hidrotehnisko būvdarbu vadītājs (1915. gada okt.–1918. gada janv.), kara laika ierēdnis.

Tautas padomes Latviešu zemnieku savienības frakcijas substitūts. Bijis Zemkopības ministrijas vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis. No 1922 darbojies Latvijas Aizsargu organizācijā, no 1923 — Ābeļu pagasta nodaļas priekšnieka vietnieks, no 1929 — nodaļas priekšnieks. Darbojies arī Jēkabpils Izglītības biedrībā, Krustpils apkārtnes kultūras veicināšanas biedrībā. Dzīvojis Gravānos, Ābeļu pagastā. Laikraksta “Jēkabpils Vēstnesis” (1923–1939) atbildīgais redaktors, laikraksta “Līdums” (1925–1928) līdzizdevējs un Latvijas Tautas bankas valdes loceklis. Miris 1940. gadā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.; Latvijas Republikas atbrīvošanas cīņu 10 gadu jubilejas medaļa, Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts, Zviedrijas Vāsas ordenis.

Atraitnis.

A. LVVA, 1640. f., 1. apr., 182. l., 105. lp., 529. l., 128. lp.; 5485. f., 1. apr., 4189. l., b. p.

DZENIS Antons (1893–pēc 1942)

Dzimis 1893. gada 7. apr. Varkavas pagasta Dzeņu sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Francis. 1914 beidzis Vedenska komercskolu Pēterburgā.



Kārlis Alberts Drukerts



Antons Dzenis

Studējis Pēterburgas politehnikumā un Pēterburgas komercinstitūtā. Pirmā pasaules kara laikā kā students strādājis bankās un valsts kontrolē: 1915. gada janv.–febr. par ierēdni Petrogradas komercietesā un maijā–jūl. — Petrogradas Kontroles palātas 7. nodaļā. 1915. gada 12. jūl. iestājies Konstantīna kara artilērijas skolā Petrogradā, dec. beidzis, praporščiks 1. rezerves artilērijas divizionā Lugā. No 1916. gada marta Kaukāza rezerves divizona Kalna baterijas virsnieks, no okt. vecākais virsnieks 1. parka 16. vieglo mortīru parkā artilērijas divizionā Kaukāzā. Dec. paaugstināts par podporučiku, 18. vieglo mortīru artilērijas divizionā jaunākais, vēlāk vecākais virsnieks un sakaru priekšnieks. 1917. gada nov.–1918. gada janv. bijis 4. armijas 2. divīzijas baterijas komandieris Rumānijas frontē. 1917. gada nov. paaugstināts par poručiku, 1918. gada 7. martā demobilizēts. Piedalījies kaujās Rumānijas frontē, cietis gāzu uzbrukumos, 1917. gada jūl. kaujās viegli kontuzēts. 1918. gada 11. aug. mobilizēts Sarkanajā armijā, nov. iestājies Kara inženieru akadēmijā. 1921. gada okt. beidzis akadēmiju, karaspēka inženieris. Nov. devies atpakaļ uz Latviju.

No 1922. gada janv. Latvijas armijas Zemgales artilērijas pulka 4. baterijas vada komandieris virsleitnanta dienesta pakāpē. 1922 ievēlēts 1. Saeimā. Būdams ievēlēts Saeimā, skaitījies pulka sarakstos kā ilgstošā atvaļinājumā. 1925. gada nov. atvaļināts no armijas. 1923. gada 27. janv.–1925. gada 24. dec. iekšlietu ministra biedrs. Latgales Darba partijas Centrālās komitejas loceklis, 1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas dibināšanā (partijas Centrālās komitejas valdes priekšsēdētājs), vēlāk arī Latgales Demokrātisko

zemnieku apvienības dibinātājs un Centrālās komitejas loceklis. 1925 ievēlēts 2. Saeimā. 1926. gada 3. jūn.– 31. dec. finanšu ministra biedrs. 1928 ievēlēts 3. Saeimā. 1931 piedalījies Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibināšanā, bijis apvienības Centrālās komitejas kasieris. 1931 ievēlēts 4. Saeimā. Darbojies vairākās kooperatīvās organizācijās, kultūras biedrībās. Bijis Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis, Latgales Zemnieku kultūrveicināšanas biedrības biedrs. Hipotēku bankas padomes loceklis. 1938– 1940 AS “Ogle” valdes loceklis un izpilddirektors.

Pēc padomju okupācijas 1941. gada 14. jūn. apcietināts un izvests uz Soļikamskas soda nometnēm. 1942. gada 18. apr. notiesāts uz pieciem gadiem izsūtījumā Krasnojarskas novadā.

Apbalvojumi: Krievijas Vladimira ordeņa IV šķ. ar šķēpiem.

Precējies ar Mariju Šulcu.

Studentu korporācijas *Lacuania* filistrs.

A. LVVA, 5213. f., 1. apr., 1065. l.; 5601. f., 1. apr., 1495. l.; LVA, 1986. f., 2. apr., P-7809. l.; LDG; EVP; Lacuaniai — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 110.–111. lpp.

GIGELS Ignats (1866–1947)

Dzimis 1866. gada 5. okt. Višķu pagastā. Izglītību ieguvis mājās. Lauksaimnieks.

1920 ievēlēts par Satversmes sapulces loekli no Latgales Zemnieku partijas. Pēc deputāta pilnvaru beigšanās lauksaimnieks Višķu pagastā. Miris 1947. gada 27. apr. Apglabāts Višķu kapos.

A. Daugavpils pilsētas dzimtsarakstu nodaļas arhīvs.

GRIŠĀNS Jānis (1891–1945)

Dzimis 1891. gada 5. okt. Dagdas pagasta Pernelišķu sādžas Sabaļos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Kajetans. 1913 beidzis Katrīnas proģimnāziju Pēterburgā (no 1914 — Petrograda). Studējis tieslietas Petrogradas universitātē (beidzis trīs kursus). Iesaukts karadienestā. 1916. gada aug. demobilizēts. 1917 atgriezies Latvijā. Strādājis Viskrievijas Pilsētu savienībā Rēzeknē (sevišķu uzdevumu ierēdnis). Ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomes priekšsēdētāju. 1918 vācu okupācijas laikā ierēdnis Rēzeknes apriņķa Zemes ierīcības komitejā, vēlāk Daugavpils 6. iecirkņa mirtiesnesis un Daugavpils apriņķa valdes loceklis.

1919. gada febr.–maijā darbojies Parīzes miera konferencē (Latgales pārstāvis Latvijas delegācijas sastāvā). 1918–1920 bijis Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. No 1919. gada okt. Ārlietu ministrijas Politiski diplomātiskā departamenta vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis (no dec. — Baltijas valstu nodaļas vadītājs; 1920. gada janv. atbrīvots, pārgājis darbā uz Iekšlietu ministriju). Okt. sākumā kā Ārlietu ministrijas pārstāvis J. Zālīša, vēlāk — Z. Meierovica delegācijas sastāvā deleģēts uz Poliju un Lietuvu atbalsta meklējumos cīņai pret Bermonta karaspēku. 20. okt. iecelts par pagaidu pārstāvi Lietuvā, drīz pēc tam atgriezies Rīgā. No 1920. gada janv.–aug. Daugavpils apriņķa pagaidu valdes priekšsēdētājs, vēlāk līdz 1922 valdes loceklis. Bijis Latgales Akciju bankas rīkotājdirektors. Organizējis pirmos Latgales skolotāju kursus Daugavpilī. 20. gados bijis Latvijas Bankas Rēzeknes nodaļas Diskonta komisijas loceklis, vēlāk strādājis Latgales Akciju bankā (valdes loceklis). 1928 piedalījies Latgales Tautas



Jānis Grišāns

universitātes dibināšanā, valdes loceklis. No 1928 arī Latgales Lauksaimnieku centrālā kooperatīva revīzijas komisijas loceklis, biedrības "Latgales Tautas pils" revīzijas komisijas loceklis.

Padomju okupācijas laikā 1940 dzīvojis Aglonas pagastā. Jaunaglonā (bijusī Kameņecas sādža) dzirnavu vadītājs. 1941. gada 14. jūn. padomju varas iestāžu apcietināts. Izvests uz Vjatkas soda nometni, kur 1942. gada nov. piespriesti 10 gadi ieslodzījumā. Miris 1945. gada 27. septembrī.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies, sieva Lūcija (1894–50. gadu beigās Krasnojarskas novadā), bērni — Lidijs (1922–ap 1963 Polijā), Oļģerts (1924–2001); visi 1941–1956 izsūtījumā Krievijā (1947–1951 bija no izsūtījuma vietas aizbēguši, izsūtīti otrreiz).

A. LVVA, 2570. f., 14. apr., 511. l.; 5485. f., 1. apr., 4189. l., b. p.; LVA, 1986. f., 2. apr., P-7151. l.; LDG; EVP; Latvijas ārlietu dienesta darbinieki. Sast. Ē. Jēkabsons, V. Ščerbinskis. — Rīga: Zinātne, 2004.

IVBULIS Staņislavs (arī Staņislavs Yubuļs; 1884–1941)

Dzimis 1884. gada 22. sept. Kalupes pagastā lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Andrejs, māte Marija, dz. Lazdāne. Pamatizglītību ieguvis pašmācības ceļā. Beidzis Katrīnas proģimnāziju Pēterburgā. Darbojies Pēterburgas Latviešu muzikālajā biedrībā, piedalījies citās latgaliešu sabiedriskajās aktivitātēs. Bijis Bēgļu palīdzības biedrības komitejas loceklis, vēlāk arī Pēterburgas Mazturīgo latviešu savstarpējās palīdzības biedrības revīzijas komisijas loceklis. Pēc atgriešanās Latgalē 1917 turpinājis aktīvo sabiedrisko darbību. Ilglaicīgi bijis Latgales katoļu biedrības "Saule" priekšnieks (līdz 1940). Daugavpils apriņķa zemstes loceklis.



Staņislavs Ivbulis

No 1920. gada janv. Daugavpils apriņķa pagaidu valdes loceklis (līdz aug.). Darbojies Kristīgo zemnieku partijā, bijis tās Centrālās komitejas loceklis. 1925 ievēlēts 2. Saeimā no Latgales Kristīgo zemnieku savienības (no 1928 — Kristīgo zemnieku partija, no 1933 — Kristīgo zemnieku un katoļu partija), bijis partijas Daugavpils nodaļas priekšsēdētājs. 1928 ievēlēts 3. Saeimā. 1928. gada 24. janv.–1931. gada 4. dec. zemkopības ministra biedrs, Zemes ierīcības komitejas loceklis. Bijis Centrālās vēlēšanu komisijas loceklis. Kalupes pagasta valdes, vēlāk pagasta padomes priekšsēdētājs. 1933. gada 24. martā–1934. gada 18. maijā satiksmes ministrs. Atgriezies dzimtajā pagastā, atkal ieņēmis Kalupes pagasta padomes priekšsēdētāja amatu. Vadījis Kalupes Lauksaimniecības biedrību. Bijis Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības revīzijas komisijas loceklis, Latgales latviešu Romas katoļu kultūras veicināšanas biedrības “Saule” centrālās valdes priekšsēdētājs, Katoļu strādnieku biedrības centrālās valdes loceklis, Latgales Centrālā kooperatīva valdes loceklis, Latgales Piensaimnieku sabiedrību savienības līdzdibinātājs un valdes priekšsēdētājs, Latgales Lauksaimnieku biedrību savienības valdes loceklis.

1941. gada 14. jūn. padomju varas iestāžu apcietināts. Pēc nepārbaudītām ziņām, gājis bojā 1941. gadā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III, IV šķ.

Precējies ar Helēnu Borbali (mirusi 80. gados).

A. LDG; LVD; EVP; *Treijs R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 348.–351. lpp.; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 79.–82. lpp.

JAUDZEMS Dominiks (1892–1958)

Dzimis 1892. gada 25. maijā Sakstagala pagastā. Tēvs Andrejs, māte Veronika. Brālis Staņislavs — izglītības ministra biedrs (sk.). Beidzis ģimnāziju, no 1909 mācījies Katoļu garīgajā seminārā, no 1914 — Garīgajā akadēmijā Pēterburgā (līdz 1917; no 1914. gada jūl. — Petrograda). 1918. gada jūn.–nov. Rēzeknes vikārs un skolu kapelāns, pēc tam Rēzeknes draudzes prāvesta vietas izpildītājs.

1920–1933 Katoļu garīgā semināra teoloģijas profesors Rīgā. 1928. gada 6. dec.–1931. gada 4. dec. izglītības ministra biedrs. 1933–1940 bijis Latgales Tautas universitātes padomes priekšsēdētājs. Rēzeknes Skolotāju institūta direktors.

Pēc Otrā pasaules kara invalīds, rezidents pie Kristus Karaļa baznīcas Rīgā, pēc tam — Aglonā. Miris 1958. gada 10. okt. Apglabāts Aglonas kap-sētā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

A. EVP; *Cakuls* 7. Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 80. lpp.

JAUDZEMS Staņislavs (1890–1969)

Dzimis 1890. gada 8. sept. Rušānu pagasta Alkovas sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Andrejs, māte Veronika. Brālis Dominiks — izglītības ministra biedrs (sk.). 1908 beidzis ģimnāziju Tērbatā. Pēc tam studējis ķīmiju Tērbatas univer-sitātē, no 1911 — metalurģiju Pēterburgas Politehniskajā institūtā. 1914 iesaukts karadienestā. Beidzis Pēterhofas praporščiku skolu. 1915 kritis Austroungārijas armijas gūstā. 1918. gada beigās atgriezies Latvijā.

Bijis Tautas padomes loceklis, darbojies Agrā-rajā komisijā. 1919 studējis svaru un mēru palātas lietu Vācijā. No 1921. gada apr. matemātikas un



Dominiks Jaudzems

fizikas skolotājs Rēzeknes Valsts ģimnāzijā, no aug. — ģimnāzijas direktora vietas izpildītājs. Bijis Rēzeknes krājaizdevu sabiedrības valdes priekšsēdētāja biedrs. Latgales Darba partijas Centrālās komitejas loceklis. 1923. gada 27. janv.–1924. gada 1. febr. bijis izglītības ministra biedrs ar balsstiesībām Ministru kabinetā, 1924. gada 9. febr.–1926. gada 6. maijā izglītības ministra tehniskais biedrs, pēc tam (līdz 1926. gada 18. dec.) — atkal ministra biedrs ar balsstiesībām. 1927. gada janv. iecelts par Skolu virsvaldes vicedirektoru Latgales lietās, bet aug. pārcelts uz Krāslavas Valsts vidusskolu par direktoru. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, tās valdes, revīzijas komisijas un padomes loceklis. No 1934 Rēzeknes Valsts komercskolas un Valsts ģimnāzijas direktors. Latvijas Profesiju kameras vicepriekšsēdētājs. Bijis Latgales kultūras veicināšanas biedrības “Jaunā Straume” valdes priekšsēdētājs, Vladislava Rubuļa piemiņas fonda sekretārs, darbojies Krāslavas Latviešu biedrībā. 1934. gada 1. jūl.–1935. gada 1. janv. bijis 18. Daugavpils aizsargu pulka 3. bataljona komandiera vietas izpildītājs.

Pēc padomju okupācijas no 1940. gada sept. Varakļānu Valsts vidusskolas direktors. 1941. gada 1. aug. iecelts par Rēzeknes Skolotāju institūta direktoru (līdz 1944). Miris 1969. gadā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies 1929. gada 2. apr. ar Almu Kalniņu (dz. 1900. gadā), bērni Bronislava (dz. 1916. gada 18. janv.), Medards (dz. 1920. gada 8. jūn.), Girards (dz. 1921. gada 3. jūl.) un Marija Elizabete (dz. 1933. gada 5. sept.).

Studentu biedrības *Montania* goda filistrs.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 8450. l.; LDG; *Treijš R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 203.–204. lpp.



Staņislavs Jaudzems

JOZĀNS Heliodors (1888–1925)

Dzimis 1888. gada 27. maijā Ružinas pagastā. Beidzis pamatskolu, tālāko izglītību ieguvis pašmācības ceļā. Līdz 1917 strādājis Rēzeknes pašvaldībā, pēc tam Rēzeknes apriņķa zemstes valdes loceklis.

Dzīvojis Rēzeknē, bijis Rēzeknes pašvaldības sekretārs. 1920 ievēlēts par Satversmes sapulces locekli no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Amnestijas, Finanšu un budžeta, Juridiskajā un Lūgumu un sūdzību komisijā. Bijis Latgales Zemnieku partijas līdzdibinātājs, Centrālās komitejas (1920. gada marts–1923. gada aug.) un valdes loceklis. Darbojies Latgales kultūras veicināšanas biedrībā “Jaunā Straume”. No 1921. gada okt. Daugavpils apriņķa III iecirkņa, vēlāk IV iecirkņa mirtiesas mirtiesnesis. No 1924. gada nov. notārs. Miris 1925. gada 29. maijā. Apglabāts Daugavpils kapos.

Precējies, divi bērni.

A. *Pabērzs* J. Miris Heliodors Jozāns. // Latgalīts, 1925. g. 10. jūn.

JUKŠINSKIS Antons (arī Ontons Jukšinskis; 1902–1958)

Dzimis 1902. gada 6. febr. Līksnas pagastā zemnieka ģimenē. Tēvs Kazimirs, māte Veronika.

Mācījies tautskolā Viļņas guberņas Disnas apriņķī. No 1915 dzīvojis Daugavpilī, pēc tam pārcēlies uz Petrogradu, mācījies Katrīnas ģimnāzijā. 1917 rudenī atgriezies Daugavpilī, turpinājis izglītību.

1921–1928 strādājis par skolotāju un skolas pārzini Mišteļu pamatskolā (Līksnas pagastā). 1922 izturējis pārbaudījumu I pakāpes pamatskolu skolotāja tiesību iegūšanai. Bijis Līksnas pagasta



Antons Jukšinskis

padomes priekšsēdētāja biedrs, Fonda zemju paplašināšanas komisijas loceklis, Izpostīto apgabalu komisijas loceklis, Katoļu jaunatnes biedrības centrālās valdes loceklis, Liksnas krājaizdevu sabiedrības biedrs (izslēgts 1931). 1928 ievēlēts 3. Saeimā, 1931— 4. Saeimā no Latgales Kristīgo zemnieku partijas. No 1934. gada 1. jūl. strādājis Zemkopības ministrijā par Labības biroja kontrolieri revidentu (1935 atbrīvots štatu samazināšanas dēļ). No 1928 dzīvojis Rīgā, no 1937 — Raudas pagasta Kalniņos, bijis Antonu māju īpašnieks.

1941. gada febr.–jūn. strādājis par grāmatvedi revidentu Celtniecības tresta būvkanotorī Ventspilī, pēc tam atgriezies Raudas pagastā.

No 1944. gada aug. Raudas septiņgadīgās skolas direktors. No 1948. gada janv. Jāņa Poruka septiņgadīgās skolas skolotājs Prodes pag., 1949–1951 skolotājs Ambeļu septiņgadīgajā skolā. Dzīvojis Raudas pag. Antonos. Vēlāk ekspeditors fabrikā “Meteors” Rīgā. Miris 1958. gada 16. augustā.

Precējies 1934. gada 2. apr. ar Helēnu Burāni (dz. 1912. gada 23. apr.).

A. LVVA, 5213. f., 16. apr., 15104. l.; Daugavpils zonālais valsts arhīvs, 459. f., 2. apr., 22. l., 195.–202. lp.



Staņislavs Kambala

KAMBALA Staņislavs (1893–1941)

Dzimis 1893. gada 13. jūn. Bērzgales pagasta Stapuļu sādžā lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Antons. 1914 beidzis Pēterburgas Katoļu garīgo semināru. 1914. gada 31. jūl. iesaukts karadienestā. 1915 beidzis Oranienbaumas praporščiku skolu, paaugstināts praporščika dienesta pakāpē. Dienējis 52. Sibīrijas strēlnieku pulkā, no 1917 — 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulkā. Pēc demobilizācijas darbojies Latgales Pagaidu zemes padomē. Kā tās delegāts

1917. gada sept. piedalījies Ukrainas Centrālās radas organizētajā Mazo tautu kongresā Kijevā. Kā Latgales pārstāvis piedalījies Latviešu Pagaidu nacionālās padomes organizēšanā. Vācu okupācijas laikā 1918 strādājis Rēzeknes apriņķa zemstē un bijis latviešu skolotāju kursu pārzinis. 1918. gada rudenī piedalījies Demokrātiskā bloka sanāksmēs Rīgā. Pēc Latvijas PSR izveidošanās par darbību Latgales Pagaidu zemes padomē lielinieku apcietināts, ievietots Cēsu cietumā. Atbrīvots pēc lielinieku padzišanas.

Bijis Tautas padomes sekretāra biedrs, darbojies Karaklausības, Satversmes sapulces Centrālajā vēlēšanu un Uzsaucumu izstrādāšanas komisijā. 1919. gada okt. kā Tautas padomes pārstāvis J. Zāliša, vēlāk Z. Meierovica vadītās Latvijas delegācijas sastāvā nosūtīts uz Poliju un Lietuvu palīdzības meklējumos cīņai pret Bermonta karaspēku. No 1920. gada maija Satversmes sapulces loceklis no Latgaliešu zemnieku partijas. Bijis Satversmes sapulces II viceprezidents, darbojies Lūgumu un sūdzību, Pašvaldības, Pieprasījumu un Satversmes komisijā. Piedalījies Latgales Zemnieku partijas dibināšanā. Izveidojis un līdz 1920. gada nov. vadījis laikrakstu "Latgalīts", vēlāk bijis partijas padomes loceklis. Studējis tieslietas Latvijas Universitātē. Līdz 1924 bijis uzņēmuma "Linsēkla" valdes loceklis, Rīgas Latviešu lauksaimnieku centrālbiedrības savstarpējās kredītbiedrības valdes loceklis. Paju sabiedrības "Gromota" rīkotājdirektors. No 1923 Latvijas Bankas padomes loceklis, 1925–1926 Latgales Akciju bankas rīkotājdirektors. 1926. gada 1. nov. iecelts par Latvijas Bankas valdes locekli. Vēlāk saimnieciskais darbinieks. Litenes dzirnavu īpašnieks. Pēc Latvijas okupācijas 1940. gada jūl. strādājis artelī

“Optika”. Miris 1941. gada 21. dec. Rīgā. Apglabāts Miķeļa kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies 1921. gada 31. janv. ar Teklu Teoslavu Vaideri (dz. 1895. gada 23. okt.), dēls Leonīds Staņislavs (dz. 1923. gada 21. martā) un meita Lidija Anna (dz. 1924. gada 2. aug.).

Studentu biedrības “Dzimtene” goda biedrs.

A. LVVA, 7427. f., 1. apr., 180. l.; LDG; EVP.

KEMPS Francis (1876–1952)

Dzimis 1876. gada 24. dec. Makašēnu pagasta Sprūdžovas sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Andrejs, māte Konstance, dz. Daugule. 1887–1888 mācījies Nautrēnu pagastskolā. 1888 beidzis reālskolu Pleskavā, 1889 — Ludzas apriņķa skolu. Vēlāk turpinājis izglītību Katrīnas proģimnāzijā Pēterburgā (beidzis 1892). Īsu laiku mācījies Katoļu garīgajā seminārā turpat, semināru nav beidzis. Mācījies Pēterburgas 6. klasiskajā ģimnāzijā. 1901 nokārtojis ģimnāzijas galaeksāmenu un 1901. gada sept. kā brīvprātīgais iestājies karadienestā, dienējis Leibgvardes Izmailovas pulkā. Pēc atvaļināšanas 1902. gada sept. ieguvis rezerves praporščika pakāpi. 1902 sācis inženiera arhitekta studijas Pēterburgas Civilinženieru institūtā (beidzis 1908). 1900. un 1901. gadā latgaliešu drukas aizlieguma laikā izdevis ābeci un lūgšanu un dziesmu grāmatu. No 1904 skolotājs Staņislava Romas katoļu baznīcas proģimnāzijā, no 1908 inženiera palīgs dažādās būvēs Pēterburgā un apkārtnē. Līdzdarbojies Latviešu muzikālās biedrības dibināšanā, latgaliešu teātra organizēšanā Pēterburgā. 1902–1903 nelegāli izdevis pirmo latgaliešu laikrakstu “Zvaigznia”, pēc drukas aizlieguma atcelšanas no 1905 izdevis un rediģējis laikrakstu



Francis Kemps

“Gaisma”, no 1908 — pirmo latgaliešu žurnālu “Austra”. 1907–1908 piedalījies jaunās latviešu ortogrāfijas izstrādāšanā. Vairāku stāstu un dzejoļu autors. 1905–1913 ik gadus izdevis paša rediģētu latgaliešu kalendāru “Daugava”. 1910 piedalījies Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas sēdēs, sniedzot pārskatu par Latgales latviešiem. Vēlāk vairāku latgaliešu laikrakstu līdzstrādnieks, publicists ar pseidonīmiem Latgalis un Skoborga. Bijis rosīgs dažādu latgaliešu biedrību veidošanā Pēterburgā un Latgalē — 1908 piedalījies izglītības biedrības “Gaisma” dibināšanā.

1914. gada 1. aug. mobilizēts Krievijas armijā. Dienējis 17. Arhangelogorodas kājnieku pulkā. Kaujās 1914. gada okt. Galīcijas frontē ievainots. No 1915. gada febr. — Oranienbaumas 3. kājnieku bataljonā, pēc desmit dienām pārcelts uz Galveno intendantūru, kara saldētavu būvju komisijas loceklis. 1915 piedalījies saldētavu būvēs Novonikolajevskā un Uraļskā, 1916. gada maijā komandēts uz Obuhovu kara ķieģeļnīcu būvei. 1917 piedalījies Latgales kongresā Rēzeknē. 1918. gada apr. atvaļināts no dienesta. 1918 atgriezies Latvijā, vācu okupācijas un lielinieku varas laikā dzīvojis Latgalē.

1919 bijis Rēzeknes revolucionārās komitejas Celtniecības nodaļas inženieris. Pēc Rēzeknes atbrīvošanas 1920. gada janv. iecelts par pilsētas galvu. Vēlāk bijis Rēzeknes rajona ceļu inženieris. 1920 ievēlēts par Satversmes sapulces locekli no Latgales Laužu partijas, darbojies Izglītības, Lūgumu un sūdzību, Saimniecības, Satversmes un Tirdzniecības un rūpniecības komisijā. 1922 piedalījies Latgales Tautas apvienības dibināšanā (apvienība likvidēta 1923), vēlāk darbojies Latgales Kristīgo zemnieku savienībā (1924. gada maijā izstājies). 1922 ievēlēts 1. Saeimā, darbojies Latgales

Demokrātu frakcijas blokā, 1925. gada maijā izstājies no bloka. Bijis Saeimas sekretāra biedrs. 1925–1928 Hipotēku bankas taksators. 1928. gada 12. dec.–1931. gada 20. jūn. bijis satiksmes ministra biedrs. Vēlāk strādājis par dzelzceļu galveno inspektoru. Žurnālists un publicists, rakstījis ar pseidonīmiem Latgalis, Reformators, Skomba un Skoborga. 1922 — laikraksta “Liaužu Bolss” atbildīgais redaktors. Bijis Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs (Centrālās komitejas loceklis), 1934. gada martā izslēgts no partijas. Darbojies Latgaliešu katoļu kultūras centrālajā biedrībā, biedrības “Latgales Tautas pils” līdzdibinātājs un revīzijas komisijas loceklis (no 1928). 1939 bijis latgaliešu “Dzelžu leģiona” memoranda Valsts prezidentam autors. Dzīvojis Zvirgzdenes dzirnavās, rakstījis apceres latgaliešu periodikā.

Padomju un vācu nacistiskās okupācijas laikā dzīvojis Zvirgzdenes pagasta Aizpuru sādžā. Strādājis par Ludzas apriņķa Komunālās nodaļas inženieri. Pēc atkārtotās padomju okupācijas 1944–1945 Ludzas apriņķa pārtikas kombināta galvenais inženieris, vēlāk dzīvojis Zvirgzdenes pagastā. 1949. gada 25. martā izvests uz Tomskas apgabala Tuganskas rajonu. Miris no apdegumiem ugunsgrēkā 1952. gada 20. okt., turpat apglabāts. 1991 pārbedīts Ludzas rajona Zvirgzdenes kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; Krievijas Sv. Annas ordeņa IV, III šķ.; Sv. Staņislava ordeņa III šķ.

Precējies 1911 ar Konstanci Dauguli (1891. gada 11. sept.–1947. gada 1. febr.), dēli Oļģerds (1917–1951. gada 23. febr. izsūtījumā; no 1949 izsūtījumā), Romualds Daumants (dz. 1920; 1944 dienējis Latviešu leģionā 1944–1945), Leopolds (dz. 1927; apcietināts 1945, piespriesti 10 gadi

ieslodzījuma par pretpadomju proklamāciju izplatīšanu). Otru reizi precējies 1948 ar Mariju (dz. Kostaržicku) Perēnu (1884–1962; bijusi izsūtījumā 1949–1956).

Bijis Pēterburgas latviešu studentu korporācijas *Fraternitas Petropolitana* biedrs, 30. gados studentu biedrības *Montania* goda filistrs.

D. Lementars aba moza ābece latvišu bērnim. — 1903; Katekizmus mozais del bērnu sagatvošonos uz pyrmu Grāku syudzešonu un Svātu Dīva Goldu. — 1906; Zalta altareits. Dzismju un lyugšonu gromota. — 1901; Eisa Latvijas vēsture. — 1909; Latgalieši. — 1910; Latgales likteņi. — 1938 (atkārtots izdevums Rīga: Avots, 1991); Gersikas karaļa vaļsts. — 1992.

A. LVVA, 3318. f., 1. apr., 2030. l., 568.–572. lp.; LVA, 1894. f., 1. apr., 5753. l.; LDG; LKV, 9. sēj.; *Bukšs M.* Francis Kems. // Latgaļu literatūras vēsture. — Minhe, 1957, 378.–395. lpp.; *Bukšs M.* Francis Kems, ceineitōjs par tautas tiseibom. — Minhe, 1969; *Brice S.* No ausmas līdz naktij. // Varavīksne. 1991. — Rīga, 1991; *Laizāns P.* Francis Kems un Latgales atmoda. // *Kemps F.* Latgales likteņi. — Rīga, 1991; *Kuzņecovs S.* Pret straumi. // Daugavpils Vēstnesis. — 1991. g. 21., 25. dec., 1992. g. 1., 8. janv.; *Broks J.* Francis Kems. // *Broks J.* Latgales kultūras darba entuziasti. — Rīga, 1995; *Vējāns A.* Rāznas atblāzma rakstu lapās. // *Vējāns A.* Latgales rakstu gaisma. — Rīga, 1996; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 22.–27. lpp.; LRB; *Franča Kempa* (1876.23.12.–1952.20.10.) publikāciju, rokrakstu, vēstuļu, dokumentu, fotogrāfiju bibliogrāfija (1901–1952). — [b. v.], 2004.

KINDZULIS Jezups (arī Jezups Kindzuļs; 1883–1941?)

Dzimis 1883. gada 23. martā Dricēnu pagasta Kuzmos lauksaimnieku ģimenē. Beidzis Rēzeknes pilsētas skolu, 6. ģimnāziju Pēterburgā (beidzis 1907).

Studējis agronomiju Pēterburgas universitātē. Darbojies žurnālistikā, 1908–1912 vadījis laikraksta “Dryva” lauksaimniecības un kopdarbības pielikumu. 1908 un 1909, būdams Latgales Zemkopības biedrības darbinieks, vadījis priekšlasījumus Latgalē, darbojies Baltinavas krājaizdevu sabiedrībā. Aktīvi piedalījies Pēterburgas latgaliešu sabiedriskajā dzīvē, bijis laikrakstu “Dryva” un “Jaunas Zinias” līdzstrādnieks. No 1914 iesaukts karadienestā, sanitārs. 1917. gada pavasarī atlaists ilgstošā atvaļinājumā no karaspēka daļas. 1917 piedalījies Latgales kongresa organizēšanā Rēzeknē. Ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomes locekli. 1918. gada sākumā demobilizēts no armijas Uraļskā. Pusgadu strādājis par kooperācijas instruktoru vietējā apgabala patērētāju organizācijā. Vasarā atgriezies Latgalē. Lielinieku varas laikā 1919 bijis Rēzeknes tirdzniecības skolas direktors un skolotājs.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Pēc Latgales atbrīvošanas 1920. gada febr.–maijā strādājis Rēzeknes apriņķa pagaidu valdē, valdes loceklis. No 1920. gada maija Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Agrārlietu un Pašvaldības komisijā, bijis partijas padomes loceklis. 1920. gada 12. jūn.–1921. gada 18. jūn. iekšlietu ministra biedrs. 1922. gada sept. kandidējis 1. Saeimas vēlēšanās no Latgales Zemnieku partijas saraksta (ievēlēts Saeimā, partijas valdes loceklis). No 1922. gada nov. vadījis savu lauku saimniecību, bijis arī kooperācijas instruktors. No 1925. gada jūn. Latgales Lauksaimniecības biedrību savienības sekretārs, kopdarbības un Galvenā biroja vadītājs (līdz 1935). Piedalījies Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības dibināšanā, tās padomes loceklis. Laikrakstu “Latgalīts” (1921),

“Zemņika Bolss” (1924) un “Latgolas Zemkūpis” (1925–1935) redaktors. 1924–1935 izdevis kalendāru “Latgolas lauksaimņiks”. Bijis Latgales Zemnieku progresīvās apvienības Daugavpils nodaļas valdes priekšsēdētājs. Dzīvojis Laucesas pagasta Pelēkos, Ilūkstes apriņķī. Publicējies ar pseidonīmiem Čenču Jezups, Dzērkste.

Saskaņā ar pieejamo informāciju, 1941. gada 28. maijā padomju varas iestāžu apcietināts. Ieslodzīts Daugavpils cietumā; pēc nenoteiktām ziņām, drīz pēc tam gājis bojā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Krievijas Sv. Jura medaļas III, IV šķ. (1914, 1915).

Precējies, dēls Česlavs (dz. 1919. gada 6. janv.). Precējies otrreiz, dēls Andris Jēkabs (dz. 1922. gada 28. aug.). Precējies trešoreiz ar Jadvigu Kundrāti, meita Mārīte (mirusi triju gadu vecumā).

Studentu biedrības *Montania* filistrs.

D. Pīters Vylāns. — 1943.

A. Dryva, 1915. g. 2. dec.; LDG; EVP; *Bukšs M.* Jezups Kindzuļs un jō dorbs myusu tautas dryvā. // *Acta Latgalica*, 1968, Nr. 2, 104.–112. lpp.; *Trojanovskis V.* Zemkopis, valstsvīrs, rakstnieks. // *Ludzas Zeme*, 1993. g. 7. maijs; *Broks J.* Jāzeps Kindzulis. // *Broks J.* Latgales kultūras darba entuziasti. — Rīga, 1995; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 67.–69. lpp.; LRB.

KOTĀNS Pēteris (arī Pīters Kotans; 1887–1943)

Dzimis 1887. gada 6. febr. Bērzgales pagasta Klaugu sādžā lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Kazimirs. Beidzis kā eksternis piecas klases ģimnāzijā un trīs kursus Katoļu garīgajā seminārā Pēterburgā. Sākoties Pirmajam pasaules karam, 1914 iesaukts karadienestā, feldšeris IV armijas korpusā. Līdz



Pēteris Kotāns

1917 bijis rakstvedis divīzijas štābā Rumānijā. Atgriezies Latvijā.

1917–1920 strādājis par skolotāju Latgalē. Satversmes sapulces loceklis no Latgales Darba partijas, darbojies Agrārlietu, Centrālās zemes ierīcības komisijā, Izglītības, Līgumu un sūdzību un Mandātu pārbaudīšanas komisijā. 1922 ievēlēts par 1. Saeimas deputātu no Apvienotā Latgales mazzemnieku, bezzemnieku un Latgales Darba partijas saraksta, 1925 ievēlēts par 2. Saeimas deputātu no Latgales Darba partijas saraksta. Bijis Darba partijas laikraksta *Trudovik* redaktors, laikraksta “Jaunō Straume” līdzredaktors, partijas Centrālās komitejas priekšsēdētāja biedrs. 1926–1927 zemkopības ministra biedrs. No 1928 Rēzeknes apriņķa I iecirkņa nodokļu inspektors. Bijis Latgales kultūras veicināšanas biedrības “Jaunō Straume” valdes priekšsēdētājs, valdes loceklis, Franča Trašuna piemiņas fonda valdes loceklis. No inspektora amata 1936 atlaists pēc Politiskās pārvaldes Rēzeknes rajona priekšnieka ierosinājuma. Vēlāk bijis dzirnavnieks sev piederošajās Timanovas dzirnavās Šķaunes pagastā. Bijis iesaistīts tā sauktajā F. Kempa “Dzelžu leģionāru” lietā.

1941. gada 14. jūn. apcietināts. Izvests uz Vjatkas soda nometnēm, 1942. gada dec. piespriesti 10 gadi ieslodzījuma, miris 1943. gada 29. jūnijā.

Apbalvojumi: Krievijas Sv. Jura medaļa (par varonību kaujās pie Lodzas 1914, iznesot no kaujas lauka ievainotos).

Precējies 1923. gada 30. okt. ar Annu Kuško (dz. 1896), dēls Pēteris (dz. 1924. gada 15. aug.), meita Marija (dz. 1931).

A. LVVA, 2996. f., 10. apr., 37914. l.; LVA, 1986. f., 2. apr., P-7394. l.; LDG.

KRAKOPS Jānis (arī Jōņs Krakops; 1886–1922)

Dzimis 1886. gada 15. febr. Baltinavas pagasta Buku sādžā lauksaimnieka ģimenē. Beidzis pagastskolu. Devies uz Pēterburgu, mācījies Katrīnas proģimnāzijā. 1907–1910 mācījies Katoļu garīgajā seminārā turpat. Semināru nav beidzis, apguvis provizora amatu. 1912 atgriezies Latgalē. Aptiekas vadītājs Baltinavas pagastā, rosīgs sabiedriskais darbinieks — piedalījies sapulču, kursu, teātra izrāžu organizēšanā. Baltinavas Zemkopības biedrības un Baltinavas krājaizdevu kases vadītājs. 1917 Rēzeknē piedalījies Latgales kongresā. Ievēlēts Latgales Pagaidu zemes padomes valdē.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Miris 1922 Baltinavā.

A. *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 115.–116. lpp.

***KUBLINSKIS Bernards Augustīns** (1880–1928)

Dzimis 1880. gada 7. sept. Skaistkalnes pagastā. Mācījies pagastskolā Radivilišķos, Kauņas guberņā. Turpinājis mācības Katrīnas proģimnāzijā Pēterburgā, vēlāk — Katoļu garīgajā seminārā Kauņā. No 1912 studējis Garīgajā akadēmijā Pēterburgā, 1916 studijas beidzis. Darbojies bēgļu komitejā Maskavā. 1918 atgriezies Latvijā. Vācu okupācijas laikā 1918.–1919. gada apr. bijis prāvests Ilūkstē. Lielinieku laikā 1919 bijis apcietināts par pretkomunistisku darbību, pēc draudzes locekļu protestiem atbrīvots, devies uz Lietuvu. Latvijā atgriezies pēc lielinieku izdzīšanas.

Rīgas arhidiecēzes kancelejas sekretārs. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Vēlāk Satversmes sapulces, 1. un 2. Saeimas deputāts. Bijis Latgales Kristīgo zemnieku partijas biedrs, tās Centrālās komitejas loceklis, Rēzeknes nodaļas



Bernards Augustīns
Kublinskis

valdes loceklis. Darbojies Izglītības un Budžeta komisijā. Piedalījies konkordāta noslēgšanā ar Vatikānu. 1926 atteicies no politiskās dzīves, nevarēdams samierināties ar, viņaprāt, politikas un kristīgās morāles nesavienojamību. Bijis Katoļu garīgā semināra profesors. Emigrējis uz Lietuvu, iestājies marijaņu tēvu kongregācijā, devies uz Marijampoles klosteri un kļuvis par mūku. 1928. gada 19. febr. Kauņā miris no plaušu karsoņa. Apglabāts Rīgā, Miķeļa kapos.

A. LDG; *Cakuls* 7. Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 94.–95. lpp.

KURSĪTIS Antons (arī Ontōns Kursišs; 1883–1968)

Dzimis 1883. gada 10. jūl. Liksnas pagasta Augšguļānu sādžā zemnieka ģimenē. Tēvs Jezups, māte Izabella, dz. Barkovska. Brālis Vincents Kursītis (sk.). 1899 beidzis Daugavpils reālskolu un 1906 Pēterburgas Satiksmes ceļu institūtu. Studiju laikā pētījis ostu ierīkošanas iespējas Igaunijas ziemeļu piekrastē, Krimā, Kaukāzā un Kamas upes krastos pie Soļikamskas. Pēc augstskolas beigšanas kā inženieris 1906 un 1907 strādājis Daugavas ūdensceļu izpētē. No 1907 strādājis Turkeṣtānā, stepes apūdeņošanas darbu vadītājs. Divus gadus profesionāli papildinājis Francijā, Spānijā, Šveicē un gadu ASV. Savus novērojumus publicējis vairākās zinātniskās publikācijās par hidrotehnikajām būvēm. Pēc atgriešanās Krievijā strādājis Aizkaukāzā, Aizkaspijā un Ziemeļkaukāzā. Krasnovodskā risinājis pilsētas dzeramā ūdens apgādes jautājumus, izmantojot Kaspijas jūras krastu kāpās kondensēto ūdeni.

1921 atgriezies Latvijā. No 1921. gada nov. Latvijas Dzelzceļu ceļu iecirkņa priekšnieks

Liepājā. No 1923. gada apr. strādājis par Zemkopības ministrijas kultūrtehniskās nodaļas vecāko inženieri, strādājis ūdensceļu dienestos. A. Kursiša vadībā izstrādāts Sedas–Tīreļa purva masīva nosusināšanas projekts, Aiviekstes ūdens līmeņa regulēšanas projekts. 1926–1939 bijis Lubāna ezera regulēšanas darbu pārvaldes priekšnieks. 1931 norīkots uz Meliorācijas departamentu. Izstrādājis Sedas upes regulēšanas un Lubāna ezera līmeņa pazemināšanas projektus. Bijis pastāvīgs Baltijas hidroloģijas konferenču dalībnieks. Apbalvots ar Krišjāņa Barona fonda balvu. Bijis Latgales Kristīgo zemnieku savienības biedrs (no 1928 — Kristīgo zemnieku partija, no 1933 — Kristīgo zemnieku un katoļu partija). 1931. gada 6. dec.–1933. gada 23. martā satiksmes ministrs. Vēlāk bijis Zemes bagātību pētīšanas institūta vadītājs. AS “Drošība” valdes loceklis.

No 1946 Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Purvu zinību (no 1949 — Meliorācijas) institūta sektora vadītājs (līdz 1953). Bijis septiņu zinātnisko tehnisko izgudrojumu autors. 1951 ieguvis tehnisko zinātņu kandidāta grādu. No 1953 pensijā. Miris 1968. gadā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Latvijas Atzinības krusts.

Precējies ar Helēnu Petržkēviču.

D. Lubāna ezera ūdens līmeņa pazemināšana. — [Rīga, 1926]; Lubanskaja problēma. — [Rīga, 1959].

A. LVVA, 1676. f., 4. apr., 44. l.; EVP; Tēvija. — 1942. g. 13. jūl.; LME. — 2. sēj.; *Treijs R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 346.–348. lpp.; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 70.–72. lpp.

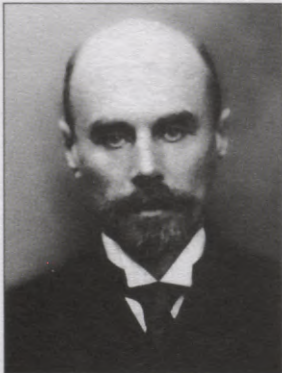
KURSĪTIS Vincents (arī Vincents Kursišs; 1892–1974)

Dzimis 1892. gada 20. dec. Liksnas pagasta Augšguļānu sādžā zemnieka ģimenē. Tēvs Jezups, māte Izabella, dz. Barkovska. Brālis Antons Kursītis (sk.). Ieguvis vidējo izglītību Maskavā.

Iesaukts karadienestā Pirmajā pasaules karā. Dienējis latviešu strēlnieku daļās, nonācis vācu gūstā. Vēlāk atbrīvots no gūsta, dzīvojis Krievijā. Pilsoņu kara laikā nosūtīts par labības sagādnieku uz Ukrainu lielinieku valdībai, kritis balto gūstā. Pēc izbēgšanas no gūsta atgriezies Latvijā.

Daugavpils zemstes valdes darbvedis. 1920 ievēlēts par Satversmes sapulces locekli no Latgales Zemnieku partijas, 1921. gada maijā pārgājis uz Latgales Darba partiju. Darbojies Amnestijas, Lūgumu un sūdzību, Saimniecības, Satversmes un Tirdzniecības un rūpniecības komisijā. 30. gados rentējis Dubnas dzirnavas. 1940 pēc padomju okupācijas iecelts par tiesni Daugavpilī. Vācu okupācijai sākoties, devies uz Krieviju. Bijis apcietinājumā. Pēc atbrīvošanas atgriezies Latvijā, dzīvojis Daugavpilī. Strādājis par sargu patērētāju biedrībā, dzīvojis Višķu Špoģos. Miris 1974. gada 3. martā. Apglabāts Višķu kapos.

Precējies, trīs dēli (divi krituši Otrajā pasaules karā Sarkanās armijas sastāvā).



Kārlis Kvelbergs

***KVELBERGS Kārlis** (1876–1945)

Dzimis 1876. gada 10. sept. Kandavas pagastā. Tēvs Bērtulis. 1902 beidzis Maskavas universitātes Juridisko fakultāti. Strādājis Liepājas apgabaltiesā par izmeklēšanas tiesnesi un prokura biedru Liepājā un Aizputē. No 1906 notārs Ventspilī, no 1907 izmeklēšanas tiesnesis Vitebskas apgabaltiesā Ludzā. 1911 pārcelts tādā pašā amatā

uz Daugavpili (līdz 1917). 1918 iecelts par palātas prokuroru (līdz 1922).

No 1918. gada dec. Tiesu palātas prokurors, 1919. gada janv. kopā ar Pagaidu valdību devies uz Liepāju. Pēc vāciešu realizētā 16. aprīļa apvērsuma maijā–jūn. uzturējis sakarus (braukājot ar laivu) starp Pagaidu valdību uz tvaikoņa *Saratov* klāja un amatpersonām, kā arī ārvalstu pārstāvjiem pilsētā. Vasarā atgriezies Rīgā. No 1919. gada jūl. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Darbojies Amnestijas, Juridiskajā, Redakcijas, Satversmes, Satversmes sapulces centrālajā vēlēšanu un Sevišķās amnestijas komisijā. 1922. gada dec. pensionējies no darba Tiesu palātā. 1925 ievēlēts par 2. Saeimas deputātu no Nacionālās zemnieku savienības saraksta. 1930. gada janv.–martā bijis miertiesnesis Latgales apgabaltiesā. Vēlāk lauksaimnieks Kandavas pagastā.

Miris 1945 Kandavā.

Neprecējies.

Studentu korporācijas *Fraternitas Lettica* filistrs.

A. LVVA, 2996. f., 10. apr., 80100. l.; LDG; EVP.

LAIZĀNS Antons (arī Ontons Laizāns; 1884–1954)

Dzimis 1884. gada 10. jūn. Sakstagala pagasta Dzeņagola sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Antons. Brālis Pāvils — politiķis (sk.). Mācījies Ciskādu pagasta skolā, Rēzeknes draudzes skolā un pilsētas skolā, Katrīnas proģimnāzijā Pēterburgā. Aktīvi piedalījies Pēterburgas latgaliešu sabiedriskajā dzīvē. 1912–1914 laikraksta “Dryva” redakcijas loceklis, zinātniskā pielikuma redaktors. Studējis inženierzinātnes Pēterburgas Tehnoloģiskajā institūtā. 1909 Dricānu muižā organizējis pirmo latviešu vakaru ar Rēzeknes aktieru pulciņa

izrādi. Piedalījies Latgales kongresā Rēzeknē 1917, ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomes locekli.

Bijis Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, darbojies Agrārajā, Finanšu un budžeta, Juridiskajā, Pašvaldību, Satversmes sapulces Latgales vēlēšanu apgabala komisijā. 1920 ievēlēts par Satversmes sapulces locekli no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Tirdzniecības un rūpniecības komisijā. Bijis zemkopības ministra biedrs. Vēlāk Rēzeknes apriņķa I iecirkņa miertiesas miertiesnesis, Rēzeknes pilsētas juriskonsults, no 1925 — privātdokāts. Bijis Latgales Zemnieku partijas valdes loceklis, 1920–1922 laikraksta “Latgalīts” redakcijas loceklis. Rakstījis stāstus un feļetonus latgaliešu laikrakstos ar pseidonīmu Mateiss Olūtiņš. 1939 pārcēlies uz dzīvi Sakstagala pagastā.

Pēc Otrā pasaules kara jurists, vēlāk noliktavas pārzinis būvkan torī Rīgā. Dzīvojis Nītaures Ozoliņos. Miris 1954. gadā 2. jūn. Rīgā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.

A. LDG; EVP; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 73.–76. lpp.; LRB.

LAIZĀNS Pāvils (arī Pōvils Laizāns; 1888–1933)

Dzimis 1888. gada 2. nov. Sakstagala pagasta Dzeņagola sādžā. Tēvs Antons. Brālis Antons — politiķis (sk.). Mācījies Sakstagala pagastskolā, Staņislava proģimnāzijā Pēterburgā, 1908 beidzis Pēterburgas 10. ģimnāziju. 1908–1915 studējis dabaszinātnes un tieslietas Pēterburgas universitātē. Piedalījies pirmā latgaliešu teātra pulciņa darbībā, tulkojis lugas no krievu un poļu valodas, darbojies Pēterburgas latgaliešu organizācijās.

No 1912 laikraksta "Jaunas Zinias" līdzstrādnieks un atbildīgais redaktors. Pirmā pasaules kara laikā iesaukts karadienestā. Bijis Rēzeknē 1917 notiekošā Latgales kongresa Prezidija loceklis, ievēlēts Latgales Pagaidu zemes padomē.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, darbojies Policijas lietu komisijā. Satversmes sapulces loceklis no Latgales Kristīgo zemnieku savienības, darbojies Juridiskajā un Sociālās likumdošanas komisijā, bijis Latgaliešu blokā, no 1921. gada maija neatkarīgais deputāts. No 1920. gada febr. arī Rēzeknes apriņķa pagaidu valdes loceklis. Miertiesnesis Rēzeknē, no 1924 Latgales apgabaltiesas loceklis Daugavpilī. Bijis Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības Rēzeknes nodaļas biedrs, 1923–1924 Latgales kultūras veicināšanas biedrības "Jaunō Straume" līdzdibinātājs un valdes priekšsēdētājs, biedrības "Latgales Tautas pils" valdes loceklis. No 1925 notārs Daugavpilī. 20. gadu vidū Latgales Progresīvās tautas apvienības biedrs. Bijis Franča Trasuna piemiņas fonda valdes priekšsēdētājs, Latvju–lietuvju vienības Daugavpils nodaļas valdes loceklis. No 1928 Daugavpils Dramatiskā teātra valdes priekšsēdētājs. Pseidonīmi Lopsu Jākubs, P. Smylga un Dzeņagola Pōvuls. Miris 1933. gada 27. nov. Rīgā. Apglabāts Daugavpils Katoļu kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Studentu biedrības *Montania* goda filistrs.

A. LVVA, 1612. f., 12. apr., 63. l. 2812. f., 1. apr., 5. l., 2. lp.; Miris plaši pazeistams darbinīks Povuls Laizans. // Jaunais Vārds, 1933. g. 7. dec.; EVP; *Trūps* J. Pōvula Laizāna pīmiņai. // Latgolas Bolss, 1974. g. 2. marts; *Trojanovskis V.* Dižais Dzeņagola vīrs. // Ludzas Zeme, 1994. g. 3. maijs; *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. — Rēzekne, 1999; LRB.



Pāvils Laizāns

LAURINOVIČA Apolonija (1886–1967)



Apolonija Laurinoviča

Dzimusi 1886. gada 2. aug. Andrupenes pagasta Klismetu sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Aloizs, māte Doroteja. Brālis Jezups — politiķis un ierēdnis (sk.). Mācījusies Sv. Katrīnas Sieviešu ģimnāzijā Pēterburgā. Latgales latviešu skolotāju kursu galvenā skolotāju sagatavošanas kursu vadītāja, skolotāja un audzinātāja. No 1905 latviešu valodas skolotāja Sv. Katrīnas sieviešu un vīriešu ģimnāzijās. Studējusi Pēterburgas Sieviešu medicīniskajā institūtā. Sarakstījusi un pārstrādājusi vairākas lugas, pārtulkojusi darbus latgaliski. Piedalījies Pēterburgas latviešu sabiedriskajās aktivitātēs, laikraksta “Dryva” līdzstrādniece. No 1915 studējusi Petrogradas Medicīnas institūtā (līdz 1920). 1916 — Latgaliešu bēgļu palīdzības biedrības skolas kuratore. Pirmā pasaules kara laikā darbojusies bēgļu apgādāšanas darbā. 1917 piedalījies Rēzeknē notiekošajā Latgales kongresā. Ievēlēta Latgales Pagaidu zemes padomē. No 1917 Daugavpilī Latgaliešu skolotāju centrālās biedrības rīkotajos skolotājuursos lasījusi latviešu valodas lekcijas. No 1918 biedrības “Saule” uzdevumā rīkojusi pastāvīgus skolotāju kursus.

Tautas padomes Latgaliešu frakcijas locekle. 1920 ievēlēta Satversmes sapulcē no Latgales Zemnieku partijas, darbojusies Pašvaldības un Sociālās likumdošanas komisijā. 1923 beigusi Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāti. 1924–1927 Daugavpils slimnīcas ārste. 1926–1938 Kalkūnes zīdaiņu nama vadītāja, bērnu ārste skolā. 1924–1940 Daugavpils Skolotāju institūtā anatomijas un fizioloģijas pasniedzēja. Bērnu palīdzības savienības Daugavpils nodaļas priekšsēdētāja. Daugavpils apriņķa valdes locekle. Žurnāla “Latgolas Škola” redakcijas locekle, Skrindu fonda valdes locekle. 1938 pensionējusies.

1944 devusies bēgļu gaitās uz Vāciju. 1950 izceļojusi uz ASV. Mirusi 1967. gada 11. jūl. Los-andželosā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.

A. LVVA, 7427. f., 1. apr., 2582. l.; LDG; *Latkovskis L.* Latgolai velteits myužs. // *Dzeive*, 1961, Nr. 49; *Latkovskis D.* Apolonija Laurinoviča. // *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. — Rēzekne, 2002; LRB.

LAURINOVĪČS Jāzeps (arī Jezups Laurinovičs; 1893–1942)

Dzimis 1893. gada 24. apr. Andrupenes pagasta Klismetu sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Aloizs, māte Doroteja. Māsa Apolonija — pedagoge un politiķe (sk.). 1914 beidzis Pēterburgas 12. ģimnāziju. Strādājis galvenā pasta kantora saimniecības daļā par pasta ierēdni.

1920 bijis Andrupenes pagasta valdes priekšsēdētājs. No 1920 Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Pašvaldības, Satversmes un Sociālās likumdošanas komisijā. Bijis pagasta vecākais. No 1923. gada janv. Valsts zemes bankas Rēzeknes nodaļas darbvedis, no 1925. gada febr. — Rēzeknes nodaļas priekšnieks. No 1936 arī Finanšu ministrijas pārstāvis Rēzeknes apriņķa I iecirkņa tirdzniecības un rūpniecības komisijā. 1939 iecelts par Rēzeknes pilsētas padomnieku. 1920–1922 Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs. Darbojies Latvijas Aeroklubā (Rēzeknes nodaļas valdes loceklis), bijis “Latgales Tautas pils” valdes loceklis, Brāļu kapu komitejas un Patronātu biedrības loceklis.

Pēc padomju okupācijas 1941. gada martā atcelts no bankas (banka pārdēvēta par Latvijas PSR Lauksaimniecības banku) Rēzeknes nodaļas priekšnieka amata; Kredītēšanas, līdzekļu mobilizācijas

un kredīta sabiedrību vadības daļas vadītājs turpat. Miris 1942. gada 29. jūn. Daugavpilī.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts.

Precējies ar Helēnu Proņevsku (1898. gada 20. maijā–1969. gada 28. janv. ASV; latgaliešu literāte), bērni Aloīzs (dz. 1925. gada 22. febr.), Leons (dz. 1927. gada 20. dec.) un Jāzeps (dz. 1935. gada 29. janv.).

A. LVVA, 4713. f., 1. apr., 100. l.; LDG; EVP.

LAZDĀNS Pēteris (arī Pīters Lazdāns; 1891–1957)

Dzimis 1891. gada 18. jūl. Kalupes pagasta Lazdānu sādžā. lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Tekla. Beidzis ģimnāziju Pēterburgā. Farmaceits.

Bijis Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Finanšu un budžeta, Pašvaldības un Sevišķās izmeklēšanas komisijā. Bijis Latgales Akciju bankas rīkotājdirektors, vēlāk Latvijas Bankas Rēzeknes nodaļas pārvaldnieka palīgs. Darbojies Rēzeknes krājaizdevu sabiedrībā, tās kasieris.

1944 devies bēgļu gaitās uz Vāciju, vēlāk trimdā Kanādā un ASV. Dzīvojis Ņujorkā.

Miris 1957. gada 5. martā. Apglabāts Sv. Kārļa kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.

Precējies ar Veroniku Rakašis (dz. 1896. gada 13. janv.), meitas Janīna (dz. 1922. gada 29. aug.), Eleonora (dz. 1925. gada 21. febr.), dēls Pēteris (dz. 1927. gada 2. jūn.).

A. EVP.



Pēteris Lazdāns

LOČMELIS Jānis (arī Jōns Ločmeļs; 1880–pēc 1931)

Dzimis 1880. gada 23. jūn. Baltinavas pagastā lauksaimnieku ģimenē. Pašizglītība. Lauksaimnieks. 1908. gada dec. Baltinavas pagasta Čilipines ciemā bijis zemkopības biedrības līdzdibinātājs un priekšsēdētājs, vietējās krājaizdevu kases vadītājs.

Bijis Latvijas Tautas padomes loceklis. 20. gados dzīvojis Baltinavas muižā. Latgales Kristīgo zemnieku partijas biedrs, darbojies Baltinavas krājaizdevu sabiedrībā. Turpmākais liktenis pēc 1931 nezināms.

A. Dryva, 1909. g. 10. apr.

LOGINS Francis (1874–1930)

Dzimis 1874. gada 14. dec. Viļakas pagastā. Bijis apdrošināšanas sabiedrības “Rossija” ierēdnis. Ap 1908 latgaliešu biedrības “Gaisma” sekretārs Pēterburgā.

No 1921 apdrošināšanas aģents Ludzā. 1922 piedalījies Latgales Bezpartejiskās savienības dibināšanā, bijis tās valdes loceklis. 2. Saeimas deputāts no Latgales Bezpartejiskās savienības. Miris 1930. gada 20. maijā Viļakā. Apbedīts Viļakas kapos.

A. LDG.

***LUKINS Augusts Roberts** (arī Augusts Lūkins; 1898–1968)

Dzimis 1898. gada 11. sept. Bolderājā tirgotāja ģimenē. Tēvs Jēkabs. 1918 beidzis Rīgas pilsētas ģimnāziju evakuācijā Tērbatā. Pēc ģimnāzijas beigšanas 1918 studējis medicīnu Tērbatas universitātē.

1919 bijis policijas kārtībnieks Rīgā, rudenī iesaukts Latvijas armijā, dienējis 5. Cēsu kājnieku



Augusts Roberts Lukins

pulkā, 1920 kā students atvaļināts no dienesta. 1920. gada febr.–1922. gada jūn. kriminālpolicijas uzraugs (vēlāk kriminālaģents) Bolderājā (vēlākajā Rīgas pilsētas 13. iecirknī). Rudenī sācis tieslietu studijas Latvijas Universitātē. No 1922 strādājis Rīgas apgabaltiesā. Vēlāk bijis Latgales apgabaltiesas viceprokurors (no 1923. gada febr.), no 1925. gada marta — miertiesnesis Krustpili (līdz 1932. gada martam). No 1934. gada janv. miertiesnesis Rīgas apgabaltiesā. No 1930. gada apr. 3. Saeimas deputāts (ieguvis mandātu pēc M. Abula nāves kā nākamais sarakstā) no Latgales Latviešu apvienības. 1931 ievēlēts 4. Saeimā.

Otrā pasaules kara beigās devies bēgļu gaitās uz Vāciju. 1949 izceļojis uz Kanādu. Dzīvojis Norandā, no 1955 — Toronto. Darbojies Latviešu kara invalidu apvienībā Kanādā. Miris 1968. gada 18. sept. Toronto.

Precējies 1921. gada 4. sept. ar Liliju Šīru (1899. gada 1. nov.–1968. gada 22. jūl.), meita Zenta (mirusi 1959).

A. LVVA, 5604. f., 1. apr., 4307. l., 2. apr., 2099. l.; 7427. f., 1. apr., 2315. l.; Mums zudušie. // Laiks. — 1968. g. 30. nov.

MEŽULIS Konstantīns (1904–1938)

Dzimis 1904. gada 23. okt. Sakstagala pagasta Kaulaču ciemā zemnieka ģimenē. Tēvs Izidors.

1918 bijis D. Estas lielinieku partizānu grupas loceklis Latgalē, piedalījies Sarkanās armijas dezertiera nošaušanā. No 1919 Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas Latgales organizācijas biedrs. No 20. gadu sākuma nelegāli darbojies Latvijas Komunistiskās partijas Latgales organizācijā. 1926 izstājies no partijas, piedalījies Latgales Sociālistiskās strādnieku un zemnieku partijas

dibināšanā (bijis partijas sekretārs), līdzdarbojies nelegālajā Latvijas Komunistiskajā partijā. 1927. gada febr. par pretvalstisku darbību apcietināts, ieslodzīts Daugavpils cietumā, 1928 sodīts ar ieslodzījumu cietumā uz gadu un četriem mēnešiem. 1928. gada nov. ieteikts atstāt Latviju, taču lēmums atcelts. Tā kā devis parakstu par nenodarbošanos ar politiku turpmāk, atbrīvots. 1928 bijis deputāta kandidāts 3. Saeimas vēlēšanās no Kreisās strādniecības un darba zemniecības saraksta. 1929–1931 darbojies Latvijas Komunistiskās partijas Rīgas organizācijā, vadījis propagandistu un aģitatoru grupas. Strādājis par kantoristu advokāta A. Buševica kantorī. 1931 ievēlēts 4. Saeimā no Strādnieku un nabadzīgo zemnieku saraksta. 19. sept. aizturēts ar apķīlātajiem Saeimas Strādnieku un zemnieku frakcijas izdevumiem, apcietināts, atbrīvots 1931. gada 2. nov., bet 22. nov. Grīvā bezdarbnieku sapulcē kūdijis sapulcējušos uz nepaklausību un pretošanos policijai. 1932. gada maijā sapulcē Rīgā atkārtoti kūdijis uz pretošanos policijai, aicinājis sekmēt proletariāta diktatūras ieviešanu Latvijā. Saeima 31. maijā atļāvusi kā drošības līdzekli piemērot apcietināšanu, bijis policijas meklēšanā. 26. sept. piedalījies nelegālā Latvijas Komunistiskās partijas Latgales apgabala rajonu organizāciju pārstāvju konferencē, paspējis aizbēgt no policijas, taču siena šķūnī, kur mitinājies, atstājis savu pasi. 1932. gada dec. nelegāli emigrējis uz PSRS. Strādājis laikraksta "Komunāru Cīņa" redakcijā, izdevniecībā "Prometejs". Bijis biedrības "Prometejs" valdes loceklis. Apcietināts, 1938. gada 8. febr. nošauts. Apglabāts Komunarkā, represēto masu kapos.

Precējies ar dzejnieci Albīnu Kundziņu (1909–1938. gada 3. febr., nošauta apcietinājumā).

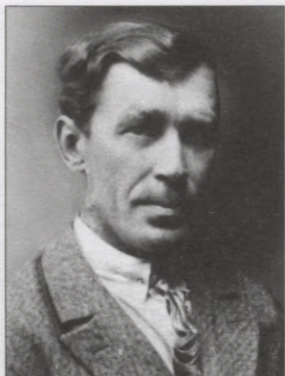
A. LVVA, Politiskās pārvaldes kartotēka; LME, 2. sēj.



Konstantīns Mežulis

MIGLINIEKS Boļeslavs (arī Boleslavs Migliniķis; 1891–1928)

Dzimis Zaļmuižas pagasta Migliniekos zemnieka ģimenē. Beidzis Pēterburgas 6. ģimnāziju, piedalījies latgaliešu skolnieku pulciņos. No 1911 studējis lauksaimniecību Rīgas Politehniskajā institūtā (studijas beidzis). Darbojies Rīgas Latgaliešu biedrībā "Vacaine". No 1912 laikraksta "Jaunas Zinias" līdzstrādnieks. Vācu okupācijas laikā 1918 mirtiesnesis Rēzeknē.



Boļeslavs Migliniķis

No 1919 Rēzeknes pilsētas galva, no 1920 — Ludzas pilsētas galva. Bijis Ludzas apriņķa Zemes ierīcības komitejas priekšsēdētājs. Vēlāk valsts zemju inspektors Rēzeknes apriņķī. Darbojies kultūras veicināšanas biedrībā "Vesaine", Ludzā organizējis Latgales kultūras veicināšanas biedrību. 1922 piedalījies Latgales Tautas apvienības dibināšanā (apvienība likvidēta 1923), 1924 bijis biedrības "Latgales Tautas pils" līdzdibinātājs un valdes loceklis. 1922 kandidējis 1. Saeimas vēlēšanās no Latgales Tautas apvienības saraksta, nav ievēlēts. Dzīvojis Zaļmuižas pagastā. 1924. gada 1. jūl.–1926. gada 8. janv. zemkopības ministra biedrs. No 1927 notārs Ludzā. Bijis Progresīvās tautas apvienības biedrs. Miris 1928. gada 5. dec. Rīgā. Precējies, dēls.

A. F. K. Boleslavs Migliniķis. // Jaunā Straume, 1928. g. 11. dec.; LDG; EVP.

MUIŽNIEKS Izidors (1889–pēc 1957)

Dzimis 1889. gada 5. jūl. Līvānu pagastā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Juris, māte Jūlija. Mācījies Līvānu pagasta skolā. 1916 beidzis četrklasīgo augstāko tautskolu.

No 1919 strādājis par skolotāju Līvānu Šlosbergas (vēlākajā Pilskalnes pamatskolā) skolā.

1919. okt.–1920. gada janv. bijis mobilizēts Sarkanaajā armijā. Atgriezies skolotāja darbā Šlosbergas skolā. 1920 beidzis Rēzeknes skolotāju kursus, bet 1927 — Rīgas Valsts vidusskolu pieaugušajiem. No 1920 strādājis par skolotāju Līvānu pagasta pamatskolā, 1922–1926 — Tiltu skolā Liksnas pagastā. Vēlāk bijis revidenta palīgs Valsts kontrolē. Sākumā darbojies Latgales Zemnieku partijā, no 1923 Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas biedrs, sācis partijas grupas organizēšanu Liksnas pagastā. 1927–1934 studējis tieslietas Latvijas Universitātē. No 1927 arī Tautas labklājības ministrijas 7. rajona darba inspektors, jūrniecības darba inspektors. 1928. gada maijā–nov. Valsts kontroles revidenta II šķ. palīgs. 1928. gada rudenī ievēlēts par 3. Saeimas deputātu no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta. 1926–1928 laikraksta “Latgolas Dorbs” redakcijas kolēģijas loceklis. 1931 ievēlēts 4. Saeimā. Pēc iepriekšējā naktī notikušā valsts apvērsuma 1934. gada 16. maijā apcietināts, ievietots Liepājas nometnē. 1935. gada 29. martā no nometnes atbrīvots. No sept. strādājis par Labības biroja Bauskas elevatora kasieri (līdz 1935. gada dec.; atbrīvots štatu samazināšanas dēļ). 1936–1938 pensionārs, pēc tam privātdavokāts Daugavpilī. No 1938. g. 21. dec. zvērināta advokāta D. Hibšmana palīgs Daugavpilī.

1940. gada 28. sept., padomju varas iestāžu apcietināts, ievietots Daugavpils cietumā. 1941. gada 19. apr. piespriesti astoņi gadi ieslodzījuma (apsūdzēts par sakariem ar Ļ. Trocku dēļ). 1949 atbrīvots pēc soda izciešanas. 1956 krimināllieta pārtraukta, attaisnots nozieguma sastāva trūkuma dēļ. Pēc atbrīvošanas dzīvojis Līvānu rajona Molotova kolhozā Jersikā. Turpmākais liktenis nezināms.



Izidors Muižnieks

Precējies ar Zeltu Liko (dz. 1896. gada 2. sept.),
dēls Ārijs (1927. gada 28. janv.–1929. gada 25. dec.).

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 14593. l.; 5213. f., 1. apr.,
3212. l.; 7354. f., apr., 555. l.; 7427. f., 1. apr., 12025. l.;
LVA, 1986. f., 2. apr., P-9252. l.; LDG; Latvijas Univer-
sitātes absolventi — juristi. 1919–1944. Dzīves un darba
gaitas. Sast. L. Lapiņš. — Rīga, 1999.

***OBŠTEINS Fridrihs (1878–1938)**

Dzimis 1878. gada 28. okt. Vārmes pagasta
Kūlās. Tēvs Ādams. Mācījies Vārmes pagastskolā,
pēc tam Dundagas ministrijas skolā. Turpinājis
izglītību Baltijas skolotāju seminārā Kuldīgā.
Pēc tā beigšanas 1900 skolotājs Ēdoles pagasta
ministrijas skolā. Pēc 1905. gada revolūcijas pār-
cēlies uz Pēterburgu, strādājis par skolotāju
Pēterburgas Sv. Pētera baznīcas bērnu (vācu)
patversmē par skolotāju audzinātāju un mācījis
Lesgaita kursus. No 1907 skolotājs J. Kalniņa
tirdzniecības skolā Rēzeknē. Aktīvi piedalījies
vietējā sabiedriskajā dzīvē. No 1908 skolotājs
Pleskavas komercskolā un tirdzniecības skolā. 1909
apcietināts par revolucionāro darbību 1905. gadā,
Kuldīgā tiesāts, taču 1910 attaisnots. Pēc tam
tirdzniecības skolas vadītājs un inspektors Rēzeknē.
1917 piedalījies pašvaldību darbā, vadījis skolu
un medicīnas nodaļu. Latgales kongresā Rēzeknē
1917. gada maijā ievēlēts Latgales Pagaidu zemes
padomē.



Fridrihs Obšteins

1919. gada janv.–aug. Rīgas pilsētas pamat-
skolas skolotājs pārzinis. Tautas padomes loceklis
Latgaliešu frakcijā, darbojies Pieprasījumu komisijā.
1919. gada martā Rīgā lielinieku apcietināts, taču
vēlāk atbrīvots. 1919. gada aug. iecelts par Jelgavas
pilsētas un Dobeles apriņķa pamatskolu inspek-
toru, no 1922 arī Bauskas apriņķa pamatskolu

inspektors. 1920 bijis Jelgavas skolotāju semināra organizētājs un pagaidu pārzinis, 1919. gada okt.–1920. gada janv. Jelgavas latviešu reālģimnāzijas skolotājs, vēlāk skolotājs Jelgavas Valsts vidusskolā. Bijis Jelgavas pilsētas domnieks, darbojies Sarkanajā Krustā, Latvju–lietuvju vienības Daugavpils nodaļas priekšsēdētājs. 1927 iecelts par Daugavpils Valsts vidusskolas direktoru, no 1935 Balvu Valsts ģimnāzijas direktors un Valsts pamatskolas pārzinis, no 1936 — Kuldīgas Valsts ģimnāzijas direktors. Miris 1938. gada 2. janvārī.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies, sieva Lizete (dz. 1887. gada 2. jūl.), dēls Arnolds (dz. 1911. gada 11. jūl.).

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 15082. l.; 5485. f., 1. apr., 4189. l., b. p.; LDG; *Minčenko S.* Latgališu drauga Fr. Obšteina 25 gadu pedagogiskas darbības jubileja Jalgovā. // Latgolas Vārds, 1925. g. 17. jūn.; Jaunotnes audzinošā dorba svātki. // Jaunais Vārds, 1935. g. 19. sept.

OPINCĀNS Jānis (arī Jōps Opyncāns; 1899–1973)

Dzimis 1899. gada 25. martā Bērzgales pagasta Micānu ciemā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis. 1917 beidzis Ņevas komercskolu Pēterburgā, pēc tam 1918 studējis tieslietas Petrogradas universitātē. 1919–1920 bijis komunistu laikraksta “Taisneība” līdzstrādnieks, 1921 — žurnāla “Lismia” redaktors.

Pēc atgriešanās Latvijā 1923–1924 izveidojis žurnālu “Reits”. Nodarbojies ar rakstniecību. 2. Saeimā ievēlēts no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta. 1926 piedalījies Latgales Sociāldemokrātiskās zemnieku un strādnieku partijas dibināšanā, bijis tās Centrālās



Jānis Opincāns

komitejas priekšsēdētājs, no 1930 — Centrālās komitejas valdes loceklis. 1931 ievēlēts par 3. Saeimas deputātu. 1928 bijis laikraksta "Latgolas Socialdemokrāts" redaktors. No 1922 studējis filozofiju, no 1926 tieslietas Latvijas Universitātē. 1934. gada 23. jūl. administratīvi sodīts ar sešiem mēnešiem cietuma par kārtības un miera traucēšanu (piedzērušā stāvoklī trokšņojis, apvainojis valdību, policiju un aizsargus). 30. gadu beigās un 40. gados strādājis par grāmatvedi mežniecībās Strenčos, Jelgavā un Kārsavā. Izmantojis pseidonīmu Mycānu Jōņs.

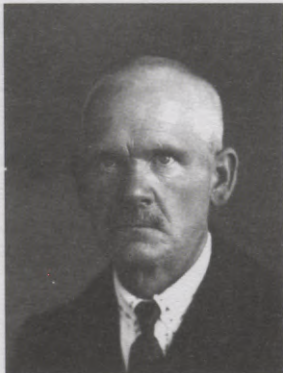
Pēc Otrā pasaules kara 50. gados bijis Ludzas rajona Kutuzova vārdā nosauktā kolhoza galvenais grāmatvedis. Miris 1973 Ludzas rajona Mežvidu ciemā. Apglabāts Sila kapos.

A. LVVA, 7427. f., 1. apr., 4941. l.; LDG; *Trojanovskis V.* Politīķis un rakstnieks. // Ludzas Zeme, 1994. g. 12. apr.; LRB.

****OZOLIŅŠ Gustavs (1865–pēc 1944)**

Dzimis 1865. gada 28. apr. Rugāju pagasta Jaundaudzenē lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Konstantīns, ienācējs no Baltijas guberņām, māte Ede. Beidzis Vecgulbenes draudzes skolu. Liels zemesīpašnieks Rugājos, tvaika dzirnavu un ķieģeļu cepļa īpašnieks. 14 gadus bijis zvērināts piesēdētājs Vitebskas guberņas apgabaltiesā. Sabiedrisks darbinieks.

1919 lielinieku varas laikā ar ģimeni slēpies, konfiscēts viss kustamais īpašums, dzirnavas un ķieģeļceplis nopostīti. Bijis Balvu un Rugāju pagasta padomes loceklis, Balvu evaņģēliski luteriskās draudzes padomes loceklis. 1923 izveidojis Jaundaudzenes Piansaimnieku sabiedrību, bijis tās priekšsēdētājs. Latviešu zemnieku savienības Balvu rajona priekšnieks. 3. Saeimas deputāts no Latviešu zemnieku savienības saraksta. Rugāju Lauksaimniecības



Gustavs Ozoliņš

biedrības priekšnieks, Latvijas Zemnieku kredītbankas padomes loceklis. Vēl 1944 dzīvojis Balvu pagastā. Turpmākais liktenis nezināms.

Apbalvojumi: Latvijas Atzinības krusts.

Precējies ar Annu Šmiti (1866. g. 25. jūl.), dēli Konstantīns (1902. gada 28. jūn.–1987. gada 16. febr.; jurists), Jānis (1891. g. 10. sept.–1975. g. 16. janv.; Latvijas armijas pulkvedis-leitnants), vēl četri bērni (viens no dēliem kritis Neatkarības karā).

A. LVVA, 3282. f., 1. apr., 139. l., 42. lp.; LDG; EVP.

***OZOLIŅŠ Lukass (1879–1962)**

Dzimis 1879. gada 10. okt. Skaistkalnes pagastā skolotāja ģimenē. Tēvs Jēkabs. Mācījies Skaistkalnes pagastskolā, 1898 beidzis Bauskas pilsētas skolu. 1900 ieguvis tautskolotāja, 1908 arī mājaskolotāja tiesības. No 1898 bijis Skaistkalnes pagastskolas skolotājs. 1905 atstājis Latviju politisku iemeslu dēļ. 1907 atgriezies, strādājis par Rīgas Sv. Alberta katoļu draudzes Marijas skolas skolotāju un skolas pārzini, no 1915 Petrogradas bēgļu patversmes pārzinis (līdz 1916). 1916 iesaukts karadienestā, kara ierēdnis Rīgas un Kaukāza frontēs. 1918 atgriezies Latvijā, ievēlēts par Gudenieku pamatskolas pārzini.

1920–1922 Daugavpils apriņķa pamatskolu inspektors. 1924 iecelts par Daugavpils apriņķa II iecirkņa pamatskolu inspektoru, no 1925 Rēzeknes apriņķa II iecirkņa pamatskolu inspektors. 1925 ievēlēts 2. Saeimā no Kristīgo zemnieku un katoļu kandidātu saraksta. Saeimas deputāts līdz 1934. No 1928. gada 16. febr. līdz 1. nov. Izglītības ministrijas Latgales skolu lietu direktors. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, tās padomes un revīzijas komisijas loceklis. Bijis politiskās partijas Latvijas Katoļu tautas apvienības līdzdibinātājs un valdes loceklis.

Vācu nacistiskās okupācijas laikā no 1941. gada rudens Romas katoļu ticības mācības skolotājs vairākās Liepājas pamatskolās. Pēc kara bēgļu gaitās Vācijā, Virzburgā. 1950 izceļojis uz ASV.

Miris 1962. gada 27. augustā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies, dēls.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 15446. l.; LDG; EVP; Laiks, 1954. g. 13. okt.

OZOLIŅŠ Staņislavs (1889–pēc 1934)

Dzimis 1889. gada 1. jūl. Rugāju pagasta Kozupes sādžā. Tēvs Ādams, māte Konstancija. 1909–1913 mācījies Čerņajeva vispārējās izglītības kursos Pēterburgā, 1913–1914 apmeklējis Jeserska grāmatvedības kursus. No 1914 strādājis Balvu patērētāju biedrībā “Skudra” par veikala vadītāju un grāmatvedi (līdz 1920. gada febr.).

1920 ievēlēts Satversmes sapulcē no Latgales Kristīgo zemnieku savienības saraksta. Vēlāk darbojies Latgales Demokrātiskajā zemnieku apvienībā, izstājies. Bijis Rugāju pagasta krājaizdevu sabiedrības valdes priekšsēdētājs, Jaundaudzenes Pienšaimnieku sabiedrības valdes loceklis. No 1923. gada apr. strādājis par kancelejas ierēdni Valsts zemes bankas Latgales aģentūrā (vēlāk pārdēvēta par Rēzeknes nodaļu), no aug. par darbvedi. 1937 darbinieku skaita samazināšanas dēļ atlaists. No 1928 piedalījies Kristīgo zemnieku partijas darbā (no 1933 — Kristīgo zemnieku un katoļu partija), bijis partijas Rēzeknes nodaļas priekšsēdētāja biedrs. Darbojies Rīgas Latgaliešu kultūrveicināšanas biedrībā (1922–1923 valdes loceklis), Latgales Akciju bankā, Latgales Kooperatīvu centrālajā apvienībā, Rēzeknes Latgaliešu labdarības biedrībā, Ludzas

Kultūrveicināšanas biedrībā, "Latgales Tautas pils" biedrībā un Latvijas Bērnu palīdzības biedrības Rēzeknes nodaļā.

Precējies, sieva Veronika (1902. gada 24. febr.–1932. gada 9. martā), meita Beāte (dz. 1919. gada 2. dec.), dēls Heinrihs (dz. 1929. gada 17. jūl.).

Apbalvojumi: Latvijas TZO I pakāpes goda zīme.

A. LVVA, 4713. f., 1. apr., 122. l.; 5016. f., 1. apr., 9. l., 45. lp.

PABĒRZS Juris (1891–1961)

Dzimis 1891. gada 30. jūl. Kalupes pagasta Pabērzu ciemā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Staņislavs, māte Agate, dz. Mukāne. Brālis Sebastjāns (sk.). Beidzis pamatskolas Arendolē un Kalupē (1904). 1912 beidzis Katrīnas proģimnāziju Pēterburgā. 1912–1917 studējis tieslietas Pēterburgas universitātē. Darbojies Pēterburgas Latviešu muzikālajā biedrībā, biedrībā "Gaisma", Latgaliešu bēgļu palīdzības biedrībā karā cietušiem (sekretārs), bijis laikrakstu "Dryva" un "Jaunas Zinias" līdzstrādnieks. 1917 ievēlēts par Daugavpils apriņķa zemstes miertiesnesi. 1917. gada maijā piedalījies Latgales kongresā Rēzeknē, ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomes locekli. 1917–1918 strādājis par miertiesnesi Daugavpilī. Vācu okupācijas laikā 1918 apcietināts, ieslodzīts Daugavpils cietumā, pēc tam Hāfelbergas koncentrācijas nometnē Vācijā.

Atgriezies Latvijā. No 1920. gada janv. Daugavpils apriņķa pagaidu valdes loceklis, no apr. — priekšsēdētājs (līdz aug.). Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Amnestijas, Ārlietu, Finanšu un budžeta, Pašvaldības, Saeimas centrālajā vēlēšanu, Satversmes un Sociālās likumdošanas komisijā. Bijis partijas padomes loceklis, 1920–1922 — partijas laikraksta



Juris Pabērzs

“Latgalīts” redaktors. 1922. gada dec. iecelts par miertiesnesi Latgales apgabaltiesā, no 1923. gada maija Latgales apgabaltiesas loceklis. 1922 kandidējis 1. Saeimas vēlēšanās no Latgales Zemnieku partijas saraksta. 1926 bijis žurnāla “Dzimtines Skaņas” redakcijas loceklis, laikraksta “Jaunō Straume” redakcijas kolēģijas loceklis un līdzizdevējs (1926, 1929–1930). 1926. gada nov. iecelts par Latgales apgabaltiesas priekšsēdētāja biedru un II civilnodaļas vadītāju. No 1926. gada 23. dec. bijis ministrs bez portfeļa (Latgales lietās; līdz 1928. gada 20. janv.), pēc tam līdz 1929. gada dec. atkal Latgales apgabaltiesas priekšsēdētāja biedrs. 1928 ievēlēts 3. Saeimā, 1931 — 4. Saeimā. 1929. gada 19. dec.–1931. gada 7. dec. tieslietu ministrs. 1931 piedalījies Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibināšanā (Centrālās komitejas valdes priekšsēdētāja biedrs). Bijis Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis. 1934. gada 20. martā–18. maijā tautas labklājības ministrs. Pēc tam Daugavpils apgabaltiesas vicepriekšsēdētājs. Bijis pazīstams dzejnieks, izmantojis pseidonīmus Klaidūps, Kūrmis un Zamdaga.

Pēc padomju okupācijas 1940. gada 30. jūl. Latvijas Tautas saeimas pilnvarotās komisijas sastāvā devies uz Maskavu — ar lūgumu uzņemt Latviju PSRS sastāvā. 21. jūn. iecelts par tieslietu ministru (no aug. — tautas komisārs) A. Kirhenšteina valdībā, vēlāk Tieslietu tautas komisariātā pārvaldes priekšnieks. No 1940. gada 25. aug. bijis arī Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija loceklis (līdz 1947. gada martam), Latvijas Tautas saeimas (Latvijas PSR Augstākās padomes 1. sasaukuma) deputāts. Otrā pasaules kara laikā bijis evakuācijā Saratovas apgabalā. Pēc kara strādājis par juriskonsultu un advokātu Rīgā. No 1955

personālais pensionārs. Miris 1961. gada 22. apr.
Rīgā. Apglabāts Raiņa kapos.

Apbalvojumi: TZO V šķ.

Precējies ar Veroniku Pudāni (1897. gada
25. janv.–1957. gada janv.), dēli Juris (1918. gada
1. sept.–2003. gada 7. dec.), Henrihs (1920. gada
18. maijā–1990. gada 16. sept.), Ēvalds (1922. gada
4. okt.) un Aristids (1934. gada 14. apr.–1994. gada
14. janv.). Precējies otrreiz 1959 ar Helēnu Ivbuli,
dz. Borbali (mirusi 80. gados).

Studentu biedrības *Montania* filistrs.

D. Pavasara skanias: Daiņu krājums. — Piterburga:
Assans, 1913; Mīrā laime. — 1914; Rūzes un ērški:
Sakūpoti roksti. — Rēzekne: Kultūra, 1923; Rokstu
krājums: I. d.] — Viļaka: J. Cibuļska izdevniecība, 1940.

A. LVVA, 1307. f., 1. apr., 436. l.; 1368. f., 3. apr.,
840. l.; LDG; LVD; LKV, 15. sēj.; EVP; Brīvā Zeme,
1940. g. 10. jūl.; LME, 2. sēj.; *Bukšs M. Jurs Pabērzs. //*
Latgaļu literatūras vēsture. — Minhene, 1957, 484. lpp.;
Bukšs M. Jurs Pabērzs. // Bukšs M. Latgaļu atmūda.
Idejas un ceļas. — [Minhene], 1976, 628.–629. lpp.;
Salceviča I. Jurists ar dzejnieka dvēseli. // Karogs, 1981,
8. nr.; Dzejnieks un jurists. // Juram Pabēržam — 100. —
Rēzekne, 1992; Erts L. Dzejnieks un jurists. // Brīvā
Daugava, 1993. g. 28. aug.; Vējāns A. Dubna, Daugavas
māsa. // Vējāns A. Latgales rakstu gaisma. — Rīga, 1996;
Treijis R. Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998,
389.–390., 423.–424. lpp.; LRB.

PABĒRZS Sebastjāns (1889–1942)

Dzimis 1889. gada 10. jūn. Kalupes pagasta
Pabēržu ciemā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs
Staņislavs, māte Agate, dz. Mukāne. Brālis Juris —
ministrs, Saeimas deputāts (sk.). 1905 pārcēlies uz
Pēterburgu, strādājis par remontstrādnieku. 1909 kā
eksternis nokārtojis pārbaudījumus 1. Pēterburgas



Sebastjāns Pabērzs

ģimnāzijā, strādājis par kantoristu fabrikā. 1910. gada 23. nov. iesaukts karadienestā, dienējis 30. artilērijas brigādē. 1912. gada pavasarī atvaļināts slimības dēļ vecākā feierverkera (apakšvirsnieka) pakāpē. Atgriezies Kalupes pagastā, 1914 devies uz Pēterburgu, strādājis par preču nodaļas pārzini un rēķinvedi noliktavu un saldētavu akciju sabiedrībā. 1916. gada aug. iesaukts karadienestā, iedalīts Gvardes Lietuvas pulka rezerves vienībās. 1917. gada apr. komandēts uz 2. Pēterhofas praporščiku skolu, beidzis 1917. gada 1. augustā. Paaugstināts par praporščiku, dienējis 249. rezerves kājnieku pulkā, no 1917. gada dec. Rostovas pie Donas komandanta adjutants (līdz 1918. gada 10. febr., kad pilsētu ieņēma lielinieki). Atgriezies Petrogradā, grāmatveža palīgs. Vēlāk dzīvojis Kalupes pagastā.

Bijis Daugavpils apriņķa tautas tiesneša sekretārs Līvānu pagastā. 1919. gada 6. martā mobilizēts Padomju Latvijas armijā, dienējis strēlnieku divīzijas rezerves bataljonā. 21. jūn. dezertējis un pārgājis fronti. 1919. gada 2. jūl. brīvprātīgi iestāties Latvijas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos kā leitnants un jaunākais virsnieks 1. Valmieras kājnieku pulkā. Pēc nedēļas pārcelts uz Austrumu frontes rezerves bataljonu. No 1919. gada 21. jūl. 4. rotas komandieris, no 8. aug. 4. Siguldas (1919. gada 12. aug. pārdēvēts par 6. Rīgas) kājnieku pulka 12. rotas jaunākais virsnieks. 1919. gada 17. sept. pārcelts uz armijas artilērijas rezervi, ieskaitīts 4. jaunformējamā baterijā, no 28. nov. — vecākais virsnieks Latgales artilērijas pulka 1. baterijā. 1920. gada martā par kaujas nopelniem paaugstināts par virsleitnantu, komandēts Daugavpils apriņķa valdes rīcībā un atvaļināts no armijas. No 1920 Iekšlietu ministrijas Latgales lietu departamenta Pašvaldības nodaļas vadītājs

(līdz sept.). 1920 kā eksperts piedalījies Latvijas miera delegācijas sarunās Maskavā. Latgales Zemnieku partijas Centrālās komitejas loceklis. No 1920. gada nov. Daugavpils apriņķa pašvaldības likvidācijas valdes loceklis, no 1927 valdes priekšsēdētājs (1928 amats likvidēts). Daugavpils apriņķa krājaizdevu sabiedrības rīkotāja direktors. 3. Saeimas deputāts no Progresīvās tautas apvienības. 1931 piedalījies Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibināšanā, bijis tās Centrālās komitejas loceklis. Valsts zemes bankas padomes loceklis, Latvijas Bankas Latgales nodaļas Diskonta komisijas loceklis. Daugavpils krājaizdevu sabiedrības vadītājs. 18. Daugavpils aizsargu pulka bataljona komandieris. Bijis Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis, laikraksta "Jaunais Vārds" redakcijas loceklis. 30. gadu otrajā pusē lauksaimnieks Višķu pagasta Pabērzos.

1941. gada 14. jūn. apcietināts Višķu pagastā. 1942 izvests uz Staļingradas apgabala soda nometnēm. 1942. gada 11. febr. piespriests nāves sods, kas izpildīts 14. martā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Studentu biedrības *Montania* goda filistrs.

Precējies ar Katrīnu Zeimaļu (dz. 1898. gada 6. okt., mirusi trimdā Zviedrijā), meita Veronika Ligiņa (dz. 1922. gada 13. martā, dzīvojusi trimdā ASV).

A. LVVA, 1368. f., 3. apr., 841. l.; 3723. f., 1. apr., 184. l.; 5601. f., 2. apr., 1109. l.; LVA, 1896. f., 2. apr., P-7489. l.; LDG; EVP.

PASTORS Alfonss (1890–1968)

Dzimis 1890. gada 2. maijā Jasmuižas pagasta Pastaros lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Agate, dz. Rubina. Mācījies Jasmuižas pagastskolā,



Alfonss Pastors

1904–1910 Katrīnas proģimnāzijā Pēterburgā. 1910–1915 turpinājis izglītību Pēterburgas Katoļu garīgajā seminārā (beidzis) un sācis mācības Garīgajā akadēmijā turpat (Petrogradā). 1917 mācītājs Vārkavas draudzē. Piedalījies pretlieliniecisko spēku organizēšanā. 1918 bēguļojis no lieliniekiem, dzīvojis mežā.

Sākoties Latgales atbrīvošanas operācijai, 1920. gada 10. janv. iecelts par Liksnas draudzes vikāru, no 1920. gada 14. nov. — Izvaltas draudzes prāvests. 1925. gada 12. maijā paaugstināts par Daugavpils Jaunavas Marijas draudzes prāvestu un dekānu, no 1934 Daugavpils dekāns. Darbojies Kristīgo zemnieku partijā, bijis tās Centrālās komitejas priekšsēdētājs. Ievēlēts 2. Saeimā. Darbojies Budžeta, Publisko tiesību un Pašvaldības komisijā. Katoļu apdrošināšanas biedrības priekšsēdētājs, Savstarpējās katoļu uguns apdrošināšanas biedrības priekšsēdētājs, Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības biedrs, Latgales latviešu Romas katoļu kultūras veicināšanas biedrības “Saule” revīzijas komisijas priekšsēdētājs. Valsts zemes bankas padomes loceklis.

1940.–1950. gada dec. rezidējis Rīgā, pildījis kūrijas oficiāla pienākumus. 1950. gada 17. dec. Latvijas PSR Valsts drošības ministrijas izmeklēšanas daļas apcietināts. 1951. gada 26. maijā notiesāts uz 10 gadiem, ieslodzījumā bijis Intas soda nometnēs. 1956. gada 24. jūl. atbrīvots. Pēc atgriešanās Rīgā līdz 1961 bijis kūrijas oficiāls, pēc tam pensijā. Miris 1968. gada 24. jan. Apglabāts Rīgas Miķeļa kapos.

A. LDG; LVD; EVP; *Cakuls J.* Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 113. lpp.

RANCĀNS Antons (arī Ontōns Rancans; 1897–1942)

Dzimis 1897. gada 25. jūn. Zaļmuižas pagasta Livzinīku ciemā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Tadeušs, māte Marija, dz. Skruļa. Beidzis pagasta skolu, mācījies Rēzeknes tirdzniecības skolā, 1909–1914 — Rēzeknes ģimnāzijā. 1915 izglītību turpinājis Katoļu garīgajā seminārā Petrogradā (1918 seminārs pārcelts uz Viļņu, pabeidzis mācības 1920). Studējis medicīnu Viļņas universitātē.

1920 atgriezies Latvijā. Dzīvojis Rogovkā. No 1920 studējis filozofiju, no 1921 medicīnu Latvijas Universitātē, 1930 studijas beidzis, pēc tam studējis arī tieslietas. 1921. gada martā–dec. strādājis par lietvedi Zemkopības ministrijā, 1923. gada jūl.–1925. gada apr. — Iekšlietu ministrijā. 1922 piedalījies Latgales Tautas apvienības dibināšanā. 1. un 2. Saeimas deputāts no Latgales Kristīgo zemnieku savienības (no 1928 — Kristīgo zemnieku partija, no 1933 — Kristīgo zemnieku un katoļu partija), bijis partijas Centrālās komitejas loceklis. 1924–1934 partijas Centrālās komitejas loceklis. Bijis partijas Rēzeknes nodaļas valdes loceklis. 2. Saeimā bijis revīzijas komisijas loceklis. 1928 pašvaldību vēlēšanās ievēlēts Ludzas apriņķa valdē, bijis medicīnas nodaļas pārzinis. Latgales Linkopības biedrības “Linsēkla” valdes loceklis. 1931. gada 27. martā–5. dec. satiksmes ministrs. 1928 ievēlēts 3. Saeimā, 1931 — arī 4. Saeimā, abos parlamenta sasaukumos bijis revīzijas komisijas vadītājs. 1931 atkārtoti ievēlēts arī Ludzas apriņķa valdē. Latgales Studentu savienības sekretārs, studentu korporācijas *Lacuania* filistru biedrības priekšnieks, Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības mantzinis, darbojies arī “Latgales Tautas pils” biedrībā (vairākus



Antons Rancāns

gadus valdes loceklis), Latgales Centrālā muzeja biedrībā. 1934. gada apr.–sept. bijis 3. Ludzas aizsargu pulka 9. rotas un 3. bataljona ārsts, vēlāk aizsargu ārsts 14. Kuldīgas un 11. Tukuma aizsargu pulkos (1935. gada maijā aizņemties dēļ darbību aizsargu organizācijā pārtraucis). No 1934. gada febr. Tautas labklājības ministrijas Epidemioloģiski sanitārās nodaļas vadītājs, vēlāk Lauku iedzīvotāju ārstēšanas nodaļas vadītājs.

Pēc padomju okupācijas 1940 ārsts Rīgas 3. poliklinikā (no 1941. gada janv.). 1941. gada 11. jūn. apcietināts. Pārvests uz Astrahaņu. 1942. gada 31. janv. notiesāts uz nāvi. 16. martā spriedums izpildīts.

Apbalvojumi: Latvijas Atzinības krusts.

Studiju laikā bijis studentu korporācijas *Lettonia* tautietis, vēlāk studentu korporācijas *Lacuania* filistrs un dibinātājs.

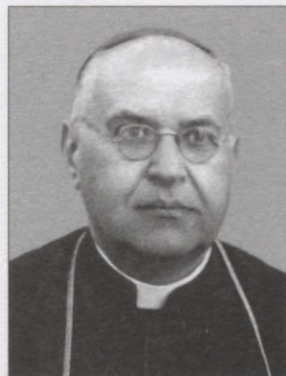
A. LVVA, 7427. f., 1. apr., 3590. l.; LVA, 1986. f., 2. apr., P-6048. l.; LDG; LVD; EVP; *Trejš R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 343.–346. lpp.; *Lacuaniai* — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 99. lpp.

RANCĀNS Jāzeps (arī Jezups Rancāns; 1886–1969)

Dzimis 1886. gada 25. okt. Nautrēnu pagasta Livzinieku sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Francis, māte Joanna, dz. Švagre. Brālis Izidors — Rēzeknes apriņķa valdes priekšsēdētājs. Mācījies Nautrēnu pagastskolā, Ludzas apriņķa skolā (1900–1902). Eksternātā 1904 izturējis pārbaudījumus Kronštates ģimnāzijā. 1904–1908 mācījies Garīgajā seminārā (Pēterburgā, beidzis), 1911 beidzis Pēterburgas Katoļu garīgo akadēmiju. 1911–1914 Pēterburgas skolu kapelāns, Sv. Dievmātes baznīcas vikārs, no 1912 latviešu valodas

skolotājs Garīgajā seminārā Pēterburgā. 1912–1914 Pēterburgas latviešu savstarpējās palīdzības biedrības valdes loceklis. Pirmā pasaules kara laikā 1914. gada sept.–1916. gada nov. kapelāns Krievijas 10. armijā. 1915. gada aug.–1918. gada janv. Bēgļu apgādāšanas Centrālās komitejas loceklis. No 1916. gada dec. Petrogradas Garīgā semināra profesors un Sv. Katrīnas draudzes viceprāvests un vicedekāns (1917. gada jūn.–1918. gada nov.). 1917. Lieldienās latviešu strēlnieku pulkos apmeklējis strēlniekus — katoļus. Piedalījies Latgales pārstāvju kongresā Rēzeknē 1917. gada maijā, atbalstījis Latgales pievienošanu Latvijai. 1917–1918. Latgales Bēgļu komitejas valdes, Latviešu pagaidu nacionālās padomes un Latgales Pagaidu zemes padomes loceklis. 1918. Mogiļevas arhibīskapa uzdevumā vairākkārt ieradies vācu okupētajā Latgalē, lai Aglonā organizētu Garīgo semināru. 1918. gada nov.–1920. gada aug. Rīgas diecēzes padomnieks un tās speciālais delegāts pie Svētā Krēsla (Vatikānā). Bijis vairāku latgaliešu laikrakstu līdzstrādnieks.

No 1918. gada nov. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. No 1919. gada okt. speciālais sūtņis pie Svētā Krēsla. Kopā ar ārlietu ministru Z. Meierovicu sastādījis konkordāta tekstu, kas noslēgts 1922. gadā. 1920. ievēlēts Satversmes sapulcē. 1920. gada aug.–1922. gada nov. Rīgas diecēzes kūrijas padomnieks un kanclers, no sept. — Rīgas arhidiecēzes katoļu garīgā semināra (no 1927 — Teoloģijas augstskola) profesors un rektors. No 1923. pāvesta prelāts. No 1923. gada nov. Rīgas arhidiecēzes palīgbīskaps un ģenerālvikārs, 1924. konsekrēts par bīskapu. 1925. gada jūn. atbrīvots no sūtņa amata. Visu četru Saeimu deputāts no Latgales Kristīgo zemnieku savienības (no 1928 —



Jāzeps Rancāns

Kristīgo zemnieku partija, no 1933 — Kristīgo zemnieku un katoļu partija); 2., 3. un 4. Saeimas priekšsēdētāja biedrs. Kultūras fonda domes loceklis. 1930–1934 Rīgas pilsētas domnieks. Bijis Latviešu un poļu tuvināšanās biedrības, Latviešu un beļģu biedrības, Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības revīzijas komisijas loceklis, politiskās partijas Latvijas Katoļu tautas apvienības līdzdibinātājs. No 1930. gada 3. okt. Garīgā semināra Aglonā rektors, no 1938. gada jūl. — Latvijas Universitātes Romas katoļu Teoloģijas fakultātes profesors un fakultātes dekāns. Daudz publicējies dažādos latgaliešu izdevumos.

Padomju okupācijas laikā 1940. gada aug. līdz ar Romas katoļu Teoloģijas fakultātes likvidāciju atbrīvots no amata universitātē. Vācu okupācijas laikā 1943. gada jūn. atjaunots amatā universitātē Rīgā, Romas katoļu Teoloģijas fakultātes dekāns un profesors. Vienlaikus Rīgas arhidiecēzes bīskaps sufragans. No 1943 nelegālās Latvijas Centrālās padomes loceklis. 1944. gada sept. devies bēgļu gaitās uz Vāciju, dzīvojis kapuciešu klosterī Burg-hauzenē Bavārijā. No 1945 Latvijas Centrālās padomes vadītājs. Kara beigās devies uz Vatikānu, apmeklējis Katoļu baznīcas prominentus vadītājus, lai informētu par latviešu bēgļu likteni. No 1949 trimdā ASV. Darbojies Grendrepidsas katoļu bīskapijā Mičiganas pavalstī, kapelāns karmelītu māsu klostera veco ļaužu mītnē. Bijis arī Rīgas arhidiecēzes sēdekļa palīgbīskaps. 1962–1965 piedalījies II Vatikāna koncilā. Darbojies nacionālpolitiskā jomā visas latviešu trimdas mērogā kā bijušais Saeimas priekšsēdētāja biedrs. Vairākkārt ticis pieņemts pie rietumvalstu vadītājiem un pāvesta kā latviešu trimdas pārstāvis. Tautas balvas laureāts. Miris 1969. gada 2. dec. Grendrepidsā,

apglabāts Grendrepidsas Augšāmcelšanās kapsētas bīskapu nodalījumā. 1995 pārāpbedīts Aglonas bazilikas kriptā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO II šķ., Atbrīvošanās cīņu jubilejas piemiņas medaļa, Beļģijas Kroņa ordeņa II šķ., Vatikāna Pāvesta galma prelatūras ārzemju ordenis; Krievijas Sv. Staņislava ordeņa II un III šķ. ar šķēpiem, Sv. Annas ordeņa II šķ. ar šķēpiem; Eizenhauera Apspiesto nāciju piemiņas raksts un medaļa.

Studentu korporācijas *Lacuania* goda filistrs.
Neprecējies.

D. Reigas veiskupija un jās veiskupi. — 1920; Goreigā spēka olūts. — Neuoeeting, 1946; Svāto Jezupa dzeive. — Traunstein, 1949; Klusās nedēļas dievkalpojumi un Kristus ciešanu rītāji. — [Feldāfinga], 1951; Latvijas katōļu bazneica 1940. godā. — 1982.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 17345. l.; 2570. f., 14. apr., 1234. l.; 5213. f., 1. apr., 3862. l.; 7427. f., 13. apr., 1411. l.; LVA, 1893. f. (J. Rancāna personīgais fonds); LDG; LVD; Katoļu Dzeive, 1936, Nr. 10. (okt.); LKV, 18. sēj.; LU XX; EVP; *Terenkevičs V. J. E.* Veiskups Jezups Rancāns. // Latgaļu drukas aizliguma atceļšonas 40 gadu atcerei. — Daugavpils, 1944, 473.–474. lpp.; *Neikšānietis N.* Bīskapa prof. J. Rancāna 40 garīdznieka gadi. // Laiks, 1951. g. 23. jūn.; Viņa ekselence bīskaps Jāzepe Rancāns. 1911–12. jūnijs. 1961. 1886–25. oktobris 1961. — Chicago, [1961]; Bīskaps Jāzepe Rancāns — dzīve un darbs. Red. H. Tihovskis. — Toronto, 1973; Bīskaps Jāzepe Rancāns — rakstu izlase. Red. H. Tihovskis. — 1977; LE (II), 3. sēj.; *Šilde Ā.* Valstsvīri un demokrāti. — [B. v.], 1985; *Rubulis A.* Katoļu rokasgrāmata. — Luvēna, 1990, 248.–250. lpp.; *Trūps H.* Bīskaps Jāzepe Rancāns — pēdējais brīvās Latvijas prezidenta vietnieks. // Lauku Avīze, 1991. g. 6. sept.; *Broks J.* Myusu igyvums. Veiskupa Jezupa Rancāna dzeive un dorbs. — Rīga, 1996; *Cakuls J.* Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga,

1996, 102.–107., 316.–317. lpp.; Lacuaniai — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 103.–104. lpp.; *Latkovskis D.* Jezups Rancāns. No: *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. — Rēzekne, 2002; LRB; Latvijas ārlietu dienesta darbinieki. Sast. Ē. Jēkabsons, V. Ščerbinskis. — Rīga: Zinātne, 2004.



Jāzeps Roskošs

ROSKOŠS Jāzeps (arī Jezups Roskošs; 1891–1960)

Dzimis 1891. gada 13. nov. Bērzpils pagasta Rubānos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Antons. Mācījies Domopoles pamatskolā, 1903 beidzis Beņislavas pamatskolu, vēlāk mācījies Rēzeknes Tirdzniecības skolā (beidzis 1913). 1915 iesaukts Krievijas armijā. Piedalījies karadarbībā Galīcijas frontē. 1918 atgriezies Latgalē. Strādājis par skolotāju Latgales skolotāju sagatavošanas kursos.

1919 pārgājis lielinieku fronti un sept. iestājies Latvijas armijā, dienējis Auto–motociklu rotā (kareivis šoferis). 1920. gada janv. no armijas demobilizēts. No 1920. gada marta Valsts informācijas biroja sevišķu uzdevumu ierēdnis. Pēc biroja likvidēšanas iekšlietu ministra biedra sekretārs Latgales lietās — Iekšlietu ministrijas Latgales lietu departamenta vecākais kancelejas ierēdnis, no 1921. gada janv. I šķiras darbvedis, no jūl. Latgales lietu darbvedības I šķiras darbvedis. Bijis Latgales Zemnieku partijas biedrs, revīzijas komisijas locekļa kandidāts. Vēlāk 1922 ievēlēts 1. Saeimā no Latgales Kristīgo zemnieku savienības. Bijis Saeimas revīzijas komisijas priekšsēdētājs, Valsts zemes bankas padomes, Latvijas Bankas diskonta komisijas un Valsts zemju fonda paplašināšanas komisijas loceklis. 1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas dibināšanā (Centrālās komitejas valdes sekretārs), vēlāk atkal Latgales Kristīgo zemnieku partijas biedrs, tās Centrālās

komitejas loceklis un Rēzeknes nodaļas sekretārs. 1925 mācījies Rīgas komercinstitūta ekonomiskajā nodaļā. No 1926 jaunākais kancelejas darbinieks Latvijas Hipotēku bankā. No 1927 Iekšlietu ministrijas sekretārs Latgales lietās. 1932 iecelts par Rēzeknes apriņķa valdes priekšsēdētāju, 1934. gada jūl. atbrīvots, iecelts par Ludzas apriņķa lauku pašvaldību vecāko. No 1936 strādājis Latgales lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībā par valdes locekli. 1924–1940 laikraksta “Zemņiku Bolss” atbildīgais redaktors. Rosīgi piedalījies latgaliešu sabiedriskās, kultūras un saimnieciskās organizācijās. Bijis Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības biedrs. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā. Bijis 17. Rēzeknes aizsargu pulka aizsargs, no 1939 vada komandieris Atašienes nodaļā.

Pēc padomju okupācijas 1940. gada jūl. Latgales lauku pašvaldību apdrošināšanas savienība likvidēta, atbrīvots no darba. Vācu okupācijas laikā Rēzeknes apriņķa vecākā biroja saimniecības nodaļas vadītājs. Otrā pasaules kara beigās devies bēgļu gaitās uz Vāciju. Vēlāk izceļojis uz Angliju. Bijis Latvijas Atjaunošanas komitejas Eiropas centra prezidija loceklis. Miris 1960. gada 28. jūl. Bredfordā.

Precējies 1923. gada 21. maijā ar Helēnu Lindoviču (dz. 1896), dēls Staņislavs Antons (dz. 1925. gada 17. febr.).

A. LVVA, 3723. f., 1. apr., 227. l.; 5213. f., 16. apr., 9605. l.; LDG.

RUBINS Antons (arī Ontons Rubyns; 1885–pēc 1944)

Dzimis 1885. gada 9. janv. Kalupes pagasta Pudānu sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Juris, māte Māra, dz. Aizbolta. 1895–1898 mācījies Kalupes tautas skolā. 1900 devies uz Pēterburgu.

Darbojies Pēterburgas Latviešu muzikālajā biedrībā, latgaliešu teātra pulciņā un korī. Pārcēlies uz Minsku, 1903 nokārtojis pārbaudījumus četru vidusskolas klašu apmērā. 1904 atgriezies Pēterburgā, turpinājis izglītību. 1906 bijis laikraksta "Auseklis" vadītājs, literāts un tulkotājs. 1908 atgriezies Latgalē, dzīvojis Daugavpils apkārtnē. Strādājis par mājskolotāju. No 1908. gada dec. Kalupes Lauksaimniecības biedrības valdes kandidāts. No 1909 strādājis par dzelzceļa pārvaldes ierēdni Viļņā. Tulkojis garīga rakstura grāmatas latgaliski, darbojies Viļņas Latviešu biedrībā. 1915 evakuējies uz Maskavu. Piedalījies Latgaliešu bēgļu palīdzības biedrības Maskavas nodaļas organizēšanā, bijis nodaļas priekšsēdētāja palīgs. 1918. gada aug. devies uz Ukrainu, vēlāk Gomeļā strādājis dzelzceļu dienestā.

1919. gada martā atgriezies Latvijā. Strādājis Viļņu policijas pārvaldē. Vēlāk grāmatvedis Daugavpils apriņķa valdē. 1920 ievēlēts Satversmes sapulcē no Latgales Zemnieku partijas, 1921. gada maijā pārgājis uz Latgales partijas bloku, no 1921 — Latgales Darba partijā. Darbojies Agrārlietu, Finanšu un budžeta, Tirdzniecības un rūpniecības un Satversmes komisijā. Latgales kultūras veicināšanas biedrības "Jaunā Straume" biedrs. 1922 atgriezies Latgalē. Strādājis par mirtiesnesi Latgales apgabaltiesā, pēc tam nodokļu inspektors Daugavpilī, 1927 un 1928 — Rēzeknē, vēlāk dažādos amatos Madonā, Rīgā, 1930 ievēlēts par Daugavpils apriņķa valdes locekli. Bijis Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs. 1939 pensionējies. Žurnālists, literāts. Publicējies ar pseidonīmu Bite.

1942 strādājis par grāmatvedi Jupatovkas dzirnavās Rēzeknes apriņķī. Darbojies sabiedriskajā dzīvē. Turpmākais liktenis pēc 1944 nezināms.

D. Zalta vōrpas, lasišonas gromota del barnim. — 1909.

A. *Broks* ģ. Antons Rubins. // *Broks* ģ. Latgales kultūras darba entuziasti. — Rīga, 1995; *Latkovskis* D. Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002, 97.–101. lpp.; LRB.

RUBULIS Jānis (arī Jōps Rubuļs; 1893–1960)

Dzimis 1893. gada 6. maijā Rēznas pagastā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Vinca, māte Zuzana, dz. Peļņa. 1914 beidzis Augstākos lauksaimniecības kursus Petrogradā. 1914. gada 1. okt. iestājies Vladimira kara skolā Petrogradā, tās saīsināto (kara laika) kursu beidzis 1915. gada 1. febr., paaugstināts par praporščiku. Nosūtīts uz 150. kājnieku rezerves pulku Kazaņas kara apgabalā, iedalīts pulka mācību komandā. Pēc paša vēlēšanās 1915. gada 20. sept. pārcelts uz latviešu strēlnieku daļām. Ieskaitīts 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljonā, 3. rezerves rotas komandieris. 1916. gada martā paaugstināts par podporučiku. No 1916. gada jūn. pulka tiesas priekšsēdētājs. 1917. gada apr. ievēlēts par Latgaliešu sekcijas priekšsēdētāju Iskolastrelā, jūl. — par Latgaliešu kareivju XII armijas izpildkomitejas priekšsēdētāju. 1917. gada nov. pārcelts uz gaisa kuģniecības nodaļu. 1918. gada janv. lielinieku apcietināts, febr. no apcietinājuma izbēdzis. Atgriezies Rēzeknē, ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomes locekli. 1918. gada martā ievēlēts par Rēzeknes apriņķa zemstes valdes locekli (darbojies līdz maijam). Latviešu Pagaidu nacionālās padomes loceklis. No 1918. gada aug. dzīvojis Maskavā, studējis augstskolā. Vēlāk atgriezies Latgalē, taču pēc lielinieku ienākšanas devies uz Lietuvu.



Jānis Rubulis

1919. gada okt. atgriezies Latvijā. Tautas padomes loceklis Latgaliēšu frakcijā. 1919. gada 29. okt. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā, ieskaitīts Jaunformējamo spēku 9. baterijā virsleitnanta dienesta pakāpē, vēlāk armijas artilērijas rezervē. Nov. pārcelts uz 1. bruņoto divizionu. Piedalījies Latgales atbrīvošanas kaujās no lieliem. No 1920. gada 1. apr. Bruņoto vilcienu divizona virsnieks. Periodiski komandēts Satversmes sapulces vēlēšanu komisijas rīcībā. 1920. gada 6. sept. atvaļināts no dienesta. 1920 ievēlēts Satversmes sapulcē no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Agrārlietu, Karalietu, Mandātu pārbaudīšanas un Tirdzniecības un rūpniecības komisijā, kā arī Centrālajā zemes ierīcības komitejā un Lāčplēša Kara ordeņa domē. Bijis partijas Centrālās komitejas locekļa kandidāts. Valsts zemes bankas valdes loceklis, vēlāk direktors. 1922 kandidējis 1. Saeimas vēlēšanās no Latgales Darbinieku apvienības saraksta (nav ievēlēts), ievēlēts 2. Saeimā, bijis Pašvaldību komisijas sekretārs. No 1925 arī Latgales Akciju bankas valdes loceklis. Bijis Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības dibinātājs, vēlāk arī Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs, Centrālās komitejas revīzijas komisijas loceklis (no 1932). 1920 Latvijas Universitātē studējis tautsaimniecību. Latgales Linkopības biedrības "Linsēkla" valdes loceklis, vairāku AS valdes loceklis. 1937–1940 laikraksta "Jaunais Vārds" izdevējs un virsredaktors, 1932 laikrakstu "Dryva" un "Literatūrai un Mōkslai" izdevējs. Bijis Latgales kultūras veicināšanas biedrības "Jaunō Straume" līdzdibinātājs un valdes priekšsēdētājs, valdes loceklis, Latgales Lauksaimniecības centrālā kooperatīva valdes loceklis (līdz 1928), 1924 biedrības "Latgales Tautas pils" līdzdibinātājs.

Otrā pasaules kara beigās devies bēgļu gaitās. Dzīvojis trimdā Zviedrijā. Miris 1960. gada 21. apr. Stokholmā.

Apmalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; Krievijas Sv. Staņislava ordeņa III šķ.; Sv. Annas ordeņa III šķ. ar šķēpiem.

Precējies ar Liliju Gruzdinsku.

A. LVVA, 5601. f., 1. apr., 5559. l.; 7427. f., 1. apr., 365. l.; LDG; LVD; EVP.

RUBULIS Jezups (1898–pēc 1939)

Dzimis 1898. gada 2. janv. Viļānu pagasta Žagatņu ciemā. Tēvs Aloīzs. Beidzis vidusskolu. Studējis tieslietas Maskavas universitātē. 1915. gada jūl. brīvprātīgi iestājies armijā, iedalīts 192. rezerves pulkā. Okt. nosūtīts uz fronti, iedalīts 113. Staroruskas kājnieku pulkā, dec. par kaujas nopelniem paaugstināts par jaunāko apakšvirsnieku. 1916. gada janv. kaujās kontuzēts, evakuēts uz Maskavu. 1916. gada jūn. pēc paša vēlēšanās pārcelts uz Latviešu strēlnieku rezerves pulku Tērbatā, no okt. vecākais apakšvirsnieks. 1917. gada maijā beidzis Gatčinas praporščiku skolu, praporščiks 113. Staroruskas kājnieku pulkā. Jūn. ievainots kaujā un evakuēts uz Maskavu, no aug. 120. rezerves pulka darba rotas komandiera palīgs, no okt. — rotas komandieris. Pēc lielinieku apvērsuma 1917. gada 30. nov. dezertējis no pulka.

1919. gada apr. mobilizēts Padomju Latvijas (Sarkanajā) armijā, iedalīts 3. padomju pulkā, komandējošā amatā. Maijā dezertējis. 1919. gada 5. jūn. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā, 1. neatkarības bataljonā, vēlāk bataljons ieskaitīts 1. Liepājas kājnieku pulkā, vada komandieris 3. rotā, leitnants. Par varonību kaujās pret lieliniekiem pie Varakļāniem apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeņa



Jezups Rubulis

III šķiru. 1920. gada 9. janv. par kaujas nopelniem paaugstināts par virsleitnantu. No 1920. gada sākuma līdz 1921. gada 1. martam bijis Rēzeknes prefekts. 1920. gada aug. atvaļināts no armijas. Dzīvojis Rēzeknē. Darbojies Latvijas Darba partijā, vēlāk Latgales Progresīvajā tautas apvienībā. Bijis Viļānu pagasta padomes loceklis, Rēzeknes krāj-aizdevu sabiedrības valdes priekšsēdētājs. 1922 ievēlēts par 1. Saeimas deputātu no Apvienotā Latgales mazzemnieku, bezzemnieku un Latgales Darba partijas saraksta. 1926 kā Lāčplēša Kara ordeņa kavalierim piešķirta jaunsaimniecība Viļēnu pagasta Vecrikavas muižā. Bijis Latgales kultūras veicināšanas biedrības "Jaunō Straume" līdzdibinātājs, Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis. 1927. gada 8. janv.–1928. gada 24. janv. iekšlietu ministra biedrs. Bijis privātdokāts. No 1929. gada okt. Valsts zemes bankas Rēzeknes nodaļas juriskonsults (līdz 1932. gada maijam). 1930–1932 Rēzeknes pilsētas galva, arī Rēzeknes pilsētas Skolu valdes priekšsēdētājs. Pēc tam notārs Rēzeknē. Rēzeknes Latviešu biedrības līdzdibinātājs, no 1928 Latgales Lauksaimnieku centrālā kooperatīva revīzijas komisijas loceklis. 1933–1935 strādājis par notāru Latgales apgabaltiesā Kārsavā.

Turpmākais liktenis pēc 1939 nezināms.

Apbalvojumi: Lāčplēša Kara ordeņa III šķ.; Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts; Krievijas Sv. Jura krusta IV šķ.

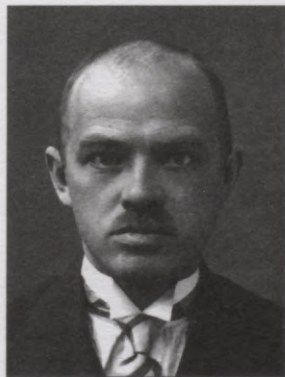
Studentu biedrības *Montania* filistrs.

A. LVVA, 1304. f., 1. apr., 1342. l.; 1307. f., 3. apr., 39. l.; 2812. f., 1. apr., 5. l., 3. lp.; 4713. f., 1. apr., 142. l.; 5601. f., 1. apr., 5558. l.; Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri. Biogrāfiska vārdnīca. Sast. M. Šēnbergs, A. Bambals, G. Rauzāns u. c. — Rīga: Jāņa sēta, 1995.

RUBULIS Vladislavs (arī Vladislavs Rubuļs; 1887–1937)

Dzimis 1887. gada 24. dec. Rēzeknē lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Antons, māte Marija. 1897–1901 mācījies Rēzeknes pagasta skolā, 1901–1903 Rēzeknes pilsētas skolā. 1905 iestājies Katoļu garīgajā seminārā Pēterburgā, taču mācības tajā nav beidzis, izstājies. 1911–1914 studējis farmāciju Maskavas universitātē, 1914–1915 Harkovas universitātē, 1915 beidzis tās Farmācijas nodaļu kā farmācijas kandidāts. 1906–1907 Pēterburgas Latviešu mūzikas biedrības valdes loceklis, darbojies arī Pēterburgas Latviešu katoļu savstarpējā palīdzības biedrībā, biedrībās “Gaisma” un “Gunskurs”. 1908 rakstījis laikrakstā “Drywa” ar pseidonīmu Ontōns Bryuvers, 1912–1914 bijis latgaliešu laikraksta “Jaunos Ziņas” redaktors un izdevējs, 1915–1917 Latgales Bēgļu centrālkomitejas priekšsēdētājs Petrogradā. Vēlāk Latviešu Pagaidu nacionālās padomes loceklis un tās priekšsēdētāja biedrs pirmajā pilnsapulcē Valkā. Pirmā pasaules kara laikā strādājis Viskrievijas pilsētu savienībā par Petrogradas pilsētas komitejas lazarešu noliktavu pilnvaroto pārzini. 1917 Latgales kongresā Rēzeknē — organizācijas komisijas loceklis, Latviešu Pagaidu nacionālās padomes loceklis. 1918–1919 bijis arī Latgales Pagaidu zemes padomes loceklis.

1920 atgriezies no Petrogradas Latvijā. 1920–1921 un 1923–1926 laikraksta “Latgalīts” redaktors. No 1921. gada janv. Darba ministrijas darba inspektors Latgalē. 1921. gada 19. jūn.–1922. gada 7. nov. iekšlietu ministra biedrs. Latgales Zemnieku partijas Centrālās komitejas loceklis. 1922 ievēlēts 1. Saeimā no Latgales Zemnieku partijas saraksta, bijis arī 2. Saeimas deputāts,



Vladislavs Rubulis

darbojies Deputātu lietu izmeklēšanas komisijā (priekšsēdētājs). 1925. gada 25. dec.–1926. gada 18. dec., 1928. gada 24. janv.–1934. gada 19. martā un no 1934. gada 17. maija tautas labklājības ministrs. Bijis Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības (Centrālās komitejas loceklis), vēlāk Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibinātājs un vadītājs (Centrālās komitejas valdes priekšsēdētājs). Darbojies dažādās saimnieciskās un kultūras biedrībās, bijis Latgales Lauksaimnieku centrālā kooperatīva revīzijas komisijas loceklis. 1926–1931 bijis arī laikraksta “Zemnieka Ziņas” redakcijas kolēģijas loceklis un izdevēju pārstāvis, 1923–1926 laikraksta “Latgalīts” redaktors un izdevējs. 1934–1937 rediģējis un izdevis laikrakstu “Jaunais Vārds”, organizējis pirmo latgaliešu grāmatu izdevniecību “Jaunā Latgale”. Bijis Latgales Zemnieku kultūrveicināšanas biedrības biedrs. Miris 1937. gada 26. jūn. Rīgā. Apglabāts Rēzeknes katoļu kapos. Pēc nāves izveidots Vladislava Rubuļa piemiņas fonds.

Apbalvojumi: Latvijas TZO I, II, III šķ.; Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts; Sarkanā Krusta, Tuberkulozes apkarošanas biedrības apbalvojumi; Somijas Baltās Rozes ordeņa lielkrusts; Polijas *Polonia Restituta* I šķ.; Beļģijas Darba olimpiskais kronis.

Precējies, sieva Berta (dz. 1894. gada 4. dec.), dēli Raimonds (dz. 1918. gada 20. sept.), Ēriks (dz. 1926. gada 24. jūn.) un meita Janīna (dz. 1921. gada 24. okt.).

Studentu korporācijas *Lacuania*, studenšu korporācijas “Aurora” un biedrības *Montania* goda filistrs.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 40. l.; 2996. f., 16. apr., 23530. l.; LDG; LVD; LKV, 18. sēj.; *Smagars A.* Ministra Vladislava Rubuļa 30 gadi sabiedriskā darbā. //

Sejējs, 1937, Nr. 4.; EVP; *Dimants* J. Vladislavs Rubulis. // Tāvu zemes kalendars. — Minhene, 1989; *Broks* J. Vladislavs Rubulis. // *Broks* J. Latgales kultūras darba entuziasti. — Rīga, 1995; *Trejš* R. Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 379.–387. lpp.; Lacuaniai — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 105.–106. lpp.; *Latkovskis* D. Nacionālā atmoda Latgalē. — Rēzekne, 1999; LRB.

SEILE Valerija (1894–1970)

Dzimusi 1894. gada 22. jūn. Makašēnu pagasta Seiļu sādžā strādnieka ģimenē. Tēvs Benedikts. Beigusi tautskolu, 1908 pilsētas skolu un 1912 Ņiki-forovas privātģimnāziju Pēterburgā. Studējusi Bezstuževas Augstāko sieviešu kursu Vēstures–filoloģijas nodaļā (studijas beigusi 1916). 1911–1916 bijusi Pēterburgas (no 1914 — Petrogradas) pilsētas domes bērnu kolonijas audzinātāja un pārzine. 1915 un 1916 strādājusi par skolotāju Petrogradas Latgaliešu bēgļu palīdzības komitejas skolotāju pedagoģiskajosursos. 1916 devusies uz Latgali. Krievu valodas, vēstures un pedagoģisko priekšmetu skolotāja vairākās Rēzeknes vidusskolās, no 1917 arī Rēzeknes apriņķa skolu instruktore. 1917. gada pavasarī piedalījies Latgales kongresa organizēšanā Rēzeknē, kongresa rezolūcijas līdzautore. Bijusi laikrakstu “Dryva”, “Latgalietis”, “Latgolas Škola” līdzstrādniece, redakcijas kolēģijas locekle.

Tautas padomes locekle Latgaliešu frakcijā, darbojusies Izglītības, Pareizrakstības, Pārtikas lietu un Pieprasījumu komisijā, 1919. gada 19. aug.–22. sept. Skolu komisijas priekšsēdētāja, pēc tam Izglītības komisijas priekšsēdētāja. No 1919. gada janv. krievu valodas skolotāja Rīgas 3. pilsētas vidusskolā, aug. iecelta par atbrīvotās Latgales daļas pamatskolu inspektori, bet 1920. gada martā—



Valerija Seile

maijā — Rēzeknes apriņķa pamatskolu inspektore. Satversmes sapulces locekle no Latgales Zemnieku partijas, darbojusies Izglītības, Pieprasījumu un Satversmes komisijā, kā arī Kultūras fonda domē. Bijusi partijas padomes locekle. No 1920. gada 7. maija — Izglītības komisijas priekšsēdētāja. 1921. gada 1. jūl.–1922. gada 15. nov. izglītības ministra biedre. 1922 kandidējusi 1. Saēimas vēlēšanās no Latgales Zemnieku partijas saraksta. No 1923. gada jūn. Krāslavas Valsts vidusskolas direktore, no jūl. — Daugavpils Valsts skolotāju institūta direktore. Bijusi Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības padomes locekle, vēlāk Latgales Zemnieku progresīvās apvienības Daugavpils nodaļas valdes locekle, no 1932 Centrālās komitejas revīzijas komisijas locekle. Dibinājusi un vadījusi vairākus latgaliešu skolotāju kursus. Latgales Skolotāju centrālās biedrības līdzdibinātāja, no 1917 — priekšsēdētāja, no 1930 Latgales Zemnieku jaunatnes biedrības centrālās valdes priekšsēdētāja. Kameras locekle. 1920 piedalījusies laikraksta “Latgalīts” izveidošanā, 1919–1920 bijusi laikraksta “Latgolas Vārds” redakcijas locekle, žurnālu “Dzimtines Skaņas” (1925), “Nōkūtne”, “Pumpureits” un “Latgolas Škola” (1921–1923, 1925–1926) izdevēja un redaktore. Publikācijās izmantojusi pseidonīmu Breivais Putnešs. 1940 apbalvota ar Tēvzemes balvu.

Pēc padomju okupācijas 1940. gada 16. jūl. skolotāju institūts slēgts, atbrīvota no amata, no okt. strādājusi par krievu valodas skolotāju Rēzeknes Valsts ekonomiskajā tehnikumā, komercskolā un skolotāju institūtā, kā arī Rēzeknes 1. vidusskolā. Pēc vācu okupācijas no 1941. gada nov. vēstures skolotāja atjaunotajā Rēzeknes Skolotāju institūtā.

Vēlāk Tautas palīdzības Latgales apgabala priekš-niece. 1946 pārcēlusies uz Rīgu, strādājusi par krievu valodas skolotāju Rīgas 2. vidusskolā. Mirusi 1970. gada 10. maijā Rīgā. Apglabāta Daugavpils katoļu kapos. Pie kādreizējās Daugavpils Skolo-tāju institūta ēkas uzlikta piemiņas plāksne.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Latvijas Atbrīvošanas cīņu 10 gadu jubilejas piemiņas medaļa, Latvijas Skautu centrālās organizācijas medaļa "Svastika".

Neprecējusies, adoptēta meita Janīna (dz. 1936. gada 15. jūn.).

Studenšu korporācijas "Aurora" goda filistre.

D. Latvišu volūdas sintakse. — 1921; Latgolas lik-teni bēgļu laikmetā. — 1934; Sistemātiskais leidz 1935. godam latgališu izlūksnē izdūtū grōmotu rōdeitōjs. — 1938; Grāmatas Latgales latviešiem. — 1936; Paidagoģikas vēsture. — Daugavpils, 1944.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 44. l.; 1632. f., 1. apr., 18846. l.; 5213. f., 3. apr., 1211. l.; LDG; LVD; Daugavpils Valsts skolotāju institūta darbības pārskats. 1921.–1936. — Daugavpils: Institūta paidagogu konfe-rence, 1936, 36.–37. lpp.; LKV. — 19. sēj.; EVP; Laiks. — 1970. g. 27. maijs; *Budže A.* Sasatikšonas ar Valeriju Seili. // *Acta Latgalica*. — 1972, Nr. 4, 103.–110. lpp.; *Pabērzs J.* 500 gaismas nesēju audzinātāja. // *Karogs*, 1981, Nr. 6; *Kudiņa Ģ.* Latgalei atdots mūžs. // *Avangards*. — 1989, 11. febr.; Atmiņu grāmata. 1934.–1940. Veltīta Daugav-pils Valsts skolotāju institūta 70 gadu jubilejai un Valerijas Seiles 100 gadu atcerei. — Daugavpils: Daugavpils Latviešu biedrība, 1991; *Vaivode E.* "Dariju to, ko pratu". // *Izglītība*, 1991. g. 14. jūn.; Valerijai Seilei — 100. Sast. E. Vaivode. — Daugavpils: DPI, 1991; Valerijai Seilei 100. / Sast. G. Kudiņa. — Daugavpils: Daugavpils Latviešu biedrības izdevniecība, 1991; *Anspaks J.* Valerija Seile — pedagogijys vēsturneica. // *Acta Latgalica*. — 1993, Nr. 8, 164.–169. lpp.; *Vaivode E.*

Latgales Skolotāju centrālā organizācija. // *Acta Latgalica*, 1993, Nr. 8, 169.–182. lpp.; *Broks J.* Valerija Seile. // *Broks J.* Latgales kultūras darba entuziasti. — Rīga, 1995; *Vējāns A.* Jāņu vainags Valerijai Seilei. // *Vējāns A.* Latgales rakstu gaisma. — Rīga, 1996; *Acta Latgalica*, 2002, 12. sēj. (viss izdevums veltīts V. Seilei); LRB.

SKANGELS Nikolajs (1880–1942)

Dzimis 1880. gada 13. sept. Makašēnu pagastā linu tirgotāja un lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Donāts, māte Helēna, dz. Malkēviča. 1898 beidzis Rēzeknes pilsētas skolu. Strādājis par Maltas pagasta darbveža palīgu, 1899–1902 — kancelejas darbinieks miertiesneša kancelejā Rēzeknē. No 1900 kantorists Zilēnu dzelzceļa ekspluatācijas iecirknī, pēc tam vecākais strādnieks remontdarbos dzelzceļa iecirknī. No 1903 noliktavu un darbu pārzinis tiltu būvē pār Daugavu pie Krustpils, no 1904 — vecākais darbu pārzinis Pēterburgas guberņā pār Volhovas upi, no 1905 — Toropēcā Pleskavas guberņā, no 1905 — vecākais darbu pārzinis III (Poņatovska) Varšavas tiltu būvē. No 1907 tādā pašā amatā Maskavas guberņā, no 1908 — Vitebskas guberņas zemstes uzņēmējs tiltu, bruģa, zemes un citos darbos, nodarbojies arī ar lauksaimniecību Rēzeknes apriņķī. 1913. gada sept.–nov. valsts degvīna noliktavu naudas inkasents, 1914. gada dec.–1915. gada martā firmas “Rudzski” vecākais darbu pārzinis un kontrolieris tiltu būvei pār Amūras upi Habarovskā. No 1915. gada apr. uzņēmējs Vladivostokas cietokšņa būvdarbos, kā arī zemes un tiltu darbos taigā Piejūras novadā. No 1916 uzņēmējs zemes darbos Ostrovas frontes pozīcijās, arī Daugavas frontes pozīcijās, darbu vadītājs uz dzelzceļa. 1916. gada dec.–1918. gada febr. uzņēmējs Ziemeļrietumu dzelzceļa teritorijā, meža materiālu, gulšņu un



Nikolajs Skangels

telefona un telegrāfa stabu izstrādāšanā. Pēc vācu okupācijas atgriezies Latgalē. 1918 ievēlēts par Rēzeknes apriņķa valdes locekli. Nov. aktīvi piedalījies Ziemeļkrievijas korpusa pulkveža Afanasjeva komandētās vienības formēšanā Rēzeknē. Pēc lielinieku iebrukuma ar šo vienību 1918. gada dec. evakuējies uz Rīgu.

1919. gada vasarā strādājis par kalpu Dobeles apriņķī. Satversmes sapulces loceklis no Latgales Poļu un mazsaimnieku un mazgruntnieku saraksta (faktiski saraksts tika veidots, apvienojoties koalīcijā Latgales poļu vēlēšanu sarakstam un Latviešu mazsaimnieku un mazgruntnieku sarakstam, turklāt N. Skangelis pārstāvēja otro, taču oficiālos dokumentos ieviesās minētais nosaukums). Dzīvojis Drejerovkā, Makašēnu pagastā. 1920 noorganizējis kooperatīvās savienības "Latgola" linu pieņemšanas punktus. Lauksaimnieks, tirgotājs un uzņēmējs, nodarbojies ar linu iepirkšanu un nodošanu. Bijis Makašēnu pagasta padomes priekšsēdētājs un padomnieks. No 1927 vecākais linu šķirotājs valsts linu noliktavās (līdz 1928). 1932–1935 Rēzeknes pilsētas domnieks un pilsētas galva. Latgales Tautas universitātes valdes loceklis, Zemes īpašnieku un rentnieku savienības "Latgola" Rēzeknes nodaļas valdes loceklis. Bijis Kristīgo zemnieku partijas biedrs, 17. Rēzeknes aizsargu pulka saimniecības priekšnieks.

Apbalvojumi: Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts.

1941. gada 13. jūn. apcietināts. Izvests uz Vjatlaga soda nometnēm. Miris 1942. gada 11. apr.

Precējies ar Jadvigu Stankeviču (dz. 1895), dēls Romualds Ričards (dz. 1923) un meita Irēna (dz. 1922) — visi 1941. gada 14. jūn. izsūtīti uz Krasnojarskas apgabalu, dēls atbrīvots 1948, sieva un meita — 1957. gadā.

A. LVVA, 3723. f., 2. apr., 1256. l., 6. lp.; 5016. f. 1. apr., 11. l., 23. lp.; LVA, 1987. f., 1. apr., 17451/3., 17451. l.; LVD.

****STUKULS Indriķis (1869–1932)**

Dzimis 1869. gada 12. janv. Krustpils pagasta Stukulos. Tēvs Jēkabs, māte Anna. Beidzis Krustpils pagastskolu, pēc tam strādājis tēva mājās. No 1889 strādājis dzelzceļu būvēs Polijā, pēc neilga laika kļuvis par muižas pārvaldnieku Kostromas, vēlāk Maskavas, Saratovas, Viļņas un Kauņas guberņā, kur pēc divu gadu nostrādāšanas ieguvis muižu nomā. 1905 atgriezies Krustpilī. No 1909 strādājis Baltijas Domēņu valdē par kultūrtehniķi. Sākoties Pirmajam pasaules karam, Domēņu valde pārveidota par Hidrotehnisko organizāciju, evakuēta uz Pleskavu. Iecelts par tās noliktavu un darbnīcu vadītāju. Jau padsmitnieka vecumā piedalījies pirmās apkārtnes bibliotēkas biedrības "Censoņu bibliotēkas" dibināšanā. Vēlāk bijis Jēkabpils Lauksaimniecības biedrības valdes loceklis, 1908 piedalījies Krustpils Lauksaimniecības biedrības dibināšanā, bijis tās pirmais priekšnieks un biedrības lauksaimniecības skolas kurators. Savā draudzē bijis draudzes skolas vecākais.



Indriķis Stukuls

1917 ievēlēts par 1. Latgales kongresa delegātu Rēzeknē. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, darbojies Finanšu un budžeta, Tirdzniecības un rūpniecības komisijā. Divus gadus izdevis un rediģējis laikrakstu "Krustpiliētis", līdzdarbojies laikrakstā "Jēkabpils Vēstnesis". Bijis vairāku Rīgas namu īpašnieks un rūpniecības uzņēmumu īpašnieks provincē, nodarbojies ar mākslas mecenātismu. Dzīvojis Ķemeru un Jēkabpils apriņķī. Miris 1932. gada 6. martā Rīgā. Apglabāts Kondrātu kapos Krustpilī.

Precējies 1908. gada 25. martā ar Minnu Ženiju Zvaigzni (1885. gada 22. apr.–1936. gada 5. sept.), meita Ilga (dz. 1911. gada 7. jūn.).

A. LVVA, 2996. f., 17. apr., 53673. l.; Miris rūpnieks Indriķis Stukuls. // Jaunākās Ziņas, 1932. g. 7. martā; *Pranks E.* Latvju censoņa piemiņai. // Pēdējā Brīdī, 1932. g. 11. marts; X. Stukulu tēvs pēdējā gaitā. // Jēkabpils Vēstnesis, 1932. g. 17. martā.

ŠADURSKIS Pēteris (1893–1965)

Dzimis 1893. gada 13. maijā Makašēnu Soļoņniekos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Augusts, māte Marija, dz. Skangale. Mācījies ģimnāzijā un Katoļu garīgajā seminārā Pēterburgā. 1914. gada 1. jūl. ieskaitīts kā savvaļnieks 145. Novočerkaskas pulkā. 1915. gada febr. beidzis Pēterhofas praporščiku skolu, praporščiks. Nosūtīts uz 207. kājnieku rezerves pulku, marša rotas komandieris. 1915. gada martā nosūtīts uz Dienvidrietumu fronti, jaunākais virsnieks 321. Okas kājnieku pulkā. 1915. gada 27. apr. kritis Austroungārijas armijas gūstā Karpatos. 1918. gada sept. atgriezies Latvijā. Lielinieku laikā Latgalē strādājis izglītības nodaļā. 1919. gada 15. maijā mobilizēts Sarkanajā armijā, ieskaitīts Daugavpils cietokšņa rezerves bataljonā. Sept. dezertējis un pārgājis fronti pie Daugavpils.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. 1919. gada 1. nov. brīvprātīgi pieteicies Latvijas armijas Virspavēlnieka štābā, iedalīts Latgales Partizānu pulkā, iecelts par 11. rotas komandieri, leitnants. Piedalījies Latvijas atbrīvošanas kaujās Ziemeļlatgalē. 1920. gada 9. maijā atvaļināts no dienesta leitnanta pakāpē. No 1920 studējis tieslietas Latvijas Universitātē (1932 studijas beidzis). 1920. gada 18. sept. iecelts par Iekšlietu ministrijas Latgales lietu departamenta Pašvaldību nodaļas



Pēteris Šadurskis

vadītāju, pēc departamenta likvidācijas 1921. gada 1. jūl. iecelts par vecāko sevišķu uzdevumu ierēdni Latgales lietu darbvedībā (līdz 1922. gada 1. janv.). Bijis Ludzas apriņķa valdes loceklis, vēlāk Iekšlietu ministrijas ierēdnis. Latgales Darba partijas Centrālās komitejas loceklis. No 1931 Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs (Centrālās komitejas loceklis, kasieris). Hipotēku bankas direktors, valdes loceklis. Darbojies Latvijas Aeroklubā, Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis, Latgales Lauksaimniecības centrālā kooperatīva valdes loceklis, 1924 biedrības "Latgales Tautas pils" līdzdibinātājs un valdes loceklis, revīzijas komisijas loceklis. 1931–1932 laikraksta "Jaunais Vārds" izdevējs. No 1936. gada janv. Aizsargu aviācijas aizsargs.

Pēc padomju okupācijas 1940. gada jūl. ievēlēts Tautas saeimā. Pēc tās pilnvaru izbeigšanās 1941 bijis darbinieks saimnieciskos uzņēmumos. Vācu okupācijas laikā apcietināts, neilgu laiku bijis ieslodzījumā (līdz 1942. gada apr.). Pēc Otrā pasaules kara strādājis par juriskonsultu Rīgas pilsētas 1. pārtikas tirdzniecības uzņēmumā. Miris 1965. gada 30. janv. Rīgā. Apglabāts Sarkan-
daugavas kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.

Precējies 1929. gada 9. janv. ar Mariju Skan-gali (1899–1993; izsūtījumā Tomskas apgabalā no 1941). Meita Helēna (dz. 1929. gada 30. okt.; no 1941 izsūtījumā Tomskas apgabalā), dēls Andrejs (1933–1942; no 1941 izsūtījumā Tomskas apgabalā).

Studentu biedrības *Montania* filistrs.

A. LVVA, 5601. f., 1. apr., 6215. l.; 7427. f., 1. apr., 1777. l.; EVP; Brīvā Zeme, 1940. g. 12. jūl.

TRASUNS Francis (1864–1926)

Dzimis 1864. gada 16. okt. Sakstagala pagastā. Brāļadēls Jezups Trasuns — politiķis (sk.). Pēc pamatizglītības iegūšanas vietējā skolā turpinājis mācības Jelgavas reālskolā. Vēlāk mācījies Pēterburgas Katoļu garīgajā seminārā (beidzis) un Garīgajā akadēmijā (beidzis 1891). 1892 atgriezies Latgalē. Bijis kapelāns Daugavpilī, vēlāk Rīgā. Pirmais ierosinājis jautājumu par kopīgu latgaliešu un latviešu ortogrāfijas izstrādāšanu, pirmais nodēvējis Latgales latviešus par latgaliešiem. Piedalījies revolucionāru sanāksmēs. Pārcelts uz Pēterburgu. Strādājis par ģimnāzijas pārzini. 1896 izsūtīts uz Vladimiru. No 1901 Polockā, pēc tam atkal Pēterburgā. Organizējis latgaliešus Pēterburgas Latviešu muzikālajā biedrībā. Pirms 1905. gada revolūcijas pārcelts uz Rēzekni. Pēc viņa ierosinājuma nodibināti pirmie latgaliešu kooperatīvi un citas sabiedriskās organizācijas. 1905 ievēlēts 1. Valsts domē no Vitebskas guberņas. Pēc Valsts domes atlaišanas bijis latviešu valodas profesors Katoļu garīgajā seminārā Pēterburgā, vēlāk strādājis Rēvelē un Narvā, arī Gatčinas Romas katoļu draudzes mācītājs. 1906 izdevis latgaliešu laikrakstu "Auseklis", 1909 — vienu no pirmajām latgaliešu lasāmgrāmatām "Školas dōrzs". No 1906. gada nov. bijis Latvisku grāmatu izdevēju biedrības prezidents Pēterburgā. Līdz 1917 atradies policijas uzraudzībā. 1917. gada maijā pēc F. Trasuna ierosinājuma Rēzeknē sasaukts pirmais Latgales kongress, kur viņš panācis rezolūcijas pieņemšanu par Latgales apvienošanās nepieciešamību ar pārējo Latviju. Bijis Latgales Pagaidu zemes padomes un Latviešu Pagaidu nacionālās padomes loceklis.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. No 1919 Latgales pārstāvis Ministru kabinetā.



Francis Trasuns

No 1920 Satversmes sapulces loceklis no Latgales Kristīgo zemnieku savienības, darbojies Agrārlietu, Finanšu un budžeta, Lūgumu un sūdzību un Satversmes komisijā. 1919. gada 18. dec.– 1920. gada 11. jūn. iekšlietu ministra biedrs. 1922 ievēlēts par 1. Saeimas deputātu un 1925 — par 2. Saeimas deputātu. Latvijas Bankas padomes loceklis. Nodibinājis un vadījis izdevumus “Latgolas Vārds”, “Zemnieku Draugs” (1920) un “Zemnieku Bolss” (1924–1926). Sarakstījis fabulu krājumu, lugu. 1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas (partijas Centrālās komitejas priekšsēdētājs), arī biedrības “Latgales Tautas pils” dibināšanā. 1925 izslēgts no baznīcas. Miris 1926. gada 6. apr. Apglabāts Rēzeknes Miera kapsētā. Pēc nāves izveidots Franča Trasuna piemiņas fonds, kura mērķis — uzturēt un godināt F. Trasuna piemiņu, publicēt viņa darbus un materiāli atbalstīt latgališu studentus. 1992 dzimtajās mājās atklāts piemiņas muzejs “Kolnasāta”. 1998 Vatikāns, atzīstot apsūdzību par nepatiesu, F. Trasunu rehabilitējis un “atdevis priesterim viņa labo vārdu”.

Studentu biedrības *Montania* goda filistrs.

D. Školas dorzs. — 1909; Ābece latgališu bērniem. — 1921; Latvišu volūdas gramatika latgališim. — 1921; Fabulas. — 1924 (atkārtots izdevums 1993); Nūgrimušō pile. — 1928; Dzīve un darbi [kopoti raksti 3 sējumos]. — 1938–1940 un 1997–1998.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 52. l; Miris lelajs tautas darbiniks. // Zemnieku Bolss, 1926. g. 12. aug.; LDG; Soms J. Francis Trasuns. — Rīga, 1935; EVP; Bukšs M. Francis Trasuns, tautas atmūdas darbiniks un valstsveirs. // *Acta Latgalica*, 1965, Nr. 1., 117.–129. lpp.; Bukšs M. Franča Trasuna lūma pi Latvijas apvīnōšonas. // *Acta Latgalica*, 1974, Nr. 5, 117.–128. lpp.; Bukšs M. Latgaļu atmūda. — Minhene, 1976; Franča Trasuna luygums

svētajam tēvam. // Tāvu zemes kalendars. — 1984, 36.–49. lpp; Francim Trasunam — 125. — Rēzekne, 1989; *Rancāne A.* Latgales teātris Franča Trasuna piemiņai. // Literatūra un Māksla, 1989. g. 28. okt.; *Valeinis V.* Francis Trasuns un viņa literārā darbība. // Karogs, 1989, Nr. 10; Laikabiedru atsauksmes sakarā ar F. Trasuna nāvi. // Daugavpils Vēstnesis, 1991. g. 6. apr.; *Šilde Ā.* Pirmie Latgales latviešu parlamentārieši Krievijas Valsts domē. // *Acta Latgalica*, 1993, Nr. 8, 183.–193. lpp.; *Broks J.* Latgales kultūras darba entuziasti (līdz 1944. gadam). — Rīga, 1995, 44.–55. lpp.; *Mežulis P.* Daži ieskicējumi Franča Trasuna portretā un ap to. // Izglītība un Kultūra. — 1995, 9.–16. marts; *Cakuls J.* Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 142. lpp.; *Goba A.* Franča Trasuna dzīve un darbi. // *Trasuns F.* Dzīve un darbi. — Rēzekne, 1997, 1. sēj.; *Laizāns P.* Franča Trasuna myužs. // *Trasuns F.* Dzīve un darbi. — Rēzekne, 1998, 2. sēj.; *Sprūdžs A.* dzejņiks un ceineitōjs. // *Trasuns F.* Dzīve un darbi. — Rēzekne, 1998, 2. sēj.; *Strods V.* Latgolas dzeives cālojs. // *Trasuns F.* Dzīve un darbi. — Rēzekne, 1998, 2. sēj.; *Zeile P.* Francis Trasuns — politiķis un valstsvīrs. // *Trasuns F.* Dzīve un darbi. — Rēzekne, 1998, 3. sēj.; Francis Trasuns. — Rēzekne, 1999; *Latkovskis D.* Francis Trasuns. // *Latkovskis D.* Nacionālā atmoda Latgalē. — Rēzekne, 1999; *Valeinis V.* Franča Trasuna daiļrades žanri. // *Acta Latgalica*, 1999, Nr. 10; *Vējāns A.* Franča Trasuna uzvara. // Ai, māte Latgale. — Rīga, 2001; LRB; *Zeile P.* Mani kungi! Mums reiz jāizšķiras. // Mājas Viesis, 2005. g. 3. jūn.

TRASUNS Jezups (1898–1978)

Dzimis 1898. gada 19. janv. Ozolmuižas pagasta Rubuļniekos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Donāts, māte Valērija, dz. Lībiņa. Tēvabrālis Francis Trasuns — garīdznieks un politiķis (sk.). Beidzis Rēzeknes tirdzniecības skolu. 1913 darba meklējumos devies uz Maskavu, neilgu laiku strādājis



Jezups Trasuns

par izsūtāmo celtniecības kantorī, vēlāk pārcēlies uz Ivanovovozņesensku pie brāļa, būvuzņēmēja Staņislava. Beidzis Ivanovovozņesenskas reālskolu, no 1916 studējis Pēterburgas Ceļu inženieru institūtā. Pirmā pasaules kara laikā iesaukts armijā, mācījies Konstantīna artilērijas skolā Petrogradā (1917. gada nov. notikušā lielinieku apvērsuma dēļ nav beidzis). 1918. gada febr. atgriezies Latgalē. 1917 un 1918 bijis Latgales Pagaidu zemes padomes loceklis, 1918. gada rudenī Rēzeknē padomes pilnvarots pārstāvēt Latgali Tautas padomē. Bijis Latviešu pagaidu nacionālās padomes sekretārs.

1918. gada dec. sākumā ieradies Rīgā. Padomju Latvijas armijai ienākot Rīgā, palicis pilsētā. Febr.–maijā Latvijas PSR Zemkopības tautas komisariāta darbvedis grāmatvedis. 1919. gada jūn. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā. Dienējis Vidzemes inženieru rotā (līdz sept.), seržants. Atvaļināts. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, darbojies Agrārā, Finanšu un budžeta, Juridiskajā, Pārvaldes pārņemšanas no vāciešiem un Sabiedrisko darbu komisijā. No 1920 Satversmes sapulces loceklis no Darba partijas, darbojies Bibliotēkas, Finanšu un budžeta (sekretārs), Pieprasījumu, Sociālās likumdošanas komisijā, kā arī Kultūras fonda domē. Bijis Latgales Darba partijas Centrālās komitejas loceklis, no 1921 — arī Daugavpils apriņķa Lauksaimniecības biedrības valdes loceklis. 1922 ievēlēts par 1. Saeimas deputātu no Apvienotā Latgales mazzemnieku, bezzemnieku un Latgales Darba partijas saraksta, 1925 — par 2., 1928 — par 3., 1931 — par 4. Saeimas deputātu. Kultūras fonda domes loceklis. Latgales Progresīvās tautas apvienības līderis, vēlāk Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibinātājs un Centrālās komitejas priekšsēdētājs, taču 1932. gada sept.

no partijas izstājies. Saeimā izveidojis jaunu — “Progresīvo zemnieku” — frakciju. No 1923 bijis Latvijas Bankas padomes loceklis. 1920–1925 studējis tautsaimniecību Latvijas Universitātē. Darbojies AS “Laima” pārvaldē. Bijis sabiedrības “Latgales lauksaimnieks” valdes loceklis. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, bijis tās valdes priekšsēdētājs, arī Latgales Lauksaimnieku centrālā kooperatīva valdes priekšsēdētājs. Bijis Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis, 1924 piedalījies biedrības “Latgales tautas pils” dibināšanā. 1921–1934 bijis laikraksta “Jaunō Straume” redaktors, Latgales kultūras veicināšanas biedrības “Jaunō Straume” valdes loceklis, revīzijas komisijas loceklis. Literārajā darbībā izmantojis pseidonīmu Vasars. 1934. gada vasarā administratīvi sodīts ar pusotru mēnesi cietumā par redaktora amatā pieļautajiem pārkāpumiem.

Pēc padomju okupācijas 1940 strādājis par grāmatvedi namu pārvaldē Rīgā. 1941. gada 14. jūn. apcietināts. Aizvests uz Soļikamskas soda nometnēm. 1942. gada 13. maijā piespriesti astoņi gadi ieslodzījumā. Pēc soda izciešanas no 1949. gada febr. nometinājumā Krasnojarskas novada Uderejas rajonā. 1956. gada apr. atbrīvots, atgriezies Latvijā. Dzīvojis Rīgā, strādājis par rēķinvedi uz dzelzceļa. Miris 1978. gada 27. jūn. Ogrē. Apbedīts Ogres kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies ar Terēzu Rancāni (dz. 1897; no 1941 izsūtījumā Krasnojarskas novadā), meita Anna Aija (dz. 1933; no 1941 izsūtījumā Krasnojarskas novadā, atgriezusies Latvijā 1947).

Studentu biedrības *Montania* filistrs.

A. LVVA, 2996. f., 18. apr., 9688. l.; 5213. f., 16. apr., 4835. l.; 7427. f., 1. apr., 767. l.; LVA, 1986. f., 2. apr.,

P-10615. l., 1987. f., 1. apr., 16365. l.; LDG; *Skoborga*. Kas ir Jezups Trasuns. // Liaužu Bolss, 1922. g. 29. sept.; Divi Trasuni. // Jaunais Vārds, 1932. g. 24. nov.; LVD; EVP; Laiks, 1978. g. 29. jūl.; *Klīdzējs* J. Jezupa Trasuna kalpojums savai tautai. // Treji Vārti, 1979, Nr. 68; *Kuzņecovs* S. Nu Trasuna dzymtas: sakarā ar J. Trasuna 95 gadu jubileju. // Tāvu zemes kalendars, 1993. — Rēzekne, 1993; LRB.

TRUBIŅŠ Broņislavs (1897–1946)

Dzimis 1897. gada 2. sept. Daugavpili maizes ceptuves strādnieka, bijušā Jasmuižas pagasta zemnieka ģimenē. Tēvs Vladislavs, māte Jūlija, dz. Vucena. 1903 ģimene pārcēlusies uz Cēsīm, 1904 — uz Rīgu, vēlāk uz Pēterburgu. 1914. gada aug.–dec. brīva līguma darbinieks Kontroles palātā Petrogradā. Darbojies latgaliešu sabiedriskajās organizācijās. 1916 beidzis ģimnāziju Petrogradā. 1916–1917 un 1918–1919 studējis tieslietas Petrogradas universitātē (sākumā studējis medicīnu). No 1917. gada apr. mācījies un sept. beidzis kara mičmaņu skolu Novopēterhofā. Dienējis kā jaunākais virsnieks Melnās jūras flotē Sevastopolē un vēlāk Odesā, kur pēc lielinieku apvērsuma ievēlēts par ostas peldlīdzekļu pārziņa jaunāko palīgu. Pēc atvaļināšanas 1918. gada febr. devies uz Jekaterinoslavu pie ģimenes, no marta strādnieks maizes ceptuvē (līdz 1920). 1919 mobilizēts Dienvidkrievijas brīvprātīgo armijā un ieskaitīts Dņepras flotilē, taču pēc nedēļas atvaļināts veselības stāvokļa dēļ (sejas nervu paralīze pēc pārciestā tifa). 1920. gada janv.–sept. dienējis Sarkanajā armijā, Melnās jūras flotes Nikolajevas ostas peldlīdzekļu pārzinis, vēlreiz pārcietis izsirtumu tīfu.



Broņislavs Trubiņš

1920. gada rudenī atgriezies Latvijā. 1920. gada okt.–1921. gada jūl. pamatskolas pārzinis Krāslavā.

No 1921 7. darba inspekcijas rajona darba inspektors Rīgā (līdz 1925). Pēc tam līdz 1926. gada jūn. skolotājs pamatskolās Latgalē. No 1926 strādājis par II šķiras revidenta palīgu, no 1930 — revidentu Valsts kontrolē (līdz 1931). No 1921 bijis Latgales Darba partijas (Daugavpils nodaļas priekšsēdētājs; Centrālās komitejas loceklis), vēlāk Progresīvās apvienības biedrs, no 1931 — Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs (Centrālās komitejas loceklis). 1931. gada 2. jūn.—4. dec. finanšu ministra biedrs. 1933. gada febr.—1935. gada janv. Valsts hipotēku bankas revīzijas komisijas loceklis. Vēlāk valsts kontrolieris Valsts kontrolē. 30. gadus studējis tieslietas Latvijas Universitātē (beidzis četrus kursus). Bijis Latgales Kultūras veicināšanas biedrības “Jaunā Straume” revīzijas komisijas priekšsēdētājs.

Pēc padomju okupācijas 1940. gada jūl. ievēlēts par Tautas saeimas deputātu, vēlāk Latvijas PSR Augstākās padomes deputāts. Aug. iecelts par Valsts kontroles tautas komisāru. 1941. gada pavasarī ieteikts stāties PSKP, atteicies, pamatodams to ar savu sociāldemokrātisko pārliecību. 1941. gada 13. martā atbrīvots no amata, pēc tam juriskonsults Pārtikas tautas komisariātā. Sākoties Vācijas un PSRS karam, 1941. gada vasarā ar ģimeni devies uz Krieviju. No 1941. gada jūn. strādājis par plānotāju ekonomistu elevatorā *Zagot-zerno* Gorkijas apgabala Sergačas pilsētā, pēc tam līdz 1944. gada sept. — par kontroles inspektoru turpat. Pēc atgriešanās Latvijā no 1944. gada sept. — Valsts plāna apvienotās plānošanas nodaļas vadītāja vietnieks. No 1946. gada apr. juriskonsults Civilo dzīvokļu celtniecības ministrijā. Miris 1946. gada 29. okt. Rīgā. Apglabāts Raiņa kapos.

Precējies 1917 ar Sofiju Kozlovsku (dz. 1898. gada 19. aug.—1980. gada 1. martā), bērni

Helēna (dz. 1918. gada 14. janv.–1984. gada 6. aug.),
Valentīna (dz. 1920. gada 19. febr.–1988. gada
8. maijā), Juris (dz. 1921. gada 11. dec.–1945. gada
apr., kritis Kurzemē Sarkanās armijas sastāvā) un
Raimonds (dz. 1925. gada 14. janv.–1991. gada
6. nov.).

Studentu biedrības *Montania* filistrs.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 53. l.; 2996. f., 18. apr.,
12382. l.; LVA, 101. f., 2. apr., 234. l., 108.–113. lp.;
Brīvā Zeme, 1940. g. 12. jūl.

TURKOPULS Ādams (arī Odums Turkopuls;
1891–1969)

Dzimis 1891. gada 26. martā Preiļu pagasta
Dēļupē. Tēvs Pēteris, māte Apolonija, dz. Brica.
No 1899 mācījies un 1904 beidzis Preiļu Minis-
trijas skolu, 1908 — Jēkabmiesta Tirdzniecības skolu
un 1909 — Belostokas komercskolu. 1913 beidzis
Novoaleksandrijas Zemkopības un mežkopības
institūta Agronomijas nodaļu. No 1913 strādājis
par Pleskavas Lauksaimniecības skolas vadītāju.
Bijis laikraksta “Dryva” līdzstrādnieks, Baltinavas
kreditbiedrības valdes loceklis. Piedalījies sabied-
riskajā dzīvē Latgalē. 1914, sākoties Pirmajam
pasaules karam, mobilizēts karadienestā, 7. aug.
Austrumprūsijā ievainots galvā un nokļuvis gūstā.
Bijis gūstekņu nometnē Lejassilēzijā. 1918 at-
griezies no gūsta. Bijis Latgales Pagaidu zemes
padomes loceklis.



Ādams Turkopuls

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā,
darbojies Agrārajā, Ārlietu, Finanšu un budžeta,
Pareizrakstības, Pārvaldes pārņemšanas no vācie-
šiem, Sabiedrisko darbu un Satversmes komisijā.
1919–1920 strādājis Iekšlietu ministrijā. Latgales
lietu nodaļas vadītājs, vēlāk Latgales lietu depar-
tamenta vicedirektors. 1920 ievēlēts Satversmes

sapulcē no Latgales Kristīgo zemnieku savienības, darbojies Agrārlietu, Finanšu un budžeta, Lūgumu un sūdzību, Pašvaldības un Sociālās likumdošanas komisijā. No 1920 Zemkopības ministrijas Valsts zemju inspektors. 1920. gada 5. jūl.–1921. gada 28. jūn. zemkopības ministra tehniskais biedrs. Pēc tam patērētāju sabiedrības “Latgale” valdes priekšsēdētājs, Latgales Lauksaimniecības biedrību savienības valdes priekšsēdētājs, arī Latgales Lauksaimniecības centrālā kooperatīva rīkotājdirektors. Bijis izdevumu “Zemnieka Draugs”, “Dryva”, “Jauno Dryva”, “Latgolas Vārds” līdzstrādnieks, “Dryvas” lauksaimniecības pielikuma “Orojs” redaktors, “Jaunos Dryvas” un “Latgolas Vorda” redaktors un līdzredaktors, 1920 izdevis “Zemnieka kalendaru”, bet 1921 — to rediģējis. 1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas dibināšanā. Bijis Latgales valsts zemju inspektors. No 1926 sabiedrības “Latgales lauksaimnieks” direktors. 1940. gada febr. iecelts par Latvijas Patērētāju biedrību savienības augļu un dārzeņu sekcijas priekšnieku.

Pēc padomju okupācijas turpinājis darbu Patērētāju biedrību savienībā. No 1941. gada jūl. Centrālās savienības “Turība” ekonomiskis statistiķis. 1944. gada okt. iecelts par Latvijas PSR Patērētāju biedrību savienības Sagādes pārvaldes agronomu prečzini. 1948. gada sept.–1952. gada jūn. Latvijas PSR Zvejniecības kolhozu savienības galvenais agronoms. Miris 1969. gada 30. maijā Rīgā. Apglabāts II Meža kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

D. Teirumu īdališona. — 1922.

A. LVVA, 2996. f., 18. apr., 13648. l.; Dryva, 1915. g. 4. marts; LDG; EVP; *Bukšs M.* Turkopuļs Odums. //

Latgaļu literatūras vēsture. — Minhene, 1957, 470. lpp.; *Anspaks A.* Ādams Turkopuls — pirmais agronoms no Latgales. // *Leņina Karogs*, 1988. g. 25. maijs; *Kozlovskis E.* Oduma Turkopuļa piemiņai. // *Jaunais Ceļš*, 1990. g. 2. jūn.

VAIVODS Andrejs (1884–pēc 1934)

Dzimis 1884. gada 14. janv. Bukmuižas pagasta Purplu sādžā. Tēvs Staņislavs, māte Marianna, dz. Gaveika. No 1899 rakstvedis Asūnes pagasta valdē, no 1900 — Krāslavas pagasta valdē, no 1902 — darbveža palīgs Dagdas pagasta valdē, no 1903 — Daugavpils apriņķa 1. iecirkņa zemstes priekšnieka darbvedis, no 1905 — valdes darbveža palīgs Dagdas pagasta valdē un darbvedis Dagdas miesta valdē. No 1907 arī Dagdas krājaizdevu sabiedrības valdes loceklis un Dagdas Lauksaimniecības biedrības valdes priekšsēdētāja biedrs un sekretārs. No 1914. gada okt. rēķinvedis Aizbaikāla kroņa palātā un grāmatvedis Vālsks kasē Verhņeudinskā. 1915. gada maijā beidzis Selinginskas pilsētas skolu. 1915. gada jūl. iesaukts karadienestā un dec. beidzis Irkutskas praporščiku skolu. No 1916. gada janv. jaunākais virsnieks, rotas komandieris un pulka saimniecības pārzinis 38. Sibīrijas strēlnieku pulkā. 1917. gada jūl. pārcelts uz 234. Bogučaras kājnieku pulku par rotas komandieri. 1918. gada jūn.–1920. gada aug. saimniecības pārzinis kara sanitārajā vilcienā un hospitālī Sibīrijā, pēc tam grāmatveža palīgs kooperatīvā Vladivostokā. 1920–1923 mācījies vakaraursos pieaugušajiem pēc reālskolas programmas Vladivostokā. Beidzis grāmatvežu kursus.



Andrejs Vaivods

1924. gada okt. atgriezies Latvijā. No 1925 Dagdas iecirkņa miertiesas sekretārs. Bijis arī Dagdas pagasta padomes priekšsēdētājs, Dagdas

pagasta krājaizdevu sabiedrības padomes loceklis, Dagdas Meliorācijas sabiedrības valdes priekšsēdētājs, kā arī valdes loceklis kultūras veicināšanas biedrībās “Gaisma” un “Saule”. No 1930. gada maija Rēzeknes apriņķa valdes priekšsēdētājs. 1931 ievēlēts par 4. Saeimas deputātu no Latgales Kristīgo zemnieku partijas saraksta. Bijis partijas Dagdas nodaļas valdes priekšsēdētājs.

Precējies ar Klementīni Jermoļenko (dz. 1882).

A. LVVA, 3723. f., 1. apr., 282. l.; 4713. f., 1. apr., 186. l.; 5016. f., 1. apr., 13. l., 4.–5. lp.

VELKME Antons (arī Ontōns Veļkme; 1887–1942)

Dzimis 1887. gada 9. jūl. Preiļu pagasta Salupos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Augusts, māte Dārta, dz. Uškarniece. Brālis Jānis — garīdznieks un politiķis (sk.). Mācījies Stirnienes pagasta skolā (beidzis 1899), 1908 kā eksternis izturējis pārbaudījumus vidusskolas kursa apmērā Maskavā. Pēc tēva nāves vadījis saimniecību vecāku mājās, piedalījies vietējā kooperatīva izveidošanā un vadišanā. 1915 brīvprātīgi iestājies 5. armijas ceļu izbūves 53. nodaļā, saimniecības pārzinis. 1917. gada apr. ievēlēts Daugavpils apriņķa valdē (līdz 1918. gada beigām).

1918. gada dec. devies uz Rīgu. Lielinieku laikā slēpies Vidzemē un Latgalē. 1919. gada 1. aug.–1. okt. Latgales apgādības apgabala pilnvarnieka darbvedis, pēc tam pilnvarnieks, no dec. — Latgales lietu departamenta Pašvaldību un administratīvās nodaļas vadītājs (līdz 1920. gada jūn.). Bijis Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. Satversmes sapulces loceklis no Latgales Kristīgo zemnieku savienības (no 1928 — Kristīgo zemnieku partija, no 1933 — Kristīgo zemnieku un



Antons Velkme

katoļu partija), darbojies Amnestijas, Agrārlietu, Izglītības, Juridiskajā, Mandātu pārbaudīšanas, Sociālās likumdošanas komisijā. Bijis partijas Rēzeknes nodaļas kasieris. Piedalījies laikraksta "Latgolas Vārds" izdošanā (no 1921. gada 23. febr. tā redaktors). 1. Saeimā ievēlēts no Latgales Kristīgo zemnieku partijas. 1923. gada 14. febr.–1924. gada 1. apr. bijis zemkopības ministra biedrs, 1925. gada 25. dec.–1926. gada 6. maijā un 1926. gada 18. maijā–1927. gada 7. janv. — iekšlietu ministra biedrs bez balsstiesībām Ministru kabinetā. No 1926. gada 15. jūn. Latvijas Bankas padomes loceklis. No 1929 Latvijas Bankas Rēzeknes nodaļas pārvaldnieks. Rēzeknes Latviešu biedrības priekšnieks. Darbojies biedrībā "Latgolas Tautas pils", Latgales Lauksaimnieku centrālā kooperatīvā (valdes loceklis no 1928), Kazimira Skrindas piemiņas fonda valdes loceklis, Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības biedrs. No 1940. gada pavasara Ordeņu kapitula domes loceklis. Bijis dzirnavu īpašnieks.

Padomju okupācijas laikā strādājis būvniecības kantorī. 1941. gada 14. jūn. apcietināts. Aizvests uz Vjatkas soda nometnēm. 1942. gada febr. apsūdzības lieta nodota izskatīšanā Sevišķai apspriedei ar ieteikumu piespriest nāvessodu. Miris 1942. gada 19. aprīlī.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 58. l.; 2996. f., 20. apr., 13391. l.; LVA, 1986. f., 1. apr., 21124. l., 2. apr., P-977. l.; LDG; EVP.

VELKME Jānis (arī Jōņs Veļkme; 1876–1962)

Dzimis 1876. gada 14. dec. Stirnienes pagasta Velkmjos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Augusts, māte Dārta, dz. Uškarniece. Brālis Antons —

politiķis (sk.). Mācījies vietējā pagastskolā, beidzis 1889. No 1890 mācījies Pētera reālskolā Rīgā. 1897 devies uz Pēterburgu un sācis mācības Katoļu garīgajā seminārā, ko beidzis 1902, iecelts par vikāru Sāpju Dievmātes katedrālē Rīgā, no 1903 vikārs Preiļu draudzē. Bijis ticības mācības skolotājs Preiļu un apkārtnes skolās. No 1905. gada 1. marta dekāns Ludzā, no 1906. gada 12. janv. — Kalupes draudzē. 1908. gada dec. Kalupē nodibinājis pirmo Latgales Lauksaimniecības biedrību, bijis tās valdes priekšsēdētājs līdz 1912. gada aug., Kalupes krājaizdevu sabiedrības līdzdibinātājs un ilglaicīgs valdes priekšsēdētājs. No 1912. gada jūn. strādājis Pēterburgā, 1913. gada janv. ievēlēts par vietējās latgaliešu biedrības “Gaisma” valdes priekšsēdētāju. No 1913. gada 1. dec. Aglonas draudzes prāvests un dekanāta dekāns. Bijis Kapiņu krājaizdevu sabiedrības padomes priekšsēdētājs, citu vietējo organizāciju aktīvs darbinieks. 1917. gadā Rēzeknē piedalījies Latgales kongresā.

Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. No 1920. gada 29. nov. Rēzeknes draudzes prāvests un dekanāta dekāns, no 1928. gada 22. dec. — tādā pašā amatā Ilūkstē, no 1933. gada jūn. — Liepājā, no 1938. gada sept. — Kuldīgā. 1931. gada pavasarī sakarā ar J. Velkmes centieniem palielināt latviešu valodā noturamo dievkalpojumu skaitu un laiku Ilūkstes baznīcā poļu tautības draudzes locekļu neapmierinātības dēļ izraisījis Latvijas un Polijas diplomātisks konflikts, kas atrisināts tikai 1932. gada pavasarī. 1922–1928 izdevis un rediģējis laikrakstu “Latgolas Vārds”. Bijis viens no Latgales Kristīgās zemnieku partijas dibinātājiem. No 1922 Rēzeknes apriņķa lauksaimniecības biedrības “Sējējs” valdes priekšsēdētājs, no 1923 —



Jānis Velkme

Latgales Lauksaimniecības biedrību savienības valdes loceklis, no 1924 — valdes priekšsēdētājs (līdz 1935), bijis arī Latgales Akciju bankas un “Latgales Tautas pils” valdes loceklis. 1935. gada apr. iecelts par Latvijas Lauksaimniecības kameras priekšsēdētāja biedru.

1944. gada rudenī devies bēgļu gaitās uz Vāciju. Dzīvojis britu okupācijas zonā. Bijis Latvijas Centrālās padomes loceklis un Latviešu Centrālās komitejas labklājības nozares vadītājs, pašpalīdzības fonda valdes loceklis. Darbojies kā britu okupācijas zonas latviešu un igauņu draudžu katoļu dekāns, bijis Vatikāna misijas pārstāvis Ziemeļvācijā. 1951 izceļojis uz ASV, dzīvojis Tulonā (Ilinoisas pavalstī). No 1951. gada 15. apr. strādājis Tomasborā. Miris 1962. gada 4. martā Springvolijā. Apglabāts Seintdžozefa kapos Blūmingtonā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO II, IV šķ.

Studentu korporācijas *Lacuania* goda filistrs.

A. Leiksnits. Ko tupa lauksaiminiku bidriba. // Dryva, 1909. g. 13. janv.; LVD; Laiks, 1952. g. 5. janv.; Bukšs M. Jōns Velkme. // Latgaļu literatūras vēsture. — Minhene, 1957, 522. lpp.; Gailītis A. MSGR J. Velkmes piemiņai. // Katoļu kalendars. — Ņujorka, 1963, 31. lpp.; Broks J. Goreidzniks un sabīdrisks darbinīks. // Katoļu Dzeive, 1991, Nr. 12; Zalāns A. Prelātu Jāni Velkmi pieminot. // *Acta Latgalica*, 1993, Nr. 8, 238.–243. lpp.; Cakuls J. Latvijas Romas katoļu priesteri 1918–1995. — Rīga, 1996, 278.–279. lpp.; Prelāts Jānis Velkme. 1876–1962. — ASV, 1995; Lacuaniai — 70. Red. J. Kapustāns. — Rīga, 1999, 112.–113. lpp.; Latkovskis D. Nacionālā atmoda Latgalē. Modinātāji, darba veicēji. II daļa. — Rēzekne: Latgales Kultūras centra izdevniecība, 2002. — 28.–34. lpp.

VIZULIS Henriks (arī Henriks Vyzuļs; 1889–1975)

Dzimis 1889. gada 21. dec. Baltinavas pagasta Pazlovkā ierēdņa ģimenē. Tēvs Antons. Beidzis ģimnāziju. Studējis Fizikas un matemātikas fakultātē augstskolā. Pirmā pasaules kara laikā iesaukts karadienestā. Beidzis karaskolu Petrogradā, vēlāk piedalījies karadarbībā frontē, praporščiks.

1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas dibināšanā (Centrālās komitejas valdes kasieris), vēlāk Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības Centrālās komitejas loceklis, 1931. gada jūn. piedalījies Latgales Zemnieku progresīvās apvienības dibināšanā. 1931. gada 2. jūn.–4. dec. iekšlietu ministra biedrs. Strādājis par Zemkopības ministrijas Mežu departamenta mežu revidentu. Bijis Latvijas Mežkopju un meža darbinieku biedrības biedrs.

Dzīvojis Rīgā. Otrā pasaules kara beigās devies bēgļu gaitās uz Vāciju, vēlāk trimdā ASV. Dzīvojis Čikāgā, piedalījies “Tāvzemes kluba” dibināšanā, Latviešu Katoļu biedrības priekšsēdētājs Čikāgā. Miris 1975. gada 9. febr. Sanfrancisko.

Precējies ar Solomeju Ļahoviču (dz. 1901. gada 30. nov.–1975. gada 14. aug. ASV), bērni Irēna (dz. 1926. gada 20. dec.) un Heinrihs (dz. 1929. gada 19. febr.).

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 60. l.; EVP.

VOLONTS Jānis (arī Jōņs Volonts; 1882–1943)

Dzimis 1882. gada 8. apr. Preiļu pagastā Cišos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Antons, māte Tekla. Beidzis Preiļu pagastskolu un Ludzas apriņķa skolu. Studējis Pobedinska augstākajos komerczinību kursos Pēterburgā. 1900–1920 bijis AS



Henriks Vizulis

Maļceva fabrikas pārvaldes kancelejas darbinieks, darbveža palīgs, darbvedis, vēlāk administratīvās un finanšu nodaļas vadītājs. Piedalījies Pēterburgas (no 1914 — Petrogradas) Latgaliešu pašpalīdzības biedrības dibināšanā, bijis ilggadējs tās sekretārs. Pirmā pasaules kara laikā darbojies Latviešu bēgļu apgādāšanas Centrālajā komitejā. 1920–1922 bijis administratīvais pārvaldnieks Maļceva fabriku apgabalā Brjanskas guberņā.

1922 atgriezies Latvijā. Nov. ievēlēts par Daugavpils pilsētas valdes locekli (līdz 1929), bijis finanšu un uzņēmumu nodaļas vadītājs. No 1923 nepārtraukti Daugavpils pilsētas galva (ievēlēts arī 1925., 1928. un 1931. gada vēlēšanās, bet 1934. gada 29. maijā iecelts), Latvijas Bankas Latgales nodaļas Diskonta komisijas loceklis. 1924 piedalījies Latgales Demokrātu partijas dibināšanā (bijis partijas Centrālās komitejas locekļa kandidāts), vēlāk Latgales Demokrātisko zemnieku partijas (Centrālās komitejas loceklis), Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs (Centrālās komitejas valdes loceklis). No 1938. gada 2. janv. tautas labklājības ministrs. Bijis Nacionālās celtniecības komitejas loceklis, Vladislava Rubuļa piemiņas fonda priekšsēdētājs, Franča Trasuna piemiņas fonda valdes loceklis, Latvijas Pilsētu savienības valdes loceklis, Daugavpils apriņķa krājaizdevu sabiedrības priekšsēdētājs, Latgales Lauksaimniecības biedrību savienības valdes loceklis, Daugavpils Latviešu biedrības biedrs.



Jānis Volonts

Pēc padomju okupācijas 1940. gada 21. jūn., atkāpjoties Ministru kabinetam, nodevis resora vadību. 1941. gada 14. jūn. izsūtīts no Rīgas kopā ar meitu. Kirovā nošķirts no meitas, apcietināts un aizvests uz Vjatkas soda nometnēm. 1942. gada

nov. notiesāts uz 10 gadiem. Miris ieslodzījumā 1943. gada 16. martā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.; Latvijas Atzinības krusta I šķ.; "Par izciliem nopelniem ugunsdzēsībā" II šķ. goda zīme; Latvijas Skautu centrālās organizācijas goda zīme "Svastika"; Polijas ordeņa *Polonia Restituta* IV šķ.

Precējies ar Alvīni Gopi (dz. 1877), sieva mirusi, bērni Aleksandrs (dz. 1912. gada 22. aug.) un Adelina (dz. 1914. gada 18. jūn.; 1941. gada 14. jūn. izsūtīta uz Novosibirskas apgabalu, atbrīvota 1956. gada nov.). Otrreiz precējies 1917. gada 3. febr. ar Mariju Nečajevu (dz. 1894. gada 11. febr.), meita Margrieta (1920. gada 14. nov.–1949; 1941. gada 14. jūn. izsūtīta uz Novosibirskas apgabalu). 1937 šķīries, meita atstāta audzināšanā tēvam.

A. LVVA, 1307. f., 3. apr., 61. l.; 5213. f., 1. apr., 5252. l.; LVA, 1986. f., 2. apr., P-6853. l.; EVP; *Treijš R.* Latvijas valsts un tās vīri. — Rīga, 1998, 390.–397. lpp.

ZADVINSKIS Pēteris (arī Pīters Zadvinskis; 1891–1965)

Dzimis 1891. gada 13. apr. Ružinas pagasta Kukuču sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Francis, māte Veronika, dz. Dzene. Beidzis vietējo pagastskolu, Rēzeknes pilsētas skolu (1907). 1908–1910 strādājis par sekretāru pašvaldībā, pēc tam Silajāņu pagasta zemstes valdes sekretārs un pagasta krājaizdevu kases grāmatvedis (līdz 1917. gada maijam). 1914 ievēlēts par Rēzeknes apriņķa zemstes padomes locekli un revīzijas komisijas locekli uz trijiem gadiem. 1917. gada maijā ievēlēts par Rēzeknes apriņķa zemstes valdes locekli un apriņķa zemstes valdes priekšnieka vietnieku,



Pēteris Zadvinskis

jūn. — arī par miertiesnesi, taču no šā amata atteicies. 1917. gada aug. ievēlēts par Vitebskas guberņas zemstes padomes locekli. No sept. Rēzeknes apriņķa Satversmes sapulces vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja biedrs, no okt. arī pagastu zemstu instruktors Latgalē. 1918. gada maijā ievēlēts par Rēzeknes apriņķa administratīvās tiesas locekli.

No 1918. gada dec. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā, darbojies Sabiedrisko darbu komisijā. 1920 ievēlēts Satversmes sapulcē no Latgales Kristīgo zemnieku savienības. 1921. gada maijā izstājies no Latgaliešu bloka, turpmāk bijis neatkarīgais deputāts. No 1919. gada aug. arī Rēzeknes iecirkņa apgādības pārzinis, no 1920. gada febr. Rēzeknes apriņķa pagaidu valdes priekšsēdētājs, no jūl. arī valdes pastāvīgais loceklis, no 1922 Rēzeknes apriņķa pašvaldības likvidācijas valdes priekšsēdētājs (līdz 1926). 1921 ievēlēts par Latgales apgabala apdrošināšanas valdes priekšsēdētāju, 1922. gada aug. — arī par Latgales Akciju bankas organizācijas komisijas priekšsēdētāju (līdz 1925. gada apr.). 1922 kandidējis vēlēšanās 1. Saeimā no Latgales Darbinieku apvienības saraksta. Latgaliešu katoļu kultūras centrālās biedrības Rēzeknes nodaļas valdes loceklis. Bijis Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības padomes loceklis, vēlāk Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs, partijas Rēzeknes apriņķa komitejas sekretārs. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā, tās valdes priekšsēdētāja biedrs un padomes loceklis, Rēzeknes Latviešu biedrības valdes priekšsēdētāja biedrs, Latgales Pagastu savienības ēku obligatoriskai apdrošināšanai pret uguni valdes priekšsēdētājs, Latvijas Kultūrveicināšanas

biedrības Rēzeknes nodaļas valdes priekšsēdētāja biedrs. Bijis arī Latgales Skolotāju, pašvaldību un sabiedrisko iestāžu darbinieku slimokases valdes loceklis, no 1928 biedrības "Latgales Tautas pils" valdes loceklis rīkotājs. 1934–1936 — 17. Rēzeknes aizsargu pulka aizsargs. 30. gados bijis Ružinas pagasta padomes priekšsēdētājs un padomes loceklis. 1936 atlaists no pagasta padomes amatiem. 1938 tiesāts un sodīts ar četriem gadiem ieslodzījuma pārmācības namā par naudas līdzekļu piesavināšanos apdrošināšanas organizācijās.

Padomju okupācijas laikā no cietuma Latvijā pārvests uz ieslodzījuma vietām Kazahijā. 1950 atbrīvots, atgriezies Latvijā. Strādājis par rēķinvedi Inčukalnā, no 1952 vecākais grāmatvedis zvejnieku kolhozā Mērsragā.

Miris 1965. gada 22. maijā Rīgā. Apglabāts Ulbrokas kapos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies 1915 ar Sholastiku Šlahtoviču (1893. gada 16. febr.–1977. gada 18. maijs), bērni Pēteris (dz. 1916. gada 11. febr.–1947, gājis bojā Sarkanās armijas aviācijas uzlidojumā), Romāns (dz. 1918. 5. febr.; 2006 dzīvojis ASV), Antoņina (dz. 1921. gada 8. aug.; 2006 dzīvojusi Rīgā; pazīstama ēdienu gatavošanas grāmatu autore) un Zigfrīds Pāvuls (dz. 1924. gada 5. janv.; 2006 dzīvojis ASV).

A. LVVA, 3723. f., 1. apr., 299. l.; LDG.

ZEPS Francis (1899–2000)

Dzimis 1899. gada 5. dec. Varakļānu pagasta Madžuļu sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Bārbala. 1911 beidzis vietējo pagasta skolu, 1915 — reālskolu. 1915 devies uz Petrogradu, beidzis



Francis Zeps

viengadīgos pedagoģiskos kursus. 1916 turpinājis izglītību Jansona (vēlākajā Blumenava) reālskolā. 1918 atgriezies Latgalē. 1918. gada aug. beidzis Latgales Skolotāju savienības viengadīgos pedagoģiskos kursus. Strādājis par skolotāju Barkavas pagastā. 1919 Viļānu apriņķa izglītības nodaļā ieguvis apliecību par II pakāpes darba skolas beigšanu.

No 1920. gada janv. Viļānu pamatskolas pārzinis (līdz 1925). 1925 ievēlēts par 2. Saeimas deputātu, darbojies Pašvaldības un Izglītības komisijā. Bijis Latgales Demokrātiskās zemnieku apvienības dibinātājs un partijas padomes loceklis, no 1931 Latgales Zemnieku progresīvās apvienības biedrs (Centrālās komitejas loceklis). 1926–1929 laikraksta “Zemnieka Bolss” redaktors, žurnāla “Latgolas Škola” līdzredaktors. Aktīvi darbojies Latvijas Pretalkohola biedrības Latgales nodaļās. Izglītības ministra biedrs. 1922–1923 studējis Latvijas Universitātē un no 1926 Rīgas komercinstitūtā pedagoģiju. Bijis pamatskolas pārzinis. 1928 piedalījies Latgales Tautas universitātes dibināšanā. No 1929. gada sākuma strādājis par nodaļas vadītāju Lauku iedzīvotāju apdrošināšanas sabiedrībā pret nelaimes gadījumiem. 1929. gada martā–jūn. Valsts zemes bankas Daugavpils nodaļas darbvedis, 1929. gada sept.–1930. gada janv. pilnvarotais Rēzeknes nodaļā un 1930. gada febr.–1941. gada aug. Daugavpils nodaļas priekšnieks. No 1936 arī Finanšu ministrijas pārstāvis Daugavpils pilsētas iecirkņa nodokļu inspekcijas ienākumu nodokļa komisijā, no 1939 Daugavpils pilsētas pašvaldības padomes loceklis. No 1937 Daugavpils Latviešu biedrības valdes loceklis. Bijis Latgales Studentu savienības valdes priekšsēdētājs,

Latgales Skolotāju savienības valdes loceklis, priekšsēdētāja biedrs, žurnāla "Latgolas Škola" redakcijas kolēģijas loceklis, Rēzeknes apriņķa Skolu valdes loceklis, Rēzeknes apriņķa skolotāju, Latvijas skolotāju slimokases loceklis, Viļānu pagasta padomes, Viļānu pilsētas domes loceklis, Varakļānu pagasta padomes priekšsēdētājs. Trīs gadus bijis laikraksta "Zemnieku Ziņas" redaktors.

Padomju okupācijas laikā turpinājis darbu bankā (pārdēvēta par Latvijas PSR Lauksaimniecības banku). 1941–1944 bijis Daugavpils apriņķa vecākā vietnieks, revīzijas komisijas priekšsēdētājs. 1944 Daugavpils Latviešu biedrības biedrzinis. 1944 devies bēgļu gaitās uz Vāciju, vēlāk kopā ar ģimeni izceļojis uz ASV. Apguvis grāmatveža profesiju. Publicējies latgališu trimdas presē. 1953 bijis "Tāvzemes kluba" dibināšanas iniciators Čikāgā. Miris 2000. gada 24. martā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies ar Mariju Kudeiko (dz. 1904. gada 6. nov.), dēli Leopolds Aristīds (dz. 1932. gada 2. sept.) un Mauritijs (dz. 1937. gada 24. jūl.).

D. Praktiska latgališu gramatika pamatskūlom.

A. LVVA, 4713. f., 1. apr., 204. l.; 7427. f., 1. apr., 4603. l.; LDG; EVP; *Acta Latgalica*, 11. sēj.

***ZVAGULIS Pēteris (1886–1957)**

Dzimis 1886. gada 29. janv. Planīcas Ragsētā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Kaspars. 1906 beidzis Baltijas skolotāju semināru. 1906–1907 strādājis par skolotāju Kuldīgas Katoļu baznīcas skolā, 1907–1914 — Alsungas Ministrijas skolā. Sākoties Pirmajam pasaules karam, mobilizēts armijā. 1917–1920 strādājis Varakļānu Augstākajā pirmmācības skolā (vēlākajā pamatskolā).



Pēteris Zvagulis

Bijis Satversmes sapulces loceklis no Latgales Zemnieku partijas, darbojies Izglītības, Mandātu pārbaudīšanas un Satversmes komisijā, kā arī Centrālajā zemes ierīcības komitejā. No 1920 Latvijas Universitātes pedagoģijas students. Vēlāk Rīgas pilsētas Vecrīgas (37.) pamatskolas pārzinis.

Pēc padomju okupācijas atbrīvots no skolas pārziņa amata pēc paša lūguma, strādājis par skolotāju. Miris 1957. gada aprīlī Londonā, Kanādā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.

Precējies.

A. LVVA, 1632. f., 1. apr., 24864. l.; 2996. f., 21. apr., 19210. l.; EVP.

***ZVAIGZNE Jūlijs (1884–pēc 1936)**

Dzimis 1884. gada 31. dec. Mētrienas pagasta Rūcenos. Tēvs Juris, māte Ede, dz. Āboliņa. Beidzis Mētrienas pamatskolu, Ļaudonas draudzes skolu. No 1904 strādājis par Rēzeknes apriņķa zemnieku lietu priekšnieka darbvedi, no 1906 — sekretāra palīgs Rēzeknes apriņķa tiesnešu sapulcē, no 1910 — Rēzeknes apriņķa zemes ierīcības komisijas sekretārs. 1917. gada jūn.–nov. bijis Rēzeknes apriņķa papildu miertiesnesis. 1917 un 1918 mācījies Maskavas Juridiskajā institūtā.



Jūlijs Zvaigzne

1919. gada jūl.–nov. strādājis par Iekšlietu ministrijas Latgales lietu nodaļas darbvedi. Tautas padomes loceklis Latgaliešu frakcijā. No 1919. gada okt. Latgales apgabaltiesas sekretārs (līdz 1920. gada maijam). No 1920. gada jūn. Zemkopības ministrijas sevišķu uzdevumu ierēdnis, no 1921. gada apr. vecākais zemju revidents, no 10. jūn. — Centrālās zemes ierīcības komitejas kancelejas pārvaldnieka palīgs, no 18. jūn. pārvaldnieks (līdz

1924. gada nov.). 1920–1924 studējis tieslietas Latvijas Universitātē. Vēlāk Hipotēku bankas pilnvarotais, bankas tieslietu daļas vadītājs. Bijis dzirnavu īpašnieks Kraukļu pagastā. No 1936. gada janv. Aizsargu aviācijas aizsargs.

Apbalvojumi: Latvijas TZO IV šķ.

Precējies 1925. gada 4. apr. ar Helēnu Krūmiņu, dēls Vītālijs (dz. 1925. gada 28. dec.) un meita Anna (dz. 1928. gada 15. dec.).

A. LVVA, 5213. f., 1. apr., 5467. l.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

2. The second part of the report deals with the financial statement of the year. It shows the income and expenditure of the various departments and the balance of the year.

3. The third part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

4. The fourth part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.



Photo of the building

Latgaliešu
politiķu biogrāfijas
Latvijas Republikā
(1990–2006)

Latvian
Political Biography
Latvian Republic
(1990-2000)

ĀDAMSONS Jānis (1956)

Dzimis 1956. gada 3. nov. Preiļu rajona Turku ciemā agronomes ģimenē. Māte Elizabete, dz. Plaude. 1975 beidzis Bauskas 1. vidusskolu, 1975–1979 mācījies un beidzis Kijevas Augstāko jūras politisko karaskolu (augstākā politiskā izglītība un jūras kara flotes stūrmaņa diploms). No 1979 PSKP biedrs. 1979. gada okt.–1981. gada aug. Kara flotes kuģa komandiera vietnieks politiskajā darbā Sahalīnas apgabalā, 1981. gada aug.–1984. gada janv. flotes apakšvienības politiskās daļas priekšnieka palīgs komjaunatnes darbā Malokuriļskā, Sahalīnas apgabalā, 1984. gada janv.–1986. gada okt. flotes kuģa komandiera vietnieks politiskajā darbā turpat, 1986. gada okt.–1987. gada maijā flotes kuģa komandiera vecākais palīgs turpat, 1987. gada maijā–1990. gada okt. Jūras kara flotes III ranga kuģa komandieris turpat. 1989 izstājies no Komunistiskās partijas. 1990. gada okt.–1991. gada sept. flotes apakšvienības štāba priekšnieka vietnieks izlūkošanas darbā Malokuriļskā, 1991. gada sept.–1992. gada maijā Jūras kara flotes 2. apmācību centra komandiera vietnieks un štāba priekšnieks Nahodkā, Piejūras apgabalā.

1992. gada jūn. atgriezies Latvijā un uzreiz brīvprātīgi iestājies Latvijas Republikas Aizsardzības spēkos, iecelts par Jūras spēku pārvaldes vecākā virsnieka vietas izpildītāju. 1993. gada martā iecelts par Jūras spēku štāba priekšnieku. No 1994. gada apr. robežsargu brigādes komandieris, 1994. gada okt. piešķirta jūras kapteiņa dienesta



Jānis Ādamsons

pakāpe. 1994. gada nov.–1995. gada dec. iekšlietu ministrs Māra Gaiļa valdībā. 1995. gada martā iestājies savienībā “Latvijas ceļš”. 1995. gada okt. ievēlēts 6. Saeimā no “Latvijas ceļa” saraksta. Aizsardzības un iekšlietu komisijas loceklis, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas loceklis bankas “Baltija” lietā, izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāja vietnieks “Latvenergo” un bankas “Baltija” pazudušo triju miljonu lietā. 1996. gada sept. izstājies no savienības “Latvijas ceļš”, turpmāk Saeimā darbojies kā pie frakcijām nepiederošs deputāts. 1996. gada okt. iestājies LSDSP, viens no trijiem partijas priekšsēdētāja vietniekiem. 1998. gada maijā iecelts par vadītāju Saeimas apakškomisijā Andra Šķēles līdzdalības izmeklēšanai ārzonu firmu darbībā Latvijā. No 1998. gada maija LSDSP vēlēšanu norises komitejas priekšsēdētājs (vadījis partijas priekšvēlēšanu kampaņu). 1998. gada maijā Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs paziņojis, ka J. Ādamsonam atbilstoši Vēlēšanu likumam nav tiesību balotēties Saeimas vēlēšanās kā bijušajam PSRS Valsts drošības komitejas štata darbiniekam (PSRS Robežapsardzības karaspēks bija pakļauts Valsts drošības komitejai), bet sept. prokuratūra atzinusi par bijušo Valsts drošības komitejas štata darbinieku (1998. gada nov. prokuratūra iesniegusi lietu izskatīšanai) tiesā. 1998. gada okt. ievēlēts 7. Saeimā no Latvijas Sociāldemokrātu savienības saraksta. Aizsardzības un iekšlietu komisijas priekšsēdētājs (atbrīvots no amata pēc Tautas partijas ierosinājuma 1999. gada aug.), Nacionālās drošības komisijas loceklis, Saeimas delegācijas loceklis Baltijas Asamblejā. 1999. gada maijā LSDSP un Latvijas Sociāldemokrātu savienības apvienošanās kongresā kandidējis uz LSDSP priekšsēdētāja amatu (nav ievēlēts). 1999. gada okt. ievēlēts par

Saeimas izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāju pedofilijas skandāla lietā. 2000. gada febr. Saeimā paziņojis par iespējamo politiķu un valsts amatpersonu (Andra Šķēles, Valda Birkava, Andreja Sončika) saistību ar pedofilijas lietu. 2000. gada martā tiesa atzinusi, ka bijis PSRS Valsts drošības komitejas Robežapsardzības spēku štata darbinieks, bet apr. Tautas partija iesniegusi Saeimā lēmumprojektu par mandāta atņemšanu J. Ādamsonam kā bijušajam Valsts drošības komitejas štata darbiniekam (Saeima nav atbalstījusi). 2000. gada aug. Ģenerālprokuratūra Saeimai lūgusi piekrišanu kriminālvajāšanas sākšanai pret J. Ādamsonu par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (publisku A. Šķēles, V. Birkava un A. Sončika vārdu saistīšanu ar pedofiliju), Saeima nav atbalstījusi lūgumu. 2001. gada janv. Satversmes aizsardzības birojs liedzis pieeju valsts noslēpumu saturošai informācijai. 2001. gada okt. ievēlēts par LSDSP priekšsēdētāja biedru. 2002. gada jūl. iekļauts 8. Saeimas kandidātu sarakstā no LSDSP. Svītrots no saraksta sakarā ar neatbilstību Vēlēšanu likumam. 2004 kandidējis Eiropas Parlamenta vēlēšanās no LSDSP saraksta (nav ievēlēts). 2005 iestājies Latvijas Tautas saskaņas partijā.

Apbalvojumi: PSRS Sarkanā karoga ordenis, medaļas.

Precējies 1983 ar Nadeždu Kozlovu, meita Anita (dz. 1984). Šķīries.

A. *www.fakti.lv*; J. Ādamsona sniegtā informācija.

AIZEZERS Juris (1954)

Dzimis 1954. gada 14. jūl. Rēzeknē. Tēvs Pēteris, māte Jadviga, dz. Bluss. 1961–1969 mācījies Rēzeknes astoņgadīgajā skolā un 1969–1972 Maltas sovhoztehnikumā, ieguvis tehniķa mehāniķa



Juris Aizezers

specialitāti. 1976–1982 studējis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, iegūstot inženiera specialitāti. No 1972 Liepājas rajona kolhoza “Zelta zvaigzne” galvenais inženieris, 1983–1986 valdes priekšsēdētājs Liepājas rajona kolhozā “Druva” (Kalētos). Pēc tam līdz 1989 valsts uzņēmuma “Liepājas lauktehnika” pārvaldnieks. Bijis PSKP biedrs.

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1988 iestājies LTF, bijis tās Domes loceklis. 1989–1992 bijis Liepājas rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs. 1990 ievēlēts par Augstākās padomes deputātu, darbojies Tautas pašvaldības un sabiedrisko lietu komisijā. 1992–1996 bijis arī Liepājas rajona padomes priekšsēdētājs (1994 ievēlēts Liepājas rajona Domē no “Vienotā saraksta”). 1993 ieguvis ekonomikas maģistra grādu Latvijas Lauksaimniecības universitātē. Apmeklējis kursus ārzemēs 1990 (ASV) un 1996 (Stokholmā), apguvis uzņēmējdarbības ekonomiku un banku vadību. Kopš 1995. gada okt. strādājis AS “Latvijas Unibanka” (no 1996 — AS “Unibanka”), tās viceprezidents banku operāciju, informācijas sistēmu un naudas karšu jautājumos (līdz 2000), AS “Latvijas Universālā banka” valdes loceklis. No 1996. gada febr. Ministru prezidenta Andra Šķēles padomnieks (bez atalgojuma), no 1996. gada dec. Liepājas rajona padomes priekšsēdētāja vietnieks. No 1997. gada apr. bijis Liepājas uzņēmēju savienības valdes priekšsēdētājs. Bijis AS “Liepājas metalurģs”, AS “Kurzemes piens” padomes loceklis, AS “Liepājas maiznieks” valdes priekšsēdētājs, Liepājas Patērētāju biedrību savienības padomes priekšsēdētājs. 1997. gada apr.–2001. gada maijā Liepājas speciālās ekonomiskās zonas valdes loceklis. 2002. gada febr. viens no partijas “Jaunais laiks” līdzdibinātājiem, no 2003. gada janv. Liepājas

reģionālās nodaļas vadītājs. Dzīvojis Liepājas rajona Grobiņā, kopš 1995 dzīvo Rīgā. 2005 kandidēja Rīgas Domes vēlēšanās no partijas "Latvijas kalve" saraksta (saraksts vietas Domē nav ieguvis). AS "Falck apsargs" padomes loceklis, SIA *Uni Invest* direktors, SIA "Biroju centrs" valdes priekšsēdētājs, SIA "Liepājas Pētertirgus" valdes priekšsēdētājs, AS "LPB" padomes loceklis (no 2006 valdes priekšsēdētājs), SIA "Falck L" valdes priekšsēdētājs.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

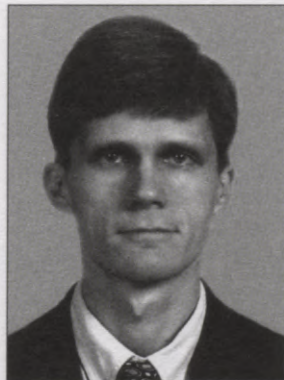
Precējies 1976 ar Valdu Jaunskalzi (dz. 1956), bērni Inga (dz. 1976), Silvija (dz. 1977), Jānis (dz. 1986), Juris (dz. 1997).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; www.gramata21.lv; www.cvk.lv; www.fakti.lv. J. Aizezera sniegtā informācija.

BARTAŠEVIČS Aleksandrs (1965)

Dzimis 1965. gada 31. dec. Rēzeknē inženieru ģimenē. Tēvs Anatolijs (sk.), māte Gaļina, dz. Čerņatina. Brālis Mihails — Rēzeknes pilsētas domnieks. 1972–1983 mācījies Rēzeknes 6. un 5. vidusskolā. 1983 iestājies Rīgas Politehniskajā institūtā. 1984–1986 dienējis obligātajā dienestā Padomju armijā. Pēc atvaļināšanas studējis Celtniecības un arhitektūras fakultātē Rīgas Politehniskajā institūtā (beidzis 1990; rūpniecības un civilās celtniecības inženieris). No 1990 strādājis Rēzeknes Starpkolhozu celtniecības organizācijā par meistarū–darbu vadītāju.

Vēlāk kļuvis par vienu no celtniecības uzņēmuma SIA "Latgalijs" dibinātājiem, 1991–1993 bijis uzņēmuma direktors. 1993 ievēlēts 5. Saeimā



Aleksandrs Bartaševičs

no "Līdztiesības" saraksta. Darbojies Pieprasījumu komisijā, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā, Parlamentārās izmeklēšanas komisijā valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietvedības izvērtēšanai, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas valdības garantēto kredītu saņemšanas un izmantošanas likumības un lietvedības izvērtēšanai Ekonomiskajā apakškomisijā, Tautsaimniecības, agrārās un reģionālās politikas komisijas Rūpniecības un enerģētikas apakškomisijā, Latvijas Republikas Nacionālajā grupā Parlamentu savienībā, Latvijas Republikas un Uzbekistānas Republikas parlamentu atbalsta grupā. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Sociālistiskās partijas un "Līdztiesības" koalīcijas. 1995. gada 7. nov.–21. dec. darbojies deputātu blokā "Sociālistiskā partija–Līdztiesība", 1995. gada 21. dec.–1996. gada 13. nov. bijis pie frakcijām nepiederošs deputāts, no 1996. gada 13. nov. "Sociālistiskās partijas–Līdztiesības" blokā (no 1997. gada 7. maija bijis frakcijas priekšsēdētājs). No 1997. gada 21. maija bijis pie frakcijām nepiederošs deputāts. Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Eiropas lietu komisijas loceklis. 1998 ievēlēts 7. Saeimā no Tautas saskaņas partijas saraksta. Saeimas sekretāres biedrs. Darbojies Politisko organizāciju apvienības "Pilsoniskā tiesībām vienotā Latvijā" frakcijā (tās līdzdibinātājs), Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā, revīzijas komisijā, Parlamentārās izmeklēšanas komisijā "Latvijas kuģniecības" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā, Latvijas un Baltkrievijas, Čehijas, Krievijas, Ungārijas (priekšsēdētājs) parlamentu sadarbības grupās, Latvijas nacionālajā grupā Starpparlamentu savienībā. Līdz 2002 sabiedriskās organizācijas

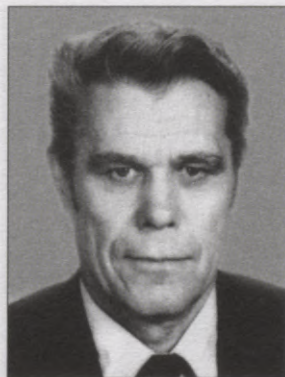
“Par neitralitāti” priekšsēdētājs. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no Politisko organizāciju apvienības “Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā”. 2002. gada 5. nov.–2005. gada 24. febr. Saeimas sekretāra biedrs. 2002. gada 5. nov.–2003. gada 19. febr. darbojies tās frakcijā, no 2003. gada 19. febr. Politisko organizāciju (partiju) apvienības “Saskaņas centrs” frakcijā (līdz 2005. gada 27. okt. — “Tautas saskaņas partijas frakcija”). Juridiskās komisijas, Korupcijas, kontrabandas un organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas uzraudzības komisijas, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Einara Repšes finansiālo darbību pārbaudei loceklis. Darbojas Latvijas un Armēnijas, Baltkrievijas, Gruzijas, Kazahstānas, Kirgizstānas, Krievijas, Ķīnas, Tadžikistānas, Turkmenistānas, Ukrainas, Ungārijas (priekšsēdētājs), Uzbekistānas parlamentu sadarbības grupās.

Precējies 1989 ar Olgu Mitinu (dz. 1968. gada 27. maijā), dēls Vladislavs (dz. 1990).

A. www.gramata21.lv; A. Bartaševiča sniegtā informācija.

BARTAŠEVIČS Anatolijs (1937)

Dzimis 1937. gada 22. okt. Andrupenes pagasta Andzeļu ciemā zemnieku ģimenē. Tēvs Aleksandrs, māte Kleotilda, dz. Siņicina. Mācījies skolā Andrupenē, no 1953 Rīgas 1. profesionālajā celtnieku skolā (beidzis 1956), strādājis rūpnīcā “VEF”. 1956 ar komjaunatnes ceļazīmi devies uz Kazahstānu, kur piedalījies Arkalikas pilsētas celtniecībā. Beidzis vidusskolu Kustanajā un celtniecības meistarų skolu Aktjubinskā. 1960 atgriezies Latvijā, strādājis kolhozā “Cīņa” Dagdas rajonā. 1960–1963 obligātajā karadienestā. Meistars Rēzeknes celtniecības trestā, darbojies arodbiedrību



Anatolijs Bartaševičs

amatos. No 1965 Rēzeknes rajona Komunistiskās partijas komitejas Rūpniecības nodaļas instruktors. 1968–1990 strādājis par inženieri celtnieku Rēzeknes Starpkolhozu celtniecības organizācijā, priekšsēdētājs. 1980 piešķirts Latvijas PSR Nopelniem bagātā celtnieka nosaukums. Bijis PSKP biedrs, Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas loceklis.

1990 ievēlēts Augstākajā padomē. 1990. gada 4. maija balsojumā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu" nav piedalījies. Darbojies Arhitektūras un celtniecības, enerģētikas, transporta un informātikas komisijā. No 1993 SIA "Latgalijs" vadītājs Rēzeknē, bijis SIA "Siltums" valdes loceklis. 1994 iestājies Latvijas Sociālistiskajā partijā.

Precējies 1965 ar Gaļinu Čerpatinu (dz. 1937), dēli Aleksandrs (sk.) un Mihails (Rēzeknes pilsētas domnieks).

A. A. Bartaševiča sniegtā informācija.

BLAŽEVIČS Jānis (1947)

Dzimis 1947. gada 8. okt. Daugavpils apriņķa Konstantīnovas pagastā (tagadējā Krāslavas rajonā) zemnieku ģimenē. Tēvs Vladislavs, māte Marija, dz. Jurago-Gedrovica. 1971 beidzis RPI Aparātu būves un automatizācijas fakultāti, inženieris mehāniķis. Pēc augstskolas beigšanas strādājis par Līvānu Bioķīmiskās rūpnīcas inženieri mehāniķi, vēlāk bijis ceha priekšnieks, nodaļas vadītājs. No 1974 PSKP biedrs, 1978–1980 bijis Preiļu rajona komitejas sekretārs. 1980–1986 strādājis par Preiļu rajona izpildkomitejas priekšsēdētāju. Pēc tam bijis Ventspils rajona partijas komitejas pirmais sekretārs, Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs.



Jānis Blaževičs

Sākoties Atmodai, ievēlēts par apvienotās rajona un pilsētas partijas komitejas pirmo sekretāru, sadarbojies ar LTF. Bijis viens no autoriem Latvijas Komunistiskās partijas jaunajai programmai, kas krasi atšķīrās no PSKP principiem. Par šķelt-niecisko rīcību izslēgts no PSKP rindām. Kā neatkarīgais deputāts 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē, 1990–1993 tajā darbojies LTF frakcijā, bijis Tautas pašvaldības un sabiedrisko lietu komisijas, Apvienotās budžeta komisijas loceklis. Pēc deputāta pilnvaru beigšanās strādājis par valsts uzņēmuma “Ventspils nafta” direktoru (amatā iecelts jau 1992), vēlāk ievēlēts par šā uzņēmuma prezidentu. 1997. gada okt. pēc “Ventspils naftas” privatizācijas sākšanas kļuvis par tās padomes priekšsēdētāja vietnieku. 1998–2005. gada jūn. bijis arī AS “Rietumu cauruļvadu sistēma” vadošos amatos, 1998–2000. gada maijā AS “Preses nams” valdes loceklis (2000. gada maijā–2003. gada maijā — padomes loceklis). 2000. gada okt. atkārtoti ievēlēts par AS “Ventspils nafta” padomes locekli. 2001 dibinātās SIA “GENDB” un 2002 dibinātās AS “VB Holdings” līdzīpašnieks. 2003. gada janv. ievēlēts par AS “Ventbunkers” padomes priekšsēdētāju. Ar finansiāla atbalsta sniegšanu aktīvi iesaistījies Latgales kultūras un vēstures projektos.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ., 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

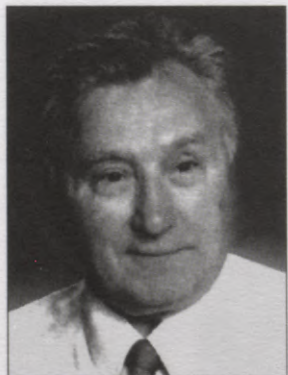
Precējies 1970 ar Ritu Vēveri (dz. 1948), meita Vineta (dz. 1971) un dēls Uldis (dz. 1977).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.fakti.lv*; J. Blaževiča sniegtā informācija.

BOJĀRS Leons (1939)

Dzimis 1939. gada 20. febr. Rudzātu pagasta Vidos zemnieka ģimenē. Tēvs Jēkabs, māte Ģertrūde, dz. Leitāne. Tēvabrālis Aloizs Bojārs — viens no Latgales kongresa organizētājiem 1917 Rēzeknē. Mācījies Rudzātu vidusskolā, Madonas vidusskolā, beidzis Glukovas vidusskolu Ukrainā. 1975 beidzis Kijevas Tehnoloģisko pārtikas institūtu (pārtikas rūpniecības preču ražošanas ekonomikas specialitātē, inženieris ekonomists). Strādājis par konstruktoru tehnoloģisko iekārtu konstruktoru birojā Kijevā.

1988–1991 Rīgas Tirdzniecības pārvaldes nodaļas vadītājs, 1991–1994 Tirdzniecības reklāmas biroja direktors. 1994 kandidējis Rīgas pilsētas Domes vēlēšanās no Latvijas Demokrātiskās darba partijas saraksta (nav ievēlēts). 1994–1998 AS “Kolka” prezidents. 1995. gada sept. kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās no koalīcijas “Darbs un taisnīgums” saraksta (nav ievēlēts). 1997. gada martā ievēlēts Rīgas pilsētas Domē no LSDSP/Latvijas Sociāldemokrātiskās partijas saraksta. 1997 minēts kā Latvijas Sociāldemokrātiskās partijas kandidāts uz Rīgas mēra amatu. 1998. gada okt. ievēlēts 7. Saeimā no Latvijas Sociāldemokrātu apvienības saraksta (tāpēc nolīcis Rīgas pilsētas Domes deputāta mandātu). Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas loceklis, Saimnieciskās komisijas priekšsēdētāja biedrs, Apakškomisijas likumprojekta “Par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta realizāciju” izstrādāšanai, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijas, Jūrniecības, zivsaimniecības un transporta apakškomisijas, Lauksaimniecības un mežsaimniecības apakškomisijas, Sabiedrības veselības apakškomisijas loceklis.



Leons Bojārs

Darbojies Latvijas un Armēnijas, Baltkrievijas, Čehijas, Kazahstānas, Komi, Krievijas, Kuveitas, Ķīnas, Lietuvas, Maltas, Polijas, Turcijas, Ukrainas, kā arī Latvijas un Ungārijas parlamentu sadarbības grupā. 2001 LSDSP kongresā kandidējis uz partijas priekšsēdētāja biedra amatu (nav ievēlēts), kļuvis par partijas Domes locekli. 2002 kandidējis 8. Saeimas vēlēšanās no LSDSP (saraksts vietas Saeimā nav ieguvis). 2001 piešķirts Starptautiskās starpreliģiju organizācijas "Par mieru visā pasaulē" tituls "Miera sūtnis". Latvijas Ražotāju un tirgotāju kopienas prezidents.

Precējies 1981 ar Natāliju Laktionovu (dz. 1956. gada 29. janv.), dēls Jānis (dz. 1985. gada 26. nov.).

A. *www.fakti.lv*; L. Bojāra sniegtā informācija.

BUĶELE (dz. ERIŅA) Emerita (1941)

Dzimusi 1941. gada 14. aug. Varakļānu pagastā Skapstatu sādžā mežsarga ģimenē. Tēvs Staņislavs, māte Domicella, dz. Žikare. Mācījusies Varakļānu pamatskolā, pusgadu Madonas 1. vidusskolā, Mārcienas pamatskolā (beigusi 1956). Tālāk mācījusies Madonas vidusskolā, pēc 8. klases iestājusies Bulduru Dārzkopības tehnikumā, ko pabeigusi 1962, iegūstot dārznieka specialitāti. 1975 neklātienē beigusi Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, ekonomiste. 1967–1978 bijusi grāmatvede Bauskas rajona padomju saimniecībā "Bauska", 1979–1986 strādājusi par instruktori Latvijas Komunistiskās partijas Bauskas rajona komitejā, 1986–1988 bijusi priekšsēdētāja vietniece Bauskas rajona Agrorūpniecības apvienībā.

Sākoties tautas Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījusies sabiedriskajā darbībā, piedalījies LTF Bauskas nodaļas darbā un 1988 pēc rajonā



Emerita Buķele

veiktās aptaujas ievēlēja par Latvijas Komunistiskās partijas Bauskas organizācijas sekretāri. Pusgadu vēlāk ar viņas un citu LTF dalībnieku pūlēm šī organizācija beidza pastāvēt. 1990 ar LTF atbalstu ievēlēja Augstākajā padomē, darbojusies Sociālās nodrošināšanas un veselības aizsardzības komisijā, tās priekšsēdētāja vietniece. Laikā, kad neatkarību atguvušās Latvijas teritorijā vēl bija padomju armijas daļas, sniegusi palīdzību no tās dezertējušiem jauniešiem. Pēc Augstākās padomes pilnvaru beigšanās no 1993 SIA "Latvijas cukurs" ģenerāldirektore (līdz 2004). Rundāles pagasta viesu nama "Straumēni" īpašniece un vadītāja, arī Bauskas Tūrisma asociācijas valdes locekle, asociācijas "Lauku ceļotājs" valdes locekle, Augstākās padomes LTF frakcijas kluba valdes locekle.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējusies 1964 ar Druvvaldi Buķeli (1938–1988), bērni Arnis (dz. 1965) un Inita (dz. 1968).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.saeima.lv*; *Ušča A.* Skatiens pagātnē bez vilšanās un rūgtuma. // Bauskas Dzīve. — 2005. g. 26. apr.; E. Buķeles sniegtā informācija.

BULS Antons (1934)

Dzimis 1934. gada 23. nov. Ludzas apriņķa Briģu pagastā zemnieku ģimenē. Tēvs Izidors, māte Anna, dz. Kalvāne. 1942 sācis mācīties Briģu pamatskolā, bet pēc latviešu skolas slēgšanas Briģos 1948 turpinājis mācīties Nirzas septiņgadīgajā skolā (beidzis 1949). Tā paša gada rudenī iestājies Ludzas Ekonomiskajā tehnikumā. Pēc

tehnikuma beigšanas 1953 iestājies Latvijas Valsts universitātes Ekonomikas fakultātē, kur studējis līdz 1957. gada martam, kad ticis atskaitīts no 4. kursa par tam laikam neatbilstošiem uzskatiem tautsaimniecībā. Vēlāk obligātais karadienests padomju armijā, Urālu kara apgabalā. Pēc dienesta 1960 atjaunojis studijas LVU Tautsaimniecības ekonomikas specialitātē, neklātienēs nodaļā. LVU pilnu kursu pabeidzis 1964, iegūstot ekonomista kvalifikāciju. 1960. gada febr.–1967. gada dec. strādājis A. Popova Rīgas radiorūpnīcā par normētāju un ekonomistu, 1968. gada janv.–1976. gada febr. Olaines plastmasas pārstrādes rūpnīcā par darba organizācijas un algu daļas vadītāja vietnieku un vadītāju, 1976. gada febr.–1979. gada maijā Olaines ķīmiski farmaceitiskajā rūpnīcā par darba organizācijas un algu daļas vadītāju, 1979. gada maijā–1987. gada jūn. liellopu fermu mehānizācijas konstruktoru birojā “Rāmava” par ģenerāldirektora vietnieku ekonomikas jautājumos, 1987. gada jūn.–1992. gada sept. ražošanas apvienībā *Latvbiofarm* par ģenerāldirektora vietnieku ekonomikas jautājumos.

Sākoties Atmodas procesiem, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1989 izvirzīts par deputāta kandidātu, 1990. gada martā ievēlēts par Augstākās padomes deputātu. Darbojies LTF frakcijā, Rūpniecības komisijā un Budžeta komisijā. Strādājis pie uzņēmējdarbību regulējošu likumu izstrādāšanas un valsts budžeta sagatavošanas. 1992. gada sept.–1993. gada janv. bijis ekonomikas ministra vietnieks, strādājis valsts uzņēmumā “Olaines ķīmiski farmaceitiskā rūpnīca” par direktoru (1993. gada janv.–1997. gada maijā; līdz uzņēmuma privatizācijai), 1997. gada maijā–1998. gada dec. AS *Olainfarm* par ekonomistu. 1999–2001



Antons Buls

strādājis par revidentu pēc terminētiem darba līgumiem ar auditorfirmām. 2001. gada. aug.–2002. gada dec. bijis Ķekavas pagasta padomes revīzijas komisijas priekšsēdētājs un iekšējais auditors, no 2002. gada dec. Ķekavas pagasta padomes referents.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1976 ar Rutu Putniņu (dz. 1940. gada 30. sept.), dēli Didzis (dz. 1964), Andis (dz. 1971).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. / T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.gramata21*; A. Bula sniegtā informācija.

CIBUĻS Juris (arī Juris Cibulis; 1951)

Dzimis 1951. gada 6. dec. Abrenes rajona Rekovas ciemā kolhoznieku ģimenē. Tēvs Bronislavs, māte Marta, dz. Logina. 1959–1963 mācījies Balvu rajona Ērgļu pamatskolā un 1963–1970 Rekovas vidusskolā. 1975 beidzis LVU Svešvalodu fakultāti, iegūstot filologa, angļu valodas un literatūras pasniedzēja kvalifikāciju. 1984–1987 mācījies Latvijas Valsts universitātē aspirantūrā pedagogijas vēsturi un teoriju. 1975–1989 strādājis Balvu rajona Tilžas vidusskolā un Tilžas internātskolā par angļu valodas skolotāju. 1978 uzņemts ASV Nacionālajā ģeogrāfu biedrībā. 1985–1990 bijis laikraksta “Skolotāju Avīze” pastāvīgais korespondents Latgalē.



Juris Cibulis

Sākoties Atmodai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1989–1990 bijis Latvijas Tautas frontes Balvu rajona nodaļas atbrīvotais priekšsēdētājs, kā arī 1989–1992 Balvu rajona Tautas deputātu padomes deputāts. 1990 ievēlēts par Pilsoņu kongresa delegātu. 1989–1991 bijis Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas biedrs.

1990. gada martā ievēlēts par Augstākās padomes deputātu no Latvijas Tautas frontes saraksta. Darbojies Ārlietu komisijā, vēlāk Tautas izglītības, zinātnes un kultūras komisijā, kā arī Latgales darba grupā. 1994. gada okt.–2005. gada apr. strādājis Naturalizācijas pārvaldes Ārējo sakaru un preses daļā, bijis Ārējo sakaru daļas vadītāja vietnieks. Kopš 2005. gada apr. strādā Tulkošanas un terminoloģijas centrā, Eiropas Savienības un citu starptautisko tiesību aktu tulkošanas nodaļā par redaktoru. Dažādos laikrakstos un rakstu krājumos publicējis 360 rakstus latviešu, latgaliešu, krievu, angļu, dāņu un franču valodā. Veicis 84 tulkojumus, kas publicēti dažādos laikrakstos un divās grāmatās, kā arī piecās atsevišķās brošūrās. Uzņemts par biedru biedrībā *Maledicta* (Pasaules verbālās agresijas biedrība; 1995), kā arī biedrībā *Amici Linguarum* (“Valodu draugi”; 1995), no 1989 Baškortostānas Kumertau rajona Šabagišas astoņgadīgās skolas Puškina muzeja goda loceklis. Nodarbojies ar kolekcionēšanu. Savācis aptuveni 3500 ābeču no 190 zemēm 570 valodās un dialektos, kas 120 reižu izstādītas Latvijas muzejos, skolās, bibliotēkās, klubos, kā arī 1987 Maskavā Vissavienības Tautas saimniecības sasniegumu izstādē, kurā kolekcija apbalvota ar sudraba medaļu.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

D. Latgališu ābece (lementars); 1., 2. daļa. — B. v.: Lielvārds, 1992 (līdzautors; ābece izstādīta pastāvīgajā ekspozīcijā Šeņžepā, Ķīnā, pasaules VIP centrā); Ābece. — Rīga: Zvaigzne ABC, 1996; Darba burtņīca: Burtu kamolītis; 1., 2. daļa. — Rīga: Zvaigzne ABC, 1996; Metodiskie ieteikumi darbam ar ābeci un darba burtņīcām. — Rīga: Zvaigzne ABC, 1996; Īdzer veina, lai

dzeive ira feina! — Rīga: Elpa (līdzautors); Vasals! (latgaliešu valodas mācība). — B. v.: N.I.M.S., 2003 (līdzautors); Brīnumaina valodu pasaule. — Rīga: Raudava, 2004.

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.gramata21.lv*; J. Cibuļa sniegtā informācija.

DILBA Roberts (1949)

Dzimis 1949. gada 30. okt. Krāslavas pagasta Krumpānos zemnieku ģimenē. Tēvs Jāzeps, māte Marija, dz. Teiviša. Mācījies Cēsu Meža skolā (sanatorijas internātskolā; beidzis 1965), iestājies Dagdas Lauksaimniecības tehnikumā (beidzis 1969). Studējis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultātē (beidzis 1976). 1976–1982 Cēsu rajona kolhoza “Piebalga” galvenais agronoms, 1982–1985 kolhoza “Taurene” priekšsēdētājs, 1985–1995 Valsts Priekuļu selekcijas un izmēģinājumu stacijas direktors.

1995. gada okt. ievēlēts 6. Saeimā no Latvijas Vienības partijas saraksta. Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas loceklis. Darbojies arī Juridiskajā komisijā un Eiropas lietu komisijā. 1996. gada maijā apstiprināts par zemkopības ministru. 1996. gada aug. ievēlēts par VAS “Latvijas Hipotēku un zemes banka” un Latvijas Lauksaimniecības finanšu biedrības (“Laukkredits”) padomes priekšsēdētāju. 1997. gada janv. pēc ilgstoša konflikta ar citiem Latvijas Vienības partijas vadītājiem apvienošanās jautājumā ar Demokrātisko partiju “Saimnieks” (nav atbalstījis apvienošanos) izstājies no partijas un tās frakcijas Saeimā. Iestājies Latvijas Zemnieku savienībā. 1997. gada febr. apstiprināts par



Roberts Dilba

zemkopības ministru Andra Šķēles valdībā, bet jūn. atkāpies no amata pēc Ģenerālprokuratūras konstatējuma par formālu Korupcijas novēršanas likuma pārkāpumu. 1998. gada janv. ievēlēts par Latvijas Zemnieku savienības/Kristīgi demokrātiskās savienības frakcijas priekšsēdētāju un apstiprināts par VAS "Hipotēku un zemes banka" padomes locekli. 1998. gada martā ievēlēts Latvijas Zemnieku savienības valdē. 1998. gada okt. kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās no Latvijas Zemnieku savienības saraksta (nav ievēlēts). No 1999 SIA "Latvijas preču eksports" prezidents. 2001 kandidējis Rīgas pilsētas Domes vēlēšanās no Latvijas Zemnieku savienības, 2005 — no Zaļo un zemnieku savienības saraksta (nav ievēlēts). VAS "Latvenergo" un "Latvijas valsts meži" padomes loceklis. No 2005. gada janv. Valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" valdes priekšsēdētājs.

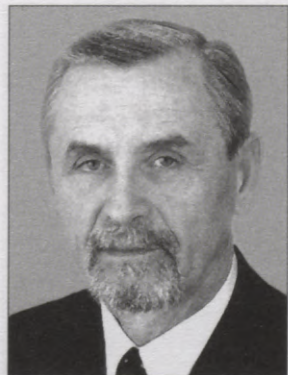
Precējies 1974 ar Silviju Kokinu (dz. 1953), bērni Iveta (dz. 1974), Dainis (dz. 1977).

A. *www.fakti.lv*; Cēsinieku Kluba Mēnešraksts, 2005. g. 22. jūn. // *www.cesis.lv*; R. Dilbas sniegtā informācija.

ESTA Jānis (1945)

Dzimis 1945. gada 11. sept. Dricānu pagasta Ratniekos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Pēteris, māte Marija, dz. Plešavniece. 1972 beidzis Daugavpils Mūzikas vidusskolu, 1984 — Daugavpils Pedagoģisko institūtu mūzikas specialitātē. Strādājis par skolotāju dažādās skolās.

No 1998 Bauskas pilsētas Mūzikas skolas direktors. Bijis Bauskas pilsētas Domes deputāts. Tautas partijas Bauskas nodaļas valdes priekšsēdētājs. 1998. gada okt. ievēlēts 7. Saeimā no



Jānis Esta

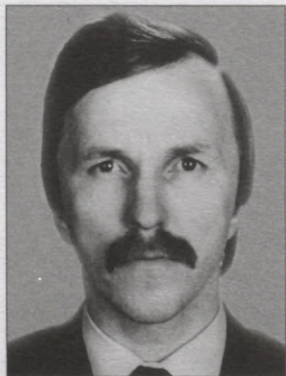
Tautas partijas saraksta. Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas loceklis, Pilsonības likuma izpildes komisijas sekretārs. Darbojies Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijā, Sporta apakškomisijā, Latvijas un Čehijas, Lietuvas, Slovēnijas parlamentu sadarbības grupā. 2000. gada maijā iecelts par Izglītības un zinātnes ministrijas parlamentāro sekretāru. 2002. gada okt. ievēlēts 8. Saeimā no Tautas partijas saraksta. Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas sekretārs, Pilsonības likuma izpildes komisijas loceklis, Sporta apakškomisijas loceklis. Darbojas Latvijas un Taivānas parlamentu sadarbības grupā. Mūzikas mācību iestāžu vadītāju asociācijas domes goda biedrs.

Precējies 1972 ar Dagniju Fricsoni (dz. 1944), dēli Erī (dz. 1974), Jānis (dz. 1978).

A. *www.fakti.lv*; *www.saeima.lv*; J. Estas sniegtā informācija.

FELSS Andris (1957)

Dzimis 1957. gada 3. okt. Krustpils pagasta Vīnkalnos kolhoza dārznieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Irma, dz. Nazarova. 1965 sācis mācīties Jēkabpils 3. vidusskolā, ko absolvējis 1976. Rudenī iestājis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultātē, beidzis 1981. Strādāt sācis Jēkabpils rajona kolhozā "Leņina karogs" par galveno agromu. 1988 ievēlēts par kolhoza priekšsēdētāju, strādājis līdz 1991. Bijis PSKP biedrs (līdz 1990).



Andris Felss

Sākoties Atmodas procesiem, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Darbojies LTF. 1990. gada martā no LTF ievēlēts Augstākajā padomē, LTF frakcijas loceklis. Darbojies Lauksaimniecības komisijā, strādājis pie zemes likumdošanas izstrādes, meliorācijas, medību, šaujamieroču un citu likumu sagatavošanas. 1992. gada rudenī

piedalījies Augstākās padomes "Lauku frakcijas" veidošanā, ievēlēts par šīs frakcijas vadītāju. Pēc deputāta darba beigām 1993 ierīkojis zemnieku saimniecību "Vīnkalni" Krustpils pagastā, kur strādā joprojām. 1993 ievēlēts par Krustpils pagasta priekšsēdētāja vietnieku. No 2000 darbojies Eļļas ražotāju asociācijas ietvaros izveidotajā eļļas augu audzētāju grupā (saimniecība specializējas eļļas linu audzēšanā). Darbojies Zemnieku saimē, biedrībā "Pirmā avēnija" un Jēkabpils rajona zemnieku biedrībā.

Apbalvojumi: TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1982 ar skolotāju Solveigu Grauziņu (dz. 1958), dēli Mārtiņš (dz. 1984), Jānis (dz. 1985), Kristaps (dz. 1988), Andris (dz. 1993).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.gramata.21.lv*; A. Felsa sniegtā informācija.

GABRANOVS Pēteris (1941)

Dzimis 1941. gada 29. apr. Krišjāņu pagastā zemnieka ģimenē. Tēvs Eduards, māte Bārbala, dz. Ežmale. 1959 beidzis Malnavas Lauksaimniecības tehnikumu un 1964 Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Zootehnikas fakultāti. Pēc LLA sācis strādāt Jēkabpils Lauksaimniecības pārvaldē par inspektoru organizatoru. Bijis 1965–1967 padomju saimniecības "Stāmeriena" galvenais zootehniķis, 1967–1970 kolhoza "Agrumi" priekšsēdētājs, pēc tam 1970–1980 kolhoza "Rainis" priekšsēdētājs. 1980–1982 strādājis par Gulbenes Lauksaimniecības pārvaldes priekšnieku, pēc tam atkal no 1982 par kolhoza "Rainis" priekšsēdētāju.

Sākoties Atmodas procesam, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. LTF dibināšanas laikā iestājies



Pēteris Gabranovs

Sinoles LTF grupā, demonstratīvi izstājies no PSKP. Kā LTF kandidāts 1990. gada martā ievēlēts un darbojies Augstākajā padomē (līdz 1993). Bijis Rūpniecības komisijas loceklis, darbojies LTF frakcijā, pēc tam frakcijā "Satversme". Iestājies Latvijas Nacionālajā neatkarības kustībā. Bijis viens no pirmajiem zemessargiem Gulbenes 25. bataljonā (1991). Turpina strādāt par SIA "Rainis" priekšsēdētāju. Darbojas partijā "Tēvzemei un Brīvībai"/Latvijas Nacionālā neatkarības kustība.

Apbalvojumi: TZO III šķ.; 1991. gada bariķāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1964 ar Anastasiju Ivenkovu (dz. 1940), meitas Ilze (dz. 1967), Dina (dz. 1977).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; P. Gabranova sniegtā informācija.

GAVARS Jānis (1957)

Dzimis 1957. gada 20. okt. Preiļu rajona Vārkavas ciemā (tagad Upmalas pagasts) mežsarga ģimenē. Tēvs Aloizs, māte Antoņina, dz. Kivleniece. Pēc Vārkavas vidusskolas beigšanas iestājies Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultātē, ko beidzis 1982 žurnālista specialitātē. Paralēli studijām strādājis Latvijas Radio. Sākumā bijis Bērnu un skolēnu raidījumu redakcijā, tad citur. 1985 sācis strādāt Latvijas Televīzijā, politisko notikumu komentētājs (1987), vēlāk kļuvis par Informācijas redakcijas galveno redaktoru. PSKP biedrs.



Jānis Gavars

Sākoties Atmodas procesam, iesaistījies sabiedriskajā darbībā, bijis LTF biedrs. 1990. gada martā ievēlēts un darbojies Augstākajā padomē (līdz 1993), bijis Tautas pašvaldības un sabiedrisko

lietu komisijas loceklis. Bijis viens no savienības "Latvijas ceļš" dibinātājiem, joprojām ir šīs partijas biedrs. Pēc deputāta pilnvaru beigšanās strādājis privātajā biznesā, organizācijas "Klubs 21" biedrs, fonda "Drošība" līdzdibinātājs. 1994. gada okt. ievēlēts "Latvijas ceļa" valdē (1997 kandidējis, bet nav ievēlēts, 1998. gada dec. ievēlēts). Bijis Ministru prezidenta padomnieks Valda Birkava un Māra Gaiļa valdībās. No 1996 "Klubs 22" biedrs. 1997. gada sept.–2005 AS "Rīgas Centrāltirgus" valdes loceklis (atkārtoti ievēlēts 2002. gada febr.). Bijis Rīgas Domes priekšsēdētāja Andra Bērziņa padomnieks, 1999. gada febr.–2003 Privatizācijas aģentūras padomes loceklis. Šobrīd nodarbojas ar uzņēmējdarbību.

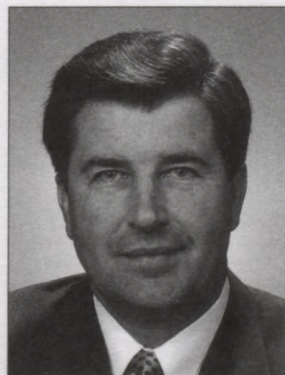
Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies ar žurnālisti Dainu Bruņinieci, dēls Kalvis (dz. 1987).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.fakti.lv*; J. Gavara sniegtā informācija.

GORBUNOVS Anatolijs (1942)

Dzimis 1942. gada 10. febr. Pildas pagasta Juzefinovas sādžā zemnieku ģimenē. Tēvs Valerians, māte Aleksandra, dz. Mekša. 1959 beidzis Rīgas Celtniecības tehnikumu (tehniķis celtnieks). Pēc mācību beigšanas 1959–1962 strādājis Skrundas rajona padomju saimniecībā "Nikrāce" par būvdarbu meistar un Lauku celtniecības projektēšanas institūtā Rīgā par vecāko tehniķi. 1962–1965 dienējis obligātajā karadienestā PSRS armijā. No 1966 PSKP biedrs. 1969–1970 strādājis par RPI komjaunatnes komitejas sekretāru. 1970 beidzis RPI Celtniecības fakultāti un



Anatolijs Gorbunovs

1978 — PSKP Centrālās komitejas Sabiedrisko zinātņu akadēmiju Maskavā. 1970–1974 RPI vecākais pasniedzējs un Rīgas pilsētas Kirova rajona komjaunatnes komitejas loceklis. No 1974 Latvijas Komunistiskās partijas Rīgas pilsētas Kirova rajona komitejas nodaļas vadītājs, sekretārs, 1978–1982 pirmais sekretārs. No 1980 vienlaikus arī Latvijas PSR Augstākās padomes deputāts. No 1982 Latvijas Komunistiskās partijas Rīgas pilsētas komitejas sekretārs, no 1984 — Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas Administratīvo orgānu nodaļas vadītājs. 1985 iecelts par Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas sekretāru (vienlaikus piešķirta padomju armijas majora dienesta pakāpe rezervē), no 1988. gada okt. Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija priekšsēdētājs. 1989 ievēlēts par PSRS tautas deputātu.

Sākoties Atmodas procesiem, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1990. gada martā ievēlēts no LTF par Augstākās padomes deputātu. Latvijas Augstākās padomes priekšsēdētājs (līdz 1993). 1990. gada apr. atteicies turpināt pildīt Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas locekļa pienākumus. Iecelts par Latvijas delegācijas locekli sarunām ar PSRS prezidentu Mihailu Gorbačovu par Latvijas valstiskās suverenitātes atjaunošanu. 1993. gada jūn. bijis viens no partijas “Latvijas ceļš” dibinātājiem. 1993 ievēlēts 5. Saeimā. Bijis Saeimas priekšsēdētājs, Tautsaimniecības, agrārās un reģionālās politikas komisijas loceklis. 1993 atteicies izvirzīt savu kandidatūru Valsts prezidenta amatam. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no savienības “Latvijas ceļš”, darbojies Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās attīstības komisijā, Saimnieciskajā

komisijā. Bijis Centrālās zemes komisijas loceklis, Eiropas lietu komisijas priekšsēdētājs. 1995 ievēlēts savienības "Latvijas ceļš" valdē (atkārtoti 1998, 1999, 2000, 2002). 1995. gada nov. kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās (nav ievēlēts). Ministru prezidenta biedrs. 1996. gada aug.–1998. gada nov. vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs. 1996 ievēlēts par apvienotās VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka", Latvijas Lauksaimniecības finanšu biedrības ("Laukkredīts") padomes, VAS "Valsts nekustamā īpašuma aģentūra" padomes locekli (1999. gada janv. Korupcijas novēršanas likuma prasību dēļ atteicies no amata). No 1996 "Kluba 22" biedrs. No 1997. gada febr. arī Ministru prezidenta biedrs. Vairākkārt Ministru prezidenta amata kandidāts. 1997. gada sept. iecelts par Reģionālās attīstības padomes locekli (apstiprināts 1999. gada sept.), no 1998. gada marta Latvijas Nacionālā plānojuma vadības grupas vadītājs, no 1998. gada maija — Ministru kabineta Apbalvošanas padomes vadītājs. 1998 ievēlēts 7. Saeimā no savienības "Latvijas ceļš" saraksta. Turpinājis darbu iepriekšminētajās komisijās. 1998. gada nov.–1999. gada nov. Ministru prezidenta biedrs un satiksmes ministrs (apstiprināts par satiksmes ministru 1999. gada jūl., pēc tam 2000. gada maijā). No 1998. gada dec. bijis Latvijas un Krievijas starpvaldību komisijas Latvijas delegācijas vadītājs. Bijis arī Latvijas un Uzbekistānas starpvaldību komisijas Latvijas delegācijas vadītājs. 1998 atteicies izvirzīt kandidatūru Valsts prezidenta vēlēšanās, bet 1999. gada maijā piekritis savas kandidatūras izvirzīšanai (nav ievēlēts). 2000. gada janv. kā satiksmes ministrs apstiprināts par Ventspils ostas valdes locekli. Strādājis par AS "Latvijas valsts meži" padomes priekšsēdētāju.

Dzīvojis Mārupē. Rīgas Sv. Alberta katoļu baznīcas draudzes loceklis.

Apbalvojumi: Latvijas TZO II šķ., 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

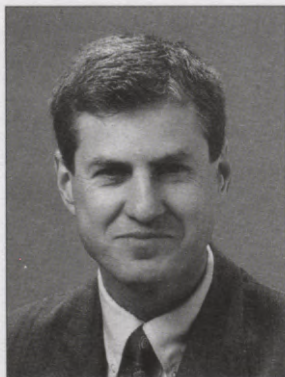
Precējies 1968 ar Lidiju Kļaviņu (dz. 1944), dēls Edgars (dz. 1971).

A. LPE. — 3. sēj.; 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.fakti.lv*; A. Gorbunova sniegtā informācija.

GRAUDIŅŠ Māris Indulis (1953)

Dzimis 1953. gada 7. apr. Vesterosā Zviedrijā. Tēvs Arturs, māte Staņislava, dz. Spruzeniece (mātes tēvocis Francis Trasuns — sk.). 1956 ģimene pārcēlusies uz ASV. 1974 beidzis Viskonsīnas universitāti (politikas zinātnes bakalaura), 1976 — Makmāstera universitāti Kanādā, Hamiltonā (politikas zinātnes maģistrs), 1977 — Rietummičiganas universitāti. 1981–1983, 1984–1985 studējis Čikāgas universitātes doktorantūrā (nav beidzis), 1983 — starptautiskās attiecības Stokholmas universitātē Zviedrijā. 1978–1982 skolotājs skolā Vokešā, Viskonsīnas štatā, 1984 skolotājs Minsteres latviešu ģimnāzijā. Piešķirts 1983. gada ASV latviešu labākā volejbolista nosaukums. Divus gadus ASV Volejbola federācijas valdes loceklis. 1985 — “Baltijas Miera un brīvības kuģa” organizācijas latviešu daļas vadītājs un līdziniciators. 1987–1992 grāmatu izdevniecības tirdzniecības pārstāvis Sentluisā, Minesotas štatā.

1990 organizējis pirmo metodisko apmācību Garezerā 12 vēstures skolotājiem no Latvijas. 1993 bijis Latvijas Augstākās padomes Ārlietu komisijas padomnieks, adjunktprofesors. Savienības “Latvijas ceļš” līdzdibinātājs. 1993. gada jūn. ievēlēts



Māris Indulis Graudiņš

5. Saeimā no "Latvijas ceļa" saraksta. Tautsaimniecības, vides, lauksaimniecības un reģionālās attīstības komisijas sekretārs, Rūpniecības un enerģētikas apakškomisijas, Latvijas un Vācijas atbalsta grupas, Saeimas deputātu delegācijas Baltijas Asamblejā loceklis. Vienu gadu Baltijas Asamblejas Vides un enerģijas komisijas priekšsēdētājs, Latgales deputātu grupas sekretārs. "Kluba 21" līdzdibinātājs. 1995–1997 — AS "Latvijas gāze" uzraudzības padomes loceklis, 1996. gada janv.–nov. Latvijas Privatizācijas aģentūras uzraudzības padomes loceklis. 1995–1998 — 6. Saeimas deputāta palīgs. 1995–2000 sabiedrisko attiecību aģentūras *Consensus PR Baltics* — *Weber Shandwick Worldwide Affiliate* Rīgā direktors. 2000–2002 *Philip Morris International* Baltijas nodaļas direktors Viļņā, arī ASV Tirdzniecības kameras Lietuvā valdes priekšsēdētājs. 2002–2004 atkal *Consensus PR* Rīgā direktors. 2004 bijis komunikāciju zinātnes adjunktprofesors starptautiskajā universitātē *Concordia Audentes* Igaunijā. 2002 izstājies no savienības "Latvijas ceļš". Eiropas Padomes Informācijas biroja vadītājs Rīgā.

Precējies ar Ilzi Meijeri. Bērni Viktorija (dz. 1986), Maija (dz. 1987), Jāna (dz. 1989), Tīna (dz. 1998), Māris Jānis (dz. 2000).

Studentu korporācijas *Fraternitas Imantica* filistrs.

A. www.saeima.lv; M. I. Graudiņa sniegtā informācija.

JANOVSKIS Jānis (1950–1992)

Dzimis 1950. gada 3. jūl. Atašienes pagastā. Beidzis tehnikumu, Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju 1974, inženieris mehāniķis. Strādājis Latvijas Valsts autoceļu un transporta uzņēmumu projektēšanas institūtā "Ceļuprojekts", vēlāk —



Jānis Janovskis

Latvijas PSR Autotransporta un šoseju ministrijas pārvaldes aparātā, Rīgas 5. autotransporta kombi-
nātā par nodaļas priekšnieku un direktora vietnieku.
No 1988 Latvijas PSR transporta un ceļu saimnie-
cības ministrs. 1990. gada 15. maijā apstiprināts
par satiksmes ministru. Gājis bojā autokatastrofā
1992. gada 11. janvārī. Apbedīts Raiņa kapos.

Precējies, divi bērni.

A. Čiņa, 1990. g. 18. maijs; Diena, 1992. g. 17. janv.

JURDŽS Roberts (1963–2002)

Dzimis 1963. gada 11. apr. Ludzā meliorāci-
jas inženiera un vadošas tirdzniecības darbinieces
ģimenē. Tēvs Valfrīds, māte Zinaīda, dz. Voskāne.
1981 beidzis Ludzas vidusskolu, Ludzas bērnu
mūzikas skolu. Piedalījies koros, orķestros (Ludzas
pūtēju orķestrī, Rīgas Medicīnas institūta deju an-
samblī “Ačkups”, Ludzas kapelā, dziedājis Rēzeknes
baznīcas korī un korī “Ezerzeme”). 1987 beidzis
Rīgas Medicīnas institūta Ārstniecības fakultāti,
1988 — internatūru ķirurģijā un traumatoloģijā.
1987–1991 ķirurgs traumatologs Rēzeknes rajona
centrālajā slimnīcā. 1988–1990 Rēzeknes centrālās
slimnīcas poliklīnikas Ķirurģijas nodaļas vadītājs.

No 1993 darbojies Zemessardzē. 1991–1995
Rēzeknes centrālās slimnīcas Anestezioloģijas un
reanimācijas nodaļas priekšnieks. 1995 iecelts par
Zemessardzes Latgales brigādes Medicīnas daļas
priekšnieku. 1995. gada sept. ievēlēts 6. Saeimā no
“Tēvzemei un Brīvībai” saraksta. Darbojies Aiz-
sardzības un iekšlietu, kā arī Nacionālās drošības
komisijā. 1997. gada febr. iecelts par Labklājības
ministrijas parlamentāro sekretāru. 1998. gada
sept. ievēlēts 7. Saeimā no TB/LNNK saraksta.
Darbojies Sociālo un darba lietu, kā arī Nacio-
nālās drošības komisijā. 1998. gada nov. apstiprināts



Roberts Jurdžs

par Latvijas delegācijas pārstāvi Baltijas Asamblejā. No 1997. gada jūl. labklājības ministrs, sept. apstiprināts par Reģionālās attīstības padomes locekli. No 1998. gada nov. iekšlietu ministrs, decembrī nolīcis deputāta mandātu. 2000. gada maijā iecelts par Labklājības ministrijas parlamentāro sekretāru (līdz 2001. gada jūl.), atjaunojis deputāta mandātu. No 1999. studējis Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē. Miris 2002. gada 9. decembrī. Apglabāts Ludzas kapos.

Dzīvojis civillaulībā, dēls Ričards (dz. 1993).

A. Jaunā Avīze, 1998. g. 8. dec.; Rīgas Balss, 1998. g. 11. dec.; SestDiena, 1998. g. 12. dec.; Likuma Vārdā, 1999. g. 11. febr.; Latvijas Vēstnesis, 1999. g. 26. marts, 1. jūn.; Nacionālā Neatkarība, 1999. g. 14. jūn.; Sveiks un Vesels, 1999, Nr. 10; *www.fakti.lv*; R. Jurdža māsas I. Mangulsones sniegtā informācija.

JURKĀNS Ernests (1954)

Dzimis 1954. gada 31. okt. Nautrēnu pagastā. Tēvs Broņislavs, māte Veronika, dz. Platpire. Mācījies skolā Nautrēnos. 1978 beidzis Latvijas Valsts universitātes Juridisko fakultāti. 1981–1983 mācījies Kijevas T. Ševčenko universitātē, pasaules ekonomikas un starptautisko attiecību specialitātē. 1978–1981 jurists instruktors, vecākais juriskonsults Rēzeknes pilsētas izpildkomitejā, 1981–1984 izpildkomitejas Tirdzniecības un rūpniecības nodaļas vadītājs, 1984–1988 Rēzeknes Valsts tirdzniecības un sagādes uzņēmuma direktors, 1988–1989 Rēzeknes agrokomitejas Tirdzniecības bāzes direktors, agrokomitejas ģenerāldirektora vietnieks ražošanas un tirdzniecības jautājumos, no 1989 ražošanas apvienības "Agro-industrija" ģenerāldirektors.

1993 ievēlēts 5. Saeimā no "Saskaņa Latvijai" saraksta. Darbojies tāda paša nosaukuma frakcijā



Ernests Jurkāns

līdz 1994. gada 25. maijam. 1994. gada 28. jūl. nolīcis deputāta mandātu. Pašvaldību darbinieks (Rēzeknes pilsētas Domes deputāts; Domes priekšsēdētājs 1994–1997). Demokrātiskās partijas “Saimnieks” līdzdibinātājs, valdes loceklis. 1993–1994 asociācijas “Latinterkomerc” prezidents. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Demokrātiskās partijas “Saimnieks” saraksta. 1997. gada 14. maijā–20. aug. bijis frakcijas vadītāja vietnieks, pēc tam frakcijas vadītājs. No 1995. gada dec. bijis īpašu uzdevumu ministrs pašvaldību lietās. Vēlāk arī Rīgas Komerbankas padomes loceklis. Darbojies Saeimas Eiropas lietu komisijā, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā, bijis Parlamentārās izmeklēšanas komisijas loceklis triju zaudēto miljonu lietā, Baltijas Asamblejas delegācijas loceklis. Darbojies arī Latvijas un Ēģiptes un Latvijas un Kipras parlamentu sadarbības grupās. Bijis AS “Rīgas komercbanka” padomes loceklis, Pašvaldību savienības valdes loceklis. 2005 bijis partijas “Latgales sirds” līdzdibinātājs un priekšsēdētājs. No 2005 Rēzeknes pilsētas Domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks.

Precējies.

A. www.saeima.lv; E. Jurkāna sniegtā informācija.



Marija Kārkla

KĀRKLA (dz. **KADAKOVSKA**) **Marija** (1954)

Dzimusi 1954. gada 15. dec. Oktes ciema Laucienā latgaliešu zemnieku ģimenē (ģimene no Kārsavas apkārtnes Kurzemē nonākusi 1944 bēgļu gaitās). Tēvs Meikuls, māte Viktorija, dz. Bļasa. 1957 ģimene atgriezusies Latgalē — dzīvojuši Ludzas rajona Straujenkas ciemā. Mācījusies Vītolu astoņgadīgajā skolā un Kārsavas vidusskolā (beigusi 1972). Strādājusi par bibliotekāri un bērnudārza audzinātāju Rēzeknē. 1976–1980 studējusi Liepājas

Pedagoģiskajā institūtā. Pēc pedagoga grāda iegūšanas vienu gadu strādājusi par latviešu valodas un literatūras skolotāju Sērmūkšu astoņgadīgajā skolā Cēsu rajonā, no 1981 skolotāja Ludzas vidusskolā.

80. gadu beigās iesaistījies Latvijas Tautas frontē, viņas dzīvoklis bijis LTF vietējās nodaļas koordinācijas centrs. Ievēlēta Latvijas Tautas frontes 2. Domē. Darbojusies arī Latvijas Nacionālajā neatkarības kustībā. 1990 ievēlēta Latvijas PSR Augstākajā padomē, darbojusies Cilvēktiesību komisijā. No 1992 dzīvojusi Ciblas novadā. Kopš 1995 strādā par Ciblas vidusskolas direktori.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Šķīrusies. Meita Ilze (dz. 1992).

A. *www.ltn.lv*; M. Kārklas sniegtā informācija.

KEIŠS Pēteris (1941)

Dzimis 1941. gada 29. jūn. Baltinavas pagasta Zeltiņos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Jūlija, dz. Keiša. 1953–1961 mācījies un beidzis Baltinavas vidusskolu, 1961–1966 — Rēzeknes Mūzikas vidusskolu, iegūstot kordiriģenta un dziedāšanas skolotāja kvalifikāciju. 1966–1979 strādājis par Rēzeknes pilsētas izpildkomitejas Kultūras nodaļas vadītāju. Vienlaikus 1969–1973 neklātienē studējis kultūrizglītību Latvijas Valsts konservatorijā (studijas nav beidzis). 1979–1990 Rēzeknes pilsētas kultūras nama un Rēzeknes Piena konservu kombināta kultūras nama direktors.

1989. gada febr. piedalījies Rēzeknes Latgaliešu kultūras biedrības dibināšanā, no šā laika bijis tās priekšsēdētājs. Būdam šajā amatā, 1990–1992 aktīvi piedalījies pieminēkļa “Vienoti



Pēteris Keišs

Latvijai” atjaunošanā Rēzeknē, 1991 Latgales Atmodas darbinieka Franča Kempa mirstīgo atlieku pārvešanā no izsūtījuma vietas uz Latviju, Nikodema Rancāna pieminekļa celtniecības organizēšanā kopš 2002 un citos ar latgaliešu kultūras dzīvi saistītos pasākumos. 1992 un 2002 bijis I un II pasaules latgaliešu saietā rīcības komitejas priekšsēdētājs un projekta koordinators. 1994–1995 režisora Jāņa Streiča mākslas filmas “Cilvēka bērns” reģionālais direktors un konsultants. 1990–1996 valsts kultūras inspektors Rēzeknē. Savienības “Latvijas ceļš” Rēzeknes nodaļas vadītājs un koordinators. 1996 ievēlēts Saeimā no savienības “Latvijas ceļš”, darbojās tajā līdz 1998. gada oktobrim. 1996–1998 Sociālo un darba lietu komisijas, Zemes komisijas, Saimnieciskā darba komisijas loceklis. Būdams Saeimas deputāts, organizējis latgaliešu politiķa un sabiedriskā darbinieka Franča Trasuna darbu “Dzīve un darbi” izdošanu četros sējumos. 1999–2000 kultūras ministra padomnieks reģionālajos jautājumos, pēc tam atgriezies Rēzeknē, AS “Rēzeknes Piena konservu kombināts” kultūras nama direktors. 2002 ievēlēts par Latvijas Valsts aizsardzības fonda “Lāčplēsis” Rēzeknes nodaļas priekšsēdētāju. Biedrības “Vienoti Latvijai” izpilddirektors, no 2005. gada nov. priekšsēdētājs.

Apbalvojumi: Latvijas TZO Goda zīme (2003).

Precējies 1986 ar Veroniku Svikli (dz. 1939).

A. www.gramata.lv; P. Keiša sniegtā informācija.

KLINDŽĀNS Gunārs (1956)

Dzimis 1956. gada 16. dec. Rēzeknē, grāmatveža un tirdzniecības darbinieces ģimenē. Tēvs Jāzeps, māte Janīna, dz. Seile. 1974 beidzis

Rēzeknes 1. vidusskolu, pēc tam 1979 LLA, iegūstot inženiera mehāniķa kvalifikāciju. No 1976 strādājis Jelgavas Profesionālajā ugunsdzēsēju biedrībā par ugunsdzēsēju, paralēli studējis. Pēc akadēmijas beigšanas 1979 strādājis Rēzeknes rajona kolhozā *Trīdcatj let Oktjabrja* par galveno inženieri mehāniķi, no 1982 bijis Malta sovhoztehnikuma direktora vietnieks ražošanā, no 1984 — Rēzeknes rajona padomju saimniecības “Rāzna” direktors. Bijis PSKP biedrs. Ievēlēts par Rēzeknes rajona Tautas deputātu padomes deputātu, strādājis par tās izpildkomitejas priekšsēdētāju, rajona deputāts (1986–1993).

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajos procesos. 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē, bijis Tirdzniecības un pakalpojumu komisijas loceklis, neatkarīgais deputāts. Bijis viens no pirmajiem Rēzeknes zemessargiem. No 1991 nekustamo īpašumu SIA “Leiči” prezidents. Partijas “Latvijas ceļš” biedrs kopš tās dibināšanas 1993. No 1993 AS “Latvijas Universālā banka” viceprezidents, bet no 1998 — tās administratīvais direktors. 1993–1998 telekompanijas “Latgales televīzijas sabiedrība” prezidents. Papildus izglītojies biznesa vadīšanā semināros unursos. 1992 piedalījies Jauno politisko līderu apmācībās ASV. Nekustamo īpašumu SIA “Leiči” īpašnieks.

Apmācījumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

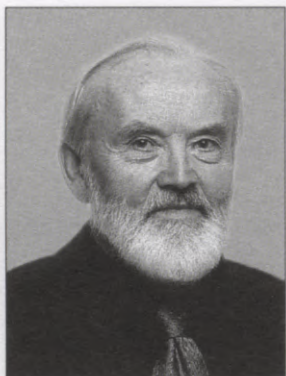
Precējies 1979 ar Tātjanu Bekmetovu (dz. 1953), dēls Ingus (dz. 1982), meita Inese (dz. 1986).

A. www.ltn.lv; www.gramata21.lv; G. Klindžāna sniegtā informācija.



Gunārs Klindžāns

KĻAVIŅŠ Paulis (1928)



Paulis Kļaviņš

Dzimis 1928. gada 1. martā Rugāju pagasta Dreimanovā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Īda, dz. Liepiņa. 1942 beidzis Rugāju pamatskolu, mācījies Balvu Valsts ģimnāzijā. Tuvojoties fronteī, 1944. gada aug. ar ģimeni devies bēgļu gaitās uz Liepas pagastu 1944. gada aug. iesaukts Vācijas gaisa spēku palīgdienestā, gaisa spēku izpalīgs. 1944. gada okt. pārvests uz Vāciju, dienestā Vestfālē (Mēnas ezera spēkstacijas aizsprosta apsardzē). 1945. gada apr. nonācis ASV armijas gūstā, karagūstekņu nometnē Francijā (Atiši apkārtņē), sept. atbrīvots, devies uz Vāciju. Dzīvojis bēgļu nometnēs Flensburgā, Lībekā, Hangelārā. 1949 beidzis latviešu ģimnāziju Lībekā. 1950 sācis teoloģijas studijas Bonnas universitātē. Bijis Baltiešu kristīgo studentu apvienības biedrs, tās ģenerālsekretārs. Paralēli studijām strādājis celtniecībā (studijas pārtraucis 1957). Ar ģimeni dzīvojis pie Bonnas. 1970 piedalījies jaunas kristīgas organizācijas — “Palīdzības akcija vajātajai baznīcai” — izveidošanā Vācijā, vadījis organizācijas radio nozares attīstību un sakaru nodibināšanu ar kristiešiem komunistiskā bloka zemēs. Dažus gadus vēlāk organizācija kā dalībiece iekļāvusies “Starptautiskajā kristīgajā misijā uz komunistu pārvaldītajām zemēm”, tās radio nozares direktors (līdz 1976), izveidojis deviņu Austrumeiropas tautu redakcijas. 1972 Briseles Evaņģēliskajā slāvu draudzē ordinēts par mācītāju. Vienlaikus nodibinājis sakarus ar disidentiem Latvijā, sadarbibā ar kuriem 1975–1976 publiskojis Rietumu presē un televīzijā divas Rīgā slepeni uzņemtas filmas par padomju režīma būtību. 1977 izveidojis kristīgu cilvēktiesību aizstāvēšanas darba grupu “Gaismas akcija”, kurā darbojušies gan trimdā, gan Latvijā

dzīvojošie latvieši. 1976–1992 veidojis no Portugāles raidītās latviešu valodas programmas “Klusuma brīdis”.

1992 pārcēlies uz pastāvīgu dzīvi Latvijā. No 1992. gada aug. strādājis Aizsardzības ministrijas Informācijas nodaļā par ministrijas Ziņu dienesta vadītāju. No 1993. gada maija — Totalitāro režīmu izmeklēšanas komisijas Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs (līdz 1993. gada okt.). Iestājies Kristīgi demokrātiskajā savienībā, 1993. gada okt. ievēlēts par savienības priekšsēdētāju un valdes locekli, vēlāk — par ģenerālsekretāru. Kandidējis 5. Saeimas vēlēšanās, nav ievēlēts. 1993 bijis Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs. 1994 atteicies no savienības valdes locekļa un ģenerālsekretāra amata. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Latvijas Zemnieku savienības, Kristīgo demokrātu savienības un Latgales Demokrātiskās partijas koalīcijas saraksta, bijis Ārlietu komisijas (priekšsēdētāja vietnieks no 1996), Nacionālās drošības komisijas (sekretārs), Aizsardzības un iekšlietu komisijas, Nacionālās drošības likumprojekta izstrādes apakškomisijas loceklis. 1995 ievēlēts Saeimas delegācijas Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Parlamentārajā asamblejā, Baltijas Asamblejas delegācijas loceklis. Darbojies Latvijas un Francijas, Izraēlas, Lielbritānijas, Taivānas, Tibetas, kā arī Latvijas un Vācijas parlamentu sadarbības grupās. 1996 bijis iniciators Jāņa Čakstes demokrātijas veicināšanas fonda dibināšanā, tā valdes loceklis un priekšsēdētājs (līdz 2001). Bijis Starptautiskās kristīgās misijas valdes padomnieks. 1997. gada jūl. ievēlēts par Kristīgi demokrātiskās savienības priekšsēdētāja vietnieku, aug. — apstiprināts par Aizsardzības ministrijas parlamentāro sekretāru.

1998. gada janv. ievēlēts par Latvijas Zemnieku savienības un Kristīgi demokrātiskās savienības frakcijas priekšsēdētāja vietnieku (līdz martam). 1998 kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās no Latvijas Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Zaļās partijas apvienības saraksta (nav ievēlēts). Bijis Latvijas Kristīgā radio producents, misijas "Pakāpieni" padomes loceklis, Latvijas Pirmās partijas valdes loceklis. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no Latvijas Pirmās partijas saraksta, darbojies Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā (sekretārs), Nacionālās drošības komisijā (priekšsēdētāja biedrs), Eiropas lietu komisijā, Aizsardzības un iekšlietu komisijā, Baltijas lietu apakškomisijā. Eiropas un Vidusjūras valstu parlamentārās asamblejas Latvijas delegācijā, Starpparlamentu savienības Latvijas nacionālajā grupā, Latvijas un Vācijas (priekšsēdētājs), Izraēlas, Īrijas parlamentu sadarbības grupās, Latvijas parlamentāriešu grupā demokrātisko procesu atbalstam Čečenijā. 2003. gada maijā–2004. gada maijā Saeimas novērotājs pie Eiropas Parlamenta Briselē. 2004. gada 1. maijs–19. jūl. Eiropas Parlamenta deputāts. 2004. gada 12. febr. izstājies no Latvijas Pirmās partijas un tās frakcijas, iestājies partijā "Jaunais laiks" un tās frakcijā. Kopš 1992 veido programmu "Jaunie akcenti" Latvijas Kristīgajā radio.

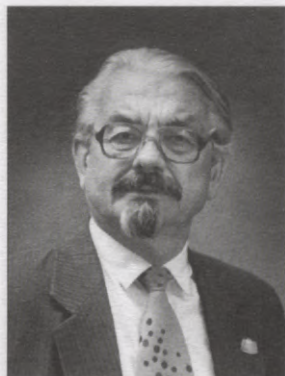
Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ.

Precējies 1950 ar Zeltīti Kalnieti (dz. 1921). Bērni Rudīte (dz. 1951), Matīss (1953–2001), Dāvids (dz. 1954), Ieva (dz. 1955), Liene (dz. 1957, precējusies Liepiņa; 8. Saeimas deputāte no partijas "Jaunais laiks" saraksta), Asnāte (dz. 1959), Vilis (dz. 1960) un Guna (dz. 1961).

A. *www.fakti.lv*; *www.gramata21.lv*; P. Kļaviņa sniegtā informācija.

KOKINS Jānis (1937)

Dzimis 1937. gada 28. febr. Jasmuižas (no 1938 — Aizkalnes) pagasta Pelēchos kokzāģētavas vadītāja ģimenē. Tēvs Jānis, māte Viktorija, dz. Zeile. Beidzis Niedru (tagadējā Pelēču) septiņgadīgo skolu, Špoģu vidusskolu, kā arī 1961 Daugavpils Pedagoģisko institūta Fizikas un matemātikas fakultāti. 1961–1965 strādājis par asistentu Daugavpils Pedagoģiskā institūta Matemātikas katedrā, 1965–1978 vecākais pasniedzējs turpat. 1972 beidzis Maskavas Valsts universitātes Skaitļošanas, matemātikas un kibernetikas fakultātes Skaitlisko metožu katedras aspirantūru. 1978–1984 Daugavpils Pedagoģiskā institūta Matemātikās analīzes katedras vecākais pasniedzējs, 1984–1993 tādā pašā amatā Informātikas katedrā.



Jānis Kokins

Sākoties Atmodas procesiem, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā, no 1989 LTF Domes loceklis. 1993 nostrificēts par matemātikas maģistru. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no Latvijas Zemnieku savienības. Mandātu un iesniegumu komisijas, Pilsonības likuma izpildes komisijas, Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas loceklis. Darbojies Latvijas un Vācijas atbalsta grupā un Līvu atbalsta grupā. 1995–1997 Daugavpils Pedagoģiskās universitātes Informātikas katedras lektors. No 1997 pensionārs. Dzīvo Pelēču pagastā un Daugavpilī. 2002 kandidējis uz ievēlēšanu 8. Saeimā no Progresīvās centriskās partijas (saraksts neieguva vietas Saeimā).

Precējies 1961 ar Annu Supi (dz. 1937), meita Aina (dz. 1962), dēls Edgars (dz. 1974).

A. www.saeima.lv; J. Kokina sniegtā informācija.

KOKORIŠS Viktors (1952)



Viktors Kokorišs

Dzimis 1952. gada 6. jūn. Krāslavas rajona Kastuļinas pagasta Jaunokras sādžā kolhoznieka ģimenē. Tēvs Alfons, māte Broņislava, dz. Ciša. 1970 beidzis Dagdas vidusskolu, 1970 Rīgas Politehniskā institūta Radiotehnikas un sakaru fakultāti (elektrosakaru inženieris). Strādājis par Krāslavas rajona sakaru mezgla inženieri, galveno inženieri. 1975–1984 sakaru mezgla priekšnieks. No 1984 mācījies Viļņas Augstākajā partijas skolā (beidzis 1986). 1984–1989 Krāslavas rajona partijas komitejas instruktors, nodaļas vadītājs, rajona partijas komitejas sekretārs. 1989–1994 Krāslavas rajona izpildkomitejas (vēlākās Krāslavas rajona padomes) priekšsēdētājs.

1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē. 1990. gada 4. maija balsojumā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu" nav piedalījies. Bijis Augstākās padomes Lauksaimniecības un mežsaimniecības komisijas loceklis. No 1994 ir Aglonas bazilikas lietu pārvaldnieks. Dzīvo Krāslavā.

Precējies 1974 ar Mārīti Cini (dz. 1951), meitas Zane (dz. 1975), Dace (dz. 1975), Ilga (dz. 1988).

A. V. Kokoriša sniegtā informācija.

KOROŠEVSKIS Pēteris (1940)

Dzimis 1940. gada 2. maijā Ezernieku pagasta Medņos lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Stepanš, māte Antoņina, dz. Soldāne. 1949–1955 mācījies un beidzis Eglu pamatskolu, 1955–1960 — Maltas Zooveterinārā tehnikuma Veterināro nodaļu, veterinārfeldšeris Ezernieku veterinārajā iecirknī Krāslavā. 1960–1963 obligātajā dienestā padomju armijā (Baltkrievijas kara apgabalā). 1963 iestājies Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Veterinārajā

fakultātē (beidzis 1968). Galvenais veterinārārsts padomju saimniecībā "Ezernieki" Krāslavas rajonā. PSKP biedrs. No 1974 kolhoza "Borec" valdes priekšsēdētājs, bet 1979, apvienojoties kolhoziem "Borec" un "Skaista", ievēlēts par kolhoza "Skaista" valdes priekšsēdētāju.

Sākoties Atmodas kustībai, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1988 izstājies no PSKP. Krāslavas rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas Lauksaimniecības departamenta direktors. 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē, 4. maijā nobalsojis par neatkarību. Neatkarīgais deputāts, Lauksaimniecības komisijas loceklis. Bijis Krāslavas rajona Lauksaimniecības departamenta direktors līdz aiziešanai pensijā 1999. gadā. Dzīvo Krāslavā. Augstākās padomes LTG frakcijas deputātu kluba biedrs.



Pēteris Koroševskis

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ. (2000); 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1969 ar Ritu Zeiļu, bērni Inga (dz. 1970), Ingars (dz. 1975).

A. *www.gramata21*; *www.ltn.lv*; 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *Baranovska I.* Pirms piecpadsmit gadiem 4. maijā bija saulains laiks. // *Latgales Laiks*, 2005. g. 3. maijs; P. Koroševska sniegtā informācija.

KRISTOPANS Vilis (1954)

Dzimis 1954. gada 13. jūn. Omskas apgabalā grāmatvežu ģimenē. Tēvs izsūtīts 1949 no Mērdzenes pagasta Mediševas, māte — no Daugavpils apriņķa Aizkalnes pagasta, precējušies 1952. gadā. Tēvs Jānis, māte Valērija, dz. Barkovska. 1957. gadā kopā ar ģimeni atgriezies Latvijā. 1972. gadā beidzis Rīgas 4. vidusskolu. 1972–1981

spēlējis basketbola meistarkomandā VEF. 1980 beidzis RPI Arhitektūras un celtniecības fakultāti. No 1980 vecākais inženieris nacionālajā sporta bāzē "Mežaparks", pēc tam basketbola treneris, vēlāk bijis VEF basketbola komandas galvenais treneris. 1980–1987 bijis PSKP biedrs. No 1989 nodarbojies ar uzņēmējdarbību.



Vilis Krištopans

No 1992 Latvijas un Īrijas kopuzņēmuma "Interbaltija" viceprezidents. Iestājies "Klubā 21". 1993 bijis partijas "Latvijas ceļš" līdzdibinātājs (no 1994. gada okt. — valdes loceklis). 1993 ievēlēts 5. Saeimā. Bijis Tautsaimniecības, agrārās un reģionālās politikas komisijas loceklis, Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Izmeklēšanas komisijas sakarā ar finanšu krīzi vairākās Latvijas Republikas bankās, Reģionālās attīstības apakškomisijas loceklis. 1995 ievēlēts par Finanšu krīzes cēloņu izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāju. 1993. gada jūl.–1994. gada aug. bijis valsts ieņēmumu ministrs. No 1994. gada sept. AS "Vācijas–Latvijas banka" padomes priekšsēdētājs un galvenais akcionārs, Ventspils ostas valdes loceklis, arī AS "Unibanka" padomes loceklis. Bijis Latvijas Basketbola savienības valdes loceklis. No 1995 arī SIA "Latrostrans" loceklis. 1995 ievēlēts 6. Saeimā, bijis Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas loceklis un Nacionālās drošības komisijas loceklis. 1995. gada okt. ievēlēts par AS "Ventspils nafta" padomes locekli, padomes priekšsēdētājs uzņēmumā "LaSam". "Latvijas ceļa" kongresā atkārtoti ievēlēts partijas valdē un revīzijas komisijā. No 1995. gada dec. — satiksmes ministrs. Bijis Ministru kabineta izveidotās darba grupas tranzīta veicināšanai loceklis, Latvijas Attīstības aģentūras padomes loceklis, Latvijas Olimpiskās komitejas

izpildkomitejas loceklis (no 1996. gada aug.). 1997. gada febr.–jūl. atkārtoti pildījis satiksmes ministra pienākumus. No apr. — arī Liepājas speciālās ekonomiskās zonas valdes loceklis, no maija — Latvijas Basketbola savienības viceprezidents. 1997. gada aug. no jauna apstiprināts par satiksmes ministru. 1998 apstiprināts par “Latvijas ceļa” vēlēšanu kampaņas politisko vadītāju, izveidojis sabiedrisku organizāciju “Krištopana basketbola klubs”. 1998 ievēlēts 7. Saeimā, bijis Aizsardzības un iekšlietu komisijas un Nacionālās drošības komisijas loceklis. 1998. gada nov.–1999. gada maijā Ministru prezidents. 1999. gada dec. atkārtoti ievēlēts par partijas “Latvijas ceļš” valdes loekli, bet 2000 paziņojis, ka aiziet no politiskās darbības, noliekot deputāta mandātu, bet paliekot partijas biedrs. Darbojies investīciju biznesā. Sabiedriskās organizācijas mednieku kluba “Sudrabkalni” prezidents. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no Zaļo un zemnieku savienības saraksta. Aizsardzības un iekšlietu komisijas, Publisko izdevumu un revīzijas komisijas un Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas loceklis. No 15.11.2002. līdz 30.09.2004. Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētājs.

Precējies 1979 ar Aiju Sproģi, bērni Kaspars (dz. 1979), Kristaps (dz. 1983) un Nikola (dz. 1992).

A. www.fakti.lv; www.saeima.lv; V. Krištopana sniegtā informācija.

KRŪGAĻAUŽS Pēteris (1953)

Dzimis 1953. gada 15. jūl. Varakļānos zemnieka ģimenē. Tēvs Jānis, māte Emīlija, dz. Briška. 1960–1968 mācījies Varakļānu vidusskolā, 1968–1972 mācījies un beidzis Malnavas Lauksaimniecības tehnikumu, agronoms. 1972–1990 iecirkņa priekšnieks,



Pēteris Krūgaļauzs

agronoms, direktors Madonas rajona padomju saimniecībā "Liezēre". Vienlaikus mācījies un 1980 beidzis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultāti. Bijis PSKP biedrs.

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā, izstājies no PSKP. Sadarbojies ar laikraksta "Lauku Avīze" un žurnāla "Liesma" redakcijām, bijis redakcijas kolēģiju loceklis. No 1989 darbojies Latvijas Tautas frontes Madonas nodaļā. Bijis viens no "Breša zemnieku" kustības aizsācējiem Latvijā un Liezēres apkārtnē. Noklausījies Mičiganas universitātē (ASV) lekcijas par lauksaimniecības finanšu jautājumiem. 1990 ievēlēts Latvijas Augstākajā padomē (no LTF), Latvijas Pilsoņu kongresā un tā ievēlētajā Latvijas Pilsoņu komitejā. Augstākajā padomē bijis Lauksaimniecības un mežsaimniecības komisijas priekšsēdētāja vietnieks, Mandātu un deputātu ētikas komisijas loceklis, darbojies Centrālajā zemes komisijā. Kopā ar domubiedriem atjaunojis partiju "Latvijas Zemnieku savienība" un 1991. gada 16. febr. vadījis tās atjaunošanas kongresa darbu. Bijis partijas otrā sekretāra amatā. 1993, beidzoties Augstākās padomes darbībai, no aktīvās politiskās dzīves aizgājis. Atgriezies Liezēres pagastā, kur izveidojis zemnieku saimniecību "Rasas". No 1996 darbojies Zemnieku saeimā, tajā pašā gadā piešķirta "Sējēja" prēmija. Kopš 1995. gada marta AS "Unibanka" Madonas filiāles pārvaldnieks, aktīvi darbojas dažādās Madonas rajona uzņēmēj-sabiedrībās.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme; Draudzīgā aicinājuma medaļa (2004).

90. gadu sākumā bijis studentu korporācijas "Tālavija" filistrs.

Precējies 1977 ar Sarmīti Dāvidu (dz. 1958), bērni Renārs (dz. 1978), Kristīne (dz. 1981), Nauris (dz. 1987).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.gramata21.lv*; P. Krūgaļauža sniegtā informācija.

KUŠNERE (dz. MARTUZĀNE) Janīna (1958)

Dzimusi 1958. gada 26. apr. Kārsavā strādnieku ģimenē. Tēvs Viktors, māte Genovefa, dz. Zelča. 1976 beigusi Ludzas vidusskolu, 1983 — Latvijas Valsts universitāti (angļu valodas un literatūras filoloģe, gide un tulce). 1984–1989 skolotāja, vēlāk — mācību pārzine, no 1989 direktore Ludzas 1. vidusskolā (līdz 1993).

Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījusies sabiedriskajā darbībā. Piedalījusies Latvijas Tautas frontes Ludzas nodaļas dibināšanā. No 1989 Ludzas rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas locekle. 1993 no Latvijas Nacionālās neatkarības kustības ievēlēta 5. Saeimā, bet 1994. gada dec. izstājusies no kustības frakcijas un kļuvusi par neatkarīgo deputāti. Izglītības komisijas sekretāre, Latvijas un Francijas parlamentu sadarbības atbalsta grupas locekle. 1995 ievēlēta 6. Saeimā no “Tautas kustības Latvijai” (tā sauktās Zīģerista partijas) saraksta. 1995. gada 7. nov.–1996. gada 19. dec. Saeimas sekretāra biedre, vēlāk Ārlietu komisijas, Sociālo un darba lietu komisijas locekle. 1995–1996 Eiropas Padomes parlamentārās asamblejas Latvijas delegācijas vadītāja, 1996–1998 tās locekle. Pēc deputātes pilnvaru beigšanās bezdarbniece līdz 1999. gada rudenim. Beigusi Latvijas Tautsaimniecības vadītāju un speciālistu valsts institūtu (uzņēmumu



Janīna Kušnere

un iestāžu vadītājas specialitāte). Pēc tam kad Zemkopības ministrijas pārziņā izveidots Lauku atbalsta dienests, strādājusi par vecāko referenti šajā iestādē. No 1999 neilgu laiku Labklājības ministrijas Darba departamenta Nodarbinātības nodaļas vadītāja. No 2003 redaktore angļu valodas tulkojumiem Tulkošanas un terminoloģijas centrā. Precējusies, ir meita.

A. www.saeima.lv; J. Kušneres sniegtā informācija.

ĶIKUSTE Sarmīte (1962)

Dzimusi 1962. gada 20. dec. Balvos inženiera un skolotājas ģimenē. Tēvs Arvīds, māte Irēna, dz. Vagale. 1970 ģimene pārcēlās uz Krāslavu. 1976 beigusi Krāslavas bērnu mūzikas skolu, 1981 — Krāslavas 1. vidusskolu (ar izcilību). 1987 ieguvusi ārsta kvalifikāciju Rīgas Medicīnas institūta Ārstniecības fakultātē, 1988 — ārstes ginekoloģes specialitāti. Pēc institūta beigšanas dzīvojusi Daugavpilī.

1994–1998 Daugavpils dzemdību nama galvenā ārste, 1991–2002 Daugavpils medicīnas skolas pasniedzēja. Strādājusi par Daugavpils pilsetas, Daugavpils rajona un Krāslavas rajona pašvaldību sadarbības iestādes “Reģionālā veselības aizsardzības nodaļa” galveno speciālisti, privātklīnikas “Ģimenes veselība” ārsti ginekoloģi un uzņēmuma “SANA-D” ārsti ginekoloģi. Uzņēmuma *GlaxoSmithKline* pārstāvniecības medicīnas pārstāve Latgales reģionā. 1998–2002 bijusi Daugavpils Lietišķo sieviešu kluba *Olivia* prezidente un no 2002 partijas “Jaunais laiks” Daugavpils biroja vadītāja. 2002 ievēlēta 8. Saeimā. Ārlietu komisijas, Eiropas Savienības un Latvijas apvienotās parlamentārās komisijas, Publisko izdevumu un revīzijas komisijas, Bērnu tiesību apakškomisijas,



Sarmīte Ķikuste

Veselības aizsardzības apakškomisijas locekle, Iedzīvotāju demogrāfiskās attīstības apakškomisijas vadītāja. Darbojusies Latvijas parlamentāriešu atbalsta grupā Tībetai, Latvijas un ASV, Austrālijas un Jaunzēlandes, Austrijas, Čehijas, Čīles, Dānijas, Ekvadoras, Grieķijas, Gruzijas, Islandes, Itālijas, Īrijas, Japānas, Krievijas, Ķīnas, Maķedonijas, Moldovas, Mongolijas, Portugāles, Spānijas, Šrilankas, Taivānas parlamentu sadarbības grupās. Sieviešu starpparlamentārās sadarbības grupas locekle. 2003 ieguvusi ekonomikas bakalaura grādu Daugavpils universitātē.

Precējusies 1989, šķīrusies, dēls Raitis (dz. 1990).

A. *www.saeima.lv*; S. Ķikustes sniegtā informācija.

LĀCE Palmira (1948)

Dzimusi 1948 Bērzpils pagastā Osas ciemā lauksaimnieku ģimenē. Tēvs Jānis, māte Jadviga, dz. Mass. 1966 beigusi Rugāju vidusskolu, 1968 — Rīgas 4. medicīnas skolu (medicīnas māsa). Strādājusi uzņēmumā “Daiļrade” par daiļamatniecī audēju. 1980 beigusi Latvijas Tautas universitātes Lietišķās mākslas fakultāti.

Atmodas laikā iestājusies Latvijas Nacionālajā neatkarības kustībā, darbojusies Vides aizsardzības klubā tā pirmsākumos. Vadījusi Pilsoņu komitejas darbību Pļavniekos. 1991 bijusi 18. novembra savienības līdzdibinātāja, no 1993 partijas “Tēvzemei un Brīvībai” valdes locekle. Kandidējusi 5. Saeimas vēlēšanās (nav ievēlēta). 1993 un 1994 bijusi laikraksta “Atmata” redaktore. 1995 kļuvusi par “Tēvzemei un Brīvībai” Latvijas biroja koordinatori, partijas ģenerālsekretāra vietnieci. Bijusi atbildīgā par partijas izstrādātā Pilsonības likuma parakstu vākšanas kampaņu. 1995. gada rudenī kandidējusi



Palmira Lāce

6. Saeimas vēlēšanās (nav ievēlēta), bijusi deputāta Roberta Jurdža palīdzē. 1996, 1997 un 1998 atkārtoti ievēlēta partijas valdē. No 1998 ģenerālsekretāra vietniece organizatoriskajos jautājumos, Saeimas deputātu Māra Grīnblata un Jāņa Straumes palīdzē. 1998 kandidējusi 7. Saeimā no "Tēvzemei un Brīvībai" un Latvijas Nacionālās neatkarības kustības saraksta, kļuvusi par deputāti pēc tam, kad partijas biedri ministri nolika deputātu mandātus. 2002. gada martā izstājusies no partijas, Saeimā bijusi pie frakcijām nepiederoša deputāte. Darbojusies Aizsardzības un iekšlietu komisijā, Pilsonības likuma izpildes komisijā. Studējusi tieslietas Biznesa augstskolā "Turība". No 2002 dzīvo Durbē, apsaimnieko savus īpašumus. Latvijas Nacionālo karavīru biedrības goda biedre.

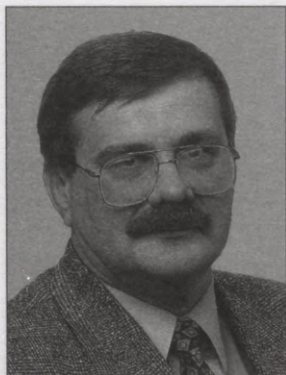
Precējusies 1973 ar Imantu Burģi (dz. 1940), bērni Ingrīda (dz. 1974) un Voldemārs (1978).

A. *www.fakti.lv*; P. Lāces sniegtā informācija.

LĀČPLĒSIS Jānis (1958)

Dzimis 1958. gada 8. okt. Daugavpilī. Tēvs Antons, māte Janīna, dz. Višķere. 1976 beidzis Daugavpils 1. vidusskolu, 1981 — Rīgas Politehniskā institūta Celtniecības fakultāti (specialitāte — rūpniecība un civilā celtniecība, inženieris). 1981–1992 strādājis Daugavpils zonālajā mehānizācijas pārvaldē, bijis dažādos amatos — no meistara līdz pārvaldes ražošanas priekšnieka vietniekam. PSKP biedrs (līdz 1990).

No 1992 bijis Daugavpils pilsētas valdes privatizācijas un denacionalizācijas komisijas priekšsēdētājs. Bijis Latgales Demokrātiskās partijas biedrs. No 1994 Daugavpils pilsētas Domes deputāts,



Jānis Lāčplēsis

1994. gada aug. ievēlēts par Domes priekšsēdētāja vietnieku. No 1994 partijas "Latvijas ceļš" biedra kandidāts, no 1995 — biedrs. 1997. gada martā ievēlēts Daugavpils pilsētas Domē no LSDSP saraksta, Daugavpils pilsētas Domes priekšsēdētāja otrais vietnieks. No 1998 AS "Lokomotīve" valdes loceklis. 1998 ievēlēts 7. Saeimā no savienības "Latvijas ceļš", Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Saimnieciskās komisijas, Baltijas lietu apakškomisijas, Lauksaimniecības un mežsaimniecības apakškomisijas, Sporta apakškomisijas, Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijas, Latvijas un Slovēnijas parlamentu sadarbības grupas, Latvijas un Ukrainas parlamentu sadarbības grupas, kā arī Latvijas un Zviedrijas parlamentu sadarbības grupas loceklis. 1998. gada dec. ievēlēts partijas "Latvijas ceļš" valdē, no 2001 bijis Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda padomes loceklis. Kandidējis no "Latvijas ceļa" saraksta ievēlēšanai 8. Saeimā (nav ievēlēts). Pašvaldību izlīdzināšanas padomes loceklis, 2001–2005 Latvijas Motosporta federācijas prezidents, sabiedriskās organizācijas "Daugavpils reģiona attīstības aģentūra" valdes priekšsēdētājs. Bijis arī VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" Daugavpils filiāles vadītājs, AS "Daugavpils siltumtīkli" valdes loceklis, no 2005 — padomes priekšsēdētājs. No 2005. gada apr. Daugavpils pilsētas Domes priekšsēdētāja vietnieks. Kandidējis Daugavpils pilsētas Domes vēlēšanās no savienības "Latvijas ceļš" un Daugavpils pilsētas partijas saraksta.

Precējies 1988 ar Veru Dmitrovu (dz. 1955),
dēls Ilmārs (dz. 1988)

A. *www.fakti.lv*; J. Lāčplēša sniegtā informācija.

LAUSKIS Valdis (1957)

Dzimis 1957. gada 29. apr. Daugavpilī kolhoza priekšsēdētāja un veikala vadītājas ģimenē. Tēvs Pēteris, māte Monika, dz. Zubkovska. 1975 beidzis Daugavpils 1. vidusskolu. Iestājies Daugavpils Pedagoģiskajā institūtā, Fizikas un matemātikas fakultātē. Vienlaikus aktīvi trenējies volejbolā. Pēc institūta absolvēšanas 1982 devies uz Ukrainu, bijis profesionāls volejbolists PSRS augstākajā līgā Doņeckas "Šahtjor" komandas sastāvā. 1986 atgriezies Daugavpilī. Strādājis Daugavpils 1. vidusskolā par direktora vietnieku audzināšanas darbā (līdz 1990).



Valdis Lauskis

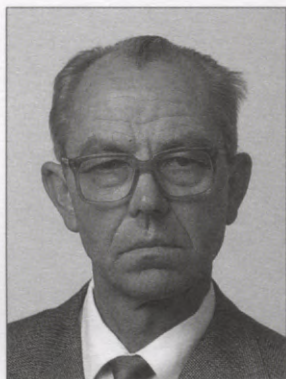
Sākoties Atmodas procesam, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Aktīvs LTF biedrs. 1990 kļuvis par Daugavpils un Daugavpils rajona apvienotās nodaļas vadītāju. 1990–1991, apstākļos, kad pilsētā pastāvēja "divvaldība" (Daugavpils pilsētas vadība ignorēja Latvijas Republikas valdību un uzskatīja, ka tās pieņemtie lēmumi uz Daugavpili neattiecas), 1990 izveidojis Demokrātisko spēku padomi, kas aizstāvēja Latvijas valsts neatkarības ideju. Daugavpils deputātu padomei atsakoties pilsētā vadīt 1991. gada 3. marta referendumu par tiesībām Latvijai atjaunot valstisko neatkarību, Demokrātisko spēku padome kopā ar LTF uzņēmās šā referenduma organizēšanu Daugavpilī. Kopā ar domubiedriem izveidojis raidstaciju "Demokrātiskais radio", kam bija nozīme patiesas informācijas izplatīšanā, piedalījies sarkanbaltsarkanā karoga uzvilksnā virs Daugavpils universitātes. 1991. gada janv. Daugavpilī bijis barikāžu aizstāvju braucienu organizētājs. 1991. gada 20. sept. Latvijas Augstākā padome pieņēma lēmumu Daugavpils pilsētas padomi atlaist un iecelt pagaidu valdi. Strādājis par tās priekšsēdētāju (līdz 1994).

Šajā laikā bijis iniciators Latgales pašvaldību koordinācijas padomes izveidei (to vadījis 1992–1994). Apbalvots ar Valsts prezidenta un Romas pāvesta piemiņas zīmi par palīdzību, organizējot Romas pāvesta vizīti Latvijā un Aglonas bazilikas restaurāciju. Saņēmis medaļu no Polijas valdības par palīdzību poļu karavīru kapu sakārtošanā Latvijā. 1994–2000 bijis Daugavpils pilsētas Domes deputāts. 1993 izveidojis Latgales Demokrātisko partiju, tās priekšsēdētājs. 1995 kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās koalīcijā ar Latvijas Zemnieku savienību un Latvijas Kristīgo savienību (nav ievēlēts). 1998 kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās koalīcijā ar LSDSP (nav ievēlēts). 2000 iekļauts Saeimā kā nākamais kandidāts pēc deputāta L. Staša nāves. LSDSP frakcijas loceklis, no 2002. gada janv. frakcijas priekšsēdētājs. Bijis Saeimas revīzijas komisijas, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas jautājumā par iespējamo valsts amatpersonu iesaisti kontrabandas darījumos Latvijā loceklis. Apvienojoties Latgales Demokrātiskajai partijai ar LSDSP, bijis LSDSP ģenerālsēkretārs, LSDSP priekšsēdētāja biedrs. 2005. gada apr. izstājies no LSDSP. Bijis partijas “Jaunais centrs” valdes loceklis, darbojies sabiedriskajā organizācijā “Cita politika” (valdes loceklis). Individuālā uzņēmuma “Laima” ekonomists. Daugavpils Latviešu biedrības priekšsēdētājs, Latgales Pētniecības institūta valdes loceklis, Jāņa Raiņa memoriālā muzeja sabiedriskā fonda “Jasmuiža” revīzijas komisijas loceklis.

Precējies 1980 ar Ilgu Mikasenoku (dz. 1960), bērni Sandra (dz. 1982), Līga (dz. 1983), Edgars (dz. 1988).

A. *www.gramata21.lv*; V. Lauska sniegtā informācija.

LOČMELIS Ādolfs (1937)



Ādolfs Ločmelis

Dzimis 1937. gada 18. apr. Baltinavas pagastā zemnieku ģimenē. Tēvs Ādams, māte Emīlija, dz. Kroļika. Beidzis Baltinavas vidusskolu un Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju 1960, ieguvis zootehniķa specialitāti. 1956 piedalījies “neskarto zemju” apgūšanā. Strādājis Gulbenes rajona Lauksaimniecības pārvaldē (piecus gadus), kolhozā “Pilskalns” Gulbenes rajonā (divus gadus), Krāslavas rajona Lauksaimniecības pārvaldē. Kolhoza “Brīvība” priekšsēdētājs Krāslavas rajonā (vienpadsmit gadus).

Sākoties Atmodas procesiem, kā “Breša zemnieks” izveidojis zemnieku saimniecību “Ločmeļi” Dagdas pagasta Alženovā. Iesaistījies Latvijas Tautas frontes darbībā Krāslavas rajonā. 1989. gada martā no LTF ievēlēts PSRS Augstākajā padomē. 1995 kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās no Latvijas Vienības partijas saraksta (nav ievēlēts). 1996. gada 8. aug. kā nākamais kandidāts iekļauts Saeimas deputātu skaitā, Latvijas Vienības partijas frakcijā, no 1997. gada 20. febr. — Latvijas Zemnieku savienības frakcijā, no 1998. gada 30. apr. Demokrātiskās partijas “Saimnieks” frakcijas biedrs. Darbojies Budžeta un finanšu (nodokļu) un Nacionālās drošības komisijā, kā arī Lauksaimniecības apakškomisijā. Dzīvo Krāslavā, pensionārs, zemnieku saimniecību nodevis dēla pārziņā. 2005 kandidējis Krāslavas novada Domes vēlēšanās no partijas “Jaunais laiks” saraksta (nav ievēlēts).

Apbalvojumi: Latvijas Valsts aizsardzības fonda “Lāčplēsis” krūšu zīme; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1958 ar Venerandu Sarnoviču (dz. 1935), dēli Alvis (dz. 1963), Māris (dz. 1966).

A. *www.gramata21.lv*; Ā. Ločmeļa sniegtā informācija.

LUCĀNS Jānis (1937)

Dzimis 1937. gada 21. jūn. Daugavpilī dārzniecības īpašnieka ģimenē. Tēvs Pēteris, māte Milda, dz. Ezera. 1944 ģimene devusies bēgļu gaitās, apmetusies pie radiem Asares pagastā Ilūkstes apriņķī (tēvs 1945 apcietināts). No 1945 mācījies Asares pamatskolā, no 1949 — Gāršenes pamatskolā (beidzis 1951). Vienu gadu nostrādājis kolhozā, 1952 iestājies Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikuma Elektrifikācijas nodaļā. 1956 beidzis tehnikumu ar izcilību un uzreiz iestājies Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Mehanizācijas nodaļā (beidzis ar izcilību 1961; inženieris mehāniķis). Strādājis par inženieri kolhozā "Nākotne" Limbažu rajonā, vēlāk — par galveno inženieri padomju saimniecībā "Umurga". 1967 pārgājis darbā uz Rīgas rajona zinātniskās pētniecības saimniecību "Krimulda", galvenais inženieris, no 1975 — direktors. Veicinājis kultūras dzīves attīstību (saimniecības paspārnē darbojusies grupa "Turaidas roze"). PSKP biedrs. 1984 pēc konflikta ar Rīgas rajona partijas komiteju pārgājis darbā par priekšsēdētāju uz kolhozu "Komunārs" (vēlāk — "Lādezers") Limbažu rajonā. 1989 iesaistījies Latvijas Tautas frontes darbā, PSRS Tautas deputātu kongresa delegāts un PSRS Augstākās padomes deputāts. 1990 ievēlēts par Latvijas Augstākās padomes deputātu. Turpinājis darbu arī Maskavā līdz 1991. gada augustam.

Latvijas Augstākās padomes Lauksaimniecības komisijas loceklis, savulaik arī priekšsēdētājs. Piedalījies Tautsaimnieku politiskās apvienības dibināšanā, 1993 ievēlēts 5. Saeimā no apvienības "Saskaņa Latvijai — atdzimšana tautsaimniecībai" saraksta. 1993. gada jūl.–1994. gada jūl. darbojies



Jānis Lucāns

frakcijā “Saskaņa Latvijai”, vēlāk Tautsaimnieku politiskās apvienības frakcijā. Juridiskās komisijas, Izmeklēšanas komisijas uzņēmuma “Lattelekom” darbības izvērtēšanai loceklis. 1995 piedalījies 6. Saeimas vēlēšanās no Tautsaimnieku politiskās apvienības saraksta (nav ievēlēts). Aizgājis no politiskās dzīves. SIA “Rūķis” (lauksaimniecības mašīnas, tagad — teltis) īpašnieks, īpašums nodots dēlam Pēterim.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ. (2000); 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1963 ar Felicitu Veģi, bērni Baiba (dz. 1964), Ilze (dz. 1967), Pēteris (dz. 1969), Aija (dz. 1978). Šķīries 1984. gadā.

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2002; *www.gramata21.lv*; J. Lucāna sniegtā informācija.

NAGLIS Andrejs (1943)

Dzimis 1943. gada 9. dec. Dekšāru pagasta Stiuku sādžā zemnieka ģimenē. Tēvs Antons, māte Anna, dz. Strode. 1958 beidzis Dekšāru septiņgadīgo pamatskolu, 1959 — Varakļānu vidusskolas 8. klasi, 1961 — Jaungulbenes Lauksaimniecības mehanizācijas skolu (specialitāte — elektriķis traktorists). Strādājis kolhozā “Vienotā saime” Rēzeknes rajonā. 1962–1965 bijis obligātajā karadienestā PSRS armijā (Dobelē). No 1965 strādājis Daugavpils elektromontāžas pārvaldes Olaines iecirknī par elektromontieri, no 1966 tādā pašā amatā “Latvenergo” Augstsprieguma tīklu Daugavpils augstsprieguma apakšstacijā, vēlāk — Dagdas, Jēkabpils, Gulbenes un Līvānu augstsprieguma elektroapakšstacijās par dežurantu operatoru, beidzis Latvijas PSR Republikānisko neklāties lauksaimniecības tehnikumu 1973;



Andrejs Naglis

specialitāte — tehniķis elektriķis. Aktīvi piedalījies sabiedriskajā darbībā, sportists. Apbalvots ar medaļām, diplomiem un goda rakstiem. 1979 pievērsies atturības kustībai, 1981 Līvānos nodibinājis Latgalē pirmo atturībnieku klubu “Gaisma”, vadījis to desmit gadus, bijis kluba prezidents.

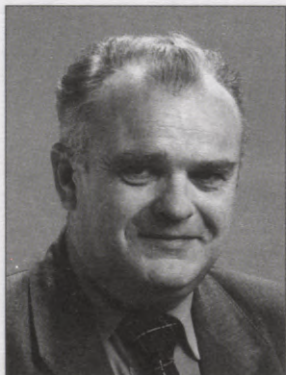
Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1993 Līvānos izveidojis Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības pirmorganizāciju (tās vadītājs) un kandidējis Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības sarakstā 5. Saeimas vēlēšanās (nav ievēlēts). 1995 ievēlēts 6. Saeimā no apvienotā Latvijas Zemnieku savienības, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Demokrātiskās partijas saraksta. Darbojies Saimnieciskajā komisijā (priekšsēdētāja biedrs), Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā (komisijas sekretārs), Latvijas un Vācijas, Latvijas un Polijas, Latvijas un Itālijas parlamentārajā atbalsta grupā, Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijā bankas “Baltija” lietā. 1998 atteicies no piedāvājuma turpināt darbu frakcijā pēc tās izjukšanas. 1998. gada jūl. ievēlēts par Latvijas Darba partijas, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Zaļās partijas frakcijas priekšsēdētāja vietnieku. 1998. gada okt. kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās Latvijas Darba partijas, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Zaļās partijas apvienības sarakstā (nav ievēlēts). 1999. gada apr.–2002. gada okt. VAS “Latvenergo” Rēzeknes augstsprieguma tīklu elektroapakstacijas tehniķis elektriķis. 2002. gada okt. ievēlēts 8. Saeimā no Latvijas Pirmās partijas saraksta; Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētāja biedrs, Saeimas pieprasījumu komisijas sekretārs. 2003. gada martā–2004. gada maijā — Latvijas Pirmās partijas

frakcijas priekšsēdētāja biedrs. Pieprasījumu komisijas sekretārs, Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētāja biedrs, Bērnu tiesību apakškomisijas, Veselības apakškomisijas, Sporta apakškomisijas, Pašvaldību darbību reglamentējošo likumu izstrādes apakškomisijas loceklis. Darbojies Latvijas un Kanādas, Ķīnas, Dānijas, Vācijas, Īrijas, Itālijas, Marokas, Norvēģijas, Polijas, Krievijas, Taivānas, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas, ASV parlamentārās sadarbības grupās. Centrālās zemes komisijas un Garīgo lietu padomes loceklis. Latvijas Atturības biedrības padomes un valdes loceklis, bezalkohola biedrības "Ziemeļblāzma" biedrs, bijis valdes loceklis. No 1995 Līvānu Romas katoļu draudzes padomes sekretārs, vēlāk — priekšsēdētājs (vēl 2006), dziedājis baznīcas kori. Kopš 2001 dzīvo Varakļānos.

Apmalvojumi: 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1968 ar Emeritu Nagli (dz. 1943), meita Rita (dz. 1969), dēls Viktors (dz. 1975).

A. *www.x-faili.lv*; *www.fakti.lv*; *Klimenta G. Andrejs Naglis*. // Neatkarīgā Rīta Avīze, 1996. g. 29. febr.; A. Nagļa sniegtā informācija.



Voldemārs Novokšānovs

NOVOKŠĀNOVS Voldemārs (1944)

Dzimis 1944. gada 1. janv. Rēzeknes apriņķa Ružinas pagasta Sopru sādžā (tagadējā Silmalas pagastā). Tēvs Donats, māte Monika, dz. Svikša. Mācījies Līču pamatskolā, pēc tam Vidsmuižas vidusskolā. 1963 beidzis Bebreņu Veterināro tehnikumu, strādājis Preiļu rajona Rožupes Veterinārajā iecirknī, no 1965 — Siguldas zinātniski pētnieciskā institūta sabiedrībā "Sigulda", no 1969 — Rūjienas veterinārās aptiekas vadītājs. 1970 pēc

tēva nāves atgriezies Silmalas pagastā. Kolhoza “Ļeņiņec” galvenais veterinārārsts, vēlāk galvenais zootehniķis. 1975–1989 Rēzeknes labības produktu kombināta ceha priekšnieks, direktora vietnieks. 1989 iesaistījies kooperācijas izveides darbā.

Sākoties Atmodas procesam, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1991 viens no LTF nodaļas vadītājiem Rēzeknes pilsētā un rajonā. 1992 piedalījies Rēzeknes augstskolas izveidē, 1993 — Latgales amatniecības vidusskolas dibināšanā. Dzīvojis Rēzeknē. Lauksaimnieks (zemnieku saimniecības īpašnieks Rēzeknes rajonā), uzņēmējs. Bijis direktora vietnieks Rēzeknes maizes produktu kombinātā, vēlāk pirmās privātās maizes ceptuves Latvijā — firmas “Al Dona” — līdzīpašnieks un prezidents. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no Latvijas Zemnieku savienības saraksta. Bijis Tautsaimniecības, agrārās un reģionālās politikas komisijas priekšsēdētājs (līdz 1994. gada nov.), revīzijas komisijas un Izmeklēšanas komisijas Latvijas Republikas Augstākās padomes un Ministru padomes darbības izvērtēšanai loceklis. Latvijas Tautas bankas padomes loceklis. No 1996 saimnieciski juridiskā biroja “ADI” prezidents. Strādā par Latgales Starptautiskā fonda ģenerāldirektoru.

Precējies 1972 ar Janīnu Stepulāni, meita Aija (dz. 1973).

A. *www.fakti.lv*; V. Novokšanova sniegtā informācija.

OSTROVSKA (dz. RUDZINSKA) Ināra (1955)

Dzimusi 1955. gada 8. jūl. Ludzā mehāniķa un pavāres ģimenē. Tēvs Pēteris, māte Emīlija, dz. Zīmele. 1972 beigusi Ludzas vidusskolu. 1975 ieguvusi mākslinieciskās noformēšanas izglītību Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskolā.

1975–1982 zīmēšanas skolotāja Līvānu 1. vidusskolā. 1982–1992 Līvānu stikla fabrikas muzeja pārzine, darbojusies Skolēnu jaunrades namā Līvānu 1. vidusskolas paspārnē.



Ināra Ostrovska

No 1992 strādājusi par Daugavpils Lietišķās mākslas koledžas “Saules skola” direktori. 1994 ieguvusi pedagoģijas bakalaura grādu, 1996 — vizuālās mākslas speciālistes izglītību Daugavpils Pedagoģiskajā universitātē. No 1994 arī Daugavpils Pedagoģiskās universitātes Mākslas nodaļas pasniedzēja. 2001 ieguvusi pedagoģijas maģistra grādu. 2002 ievēlēta 8. Saeimā no partijas “Jaunais laiks” saraksta, 2004. gada 1. okt. izstājusies no “Jaunā laika” un kļuvusi par neatkarīgo deputāti. Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas, Pilsonības likuma izpildes komisijas, Baltijas lietu apakškomisijas locekle, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas sekretāre, Dzimumu līdztiesības apakškomisijas priekšsēdētāja, Sabiedrības integrācijas apakškomisijas, Vides apakškomisijas locekle. Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijas locekle. Darbojusies Latvijas un Baltkrievijas, Čehijas, Čīles, Filipīnu, Francijas, Izraēlas, Japānas, Korejas Republikas, Krievijas, Kuveitas, Ķīnas, Portugāles, Šveices, Taivānas, Ukrainas, Vācijas parlamentu sadarbības grupās. Latvijas un Itālijas, Latvijas un Polijas parlamentu sadarbības grupas priekšsēdētāja, Latvijas un Spānijas parlamentu sadarbības grupas priekšsēdētājas vietniece. Sieviešu starpparlamentārās sadarbības grupas priekšsēdētāja.

Precējusies ar Gunāru Ostrovski (dz. 1952), meita Ilona (dz. 1977).

A. www.saeima.lv; I. Ostrovskas sniegtā informācija.

RUBIKS Alfrēds (1935)

Dzimis 1935. gada 24. sept. Daugavpili Latvijas armijas virsdienesta instruktora un mājamkalpotājas ģimenē. Tēvs Pēteris, māte Vilhelmīne, dz. Puhaļska. 1954 sācis darbu Rīgas Elektromašīnbūves rūpnīcā par maiņas meistaru, 1954–1957 bijis obligātajā dienestā Padomju armijā un 1957–1961 strādājis Rīgas Elektromašīnbūves rūpnīcā. No 1959 PSKP biedrs. Strādājis par komjaunatnes sekretāru. 1963 beidzis Rīgas Politehniskā institūta Mehānikas fakultāti. 1961–1962 institūta komjaunatnes komitejas sekretārs. 1962–1968 komjaunatnes Rīgas pilsētas komitejas sekretārs, otrais sekretārs, pirmais sekretārs, no 1968 komjaunatnes savienības Centrālās komitejas sekretārs, 1969–1976 Latvijas PSR Komunistiskās partijas Centrālās komitejas nodaļas vadītāja vietnieks, 1976–1982 Latvijas PSR Komunistiskās partijas Rīgas pilsētas Ļeņingradas rajona komitejas pirmais sekretārs, 1982–1984 Latvijas PSR vietējās rūpniecības ministrs. 1980 beidzis Ļeņingradas Augstāko partijas skolu. 1984–1990 Rīgas pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs. 1966–1971 Latvijas PSR Komunistiskās partijas Centrālās komitejas locekļa kandidāts, no 1981 loceklis, kopš 1980 Latvijas PSR Augstākās padomes deputāts. 1980–1982 Likumdošanas ierosinājumu komisijas priekšsēdētājs. No 1985 Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija loceklis. 1985 piešķirts goda nosaukums “Latvijas PSR Nopelniem bagātais rūpniecības darbinieks”.

1989–1991 PSRS tautas deputāts, 1990–1991 PSKP Centrālās komitejas loceklis, 1990–1991 Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas pirmais sekretārs. 1990. gada martā ievēlēts



Alfrēds Rubiks

Augstākajā padomē, Pašvaldību un sabiedrisko lietu komisijas loceklis. 1990. gada 4. maija balsojumā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu" nav piedalījies. Pēc 1991. gada aug. puča apcietināts (ievietots Centrālcietumā) kā Latvijas Valsts ārkārtējā stāvokļa komitejas priekšsēdētājs, sakarā ar apsūdzību valsts nodevībā. Vienlaikus 1993 ievēlēts 5. Saeimā no apvienības "Līdztiesība" saraksta. 1994. gada 2. jūn. Saeima apstiprinājusi A. Rubika deputāta mandātu un izdevusi viņu tiesāšanai. 1995 notiesāts uz astoņiem gadiem cietumsoda par valsts varas gāšanas mēģinājumu, 1997 atbrīvots pirms termiņa, 2005 sodāmība dzēsta. 1999 ievēlēts par Starptautiskās informācijas akadēmijas īsteno locekli (akadēmiķi), 2001 piešķirta V. I. Vernadska prēmija (Krievija). Latvijas Sociālistiskās partijas priekšsēdētājs.

Apbalvojumi: vairāki PSRS ordeņi un daudzas medaļas.

Precējies, 1959 ar Tatjanu Frolovu (dz. 1935), dēli Raimonds (dz. 1963), Arturs (dz. 1970; 2005 ievēlēts par Rīgas pilsētas Domes deputātu no Latvijas Sociālistiskās partijas).

D. Голосовали цветами.— Рига. 1977 (Otrais izdevums: Отечество — боль моя. — Москва, 1999); Требую признать невинным. — Москва, 2001.

A. LPE. — 8. sēj.; A. Rubika sniegtā informācija.

RUGĀTE (dz. **Antonija LŪRIŅA**) **Anta** (1949)

Dzimusi 1949. gada 16. apr. Rundēnu pagastā. Tēvs Antons, māte Leonora, dz. Kiščenoka. 1966 beigusi Rīgas 6. vidusskolu (jau mācību laikā 1964–1965 strādājusi sezonas darbu filharmonijā par administratori), mācījusies J. Vītola Latvijas Valsts konservatorijas Teātra fakultātē. Kopš 1966 publicējusies presē. 1966–1975 radio diktore,

žurnāliste Latvijas Radio un televīzijas komitejā. 1969 iestājusies un 1975 beigusi Latvijas Valsts universitātes Svešvalodu fakultātes Franču valodas nodaļu. No 1974 strādājusi Latvijas Televīzijā, diktore, žurnāliste, redaktore. 1974–1993 vadījusi autorprogrammas “Mazpilsētas ritmi”, “Ģimenes dialogi”, “Vārds”, “Latgola”, “Latgolas laikagrāmota”. 1981 beigusi Maskavas starptautisko Radio un televīzijas institūtu ar speciālo prakses kursu žurnālistikā, iegūstot sertifikātu publiskās runas pasniegšanas metodikā. 1982–1991 pasniedzēja Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultātes Žurnālistikas katedrā. No 1988 organizējusi regulārus velobraucienus “Latgolas skūla”. Bijusi Latvijas Tautas frontes biedre. 1990 saņēmusi Romas pāvesta Jāņa Pāvila II svētības rakstu turpmākajam darbam.

1993 bijusi Daugavpils televīzijas mākslinieciskā vadītāja. 1993 iestājusies Latvijas Kristīgi demokrātiskajā savienībā, no kuras saraksta ievēlēta 5. Saeimā. Vides un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēdētāja, Mandātu un iesniegumu komisijas locekle, Latvijas un Francijas parlamentu sadarbības grupas priekšsēdētāja, Līvu atbalsta grupas locekle, Latvijas Republikas Nacionālās grupas locekle Parlamentu savienībā, 1993–1998 Saeimas deputātu Latgales grupas koordinatore. 1994. gada jūl. Andreja Krastiņa sastādītajā valdībā, kas neguva Saeimas atbalstu, kandidējusi uz cilvēktiesību valsts ministres amatu. Darbojusies Saeimas izmeklēšanas komisijā uzņēmuma “Lattelekom” darbības izmeklēšanai. 5. Saeimas Nacionālā bloka atbalsta fonda revidente. 1995 ievēlēta 6. Saeimā no Latvijas Zemnieku savienības, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Demokrātiskās partijas koalīcijas saraksta. Valsts pārvaldes



Anta Rugāte

un pašvaldību komisijas locekle. 1995. gada nov. kandidējusi uz Saeimas sekretāra biedra amatu (nav ievēlēta). 1996–1998 Kultūras ministrijas parlamentārā sekretāre, 1996–1998 Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas Latvijas delegācijas locekle, kopš 1997 Eiropas Savienības un Latvijas apvienotās parlamentārās komitejas Latvijas delegācijas locekle. Kristīgo demokrātu savienībai apvienojoties ar Kristīgo partiju, 1997. gada dec. paziņojusi, ka izstājas no Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un pievienojas Latvijas Zemnieku savienībai. Saeimā bijusi Mandātu komisijas (sekretāre), Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas, Lauksaimniecības apakškomisijas, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas Nacionālās radio un televīzijas padomes darbības likumības un atbilstības valsts un sabiedrības interesēm izvērtēšanai, Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas delegācijas locekle. Eiropas Savienības un Latvijas apvienotās parlamentārās komitejas, Latvijas un Austrijas, Čehijas, Francijas, Grieķijas, Kipras, Portugāles, kā arī Latvijas un Tibetas parlamentu sadarbības grupu locekle. Kopš 1997 Latvijas Universitātes Humanitārā institūta publiskās runas pasniedzēja. 1998–1999 neklātienē studējusi publiskās tiesības Policijas akadēmijā. 1998. gada jūl. izstājusies no Latvijas Zemnieku savienības un Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības frakcijas, līdz 7. Saeimas beigām ir pie frakcijām nepiederoša deputāte. 1998. gada aug. iestājusies Latvijas Tautas partijā. 1998–2002 7. Saeimas deputāte no Tautas partijas. Sociālo un darba lietu komisijas, Pilsonības likuma izpildes komisijas locekle. 2000. gada maijā ievēlēta par Pilsonības likuma izpildes komisijas priekšsēdētāju. Juridiskās komisijas, Bērnu

tiesību aizsardzības apakškomisijas, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijas, Eiropas Savienības un Latvijas apvienotās parlamentārās komitejas Latvijas delegācijas, Latvijas un ASV, Čehijas, Francijas (priekšsēdētāja), Itālijas, Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles (priekšsēdētāja vietniece), Spānijas, kā arī Latvijas un Zviedrijas parlamentu sadarbības grupu locekle. 2002. ievēlēta 8. Saeimā no Tautas partijas saraksta. Pilsonības likuma izpildes komisijas locekle (no 2002. gada nov. — priekšsēdētāja), Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas locekle, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas, Sabiedrības integrācijas apakškomisijas, Ārlietu komisijas, Veselības aizsardzības apakškomisijas locekle, Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas Latvijas delegācijas locekle — aizstājēja, Latvijas parlamentāriešu atbalsta grupas Tibetai, Latvijas–Austrālijas un Jaunzēlandes, Latvijas un Baltkrievijas, Bulgārijas, Francijas (priekšsēdētāja), Grieķijas, Gruzijas, Islandes, Kuveitas, Ķīnas, Polijas, Taivānas, Tunisijas, kā arī Latvijas un Turcijas parlamentu sadarbības grupas, Saeimas deputātu atbalsta grupas asociācijai “Eiropas parlamentārieši — Āfrikai” (*AWEPA*), Sieviešu starpparlamentārās sadarbības grupas locekle.

Apbalvojumi: Francijas Republikas Goda nopelnu ordenis.

Latviešu katoļu akadēmiķu un studentu apvienības “Dzintars” locekle (no 1993).

Atraitne, pirmajā laulībā ar rakstnieku Tāli Vaidaru (1927. gada 20. martā–1972. gada 24. jūn.), otrā laulība šķirta, meitas Magda (dz. 1970), Laura (dz. 1978), Lāsma (dz. 1984).

A. *www.fakti.lv*; *www.saeima.lv*; A. Rugātes sniegtā informācija.

SALĪTIS Broņislavs (1938)



Broņislavs Salītis

Dzimis 1938. gada 4. jūl. Kalupes pagastā Salīšos zemnieku ģimenē. Tēvs Ludvigs, māte Emīlija, dz. Kudeiko. 1953–1958 mācījies Vaboles vidusskolā un no 1958 Rīgas Pārtikas rūpniecības tehnikumā (beidzis 1961; rūpnieciskās nozvejas tehniķis mehāniķis). No 1961 Rīgas zvejas tīklu rūpnīcas meistars, pēc tam — vecākais meistars. Neklātienē studējis Kaļiņingradas Zivsaimniecības institūtā (nav beidzis), no 1968 nozvejas inženieris zvejnieku kolhozā “9. maijs”. Vēlāk — kolhoza priekšsēdētāja pirmais vietnieks, priekšsēdētājs (līdz 1991). No 1989 Rīgas pilsētas Oktobra rajona Tautas deputātu padomes deputāts. PSKP biedrs. 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē. Jūras lietu komisijas priekšsēdētājs.

No 1992 vienlaikus darbam Augstākajā padomē — arī paju sabiedrības “Auda” priekšsēdētājs. Pēc Augstākās padomes darbības laika izbeigšanās 1993. g. jūl.–okt. Zivsaimniecības ministrijas Zivju resursu pārvaldes priekšnieks. 1993 gada sept.–2000. gada beigām Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Vides valsts inspekcijas priekšnieks. Pensionārs. 2001 piedalījies Rīgas pilsētas Domes vēlēšanās no Latvijas Zaļās partijas saraksta (nav ievēlēts).

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies ar Dzintru Jaunalksni (dz. 1944. gada 29. okt.), dēls Juris (dz. 1967).

A. www.ltn.lv; www.gramata21.lv; B. Sališa sniegtā informācija.

SAULĪTIS Andris (1962)

Dzimis 1962. gada 20. dec. Daugavpils rajona Višķos skolotāju ģimenē. Tēvs Boļeslavs, māte Doroteja, dz. Kambala (politiķa Staņislava Kambalas brāļameita). 1986 beidzis Rīgas Medicīnas institūta Ārstniecības fakultāti, terapeits. 1986–1987 mācījies Medicīnas internatūrā, 1985–1987 strādājis par laborantu Latvijas Zinātņu akadēmijas Organiskās sintēzes institūta Farmakoloģijas laboratorijā. 1987–1988 onkologs Balvu centrālajā slimnīcā, 1989–1992 terapeits Višķu iecirkņa slimnīcā. Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1990 kandidējis Augstākās padomes vēlēšanās no Latvijas Tautas frontes saraksta Vecpils vēlēšanu apgabalā (nav ievēlēts).

1992. gada jūn. ievēlēts par Latvijas Kristīgi demokrātiskās partijas priekšsēdētāju. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no savas partijas saraksta. Sociālo un darba lietu komisijas loceklis. 1993. gada aug., apvainojot finanšu mahinācijās un negodīgumā, izslēgts no Kristīgi demokrātiskās partijas frakcijas, okt. — izstājies no šīs partijas un nodibinājis Latvijas Nacionāli sociālo savienību, pieprasot Saeimas Prezidijam telpas un iekārtas kā minētās partijas pārstāvim parlamentā. 1995 iesaistījies Tautas kustības "Latvijai" (Zīgerista partijas) priekšvēlēšanu kampaņā un rudenī ievēlēts no tās saraksta 6. Saeimā. Sociālo un darba lietu komisijas sekretārs, Nacionālās drošības komisijas loceklis. 1995. gada nov. Ziedoņa Čevera Ministru kabineta projektā iekļauts kā tautas labklājības ministrs, taču Saeima projektu neapstiprināja. 1996. gada jūn., Valsts prezidenta vēlēšanu priekšvakarā, kopā ar pieciem citiem deputātiem izstājies no kustības "Latvijai" frakcijas, bet jūlijā kopā ar tiem izveidojis Saeimas frakciju "Tautai un



Andris Saulītis

taisnībai". 1996. gada aug. kā savas frakcijas pārstāvis noslēdzis sadarbības līgumu ar Kristīgo tautas partiju. 1997. gada febr. kopā ar vēl četriem savas frakcijas deputātiem iestājies Demokrātiskās partijas "Saimnieks" frakcijā. Saskaņā ar paša deklarēto ārpus Saeimas darbojies par Latvijas Brīvā īpašuma institūta prezidentu. 1997. gada apr. kopā ar četriem kolēģiem no frakcijas "Tautai un taisnībai" mēģinājis savas jaunās frakcijas ietvaros izveidot Demokrātiskās partijas "Saimnieks" kristīgo frakciju, bet, kad tas nav izdevies, izstājies no "Saimnieka" frakcijas. Bijis pie frakcijām nepiederošs deputāts. Saeimas izmeklēšanas komisijas loceklis "Latvenergo" un bankas "Baltija" lietā. 1997. gada sept. iestājies "Tautas kopas Brīvībai" Saeimas frakcijā (tās priekšsēdētāja vietnieks, no dec. — priekšsēdētājs) un Latvijas Liberālajā partijā, bet okt. sācis parakstu vākšanu par tautas nobalsošanas organizēšanu Satversmes grozīšanai (tautas vēlēts Valsts prezidents, mažoritārā sistēma Saeimas vēlēšanās). 1998. gada janv. izstājies no "Tautas kopas Brīvībai" frakcijas un febr. — no Liberālās partijas. Kļuvis pazīstams ar skandaloziem un sensacionāliem paziņojumiem. 1998. gada martā izteicis gatavību pievienoties Tautas partijai, izveidojot tai atbalsta grupu Saeimā, taču ticis publiski noraidīts. 1998. gada okt. izraisījis skandāls sakarā ar algu neizmaksāšanu Andra Sauliša dibinātā un bankrotējušā laikraksta "Pilsētas Avīze" darbiniekiem. Kopumā 6. Saeimā darbojies arī Eiropas lietu komisijā, Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijā, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā, Latgales grupā, Latvijas un Izraēlas, Japānas, Kanādas, Kipras, Krievijas, Lielbritānijas, Tadžikistānas, Turkmēnistānas, kā arī Latvijas un Vācijas parlamentu

sadarbības grupās, 6. Saeimas informācijas tehnoloģiju grupā. Ārsts psihiatrs Valsts psihiatrijas centrā.

Precējies 1988 ar Ivetu Rekēviču, meitas Ieva (dz. 1988), Zane (dz. 1989) un Aija (dz. 1993).

A. *www.fakti.lv*; A. Saulīša sniegtā informācija.

SEIKSTS Antons (1946)

Dzimis 1946. gada 5. janv. Bērzgales pagasta Uškavniekos zemnieka ģimenē. Tēvs Ādams, māte Donicela, dz. Adijāne. 1965 beidzis Bērzgales vidusskolu. 1965–1968 bijis obligātajā militārajā dienestā Padomju armijā. 1968–1971 strādājis Stoļerovas astoņgadīgajā skolā Rēzeknes rajonā, bet no 1971 — Latvijas Komunistiskās partijas Rēzeknes rajona komitejā par instruktoru (līdz 1976). Uzsācis neklātienes studijas Daugavpils Valsts pedagoģiskā institūta vidusskolas vēstures un sabiedrības mācības skolotāja specialitātē (beidzis 1977). No 1976 strādājis par skolotāju Kalnezeres astoņgadīgajā skolā, no 1978 — par nodaļas vadītāju Latvijas Komunistiskās partijas Rēzeknes rajona komitejā. 1980–1990 skolotājs Rēzeknes 1. vidusskolā un Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskolā.

Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1988 iesaistījies LTF darbā. Bijis LTF Rēzeknes nodaļas politiskās komitejas vadītājs. 1989 izveidojis reģionālu LTF laikrakstu “Mōras Zeme”. 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē, bijis Tautas izglītības, zinātnes un kultūras komisijas priekšsēdētāja vietnieks, vēlāk — Cilvēka tiesību un nacionālo jautājumu komisijas loceklis. No 1993 partijas “Latvijas ceļš” biedrs. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no savienības “Latvijas ceļš”, Cilvēktiesību komisijas sekretārs, Tieslietu ministrijas Reliģijas lietu nodaļas direktors,



Antons Seiksts

Nacionālās radio un televīzijas padomes loceklis. 1995–1998 bijis 6. Saeimas deputāts. Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēdētājs, Pilsonības likuma izpildes komisijas loceklis. 1998–2002 — 7. Saeimas deputāts, Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēdētājs, Pieprasījumu komisijas, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijas loceklis. Darbojies atbalsta grupā virzībai uz *NATO*, Latvijas un ASV, Latvijas un Čehijas, Dānijas, Horvātijas, Lietuvas, Somijas, Spānijas, Ukrainas, Ungārijas, kā arī Latvijas un Šveices parlamentu sadarbības grupas loceklis. Latvijas delegāts Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Parlamentu asamblejā. Pēc deputāta pilnvaru beigšanās strādā par īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta Sabiedrības integrācijas departamenta Ārvalstīs dzīvojošo tautiešu atbalsta nodaļas vecāko referentu. Paralēli — arī vēstures skolotājs Juglas sanatorijas internātpamatskolā.

Apmalvojumi: TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies, sieva Faliņa, dēls Igors (dz. 1964).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. / T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; www.gramata21.lv; www.saeima.lv; A. Seiksta sniegtā informācija.

SELECKIS Vilis (1950)

Dzimis 1950. gada 6. okt. Rēzeknes rajona Bērzgales pagastā kolhoznieku ģimenē. Tēvs Vladislavs, māte Anna, dz. Rancāne. 1968 beidzis Bērzgales vidusskolu, pēc tam 1973 LVU Vēstures un filozofijas fakultātes Vēstures nodaļu. 1973–1976 strādājis Talsu rajona Dundagas

vidusskolā par vēstures skolotāju, 1976–1979 bijis Stendes astoņgadīgās skolas direktors, 1979–1983 Valdemārpils vidusskolas direktors, 1983–1987 Tukuma 2. vidusskolas direktors. Vienlaikus nodarbojies ar publicistiku, kritizējis tālaika izglītības sistēmu. Bijis PSKP biedrs.

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajos procesos. 1988. gada janv. sācis strādāt laikrakstā “Skolotāju Avīze” par politiskās nodaļas vadītāju, pēc tam neilgi bijis “Tukuma Ziņotāja” redaktors. Atgriezies laikrakstā “Skolotāju Avīze”, kur 1989–1990 strādājis par redaktoru. Piedalījies un uzstājies ar runu Rakstnieku savienības paplašinātajā plēnumā 1988. gada 1.–2. jūn. Bijis viens no Latvijas Izglītības biedrības dibinātājiem un tās vadītājiem (1988–1990). 1990 organizējis un vadījis Latvijas izglītības darbinieku braucienu uz Minsteri. Bijis viens no LTF Tukuma nodaļas dibinātājiem, ievēlēts par tās pirmo vadītāju, bijis visu LTF kongresu delegāts un domnieks, vadījis LTF Izglītības komisiju. 1990 ievēlēts Augstākajā padomē no LTF un darbojies tajā līdz 1993, bijis Tautas izglītības, zinātnes un kultūras komisijas Izglītības apakškomisijas vadītājs. 1990–1991 organizējis un vadījis Izglītības likuma izstrādi. 1991 vadījis deputātu komisiju, kas pārņēma Latvijas Komunistiskās partijas un Valsts drošības komitejas dokumentus. 1993 kandidējis 5. Saeimas vēlēšanās no Demokrātiskās centra partijas saraksta (nav ievēlēts), partijas Politiskās komisijas loceklis. Pēc deputāta pilnvaru beigām strādājis par žurnālistu dažādos laikrakstos — Demokrātiskās centra partijas izdevumā “Domas”, “Neatkarīgajā Rīta Avīzē” un citur. 1994 piedalījies Jaunrades fonda dibināšanā, bijis viens no tā darbiniekiem. 1996 dibinājis



Vilis Seleckis

izdevniecību "Vērmanparks", izdevis vairākas grāmatas. Nodarbojas ar publicistiku un saimniecisko darbību. Bijis Latvijas Demokrātiskās partijas biedrs. 1998 kandidējis 8. Saeimas vēlēšanās no Politiskās apvienības "Centrs" saraksta (nav ievēlēts). 2001 kandidējis Rīgas Domes vēlēšanās no Latvijas Demokrātiskās partijas saraksta. Zemnieku saimniecības "Bērzgaļi" īpašnieks Pūres pagastā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies ar Silviju Blumbahu (dz. 1956), bērni Kaspars (dz. 1975), Inese (dz. 1977), Maija (dz. 1980).

D. Ēnas pār Ventspili. — Rīga, 1998; Andris Šķēle — leģendas un patiesība. — Rīga, 1999; Latvija 10 gados — toreiz un tagad. — Rīga, 2001.

A. *www.ltn.lv*; *www.fakti.lv*; V. Selecka sniegtā informācija.

SKUDRA Viktors (1943)

Dzimis 1943. gada 10. jūl. Mākoņkalna pagasta Bižģēlos. Tēvs Jānis, māte Genoveva, dz. Vigupa. 1961 beidzis Kaunatas vidusskolu. No 1961 strādājis Rīgas 4. mēbeļu fabrikā, Rīgas Elektromašīnbūves rūpnīcā, Latvijas Teātra biedrības mākslas priekšmetu ražošanas darbnīcās. No 1967 studējis un 1973 beidzis Latvijas Valsts universitātes Juridisko fakultāti. PSKP biedrs. No 1970 Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona prokuratūras izmeklētājs, prokurora palīgs, no 1974 Rīgas pilsētas prokurora palīgs. No 1975 Rīgas pilsētas Oktobra rajona prokurora vietnieks, no 1977 Saldus rajona prokurors, no 1978 — Ventspils starprajonu prokurors. No 1980 Latvijas PSR Komunistiskās partijas Centrālās komitejas instruktors. 1982 iecelts par Latvijas PSR prokurora



Viktors Skudra

vietnieku. 1987–1988 PSKP Centrālās komitejas instruktors. PSRS Augstākās padomes deputāts. No 1988 Latvijas PSR tieslietu ministrs.

1990. gada 5. jūn. apstiprināts par Latvijas Republikas tieslietu ministru (līdz 1993. gada 18. maijam). Vēlāk zvērināts advokāts Rīgā.

Meita Gundega, dēls Viktors Reinis.

A. V. Skudras sniegtā informācija.

SOLDATJONOKA (dz. GARANČA) Helēna
(1954)

Dzimusi 1954. gada 24. sept. Gailumu pagastā kolhoznieku ģimenē. Tēvs Klementijs, māte Adele, dz. Gutāne. 1971 beigusi Nautrēnu pamatskolu, 1973 — Rēzeknes internātvidusskolu, 1979 — Daugavpils Pedagoģiskā institūta Filoloģijas fakultāti (speciāliste: krievu valoda un literatūra, latviešu valoda un literatūra), 1981 — Ļeņingradas Hercena institūta socioloģisko pētījumu kursus. 1973–1975 bijusi Daugavpils Pedagoģiskā institūta kultūras darba organizatore, 1979–1981 — institūta Zinātniskā komunisma kabineta vadītāja. 1981 devusies strādāt uz Baikāla-Amūra maģistrāli, kur līdz 1987 bijusi Urgāla ciema dzelzceļa nodaļas arodbiedrības vadītāja un maģistrāles dzelzceļa nodaļas tehniskās bibliotēkas vadītāja. 1987 atgriezusies Daugavpilī, kur līdz 1992 strādājusi par pilsētas izpildkomitejas Organizatoriskās nodaļas instruktori, vēlāk — par Alternatīvā dienesta speciālisti un Denacionalizācijas komisijas sekretāri.

1990–1993 arī Daugavpils pilsētas Domes arodkomitejas vadītāja. No 1992 Daugavpils pilsētas Domes Sociālās palīdzības centra vadītāja. 1994 iestājusies partijā “Latvijas ceļš”, bet 1997. gada martā ievēlēta par Daugavpils Domes



Helēna Soldatjonoka

deputāti no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta. 1998. gada okt. ievēlēta 7. Saeimā no "Latvijas ceļa" saraksta. Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas, Pieprasījumu komisijas locekle. Darbojusies Baltijas lietu apakškomisijā, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijā (sekretāre), Parlamentārās izmeklēšanas komisijā, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju) — priekšsēdētāja biedre (ievēlēta 1999. gada okt.), Sabiedrības veselības apakškomisijā, Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijā, Latvijas un Francijas, Itālijas, Spānijas, Ukrainas, kā arī Latvijas un Vācijas parlamentu sadarbības grupās. 1999. gada dec. paziņojusi, ka uz viņu tiek izdarīts spiediens neparakstīt pieprasījumu par ģenerālprokurora darbības pārbaudi pedofilijas izmeklēšanas komisijas jautājumā, draudot ar Daugavpils uzņēmuma "Lokomotīve" parādu nedzēšanu. 2000. gada janv. pirmo reizi paziņojusi par plānoto izstāšanos no "Latvijas ceļa", tomēr to izdarījusi tikai 2001. gada martā, kad iestājusies Latvijas Sociāldemokrātiskajā strādnieku partijā (kā iemeslu minot nesaskaņas sociālo jautājumu risināšanā). 2002 kandidējusi Saeimas vēlēšanās no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta (nav ievēlēta). 2005 kandidējusi Daugavpils pilsētas Domes vēlēšanās no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta. Daugavpils pilsētas Domes lietu pārvaldniece, Latvijas Pašvaldību savienības Sociālās komitejas locekle. Darbojas Latvijas Sarkanā Krusta Daugavpils nodaļā, pilda priekšsēdētājas pienākumus. Vada biedrību "Ģimenes atbalsta centrs "Plecu pie pleca"".

Apbalvojumi: Latvijas TZO I pakāpes Goda zīme (1998).

Precējusies 1975, vīrs Mihails (dz. 1955), bērni Ilona (dz. 1976), Anatolijs (dz. 1984).

A. *www.fakti.lv*; *www.saeima.lv*; Latgales Laiks, 2001. g. 23. marts; H. Soldatjonokas sniegtā informācija.

STALIDZĀNE (dz. URTĀNE) Jevgenija (1944)

Dzimusi 1944. gada 17. dec. Abrenē zemnieku ģimenē. Tēvs Boļeslavs, māte Rozālija, dz. Urtanova. Mācījusies Brocēnu vidusskolā. 1968 beigusi Rīgas Politehniskā institūta Elektroenerģētikas fakultāti (specialitāte: siltuma un elektroenerģētisko procesu automatizācija). No 1969 strādājusi par inženieri tīklu ekspluatācijas un remontu dienestā Dienvidu elektrotīklos. 1986 ievēlēta par Dienvidu elektrotīklu neatbrīvoto arodbiedrības komitejas priekšsēdētāju, Atmodas laikā darbojusies LTF Dienvidu elektrotīklu grupā.

90. gados Latvijas Arodbiedrību savienības "Enerģija" priekšsēdētāja vietniece (no 2005 — priekšsēdētāja), no 1998 VAS "Latvenergo" Dienvidu elektrisko tīklu arodbiedrības komitejas priekšsēdētāja vietniece. 1998. gada maijā iecelta par Latvijas Jaunās partijas tautsaimnieku un enerģētiķu nodaļas vadītāju. 1998 ievēlēta 7. Saeimā no Jaunās partijas saraksta. Darbojusies Pieprasījumu komisijā, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā (sekretāre), Apakškomisijā komerclikumdošanas izstrādei, Baltijas lietu apakškomisijā, Dzīvokļu jautājumu apakškomisijā, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijā, Rūpniecības, enerģētikas un būvniecības apakškomisijā (sekretāre), Sabiedrības veselības apakškomisijā, Valsts pārvaldes reformas apakškomisijā, Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijā, Eiropas Savienības



Jevgenija Stalidzāne

un Latvijas apvienotās parlamentārās komitejas Latvijas delegācijā (aizstājēja), Centrālajā zemes komisijā, Jaunās kristīgās partijas deputātu grupā (vadītāja), Latvijas un Itālijas, Īrijas, Japānas, Lietuvas, Norvēģijas, Portugāles, kā arī Latvijas un Šveices parlamentu sadarbības grupā. 2000. gada janv. ievēlēta par Jaunās partijas valdes locekli, no 2000. gada maija Jaunās partijas frakcijas priekšsēdētāja, atstādināta 2000. gada aug. pēc partijas frakcijas šķelšanās, dec. izslēgta no frakcijas, pie frakcijām nepiederoša deputāte. 2002. gada maijā Latvijas Pirmās partijas dibināšanas kongresā ievēlēta partijas valdē. 2002 ievēlēta 8. Saeimā. Latvijas Pirmās partijas priekšsēdētāja vietiece. Darbojusies Saimnieciskajā komisijā, Sociālo un darba lietu komisijā (priekšsēdētāja), Ārlietu komisijas Baltijas lietu apakškomisijā, Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā, Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Latvijas nākotnes attīstības apakškomisijā, Sociālo un darba lietu komisijas Veselības aizsardzības apakškomisijā, Sociālo un darba lietu komisijas Iedzīvotāju demogrāfiskās attīstības apakškomisijā, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas pašvaldību darbību reglamentējošo likumu izstrādes apakškomisijā, Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijā (vadījusi sociālo komiteju), Latvijas un Ēģiptes (sekretāre), Čīles, Ķīnas, Tunisijas parlamentu sadarbības grupā, Sieviešu starpparlamentārajā sadarbības grupā. Dzīvo Jelgavā.

Precējusies 1969 ar Albertu Stalidzānu (dz. 1942), dēli Ēriks (dz. 1970), Ivars (dz. 1974).

A. *www.fakti.lv*; *www.saeima.lv*; J. Stalidzānes sniegtā informācija.

STAŠS Leonards (1929–2000)

Dzimis 1929. gada 16. janv. Kaunatas pagasta Siņaiža sādžā (tagadējā Blontu pagastā). Mācījies Dubuļu vidusskolā, beidzis Maltas Zooveterināro tehnikumu, 1956 Ļeņingradas Lauksaimniecības institūtu, zootehniķis, 1966 Daugavpils Pedagoģisko institūtu, bioloģijas skolotājs. Strādājis par veterināro feldšeri, zootehniķi, Ludzas rajona Suvorova vārdā nosauktā un Kirova vārdā nosauktā kolhoza priekšsēdētāju. Latvijas PSR nopelniem bagātais lauksaimniecības darbinieks. Kā mākslinieks amatieris veidojis kokgriezumus.

Ievēlēts Latvijas PSR Augstākajā padomē 1990. gada martā no "Līdztiesības" saraksta, 1990. gada 4. maija balsojumā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu" nav piedalījies. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no politiskās organizācijas "Saskaņa Latvijai" saraksta (1994. gada maijā pārgāja uz Tautsaimnieku politiskās apvienības frakciju, viens no partijas dibinātājiem), 1995. gadā 6. Saeimā — no Vienības partijas, 1998. gadā 7. Saeimā — no Latvijas Sociāldemokrātijas apvienības saraksta. 5. Saeimā darbojies Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā un Pieprasījumu komisijā, Latvijas Republikas un Uzbekistānas Republikas atbalsta grupas loceklis. 6. Saeimā — Pieprasījumu komisijā, Ekonomiskās, agrārās, reģionālās politikas un vides jautājumu komisijā. Miris ar sirdslēkmi 2000. gada 27. janvārī.

Precējies.

A. www.saeima.lv; www.blonti.lv.



Leonards Stašs

STIKUTS Viktors (1962)

Dzimis 1962. gada 25. jūl. Krāslavas rajona Plutišķu ciemā (tagadējā Svāriņu pagastā). 1980 beidzis Višķu Lauksaimniecības tehnikumu, inženieris mehāniķis. 1984–1990 vecākais meistars Dagdas Lauksaimniecības skolā.



Viktors Stikuts

Sākoties Atmodas procesiem, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Piedalījies LTF darbā Krāslavas rajonā. 1990 ievēlēts Dagdas ciemata Tautas deputātu padomē, tās valdes priekšsēdētājs. Neraugoties uz pretinieku politisko spiedienu, 1990 devis atļauju Dagdā svinīgi uzvilkt Latvijas karogu (pirmais šāds gadījums visā rajonā). 1992. gada 30. janv. Dagdas ciematam piešķirts pilsētas statuss. 1994 ievēlēts par Dagdas pilsētas padomes priekšsēdētāju. 1995 kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās no Demokrātiskās partijas “Saimnieks” (nav ievēlēts). 1996. gada martā kļuvis par 6. Saeimas deputātu. 1998 ievēlēts 7. Saeimā no Demokrātiskās partijas “Saimnieks” saraksta. Darbojies Aizsardzības un iekšlietu komisijā, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā, Parlamentārajā izmeklēšanas komisijā, lai noskaidrotu G-24 kredītu piešķiršanas pareizību, to atmaksāšanas iespējas un personiskās atbildības noteikšanas iespējas šo kredītu izsaimniekotājiem, Latvijas un Gruzijas, kā arī Latvijas un Kirgizstānas parlamentu sadarbības grupā. 2003 beidzis Daugavpils universitāti, sociālo zinātņu bakalaurs, 2005 Daugavpils universitātē ieguvis sociālo zinātņu maģistra grādu ekonomikā. 2005. gada martā atkal ievēlēts par Dagdas pilsētas Domes priekšsēdētāju. Latvijas Pašvaldību savienības Domes loceklis.

Precējies 1986 ar Diānu Andžāni, bērni Ilga (dz. 1987), Jānis (dz. 1991).

A. www.saeima.lv; V. Stikuta sniegtā informācija.

STIRĀNS Imants (1967)

Dzimis 1967. gada 3. nov. Rēzeknē, vēlāk dzīvojis Ādažos. Tēvs Vladislavs, māte Regīna, dz. Rītiņa. Mācījies Rēzeknes 5. vidusskolā. 1987–1989 bijis obligātajā dienestā Padomju armijā.

1993 beidzis LU Ekonomikas fakultāti, no 1993 SIA "Infors" direktors. 1998. gada okt. iestājies Demokrātiskajā partijā "Saimnieks". 1998. gada okt. kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās no Jaunās partijas saraksta, ievēlēts. 2000. gada jūl.–2002. gada martā Jaunās frakcijas priekšsēdētāja vietnieks. Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās attīstības komisijas, Aizsardzības un iekšlietu komisijas, Saimnieciskās komisijas, Rūpniecības un enerģētikas apakškomisijas loceklis, no 1999. gada janv. piedalījās Parlamentārās izmeklēšanas komisijā, lai veiktu valdības un *Tilts Communication* līguma izpildes analīzi, kā arī izvērtētu SIA "Lattelekom" tarifu politikas un Tramvaju un trolejbusu pārvaldes pilnvaroto pārstāvju rīcības atbilstību likuma "Par telekomunikācijām" prasībām. Darbojies arī Apakškomisijā komercikumdošanas izstrādei, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijā, Jūrniecības, zivsaimniecības un transporta apakškomisijā (sekretārs), Lauksaimniecības un mežsaimniecības apakškomisijā, Parlamentārās izmeklēšanas komisijā "Latvijas kuģniecības" un citu stratēģiski svarīgu objektu privatizācijas jautājumā, Rūpniecības, enerģētikas un būvniecības apakškomisijā, Vides apakškomisijā, Latvijas un Baltkrievijas, Čehijas, Islandes, Itālijas, Japānas, Kazahstānas, Krievijas, Kuveitas, Marokas, Portugāles, Ukrainas, kā arī Latvijas un Ungārijas parlamentu sadarbības grupās. 1999. gada maijā apstiprināts par Ekonomikas ministrijas parlamentāro sekretāru.



Imants Stirāns

2000. gada martā nesaskaņu dēļ ar partijas vadību izstājies no Jaunās partijas un Jaunās partijas frakcijas; iestājies LSDSP frakcijā. 2002 kandidējis 8. Saeimas vēlēšanās no LSDSP saraksta (saraksts vietas Saeimā neieguva). Patlaban strādā SIA "Getliņi EKO" par valdes priekšsēdētāju. Dzīvo Rīgas rajonā, Ādažos.

Precējies ar Jolantu Dalderi (dz. 1968), meitas Kristiana (dz. 1994), Estere (dz. 2000).

A. *www.fakti.lv*; I. Stirāna sniegtā informācija.

STRODS Jānis (1957)

Dzimis 1957 Višķu pagasta Sjubros Višķu sovhoztehnikuma dārzkopja un biškopes ģimenē. Tēvs Staņislavs, māte Tekla, dz. Geida. Mācījies un beidzis Špoģu vidusskolu. 1981 beidzis Rīgas Politehnisko institūtu, pilsētu, rūpniecības uzņēmumu un lauksaimniecības elektroapgādes inženieris. 1981–1989 strādājis Višķu sovhoztehnikumā par tehnisko līdzekļu inženieri un elektrotehnikas pasniedzēju, 1984–1987 — nodaļas komandieris Daugavpils ugunsdzēsēju daļā.

Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1988 — nodibinājis LTF grupu Višķos, ievēlēts par LTF Daugavpils nodaļas valdes locekli. 1989 bijis PSRS tautas deputātu vēlēšanu LTF Daugavpils rajona vēlēšanu centra vadītājs, Višķu pagasta tautas deputātu vēlēšanu komisijas loceklis, Daugavpils rajona tautas deputātu vēlēšanu komisijas novērotājs, Daugavpils rajona LTF deputātu kandidātu štāba vadītājs. 1989–1990 Višķu iecirkņa slimnīcas saimniecības daļas vadītājs. 1990–1991 dabas parka "Daugavas loki" vecākais inženieris, direktora vietnieks. 1989–1993 Višķu pagasta deputāts. 1989–1991 LTF 2.–4. kongresa delegāts, 2.–4. Domes loceklis.



Jānis Strods

1990–1991 LTF Daugavpils rajona nodaļu apvienības valdes priekšsēdētājs. 1990. gada martā Latvijas PSR Augstākās padomes vēlēšanās LTF deputāta kandidāta Andra Sauliša (sk.) vēlēšanu kampaņas vadītājs. 1991. gada janv. Barikāžu organizācijas komitejas loceklis — Daugavpils rajona pārstāvis. 1992–1993 Latvijas Kristīgo demokrātu savienības finanšu sekretārs, 5. Saeimas vēlēšanās — partijas vēlēšanu štāba koordinators. 1993–1995 — 5. Saeimas deputāta Andra Sauliša palīgs. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Tautas kustības “Latvijai” (tā sauktās Zīģerista partijas) saraksta (vēlēšanās bijis kustības vēlēšanu štāba Latgales apgabala koordinators). Darbojies Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā (sekretārs); Pilsonības likuma izpildes komisijas, Baltijas Asamblejas Ekoloģijas un enerģētikas komitejas loceklis, G-24 kredītu izvērtēšanas apakškomisijas, Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam ar likumprojektu “Latvijas Republikas Administratīvais kodekss”, Latgales deputātu grupas, Latvijas un Izraēlas, Japānas, Kanādas, Kipras, Krievijas, Ķīnas, Lielbritānijas, Tadžikistānas, kā arī Latvijas un Turkmēnistānas parlamentu sadarbības grupu loceklis.

1996. gada jūn. Valsts prezidenta vēlēšanu priekšvakarā kopā ar pieciem citiem deputātiem izstājies no Tautas kustības “Latvijai” frakcijas, bet jūl. kopā ar tiem izveidojis Saeimas frakciju “Tautai un taisnībai” (vadītāja vietnieks). 1997. gada febr. kopā ar vēl četriem savas frakcijas deputātiem iestājies Demokrātiskās partijas “Saimnieks” frakcijā. 1997. gada apr. izstājies no “Saimnieka” frakcijas. Pie frakcijām nepiederošs deputāts. 1997. gada sept. iestājies Tautas kopas “Brīvībai” Saeimas frakcijā, bet okt. sācis parakstu vākšanu par tautas nobalsošanas organizēšanu Satversmes

grozīšanai (tautas vēlēts Valsts prezidents, mažoritārā sistēma Saeimas vēlēšanās). 1998. gada janv. izstājies no Tautas kopas "Brīvībai" frakcijas. Pie frakcijām nepiederošs deputāts. 1999–2002 strādājis Rīgā par apdrošināšanas brokeri. 2003 atgriezies Latgalē, kopā ar domubiedriem Daugavpili izveidojis fondu "AugšDaugava", fonda valdes priekšsēdētājs (fonds realizē dabas un vides aizsardzības projektus un popularizē ideju par Augšdaugavas Nacionālā parka izveidi Daugavas ielejā starp Daugavpili un Piedruju). No 2005 strādā reģionālajā biznesa žurnālā *Kapital Region* par projektu menedžeri.

Šķīries, dēli Viesturs (dz. 1981), Aldis (dz. 1983).

A. www.saeima.lv; J. Stroda sniegtā informācija.

ŠADURSKIS Kārlis (1959)

Dzimis 1959. gada 11. okt. Rīgā. Tēvs Pēteris, māte Helēna, dz. Tračuma. Vectēva brālis — pirmskara politiskais darbinieks Pēteris Šadurskis (sk.). 1977 beidzis Rīgas 1. vidusskolu, 1982 — Rīgas Politehnisko institūtu (specialitāte: lietišķā matemātika). No 1982 Rīgas Politehniskā institūta (kopš 1990 Rīgas Tehniskā universitāte) vecākais zinātniskais līdzstrādnieks, no 1996 vecākais pasniedzējs, no 1990 docents, no 2002 asociētais profesors, no 2005 profesors matemātikas nozarē, varbūtību teorijas un matemātiskās statistikas apakšnozarē. Strādā Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātē, Varbūtību teorijas un matemātiskās statistikas katedrā. No 1986 tehnisko zinātņu kandidāts.



Kārlis Šadurskis

Sākoties Atmodas procesiem, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Darbojies Vides aizsardzības klubā, Latvijas Nacionālajā neatkarības kustībā, Rīgas Tehniskās universitātes LTF nodaļas

vadībā, līdzpriekšsēdētājs. 1992 nostrificēts par matemātikas doktoru. No 2002. gada febr. līdz ievēlēšanai Saeimā katedras vadītājs. Pētījis stohastisku funkcionāldiferenciālvienādojumu kvalitatīvo teoriju, asimptotiskās metodes, to lietojumus mikroekonomikas matemātisko modeļu stohastiskās dinamikas analīzei. 37 zinātnisko publikāciju autors. Eiropas Inženierizglītības asociācijas Matemātikas darba grupas, Latvijas matemātikas biedrības, Latvijas Zinātnieku savienības biedrs, Latvijas statistiķu asociācijas loceklis. Partijas "Jaunais laiks" biedrs, dibinātājs, valdes loceklis. 2002. gada okt. ievēlēts 8. Saeimā no partijas "Jaunais laiks" saraksta. 2002. gada nov.–2004. gada martā izglītības un zinātnes ministrs. 2002–2004 *UNESCO* Latvijas Nacionālās komisijas priekšsēdētājs. Kopš 2004 frakcijas "Jaunais laiks" priekšsēdētājs. Tautsaimniecības, agrāro lietu, vides un reģionālās politikas komisijas, Korupcijas, kontrabandas un organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas uzraudzības komisijas, Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas (2004. gada martā–2005. gada martā) loceklis. Darbojies Latvijas un Baltkrievijas, Krievijas, Moldovas, kā arī Latvijas un Ukrainas parlamentu sadarbības grupā.

Precējies 1989 ar Ilzi Lasmani (dz. 1958), meita Daina (dz. 1991).

D. Markova procesi. Mācību līdzeklis. — Rīga, 2001 (līdzautors).

A. www.saeima.lv; K. Šadurska sniegtā informācija.

ŠĶESTERS Staņislavs (1958)

Dzimis 1958. gada 17. dec. Verēmu pagasta Svikļos. Tēvs Pēteris, māte Veronika, dz. Vulāne. Beidzis Rēzeknes internātskolu, 1982 Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, inženieris mehāniķis.

1982–1985 strādājis sovhozā “Gailumi” par inženieri, no 1985 sovhoza “Mākoņkalns” direktors.

1990 ievēlēts par Mākoņkalna pagasta padomes priekšsēdētāju. Latvijas Zemnieku savienības Rēzeknes nodaļas vadītājs, Rēzeknes zemnieku apvienības valdes loceklis, Zosnas katoļu draudzes revīzijas komisijas priekšsēdētājs. 1993 kandidējis 5. Saeimā no Latvijas Zemnieku savienības saraksta, 1995 kandidējis 6. Saeimas vēlēšanās no Latvijas Zemnieku savienības, Latvijas Kristīgi demokrātiskās savienības un Latvijas Demokrātiskās partijas koalīcijas saraksta, 1998 kandidējis 7. Saeimas vēlēšanās no Latvijas Zemnieku savienības saraksta (nav ievēlēts). No 1999. gada febr. Latvijas Zemnieku savienības priekšsēdētājs. 2001 atkārtoti ievēlēts par Mākoņkalna pagasta padomes priekšsēdētāju, kļuvis par Rēzeknes rajona padomes priekšsēdētāja vietnieku. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no Zaļo un zemnieku savienības saraksta. Darbojies Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā (priekšsēdētājs), Eiropas lietu komisijā, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijā, Lauksaimniecības un mežsaimniecības apakškomisijā, Vides apakškomisijā, Nevalstisko organizāciju darbību reglamentējošo likumu izstrādes apakškomisijā, kā arī Pašvaldību darbību reglamentējošo likumu izstrādes apakškomisijā. Darbojies Latvijas parlamentāriešu atbalsta grupā Tibetai, Latvijas un ASV, Latvijas un Austrālijas, Jaunzēlandes, Baltkrievijas, Čehijas, Dānijas, Filipīnu, Francijas, Grieķijas, Islandes, Itālijas, Izraēlas, Japānas, Kanādas, Kazahstānas, Krievijas, Kuveitas, Ķīnas, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Somijas (priekšsēdētājas vietnieks), Spānijas, Šveices, Turcijas, Ukrainas, Ungārijas, Vācijas, kā arī Latvijas un Zviedrijas parlamentu sadarbības grupā.



Staņislavs Šķesters

Precējies 1985 ar Daigu Začesti. Bērni Arturs, Raimonds, Guntars, Agris Ralfs un Ilze.

A. *www.saeima.lv; www.cvk.lv; www.fakti.lv;*
S. Šķestera sniegtā informācija.

ŠĻAKOTA Kazimirs (1947)

Dzimis 1947. gada 30. nov. Kaunatas pagastā mežziņā ģimenē. Tēvs Viktors, māte Jekaterina, dz. Belova.

No 1954 mācījies Kaunatas vidusskolā. 1965 beidzis Viļakas vidusskolu. 1965–1970 studējis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, ieguvis inženiera mežkopja kvalifikāciju. Pēc studiju beigšanas strādājis par meistaru Viļakas mežrūpniecības saimniecībā. 1972–1973 bijis obligātajā karadienestā PSRS armijā (sapieru daļās Kaļiņingradas apgabala Mamonovā). Pēc atgriešanās no dienesta strādājis par mežzini Liepnas mežniecībā. 1974 paaugstināts par Viļakas mežrūpniecības saimniecības direktora vietnieku, 1975 — par direktoru. No 1985 Balvu starpsaimniecību meža kombināta direktors. Bijis PSKP biedrs, 1988 izstājies.

Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Pēc LTF izveidošanās ievēlēts par Balvu rajona nodaļas līdzpriekšsēdētāju. Vadījis nodaļas laikrakstu "Balvu Atmoda". 1990 ievēlēts Augstākajā padomē. Darbojies Lauksaimniecības komisijā. 1991. gada nov.–1994. gada dec. (atkāpies) bijis mežu valsts ministrs Ivara Godmaņa, Valda Birkava, Māra Gaiļa vadītajās valdībās. No 1995 AS "Latvijas Unibanka" Rīdzenes nodaļas pārvaldnieks. No 1997. gada sept. "Unibankas" viceprezidents. 1995–1997 mācījies Banku akadēmijā. 1998. gada martā ievēlēts AS "Latvijas Unibanka" valdē, viceprezidents.



Kazimirs Šļakota

1999. gada martā atkārtoti ievēlēts par valdes locekli (atbrīvots no valdes locekļa amata 2002. gada febr.), joprojām pilda viceprezidenta amatu.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1974 ar Aiju Jaundālderī, meitas Dace (dz. 1974), Dagnija (dz. 1976) un Ilze (dz. 1982).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.ltn.lv*; *www.fakti.lv*; K. Šlakotas sniegtā informācija.

ŠNEPSTS Jāzeps (1960)

Dzimis 1960. gada 20. martā Aizkalnes pagasta Želvās. Tēvs Pēteris, māte Marija, dz. Aleksandroviča. 1975 beidzis Aizkalnes astoņgadīgo pamatskolu, 1979 Bebreņu sovhoztehnikumu, veterinārfeldšeris, 1986 Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, veterinārārsts. Pēc tam strādājis par galveno veterinārārstu un embriju transplantācijas laboratorijas vadītāju kolhozā *Krasnij Oktjabrj*, no 1990 kolhoza "Rainis" galvenais zootehniķis.

No 1992 bijis privāti praktizējošs veterinārārsts un paju sabiedrības "Rainis" likvidācijas komisijas priekšsēdētājs. 1995–1998 AS "Preiļi siera" valdes priekšsēdētājs. 1998. gada maijā, izveidojoties Tautas partijas Preiļu nodaļai, ievēlēts par tās valdes priekšsēdētāju, rudenī ievēlēts 7. Saeimā, bijis Nacionālās drošības komisijas, Aizsardzības un iekšlietu komisijas, Saimnieciskās komisijas loceklis. Deputāta mandātu nolīcis 2001. gada septembrī. No 2001 Preiļu rajona Preiļu novada Domes deputāts, Domes priekšsēdētājs. 2003 AS "Krāslavas piens" valdes loceklis,



Jāzeps Šnepsts

SIA "Vietējā" valdes loceklis (līdz 2004), AS "Preiļu siers" valdes priekšsēdētājs. 2004–2005 bijis VAS "Latvijas Valsts meži" padomes loceklis, no 2005 AS "Latgales piens" valdes loceklis.

Precējies 1982 ar Elitu Zelču (dz. 1962), bērni Arvīds (dz. 1983), Sabīne (dz. 1985) un Edgars (dz. 1991).

A. www.saeima.lv; www.cvkk.lv; J. Šņepsta sniegtā informācija.

ŠPOĢIS Kazimirs (1927)

Dzimis 1927. gada 28. martā Vārkavas pagasta Eglīšos. Tēvs Albīns, māte Anna, dz. Stabulniece. 1941 beidzis Vārkavas pamatskolu, 1943 Tirdzniecības un kooperācijas skolu Rīgā, 1949 Višķu Dārkopības tehnikumu. Strādājis par skolotāju Rankas Lauksaimniecības skolā. PSKP biedrs. 1952–1953 Gaujienas rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks. 1953–1958 Piebalgas un Iecavas Mašīnu un traktoru stacijas direktors. Studējis Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultātē (beidzis 1956) un aspirantūrā (beidzis 1958). 1959–1961 Smiltenes un Valkas rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs. 1961–1962 Latvijas PSR sagādes ministra pirmais vietnieks. 1962–1963 Rīgas Teritoriālās kolhozu un padomju saimniecību ražošanas pārvaldes priekšnieks, 1963–1965 Latvijas PSR lauksaimniecības ministra vietnieks. No 1967 lauksaimniecības zinātņu kandidāts. 1965–1973 Latvijas Zemkopības zinātniski pētnieciskā institūta direktors, 1973–1976 Latvijas Zemkopības un lauksaimniecības ekonomikas zinātniski pētnieciskā institūta direktora vietnieks. 1976 saņēmis Latvijas PSR Nopelniem bagātā zinātnes darbinieka nosaukumu un ieguvis lauksaimniecības zinātņu doktora grādu.



Kazimirs Špoģis

1976 iecelts par Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas rektoru, 1980 — par Latvijas PSR lauksaimniecības ministru. No 1978 lauksaimniecības ekonomikas profesors, no 1982 Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis. No 1984 Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētāja vietnieks. 1985 piešķirta Valsts prēmija. 1985–1986 Latvijas PSR Agrorūpnieciskās komitejas priekšsēdētājs. Sākoties Atmodas kustībai, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1990 ievēlēts Augstākajā padomē.

1990–1993 Augstākās padomes Ekonomikas komisijas priekšsēdētāja vietnieks un Uzņēmējdarbības apakškomisijas vadītājs. 1992 piešķirts habilitētā lauksaimniecības doktora grāds. Pēc Augstākās padomes pilnvaru laika beigšanās 1993 strādājis Latvijas Lauksaimniecības universitātē par Ekonomikas fakultātes Uzņēmējdarbības katedras profesoru un doktora studiju programmas vadītāju. Zinātniskās darbības laikā sagatavojis vairāk nekā 20 zinātņu doktoru. 1994 ievēlēts par Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas goda locekli. 1998 piešķirts valdības Atzinības raksts un Ministru kabineta prēmija par pašaizliedzību un panākumiem, strādājot valsts un tautas labā. Latvijas augstskolu profesoru asociācijas, Latvijas zinātnieku savienības biedrs, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Zinātnes padomes loceklis. Ap 120 zinātnisku rakstu autors, darbojies 17 enciklopēdiju redakcijas kolēģijās, 14 Latvijas Zemkopības zinātniskās pētniecības institūta rakstu izdevumu redaktors, darbojies daudzu periodisko izdevumu redakcijas kolēģijās. Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta Lauksaimniecības attīstības un ekonomiskās attīstības nodaļas vadošais pētnieks. Dzīvo Rīgā.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme; Padomju Savienības trīs ordeņi un četras medaļas.

Precējies 1950 ar Helēnu Špoģi, meita Solvita (dz. 1968).

D. Latvijas lauksaimniecības zinātnes vēsture. — 1999. (līdzautors)

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; Kazimirs Špoģis. — Jelgava: LLU, 2002; Zemgales Ziņas, 2002. g. 30. marts.

TABŪNS Pēteris (1937)

Dzimis 1937. gada 20. janv. Mežvidu pagasta Annasmuižā zemnieka ģimenē. Tēvs Boļeslavs, māte Juzefata, dz. Urtāne. Mācījies Mežvidu septiņgadīgajā skolā, astoto klasi beidzis Nautrēnu vidusskolā. Vēlāk Rīgā turpinājis izglītību — Rīgas Dzelzceļa arodskolā un Raiņa Strādnieku jaunatnes vakara vidusskolā. Pēc tam strādājis Rēzeknes lokomotīvu depo par lokomotīves vadītāja palīgu. 11. klasi beidzis 1957 eksternātā Rēzeknes 1. vidusskolā. 1961 beidzis Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtu (pasniedzēja un boksa trenera specialitāte). 1970 beidzis Latvijas Valsts universitāti (žurnālists). Bijis Latvijas PSR boksa izlases dalībnieks, vairākas reizes ieguvis godalgotas vietas dažāda līmeņa sacensībās. No 1970 strādājis Latvijas Radio, sākumā redaktors Jaunatnes raidījumu redakcijā, vēlāk Informācijas redakcijā par galvenā redaktora vietnieku, no 1989 — galvenais redaktors. 1970–1991 bijis PSKP biedrs.

1993 ievēlēts 5. Saeimā no Latvijas Nacionālās neatkarības kustības saraksta. Bijis Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas, Pieprasījumu komisijas, Izmeklēšanas komisijas loceklis uzņēmuma



Pēteris Tabūns

“Lattelekom” darbības izvērtēšanai. Darbojies Latvijas un Francijas parlamentu sadarbības grupā, Līvu atbalsta grupā. 1995. ievēlēts 6. Saeimā no “Latvijas Nacionāli konservatīvās partijas, Latvijas Nacionālās neatkarības kustības un Latvijas Zaļās partijas” apvienotā saraksta, bijis Pieprasījumu komisijas loceklis, Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sekretārs. 1996. gada maijā ievēlēts Latvijas Nacionālās neatkarības kustības valdē, dec. — par Saeimas Nacionālās radio un TV padomes darbības izmeklēšanas komisijas sekretāru (1997 — par priekšsēdētāju). Darbojies Latgales grupā, Latvijas un Čečenijas, Francijas, Spānijas, kā arī Latvijas un Taivānas parlamentu sadarbības grupās. 1997. gada apr. ievēlēts par Latvijas Nacionālās neatkarības kustības priekšsēdētāja vietnieku. 1998. gada okt. ievēlēts 7. Saeimā no “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK saraksta, bijis Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas sekretārs, Pieprasījumu komisijas priekšsēdētājs, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijas, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas nolūkam veikt valdības un *Tilts Communication* līguma izpildes analīzi, kā arī SIA “Lattelekom” tarifu politikas un TTP pilnvaroto pārstāvju rīcības atbilstību likuma “Par telekomunikācijām” prasībām un Sporta apakškomisijas loceklis. Darbojies deputātu grupā iedzīvotāju repatriācijas atbalstam uz etnisko dzimteni, Latvijas un Armēnijas, ASV, Čečenijas, Francijas, Itālijas, Kuveitas, Polijas, Spānijas, Taivānas, kā arī Latvijas un Turcijas parlamentu sadarbības grupās. 1998. gada nov. ievēlēts par frakcijas priekšsēdētāja vietnieku. 2002. gada okt. ievēlēts 8. Saeimā no “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK saraksta. Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Pieprasījumu komisijas,

Baltijas lietu apakškomisijas, Dzimumu līdztiesības apakškomisijas, Sabiedrības integrācijas apakškomisijas, Sporta apakškomisijas, Veselības aizsardzības apakškomisijas, Baltijas Asamblejas Latvijas delegācijas, Latvijas parlamenta atbalsta grupas Tibetai, Latvijas parlamentāriešu grupas demokrātisko procesu atbalstam Čečenijā (priekšsēdētājs), Latvijas–Austrālijas un Jaunzēlandes, Latvijas un Francijas, Indijas, Itālijas, Korejas Republikas, Kubas, Kuveitas, Marokas, Serbijas un Melnkalnes, Šveices, Taivānas, kā arī Latvijas un Tunisijas parlamentu sadarbības grupu loceklis, darbojies arī parlamentārajā grupā sadarbībai ar tautiešiem ārzemēs.

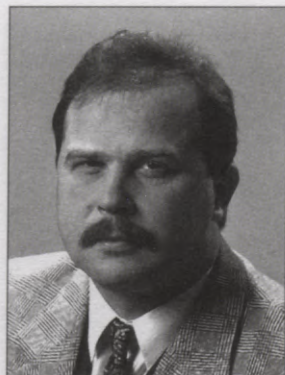
Precējies 1989 ar Helēnu Grāvi, 1995 šķīries.

A. *www.fakti.lv*; P. Tabūna sniegtā informācija.

TENIS Leonards (1960)

Dzimis 1960. gada 9. apr. Daugavpilī. Tēvs Francis, māte Leonarda, dz. Borejko. 1975 beidzis Daugavpils 1. vidusskolu, 1984 Ļeņingradas Dzelzceļa transporta institūta Vagonbūvniecības fakultāti, vagonu būves un vagonu saimniecība. Strādājis Rīgas Vagonu rūpnīcā, iesaistījies komjaunatnes darbā. Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komjaunatnes komitejas sekretārs.

Individuālā uzņēmuma “Tenis un dēls” direktors, individuālā uzņēmuma *Tandem* komercdirektors. 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Demokrātiskās partijas “Saimnieks” saraksta. Darbojies Saimniecības komisijā, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā, Parlamentārajā izmeklēšanas komisijā zaudēto triju miljonu lietā, Baltijas Asamblejas delegācijā, Latvijas un Baltkrievijas, Ēģiptes, Kanādas, Kipras, Krievijas, Kuveitas, Ķīnas, Lielbritānijas, Polijas, Portugāles, Spānijas, kā arī Latvijas un Vācijas parlamentu



Leonards Tenis

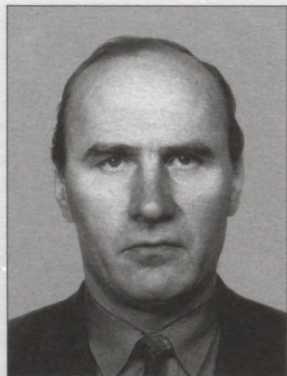
sadarbības grupās, Latvijas nacionālajā grupā Starpparlamentu savienībā. Akcizēto preču padomes priekšsēdētājs, Satiksmes ministrijas darba grupas tranzīta veicināšanai loceklis. Bijis SIA "Reagents-A" prezidents. 2001 ievēlēts Rīgas Domē no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas. AS "Rīgas Centrāltirgus" valdes priekšsēdētājs. Bijis Daugavpils pilsētas Hokeja federācijas prezidents, Daugavpils Hokeja kluba prezidents, aktīvi piedalījies spīdveja un autotreka sacensībās. 2000 apbalvots ar Latvijas Automotosporta federācijas ordeni.

Precējies, dēls.

A. *www.saeima.lv*; L. Teņa sniegtā informācija.

TUČS Anatolijs (1945)

Dzimis 1945. gada 5. sept. Andrupenes pagasta Andzeļu ciemā zemnieku ģimenē. Tēvs Antons, māte Marija, dz. Kārklīņa. 1963 beidzis Dagas vidusskolu. 1972 beidzis Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, lauksaimniecības inženieris mehāniķis. Rēzeknes rajona valsts saimniecības "Krāce" galvenais inženieris, no 1974 saimniecības direktors.



Anatolijs Tučs

90. gadu sākumā (līdz 1993) bijis SIA "Krāce" valdes priekšsēdētājs, no 1993 valsts uzņēmuma (no 1994 AS) "Rēzeknes piena konservu kombināts" direktors, no 1994 valdes prezidents. 1993 kandidējis Saeimas vēlēšanās no Tautas saskaņas partijas saraksta (nav ievēlēts). 1995 ievēlēts 6. Saeimā no Vienības partijas saraksta. Nacionālās drošības komisijas loceklis, Budžeta un nodokļu komisijas sekretārs. Darbojies Saeimā līdz 1996. gada 8. aug., kad pēc Korupcijas apkarošanas likuma stāšanās spēkā nolīcis deputāta mandātu (neiespējamība vienlaikus strādāt Saeimā

un būt AS prezidentam). 1999. gada nov. atkāpies no AS "Rēzeknes piena konservu kombināts" prezidenta amata. Zemnieku saimniecības "Dzeņi" īpašnieks Feimaņu pagastā, SIA "Rēzeknes Centrāltirgus" valdes loceklis, SIA "Lauksaimniecības sabiedrība Rēzekne" valdes loceklis, Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas Rēzeknes nodaļas komitejas loceklis. 2005 kandidējis pašvaldību vēlēšanās Feimaņu pagastā no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta, ievēlēts. No 2005. gada sept. pensionārs, dzīvo Rēzeknē.

Precējies 1971 ar Guntu Glaudnieci (dz. 1951), bērni Marika (dz. 1971), Anita (dz. 1975), Vineta (dz. 1979), Daniels (dz. 1993).

A. *www.cvk.lv*; A. Tuča sniegtā informācija.

URBANOVIČS Jānis (1959)

Dzimis 1959. gada 23. martā Rēzeknē strādnieku ģimenē. Tēvs Vladislavs, māte Helēna, dz. Litavniece. 1977 beidzis Rēzeknes 1. vidusskolu, 1982 — Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, ieguvis inženiera hidrotehniķa specialitāti. Strādājis celtniecībā Rēzeknes rajonā. Bijis Rēzeknes rajona komjaunatnes komitejas pirmais sekretārs. Vēlāk Latvijas PSR komjaunatnes Centrālās komitejas pirmais sekretārs.

1991 ievēlēts par Latvijas Jaunatnes progresa savienības priekšsēdētāju. SIA "Satio" prezidents. 1993 kandidējis 5. Saeimas vēlēšanās no "Saskaņa Latvijai — atdzimšana tautsaimniecībai" saraksta. 1994 kļuvis par deputātu pēc tam, kad Ernests Jurkāns nolīcis mandātu. Darbojies Izmeklēšanas komisijā "Lattelekom" darbības izvērtēšanai. No 1994 Tautas saskaņas partijas biedrs. 1996 ievēlēts 6. Saeimā no Tautas saskaņas partijas saraksta. Darbojies Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā,



Jānis Urbanovičs

no 1997 — arī Parlamentārās izmeklēšanas komisijas loceklis zaudēto triju miljonu lietā. No 1998. gada maija Privatizējamo objektu maksāšanas līdzekļu maiņas kārtības izveidošanas komisijas loceklis, no sept. — arī Latvijas Privatizācijas aģentūras pretendentu atlases komisijas priekšsēdētājs (līdz 1999. gada janv., kad atbrīvots no darba Privatizācijas aģentūras padomē Pretkorupcijas likuma prasību dēļ). Bijis AS "Avīze SM" padomes loceklis, SIA "Rika" direktora vietnieks. 1997. gada nov. ievēlēts par Tautas saskaņas partijas priekšsēdētāja vietnieku. No 1998 politiskās apvienības "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" līdzpriekšsēdētājs. 1998 ievēlēts 7. Saeimā, darbojies Budžeta un finanšu komisijā. 1999. gada jūn. un 2002. gada nov. atkārtoti ievēlēts par Tautas saskaņas partijas priekšsēdētāja vietnieku. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" saraksta, bijis frakcijas priekšsēdētāja vietnieks. Bijis Tautas saskaņas partijas Domes loceklis un valdes priekšsēdētājs, politiskās apvienības "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" koordinācijas padomes loceklis, sabiedriskās organizācijas "Baltijas Forums" uzraudzības padomes priekšsēdētājs un Draudzības un sadarbības fonda padomes priekšsēdētājs. No 2003. gada dec. Politisko organizāciju (partiju) apvienības "Saskaņas Centrs" frakcijas (līdz 2005. gada okt. Tautas saskaņas partijas frakcija) priekšsēdētājs. 2005. gada nov. ievēlēts par Tautas saskaņas partijas priekšsēdētāju.

Precējies 1986 ar Ritu Babri (dz. 1964). Bērni Ieva (dz. 1989), Gunta (dz. 1991) un Jānis (dz. 1997).

A. *www.fakti.lv*; J. Urbanoviča sniegtā informācija.

VAIVADS Jānis (1946)

Dzimis 1946. gada 8. jūn. Atašienes ciemā grāmatveža un bērnudārza audzinātājas ģimenē. Tēvs Kazimirs, māte Tekla. 1963 beidzis Kandas Vakara (strādnieku jaunatnes) vidusskolu, pēc tam 1968 LVU Fizikas un matemātikas fakultāti. 1968–1970 fizikas skolotājs Ventspils 3. vidusskolā. No 1970 mācījies aspirantūrā Latvijas Zinātņu akadēmijas Neorganiskās ķīmijas institūtā, no 1973 jaunākais zinātniskais līdzstrādnieks. 1979 aizstāvējis disertāciju par elektronu pātrinātāju izmantošanu aktivācijas analizē; piešķirts fizikas–matemātikas zinātņu kandidāta grāds. Publicējis ap 80 zinātnisku rakstu, ir vairāku izgdzrojumu līdzautors. No 1981 vecākais zinātniskais līdzstrādnieks, no 1985 — laboratorijas vadītājs, 1985–1990 arī institūta direktora vietnieks zinātniskajā darbā. Fizikas zinātņu kandidāts (Latvijas Republikā 1992 nostrificēts par ķīmijas doktoru). 1986–1987 bijis PSKP biedrs.

Sākoties Atmodas kustībai, iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Viens no Latvijas zinātnieku savienības dibinātājiem (1988), aktīvs LTF dalībnieks Salaspils nodaļā. LTF Domes un valdes loceklis. 1990–1993 Augstākās padomes deputāts (ievēlēts no LTF), bijis Tautas izglītības, zinātnes un kultūras komisijas priekšsēdētāja vietnieks, Apvienotās budžeta komisijas loceklis. Sākotnēji darbojies LTF frakcijā, vēlāk (no 1991. gada nov.) — frakcijas “Satversme” priekšsēdētājs. Piedalījies Izglītības likuma sagatavošanā, vadījis darba grupas, kas sagatavoja likumu “Par zinātnisko darbību”, Autortiesību likumu, Patentu likumu, Preču zīmju likumu un citus. 1993. gada jūn. viens no vēlēšanu apvienības “Latvijas ceļš” dibinātājiem un tās pirmais valdes priekšsēdētājs (tā dēļ atkāpās no frakcijas “Satversme” vadības). 1993 ievēlēts



Jānis Vaivads

5. Saeimā no apvienības "Latvijas ceļš". Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Pieprasījumu komisijas loceklis. 1993–1995 bijis izglītības un zinātnes ministrs Valda Birkava un Māra Gaiļa vadītajās valdībās, 1994–1995 Ministru prezidenta biedrs. 1995. gada okt.–1997. gada dec. izveidojis un vadījis (direktors) Eiropas integrācijas biroju, vēlāk biroja padomnieks un vienlaikus arī ārlietu ministra ārštata padomnieks. Bijis Latvijas delegācijas sastāvā sarunās par Krievijas karaspēka izvešanu no Latvijas. Eiropas kustības Latvijā viceprezidents, vēlāk šīs kustības valdes loceklis, līdzautors vairākiem izdevumiem par Eiropas Savienību. No 1999 valsts pilnvarnieks, SIA "Eiropakonsultants" valdes priekšsēdētājs. Augstākās padomes LTF frakcijas deputātu kluba valdes loceklis, Eiropas informācijas aģentūras Konsultatīvās padomes vadītājs, savienības "Latvijas ceļš" valdes loceklis, LU docents.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1970 ar Rutu Irbi (dz. 1949), dēls Andris (dz. 1971), meitas Sandra (dz. 1972), Anita (1982), Agnese (dz. 1990) un Dace (dz. 1992).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; *www.gramata21.lv*; *www.fakti.lv*; J. Vaivada sniegtā informācija.

ZAŠČERINSKIS Jevgeņijs (1938)

Dzimis 1938. gada 24. okt. Robežnieku pagastā skolotāja un mājsaimnieces ģimenē. Tēvs Jāzeps, māte Jadviga, dz. Sadoviča. Ģimene represēta 1941. gada 14. jūnijā. Skolas gaitas sācis izsūtījumā Sibīrijā, pēc atgriešanās (1946. gada dec. kopā ar māsu) dzīvojis bērnunamā, vēlāk pie vecmāmiņas Robežniekos. Turpinājis skolas gaitas

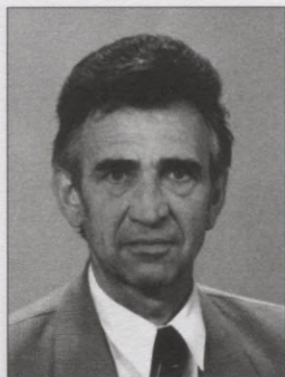
Robežnieku pagastā, vēlāk Kuldīgas rajona Pelču pamatskolā, 1957 beidzis Alsungas vidusskolu. 1962 beidzis Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, iegūstot agronoma kvalifikāciju. No 1961 strādājis dažādās saimniecībās par brigadieru, agronomu, galveno agronomu. 1967 iecelts par Dobeles rajona Lauksaimniecības pārvaldes galveno agronomu, pēc tam četrus gadus bijis šīs pārvaldes priekšnieks. 1977 pārgājis darbā uz sovhozu "Bērze" par direktoru.

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. 1990. gada martā ievēlēts Augstākajā padomē, kur strādājis līdz tās pilnvaru beigām (1993). Bijis Lauksaimniecības komisijas loceklis. 1993 ievēlēts 5. Saeimā no Tautas Saskaņas partijas saraksta. Darbojies Tautsaimniecības, vides un reģionālās politikas komisijā, tās priekšsēdētājs. Piedalījies daudzu likumu izstrādāšanā, kas saistīti ar uzņēmējdarbību, finanšu, nodokļu jautājumiem. Pēc deputātu pilnvaru izbeigšanās trīs gadus pildījis Zemkopības ministrijas parlamentārā sekretāra pienākumus, bet pirms aiziešanas pensijā bijis zemkopības ministra padomnieks. Tautsaimnieku politiskās apvienības biedrs. No 1997 darbojies Latvijas Zemnieku savienībā, valdes loceklis. Lauksaimnieks. 2000. gada febr. ievēlēts Latvijas Zemnieku savienības revīzijas komisijā, tās priekšsēdētājs. Dzīvo Dobeles rajonā, Jaunbērzes pagastā, pensionārs.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējies 1964 ar Astrīdu Vuškāni (dz. 1938), dēli Ervīns (dz. 1964) un Arnis (dz. 1968).

A. 4. maijs. Rakstu, atmiņu un dokumentu krājums par Neatkarības deklarāciju. T. Jundža redakcijā. — Rīga, 2000; www.gramata21.lv; www.saeima.lv; J. Zaščerinska sniegtā informācija.



Jevgeņijs Zaščerinskis

ZAUSAJEVS Edgars (1945)



Edgars Zausajevs

Dzimis 1945. gada 17. maijā Nirzas pagastā. Tēvs Fjodors, māte Anna, dz. Budāne. Beidzis Nirzas četrklasīgo pamatskolu, Jūrmalas 3. vidusskolu, 1982 beidzis Vissavienības elektrotehnisko sakaru līdzekļu neklātienes institūtu Ļeņingradā, inženieris ekonomists. Strādājis rūpnīcā “Komutators” Rīgā. Vecākais inženieris, sektora priekšnieks, komplektēšanas nodaļas priekšnieka vietnieks. Ražošanas apvienības “VEF” ārējās kooperācijas un komplektācijas nodaļas priekšnieks, ražošanas apvienības “Komutators” ģenerāldirektora vietnieks komercjautājumos. No 1987 Latvijas PSR Valsts materiāli tehniskās apgādes komitejas priekšsēdētāja vietnieks.

No 1990. gada maija Latvijas materiālo resursu ministrs, 1991. gada nov.–1993. gada martā ārējās tirdzniecības ministrs. Vēlāk AS “Dambis” prezidents.

Precējies ar Irisu Lielkalni (dz. 1949), dēli Arturs un Ilmārs.

A. E. Zausajeva sniegtā informācija.

ZEILE (dz. DUBRA) Valentīna (1937)

Dzimusi 1937. gada 1. martā Krāslavas rajonā Bukmuižas (Ezernieku) pagastā laukstrādnieka ģimenē. Tēvs Boļeslavs, māte Feliciāna. 1955 beigusi Rīgas Finanšu un kredīta tehnikumu, bet 1962 — Latvijas Valsts universitātes Ekonomikas fakultāti, ieguvusi ekonomistes specialitāti. Strādājusi PSRS Valsts bankas Latvijas Republikāniskā kantora Pļaviņu nodaļā par kredītinpektori un Kredītu daļas vadītāju līdz 1959, Rīgas pilsētas izpildkomitejas Plānu komisijā par vecāko ekonomisti (līdz 1967). 1967–1992 strādājusi Latvijas Universitātes Ekonomikas fakultātē — sākumā par

asistenti, vēlāk par vecāko pasniedzēju un docenti, Tautsaimniecības plānošanas katedras vadītāju. No 1975 ekonomikas zinātņu kandidāte, 1993 — ekonomikas doktore.

Sākoties Atmodas kustībai, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā. Darbojusies LTF, bijusi tās Tautsaimniecības komitejas vadītāja un 1990. gada martā kā LTF kandidāte ievēlēta par Augstākās padomes deputāti. Bijusi Ekonomikas komisijas locekle, vēlāk Budžeta komisijas vadītāja. 5. Saeima 1993. gada 12. aug. apstiprinājusi par Latvijas Bankas padomes locekli (1999. gada 5. martā 7. Saeima un 2005. gada 17. martā 8. Saeima apstiprinājusi atkārtoti). No 1990 Rīgas “Rotari kluba” biedre, 2000 un 2001 tā prezidente. Darbojusies Augstākās padomes Tautas frontes frakcijas klubā. No 1997 Latvijas Nacionālās projektu vadīšanas asociācijas biedre, līdz 2002 Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta fonda valdes locekle.

Apbalvojumi: Latvijas TZO III. šķ.; 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīme.

Precējusies 1968 ar Pēteri Zeili (dz. 1928; Latvijas Mākslas akadēmijas profesors, Latgales kultūrvēstures pētnieks), meita Zane (dz. 1976).

Studenšu korporācijas “Varavīksne” filistre (no 1991. gada janv.).

A. www.bank.lv; www.saeima.lv; www.ltn.lv; www.gramata.21.lv; V. Zeiles sniegtā informācija.

ZĪLE (dz. JACŪKA) Monika (1941)

Dzimusi 1941. gada 20. jūl. Rāznas pagasta Petušku sādžā lauksaimnieka ģimenē. Tēvs Ignats, māte Marija, dz. Bule. 1955 beigusi Rēznas 1. septiņgadīgo skolu, 1957 Rēzeknes 1. vidusskolu (ar sudraba medaļu). Neklātienē studējusi žurnālistiku Latvijas Valsts universitātes Vēstures un



Valentīna Zeile

filoloģijas fakultātē (beigusi 1967). Vienlaikus strādājusi par vecāko pionieru vadītāju Rēzeknes rajona Laukmales septiņgadīgajā skolā, vēlāk — Rēzeknes 1. vidusskolā. No 1961. gada maija korektore laikraksta “Znamja truda” redakcijā Rēzeknē. 1962 pārcēlusies uz Saldu, strādājusi rajona laikraksta “Padomju Zeme” redakcijā. No 1967. gada dec. strādājusi laikraksta “Komunisti” redakcijā Liepājā (korespondente un kultūras nodaļas vadītāja), no 1971. gada apr. laikraksta “Cīņa” redakcijā (pastāvīgā korespondente Kurzemē). 1978 beigusi PSKP augstāko neklātienes skolu Maskavā. 1978. gada sept. iecelta par laikraksta “Padomju Jaunatne” galveno redaktori, pārcēlusies uz Rīgu. No 1987. gada febr. žurnāla “Padomju Latvijas Sieviete” (1990 pārdēvēts par “Sieviete”) galvenā redaktore.

1998. gada janv. aizgājusi no darba redakcijā. Nodibinājusi un vadījusi savu individuālo uzņēmumu “Radošā amatniecība” (direktore; uzņēmums likvidēts 2005. gada sept.). 1998. gada okt. ievēlēta 7. Saeimā no savienības “Latvijas ceļš” saraksta. Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Pieprasījumu komisijas locekle. Darbojusies Latvijas un Austrijas, Itālijas, Kazahstānas, Komi (priekšsēdētāja vietniece), Polijas (priekšsēdētāja vietniece), kā arī Latvijas un Šveices parlamentu sadarbības grupās. 2002 kandidējusi 8. Saeimas vēlēšanās no savienības “Latvijas ceļš” saraksta (saraksts vietas Saeimā neieguva). Kopš 2004. gada janv. laikraksta “Latvijas Avīze” galvenās redaktores vietniece. Rakstniece (pseidonīms Mērija Muša, Veronika Veldre, Ritma Ziemeļe). 2005 kandidējusi Rīgas Domes vēlēšanās no savienības “Latvijas ceļš” saraksta (saraksts vietas Domē nav ieguvis). Latvijas Dramaturgu gildes biedre.



Monika Zile

Precējusies 1963 ar Aivaru Zīli (1939–1994),
atraitne; meita Baiba (dz. 1974).

D. Mirkļi, kas nozib ceļā. Sadzīves miniatūras. — Rīga, 1985; Skābēšana ar dzērvenēm. Stāsti. — Rīga, 1985; Kāds manā logā klauvē. Publicists un laiks. — Rīga, 1989; Nakts putnu acis. Stāsti. — Rīga, 1991; Es — dežūrējošā pareģe. Romāns. — Rīga, 1997; Kļavas nosarka divreiz. Melna zivs melnā upē. Romāni. — Rīga, 1998; Lilija. Romāns. — Rīga, 1998; Vasaras namiņš. Romāns. — Rīga, 2000; Tase ar hibiska ziedu. Romāns. — Rīga, 2000; Lilija-2. Romāns. — Rīga, 2000; Smukas meitas maksā smuku naudu. Romāns. — Rīga, 2001; Nepareizais ķēķis. Pavārgrāmata. — Rīga, 2001; Mana zilēšanas grāmata. Viedoklis par taro kārtīm. — Rīga, 2002; Aizved mani uz Kolku. Romāns. — Rīga, 2003; Sliktā sieviete. Romāns. — Rīga, 2003; Lilija. Romāns. — Rīga, 2004; Mana mīļākā nams. Romāns. — Rīga, 2005; Nerīga. Pastāsti un apceres. — Rīga, 2005; Notikumi ar labām beigām. Stāsti. — Rīga, 2005.

A. *www.gramata21.lv*; M. Zīles sniegtā informācija.

ZUNDA Ēriks (1950)

Dzimis 1950. gada 22. sept. Kaunatas pagasta Leiņu sādžā galdnieka un māsaimnieces ģimenē. Tēvs Staņislavs, māte Marija. 1968 beidzis Kaunatas vidusskolu, 1973 — Rīgas Politehniskā institūta Radiotehnikas un sakaru fakultāti, daudzkanālu elektrosakaru inženieris.

1973–1975 obligātajā dienestā padomju armijā, virsnieks. 1975–1989 Rīgas Politehniskā institūta inženieris, aspirants, pasniedzējs, zinātniskais līdzstrādnieks. Nav bijis PSKP biedrs.

1989–1996 Tukuma pilsētas Domes priekšsēdētājs. 1993 beidzis sabiedrības pārvaldes kursus ASV. 1994–1996 Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdētāja vietnieks, 1994–1995 Eiropas



Ēriks Zunda

pašvaldību kongresa loceklis, 1995–1996 uzņēmuma “Lattelekom” direktoru padomes loceklis, 1995–1996 Tukuma Uzņēmēju savienības prezidents. Viens no Demokrātiskās centra partijas dibinātājiem. 1993 kandidējis 5. Saeimas vēlēšanās no Demokrātiskās centra partijas saraksta (nav ievēlēts). Ievēlēts 6. Saeimā no Demokrātiskās partijas “Saimnieks” saraksta. Darbojies Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijā. 1997. gada febr.–1998. gada apr. bijis pašvaldību lietu ministrs (divās valdībās). 7. Saeimas vēlēšanās nav kandidējis, bet pievērsies biznesa darbībai. Konsultāciju uzņēmuma SIA “Sigma Serviss” (1999–2002) un “Sigma Koks” (2001–2002) direktors, 1998–2000 Latvijas pilsētu savienības padomnieks. 1997–2000 Latvijas Vieglatlētikas savienības viceprezidents, 2000–2001 Tukuma vieglatlētikas kluba prezidents. 2001–2002 Tukuma pilsētas Domes deputāts. 2002 ievēlēts 8. Saeimā no Tautas partijas saraksta. No 2003 Finanšu ministrijas parlamentārais sekretārs. Darbojies Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā, Publisko izdevumu un revīzijas komisijā, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas pašvaldību darbību reglamentējošo likumu izstrādes apakškomisijā, kā arī Latvijas un ASV, Latvijas un Lielbritānijas–Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes (priekšsēdētāja vietnieks), Latvijas un Turcijas parlamentu sadarbības grupās.

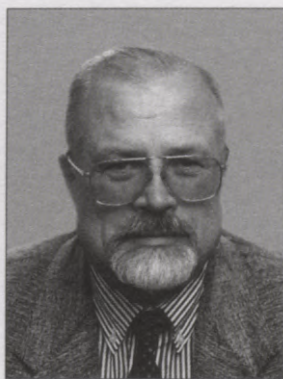
Precējies 1973 ar Daci Ilgašu (dz. 1951), bērni Elīna (dz. 1975), Ieva (dz. 1978; divpadsmitkārtēja Latvijas čempione vieglatlētikā, divu pasaules čempionātu un Atēnu olimpisko spēļu dalībniece), Ēvalds (dz. 1982).

A. www.saeima.lv; Ē. Zundas sniegtā informācija.

ZVEJSALNIEKS Osvalds (1944)

Dzimis 1944. gada 21. martā Varakļānos zemnieka ģimenē. Tēvs Jāzeps, māte Brigita, dz. Degle. Bērību pavadījis dzimtas mājās Zvejsalās Nagļu pagastā. No 1951 mācījies Nagļu pamatskolā, vēlāk — Viļānu vidusskolā (beidzis 1962). 1963 iestājies Latvijas Valsts mākslas akadēmijas Pedagoģijas nodaļā (beidzis 1971; mākslinieks, gleznotājs, zīmēšanas un rasēšanas skolotājs). No 1970 Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskolas pedagogs. Gleznotājs, kopš 1971 piedalījies izstādēs. No 1976 Mākslinieku savienības biedrs, no 1982 — Mākslinieku savienības Latgales organizācijas valdes priekšsēdētājs, vairākkārt — Mākslinieku savienības valdes prezidija un Mākslas fonda valdes loceklis. 1983 apbalvots ar Latvijas PSR Augstākās padomes prezidija goda rakstu, 1984 — ar Mākslinieku savienības goda rakstu. No 1987 Rēzeknes pilsētas Tautas deputātu padomes (no 1990 — Domes) deputāts.

Sākoties Atmodas procesam, aktīvi iesaistījies sabiedriskajā darbībā, 1989 piedalījies LTF Rēzeknes nodaļas izveidē. Bijis Rēzeknes pilsētas valdes priekšsēdētāja vietnieks. No 1991 Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāles vadītājs (no 1992 docents, no 1995 — asociētais profesors, no 2002 profesors. 1992 beidzis Latvijas Mākslas akadēmijas maģistrantūru. 1993 iecelts par Rēzeknes Mākslas koledžas direktoru. No 1993 mākslinieku apvienības — asociācijas “B-13” biedrs. 1988–1992 vadījis pieminēto “Latgales Māra” atjaunošanu Rēzeknē. Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas Domes valdes loceklis. 1998 ievēlēts 7. Saeimā no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas saraksta (deputāts līdz 2002;



Osvalds Zvejsalnieks

frakcijai sašķēloties, iekļāvies Latvijas Sociāldemokrātu savienības frakcijā). Bijis LSDSP frakcijas priekšsēdētāja vietnieks, Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Mandātu un iesniegumu komisijas loceklis, Īpaši atbalstāmo reģionu sociālās attīstības apakškomisijas priekšsēdētājs, Latvijas un Baltkrievijas, Lietuvas, kā arī Latvijas un Polijas parlamentu sadarbības grupas loceklis.

Apbalvojumi: TZO IV šķ.

Precējies, ir dēls.

A. Māksla un arhitektūra biogrāfijās. 4. sēj. — Rīga, 2003; www.gramata21.lv; O. Zvejsalnieka sniegtā informācija.

Pielikums

Latgaliešu
politisko partiju
programmas

Nav izdevies atrast visu politisko partiju programmas, nav arī visu izmaiņu, taču esošais materiāls sniedz pietiekamu pārskatu par galvenajām tendencēm gan atsevišķu lielāko latgaliešu partiju ideoloģiskajās nostādnēs, gan arī par latgaliešu politisko partiju vispārējo nostāju. Programmas pielikumā ievietotas hronoloģiskā secībā.

Lielākā daļa latgaliski rakstīto programmu tapušas laikposmā, kad normēta latgaliešu rakstība vēl tikai veidojās, tādēļ šajās programmās tā ir visai nekonsekventa un neprecīza. Lai programmu tekstus darītu lasītājam saprotamākus, tie visi doti 1929. gadā pieņemtajā un Izglītības ministrijas apstiprinātajā latgaliešu ortogrāfijā, vienlaikus saglabājot atspoguļotās valodas īpatnības.

Saraksts:

1. Latgales Kristīgo zemnieku savienības programma. 1920. g., Rīga.
2. Latgales Demokrātu partijas programma. 1924. g., Rīga.
3. Latgales Kristīgo zemnieku partijas (savienības) programma. 1925. g., Rīga.
4. Latgales Latviešu nacionālās politikas partija. 1925. g., Daugavpils.
5. Latgales Bezpartejiskās savienības programma. 1925. g., Ludza.
6. Latgales Mazzemnieku un bezzemnieku savienības programma. 1925. g., Rīga.
7. Latgales Zemes arāju savienības programma. 1925. g., Daugavpils.
8. Austrumlatvijas Jaunsaimnieku savienības programma. 1925. g., Daugavpils.
9. Latgales Sociāldemokrātiskās zemnieku un strādnieku partijas programma. 1926. g., Rēzekne.
10. Latgales Bezpartejisko zemnieku un strādnieku savienības programma. 1928. g., Rīga.
11. Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienības programma. 1929. g., Ludza.
12. Latgales Zemnieku progresīvās apvienības programma. 1931. g., Rīga.
13. Progresīvās zemnieku partijas programma. 1932. g., Rīga.
14. Kristīgo zemnieku un katoļu partijas programma. 1933. g., Rēzekne.
15. Latgales Demokrātiskās partijas programma. 1994. g.
16. Partijas "Latgales gaisma" priekšvēlēšanu programma. 2002. g., Daugavpils.
17. Partijas "Latgales gaisma" priekšvēlēšanu programma Eiropas Parlamenta vēlēšanām. 2004. g., Daugavpils.

Latgales Kristīgo zemnieku savienības programma. 1920. g., Rīga

Latgolas Kristeigu Zemnieku Savienības programma

I. Īkšejō politika

1. Valsts īkōrta un pōrvaļde saskaņojama ar konstitucijas lykumim.
2. Valsts konstitucija papyldynojava ar nūteikumim par Latgolas apgobola pašvaļdeibu, īvārojūt latgališu tautas tradīcijas (īrodumus) un īpatneibas.
3. Administratīvōs, kulturas un saimesteibas lītas atteiceibā uz Latgolu pōrzyņa Latgolas lītu ministrija.
4. Vysu resoru (īstožu) augstōku īrēdņu īceļšona un atceļšona Latgolā nūteik tikai ar Latgolas lītu ministra pīkrisšonu.
5. Latgališu izlūksnei ir vaļsts volūdas tīseibas.
6. Latgališi kara klauseibu mīra laikā izpylda Latgolā.
7. Vysi pīļsōni lykuma priškā ir vīnleidzeigi.
8. Ir atļauta pīļneiga organizācijas, sapulču un vōrda breiveiba, aiz cikam tys naapdraud vaļsts drūšeibu un tykumeibu.

II. Zeme

9. Zemes reforma izvadama vīnleidzeigi vysā vaļstī.
10. Latgališim zeme pīšķirama Kūrzemē un Vydzemē vīnkupu uz vīnleidzeibas pamatim.
11. Latgolā zemes pīšķēršona īgōjējim nu cytim apgobolim, kai ari ryupnīceibas īstožu, muižu centru un t. t. pīšķēršona vyspōri, cik tōli tys nasaskaņ ar lykumu, revidējama vītejūs zemnieku lobā.
12. Zemniekim zeme pīšķirama nu vaļsts zemes fonda par privatu sovumu uz izpērķšonas par vyszamōku moku.
13. Solom pīšķirami vajadzēigi zemes pīgrīzumi nu vaļsts zemes fonda un solas sadolomas vīnsātōs uz vaļsts rēkina.

**Padejā breidi
vysa Latgolas dorba tautā vīnojas
bolsot par numuri**

4

**Въ послѣдній моментъ
вся трудовая латгалія объединяется
голосовать за номеръ 4**

14. Jaunsaiminīkim un izpūsteitom saimisteibom izsnādzami vaļsts pabolsti.
15. Lauksaimnīceibas kulturas paceļšona vyspōri veicynojama un pabolstoma ar vaļsts leidzeklim.

III. Ekonomika

16. Vaļsts saimnīcisko ikōrta nūstōdama uz sabīdriskōs taisneibas principim.
17. Nūdūkļu sistema revidējama, un zemnīkim nūdūkļu nosta samozynojama.
18. Vaļsts meži izmontōjami pēc nūteikta plana. Latgolā meži cārtami tikai vītejom vajadzeibom.
19. Zemnikim meža materiali izsnādzami bez apgryutynōjumim viņu vajadzeibu rubežūs.
20. Zemniki aizsorgojami nu kapitalistu un spekuļantu izsyukšonas.

IV. Kultura, škola un bazneica

21. Vaļsts veicynoj kulturas paceļšonu.
22. Kultura atteistama uz Kristus mōceibas pamatim.
23. Vaļsts leidzekli kulturas vajadzeibom sadolomi storp atsevišķom provincem proporcionali īdzeivōtōju skaitam.
24. Latgališu pōrtautōšona likvidejama un viņu nacionalōs īpatneibas izkūpamas un styprynojamas.
25. Vaļsts ryupejās par vysu pilsoņu apgaismōšonu skolā.
26. Školom jōir konfesionalom (kotras ticeibas pīkritējim atsevišķas školas un tōs pošas ticeibas školōtōjs).
27. Privatas školas atveramas breivi un pabolstomas ar vaļsts leidzeklim.
28. Pamatškolā vysom tauteibom mōceibas pasnādzamas mōtes volūdā.
29. Vysōs Latgolas školōs, izjamūt mozōkuma tauteibu školas, mōceibas volūda ir latgališu izlūksne.
30. Latgolā školu teikls un sistema revidejama un pīmārojama vītejom vajadzeibom.
31. Školōs ticeibas mōceiba obligatoriska.
32. Dzyndynōtōjim ir nūteicūšs bolss pi bārnu un jaunības [acīmredzot *jau-nōtnes* — red.] audzynōšonas skolā.
33. Bazneicu un ticeibu vaļsts aizsorgoj un izpylda konkordata nūteikumus.
34. Katōlim atjemtōs bazneicas atdūdamas atpakaļ.
35. Lauleibas un civilaktu registrācijas lykumi atceļami.
36. Školas uzturamas uz vaļsts, bet na uz pašvaļdeibas, rekina.

V. Strōdnīku vaicōjums

37. Strōdnīki ir organizējami orūdniciskōs bidreibōs, kooperatīvūs un savīneibōs, deļ taisneigu sovu tiseibu aizstōvēšonas.
38. Strōdnīku dzeive ir nūdrūšņojama ar lykumu nalaimēs un slimeibas gadejumūs.
39. Vaļsts ryupejās par strōdnīku dorba un veseleibas aizsorgōšonu.
40. Svātdīnas atpyuta strōdnīkim nūdrūšņojama ar lykumu.

VI. Socialō politika

41. Kara invalidim vaļsts izmoksoj pensiju dzeives nūdrūšņōšonas apmārūs.
42. Dorba naspējeigi, nasaverūt uz viņu vacumu, apgōdojami ar vaļsts, pašvaļdeibas un sabīdreibas leidzeklim.
43. Medicīniskō paleidzeiba padoroma vysim pīejama.

VII. Ōrejō politika

44. Imperialistiskais militarizms iznycynojams un storptautiskōs atteiceibas normejamas pēc taisneibas un mīrmīleibas principim.
45. Storptautiski pōrprotumi izšķirami sevišķōs storptautiskōs šķeirēju tīsōs.
46. Satiksme un muita saskaņojama ar kaimiņu vaļstim.
47. Nūdybynojama Latvijas vaļdeibas prīkšstōvnīceiba pi Sv. Tāva.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 2359. l., 21. lp.

Latgolas zemes orōji un vysī apzinīgi tautišīl

Zemniki, bezzemniki, jaunsaimniki, amatniki un vacsaimniki!

Nu myusu **apzinības** un **vinprotības** ir atkarīgs orōju liktijs nokušts trejūs godūs. Ti, kas grib myusus **izmontot**, ti vysim spēkim pyulejās sareidit un sašķaldit lauku idzeivotojus sovā storpā. Pa Latgolu strodōj socialistu, progresistu un vysaidu cytu reidziniku **nauda**. Jūs olgoči apstaigōj zemniku ustobas un aptymsoj ļaužu protus. Pudim un berkovim ji gož uz vysim īlu styurim sovas agitācijas lōpas. **Zemniki! nazižmerstīt, ka šūs izšķistus mīļonus jums pašim byus jōsamoksoj, jo uzvaros socialisti, progresisti vai kaidi cyti bolsu makšķerniki.**

Orōji! Mes navaram pīlāst, lai par īynu censon, par ceļu lōbōšonu, par lauku idzeivotoju ņrstēšonu, par melorāciju, par paleidzeibu nu krussas un plyudim citālim un cytom lauku vajadzībom amtu pīļēdniki! Par to lemsim mes paši, jo uzvarēsīm un īvēsim Saeimā vairok par 60 lauku idzeivotoju porstova.

Mes navaram pīlāst, ka 26 3 un 26 4 othon izkīstu mīļonus teatrim, „tikinim“, snīga voļōšonai pa Reigas ilom, mōkīnīku vyspūšonai pā orzmei, ka ji īugstōru vēl kaidu 15 un 16 mēnesi un t. t.

Todeļ vysī lauku idzeivotoji, byusim apzinīgi un vinprotīgi un vysī bolsosim par

Latgolas Demokratiskos Zemniku Apvīnības listi №

Latgolas zemniki-orōji, mozzemniki un bezzemniki! Tautas intelligencijai
3. un 4. Oktobri 1925. g.
nutiks jaunu Saeimas deputatu vēlēšonas. Bolsojit tikai par
Latgolas Demokrātu partijas kandidatu sarokstu № 1.

Latgales Demokrātu partijas programma. 1924. g., Rīga

Kū mes, Latgolas demokrati, sūlejam?

Mes nagribim tautu vylynōt ar plotu, seiki izstrōdōtu programu. Vysim ir labi zynoms, ka dorbu dora cylvāki, bet na skaistas programas. Bez tō, kas daudzi sūlej, tys parosti moz dora. Tōpēc myusu programa byus eisa, bet nūteikta, pīmārōta Latgolas praseibam vyspōreigi un zemņiku praseibom seviški.

[Par kū mes atsaškeirem nu atlykušim Latgolas krysteigim?

Mes atsaškeirem nu atlykušim Latgolas krysteigim par tū:

- 1) *ka atlykušō krysteigō daļa beja pōrgōjuse nu demokratizma uz absoluta autokratizma (carizma) principim;*
- 2) *ka sōka jaukt tū politiskū un religiozū āku, kuru mes ceļam ar lelom pyulem un gryuteibom;*
- 3) *ka, sauksdamis par krysteigim, aizvīnam jakšejōs [šeit: 'koķetē'] ar krysteigu pretinīkim un ar jim kūpā slapyn strōdōja pret sovas partijas interesem;*
- 4) *ka slēpe nu frakcijas vysas politikā nepīcišamas ziņas par Bazneicas stōvūkli]**

Latgolas demokratu programa

Ōrejō politika

- 1) Panōkt un uzturēt koalīciju ar Lītavu, Igauniju un Somiju;
- 2) Uzturēt draudzeigus sakarus ar cytom kaimiņū vaļstim.

Īkšejō politika

- 1) Aizstōvēt vysu latgališu interesus un dybynōtas praseibas;
- 2) Aizstōvēt Latgolas inteligenci, ka jei natyktu nūstumta pi molas nu omotim;
- 3) veicynōt tautas daļu sasaprašōnu;
- [4) *cineitīs ar kulturas leidzeklim pret polonizaciju un rusifikaciju]*.*

Zemes lītas

- 1) Latgolas seiksaimņikim un bezzemņikim pīšķirama zeme Zemgalē un Kūrzemē, pēc īspējas atteiceigu konfesiju bazneicu tyvumā;
- 2) nakultivētas zemes un izpūsteiti mežu goboli, kuri dereigi kultiveišonai, pīšķirami zemņikim leidz seikim meža gobolim;

- 3) Latgolas sōdžas sadolomas vīnsātōs uz vaļsts rēkina;
- 4) Latgališu kreditēšona zemes īpērkšonai un saimnīcyskim pasōkumim;
- 5) agronomiskas paleidzeibas izsnīgšona latgališim—zemnīkim uz proporcionalitytes pamatim;
- 6) īrūbežōt mežu eksportu nu Latgolas un atvīglynōt meža materiala izsnēgšonu zemnīkim;
- 7) zemnīkim zeme pīšķirama uz īpašuma tīseibom;
- 8) zemes reforma ir vadama uz vīnleidzeibas pamatim vysā vaļstī.

Kulturas lītas

- 1) Latgališu izlūksne bauda vaļsts volūdas tīseibas;
- 2) mōceibas volūda pamatškolōs latgališu izlūksnē;
- 3) pamatškolās leidz ar vaļsts vydušškolom uzturamas ar vaļsts leidzeklim un pabolstomas pryvatas latvišu konfesionalas školās;
- 4) Latgolas školū školōtōjim obligatoryska latgališu izlūksnes prasšona;
- 5) nu Kulturas fonda summom izsnādzama Latgolas kulturas veicinōšonas organizacijom na mozōk kai 1/4 daļa;
- 6) bārnu audzynōšona nūstotoma uz krysteigim pamatim;
- 7) dzymdynōtōjim ir nūteicūšs bolss pi bārnu un jaunibas [laikam *jaunōtnes* — red.] audzynōšonas školōs, sistematiska školū teikla paplašynōšona un školū nomu ceļšona Latgolā uz vaļsts rēkina;
- 8) tīceibas mōceibas pasnēgšona školōs obligatoriska.

Bazneicas lītas

- 1) Civillauleibu un civilaktu sarokstu nudaļu lykuma pōrlobōšona, pīmārojūt lykumu tautas praseibom;
- 2) tīceibas mōceibas stuņžu pasnēdzēju pīleidzynōšona olgas ziņā cytu stuņžu pasnēdzēju olgom;
- 3) treju lelōku konfesiju: katōļu, protestantu un pravoslavnu — centralū īstožu un goreigu seminaru resp. teologijas fakultatu uzturēšona uz budžeta nu dokumentarisku nūrekinu pamatim.

Armija

- 1) Teritorijas armijas komplektēšona (kotrys dīnej sovā molā).
- 2) Kara kapelanu īceļšona pi armijas nūdaļom.

Nudūkļi

- 1) Progresīva īnōkuma nūdūkļa atceļšona pi zemņikim; jōmoksoj nūdūkļi tik nu zemes;
- 2) īrēdņū štatū samozynōšona, lai atvīglynōt nūdūkļu nostu;
- 3) nūdūkļu sistema revidejamama, un nūdūkļu nosta samozynojava.

[..]

Adams Petera d. Tūrkopuļs, Rīga, Marijas ielā 70, dz. 41.

Heinrihs Antona d. Vyzuļs, Rīga, Merķeļa ielā 11, dz. 9.

Francis Stanislava d. Trasuns, Rīga, Kloštera ielā 19.

Jāzeps Antona d. Roskošs, Rīga, Lazaretes ielā 3, dz. 16.

Antons Franča d. Dzenis, Rīga, Ģertrūdes ielā 38, dz. 9.

[..]

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 2358. l., 5., 7. lp.

* Kursīvā un kvadrātiekvās ievietotais teksts īsi pirms reģistrācijas ir izsvītrots no programmas.

Latgales Kristīgo zemņieku partijas (savienības) programma. 1925. g., Rīga

Kristeīgu zemņiku partijas programa

I. Vyspōreīgō politika

1. Breivōs, naatkareīgōs, demokratiskōs Latvijas Respublikas nuūstyprinōšona.
2. Dybynojamas Apgobolu pašvaļdeības, pīvīnojūt Latgolas apgobolam Ilyukstes apriņķi.
3. Apgobola pašvaļdeības pōrzynoļ saimniciskās un kulturas lītas, baudūt budžeta tīseības.
4. Vysu īstōžu augstōkus īrēdņus Latgolā īceļ un atceļ Latgolas lītu ministris.
5. Latgališu izlūksnei ir vaļsts volūdas tīseības.
6. Kara spēks komplektejās pēc teritorialōs sistemas.
7. Vysi pilšōni lykuma priķšā ir vīnleidzeigi.
8. Organizaciju, sapuļču, preses un vōrda breiveiba, aiz cikom tys naapdraud vaļsts drūšeibu un tūkumeibu.

II. Zemes vaicējums

9. Zemes reforma izvadama vīnleidzeigi visa valstī.
10. Latgalīšim zeme pišķirama Kūrzemē un Vydzemē vīnkūpu uz vīnleidzeibas pamata.
11. Latgolas zemes pišķēršona īgōjējim nu cytim apgobolim, kai ari ryupnīceibas istōžu, muižu centru un t. t. pišķēršona vyspōri, cik tōli tys nasaskaņ ar lykumu, revidejama vītejū zemņiku lobā.
12. Zemņikim zeme pišķirama nu valsts zemes fonda par privatu sovumu par vyszamōkū atmoksu.
13. Solom pišķirami vajadzeigī zemes pīgrīzumi nu valsts zemes fonda, un solas sadolomas vīnsātōs uz valsts rēkina.
14. Lauksaimnīceibas kulturas paceļšona vyspōri veicynojama un pabolstoma uz valsts rēkina.

III. Ekonomika

15. Valsts saimnīciskō ikōrta nūstōdama uz sabīdrīskōs taisneibas principim.
16. Nūdūkļu sistema revidejama, un zemņikim nūdūkļu nosta samozynojama.
17. Valsts meži izmontojami pēc nūteikta plana. Latgola meži cērtami tikai vītejom vajadzeibom.
18. Zemņikim meža materiali izsnādzami bez apgryutynōjumim vīņu vajadzeibu rūbežōs.
19. Sadaleiti cīmi vīnsātōs pīleidzynojami jaunsaimņikim.
20. Zemņiki un strōdnīki aizsorgojami nu kapitalistu un spekulantu izsyukšonas.
21. Bīdreibu, banku, kooperativu un cytu ekonomisku organizaciju Latgolā dybynōšona un subsidēšona ar valsts un pašvaldeibas leidzeklim.

IV. Kultura, skūla un bazneica

22. Valsts veicynoj kulturas paceļšonu.
23. Kultura atteistama uz Krystus moceibas pamatim.
24. Valsts leidzekli kulturas vajadzeibom sadolomi storp atsevišķim apgobolim proporcionali īdzeivōtōju skaitam.
25. Latgališu pōrtautōšona likvidējama, un jū nacionalōs īpatneibas izkūpamas un styprinojamas.
26. Valsts ryupejās par vysu piļšōņu izgleiteibu.
27. Skūlom jōir konfesionalom (kotras ticeibas pīkritiejum atsevišķas skūlas un tōs pošas ticeibas skūlōtōjs).

28. Privatas skūlas atveramas breivi un pabolistomas ar vaļsts leidzeklim.
29. Skūlōs mōceiba pasnādzama mōtes volūdā.
30. Vysōs Latgolas skūlōs, izjamūt mozōkuma tauteibu skūlas, mōceibas volūda ir latgališu izlūksne.
31. Latgolā skūlu teikls un sistema revidejama un pīmārojama vītejom vaja-dzeibom.
32. Skūlōs ticeibas mōceiba obligatoriska.
33. Dzymbdynōtōjim ir nūteicūsš bolss pi bārnu un jaunibas [acīmredzot *jau-nōtnes* — red.] audzynōšonas skūlā.
34. Bazneicu un ticeibu vaļsts aizsorgoj un izpylda konkordata nūteikumus.
35. Lauleibas un civilaktu registrācijas lykumi pōrgrūzami.
36. Skūlas izturamas uz vaļsts rēķina.
37. Jōveicynoj pīaugušū izgleiteiba.

V. Strōdnīku vaicōjums

38. Strōdnīki ir organizejami ordūniciskōs bīdreibōs, kooperativūs un savīneibōs deļ taisneigu sovu tīseibu aizstōvēšonas.
39. Strōdnīku dzeive ir nūdrūšnojama ar lykumu nalaimes un slimeibas gadejumā.
40. Vaļsts ryupejās par strōdnīku dorbu un veseleibas aizsorgōšonu.
41. Svātdīnes atpyuta strōdnīkim nūdrūšnojama ar lykumu.

VI. Socialō apgōdeiba

42. Invalidim vaļsts izmoksoj pensiju dzeives nūdrūšynōšonas apmārūs.
43. Dorba naspējeigi, nasaverut uz viņu vacumu, apgōdojami ar vaļsts, pašvaļ-deibas un sabīdreibas leidzeklim.
44. Mediciniskō paleidzeiba padorama vysim pīejama.

VII. Ōrejō politika

45. Imperialistiskais militarizms iznycynojams, un storptautiskōs atticeibas nor-mejamas pēc taisneibas un mīrmīleibas principim.
46. Storptautiski pōrprotumi izšķirami seviškōs storptautiskōs škeirēju tīsōs.
47. Satiksme un muita saskaņojama ar kaimiņu vaļstim.
48. Dybynojama Latvijas Vaļdeibas syutnīceiba pi Sv. Tāva.

Uz šo programmu un statūtiem attiecas
Iekšlietu ministrijas apliecība Nr. 215 658.

Zīmognodoklis samaksāts.

Rīgā, 12. februārī 1925. g.

Preses un biedrību nodaļas vadītājs: [K. Vilde]

Darbvedis: [paraksts]

A. LVVA, 5016. f., 1. apr. 1. l., 23. lp.

Latgales Latviešu nacionālās politikas partija. 1925. g., Daugavpils*

Latgolas Latviešu Nacionalos partijas statuti un programa

[..]

II. Programa

1. Aizstovēt visas Latvijas bezzemnieku un mozzemnieku interesēs.
2. Karot ar alkoholi kai lylōku inaidnieku tautai, leidz do pylnai slēgšanai krūgu.
3. Dybynōt bīžōk omota školās, lai visi bezzemnieku un mozzemnieku bārni izamōceitūs kaidam omotam.
4. Meklēt leidzekļus dēļ somoksōšanas por mōceišonu tūs latviešu studentu, kuri nav spējīgi; lai nivīns latvīts nabyutu svits [laikam *svīts* 'izņemts' — red.] nu augstskolas tryukuma šūs leidzekļu dēļ.
5. Izturēt draudzeigus sakarus ar kaimiņu valstim par tik, cik tys interesēs breivas un naatkareigas Latvijas.
6. Vispōreigs lozungs partijas — Dīvs un naatkareiga Latvija.

1. Pēteris Ādama d. Upiniks-Upinskis, Borkovas pagastā.
2. Juris Augusta d. Znuteņš, Ivbuļu s[ādžā] Varkavas pag[astā].
3. Donāts Joņa d. Ušackis, Ušacku s. Varkavas pag.
4. Juris Ontona d. Kotans, Garkalni II Jasmuižas pagastā.
5. Jānis Justina d. Kivlenieks, Ivbuļu s. Varkavas pag.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 2359. l., 32. lp.

* Atteikta reģistrācija statūtu nepilnību dēļ.

**Latgales Bezpartejiskās
savienības programma.
1925. g., Ludza**

Latgales Bezpartejiskās savienības programma

Mēs stāvam:

I.

1. Lai Latvija ir brīva, neatkarīga, demokrātiska republika.

II. Valsts iekārtas jautājums

2. Lai republika reprezentējas caur Valsts Prezidentu, kuru ievēl Saeima.
3. Lai Saeimu ievēl tauta.
4. Lai ministru kabinets par savu darbību atbildīgs tautai caur Saeimu.

III. Sociālais jautājums

5. Par to, lai Latgales tauta baudītu visas tiesības un labumus, līdzīgi ar pārējo Latviju, saskaņā ar mūsu konstitūciju, vispārējās valsts uzplaukšanas sasniegšanai.
6. Par visu strādājošo: zemkopju, strādnieku un inteliģento darbinieku apvienošanu vienā bezpartejiskā apvienībā taisnīgā eksistences cīņā.
7. Par kapitālistiskās iekārtas pareizu organizāciju, lai tā nebūtu vērsta tikai uz strādnieku darba ekspluatāciju, tomēr tā, lai netraucētu valsts rūpniecības attīstību.
8. Par to, lai hipotēku banku darbība vienlīdzīgi palīdzētu arī strādnieku tautai iegādāties mājas uz kooperatīviem pamatiem.
9. Par to, lai nekavējoši Rīgā tiktu nodibināts Latgales tautas nams (kopdzīve).
10. Par vienlīdzīgām tiesībām organizēties, kā strādājošiem, tā arī darba devējiem.
11. Par principu, lai strīdus jautājumos starp darba devēju un darba spēku izlīgšana notiktu miera ceļā.
12. Par to, lai katram darbiniekam būtu piešķirta viena svabada diena nedēļā.
13. Par pēc iespējas taisnīgu izturēšanos pret 8- un 6-stundīgu darba dienu.
14. Par stingru un noteiktu īpašuma tiesību atzīšanu.
15. Par darba atalgojuma minimumu ikkurā darba nozarē un maksimumu, kādu uzņēmums spēj maksāt.
16. Par sociālās apgādes organizāciju, lai cīnītos pret ubagošanu, trūkumu un novērstu to attīstības iemeslus, kā arī par invalīdu dzīves nodrošināšanu.

17. Par to, lai darba ļaužu sociālo tiesību aizsardzība tiktu vienādā mērā attiecināta arī uz lauksaimniecības strādniekiem.
18. Par kooperatīvu pasākumu un organizāciju pabalstīšanu.
19. Par strādnieku un uzņēmēju kopēju uzņēmumu kontroli.

IV. Par veselības aizsardzību

20. Par strādnieku apdrošināšanu pret sakropulojumiem, slimībām, bezdarbu, vecuma nespēju, kā arī nāves gadījumiem, ja tādi cēlušies no sevišķiem darba apstākļiem.
21. Par cīņu pret kaitīgo alkohola iespaidu uz cilvēka sociālo, sabiedrisko un morālisko dzīvi.
22. Par higiēnisko, sanitāro, medicīnisko un veterināro apstākļu uzlabošanu, organizējot sādžās biežu ārstniecības punktu un aptieku tīklu.
23. Par veselības aizsardzību pie darba.
24. Par sieviešu darba apstākļu regulēšanu tik tālu, ka tas nedraudētu sabiedrībai un ģimenei, kā arī par sieviešu darba likuma ieviešanu priekš veselās sieviešu armijās, ko bez kontroles ekspluatē dažādos uzņēmumos, kā kafejnīcās, tipogrāfijās, restorānos, varietē, kino, nakts tirgotavās utt.
25. Par aizliegumu nodarbināt bērnus.

V. Agrārais jautājums

26. Par izvestas un sadalītas zemes reformas revīziju uz vietām.
27. Par visas atlikušās zemes taisnīgu izdalīšanu starp sādžām un bezzemniekiem.
28. Par zemes piešķiršanu Latgales bezzemju zemkopjiem no atlikušā valsts zemes fonda Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē, pie kam jaunsaimnieku pārvadāšanai pa dzelzceļiem jānotiek uz valsts rēķina, kā arī pēdējiem jāsniedz plaša palīdzība ar kredītiem un mežiem.
29. Par visu pilsētu un miestu rezervju zemju izdalīšanu starp darba ļaudīm atsevišķu namu būvei ar dārziem ģimeņu strādniekiem.
30. Par visu majorātu muižu pārņemšanu Valsts zemes fonda rīcībā.
31. Par to, lai ciemos, pie kuriem nav fonda zemes, un aiz tā iemesla nevar izdarīt piegriezumus, ar pašu zemnieku savstarpēju vienošanos mazākās saimniecības apvieno vienā normālā saimniecībā, bet tiem zemniekiem, kuri savas saimniecības apvieno un nodod kaimiņam, tūlīt dodamas no valsts jaunas saimniecības.
32. Jaunas saimniecības lai būtu no 9 līdz 20 ha, atkarīgi no zemes labuma.

33. Par to, lai nevienam nepiederētu vairāk kā viena saimniecība, un viena saimniecība, lai nebūtu lielāka par 55 ha.
34. Par to, lai valsts zemes fonds tiktu paplašināts, pērkot caur Valsts Zemes Banku pārdodamo privātzemi.
35. Par to, lai zemniekiem, kuri pērk zemi, izdodams no Valsts Zemes Bankas, 90 procentu pirtās zemes summas vērtības ilggadīgs kredīts uz 45 gadiem.
36. Par to, lai zemnieki tiktu apgādāti ar malku no meža priekš lauksaimniecības vajadzībām, dodot to no tuvākā valsts mežu iecirkņa (Deļankas).

VI. Finanšu jautājums

37. Par nepieciešamu palīdzības sniegšanu Latgales zemniekiem, piešķirot plašus gartermiņa valsts kredītus, lai paceltu lauksaimniecības ienesīgumu. Turpretim, tagadējais īstermiņa vekseļu kredīts jāpārvērš gartermiņa un vekseli jāizņem no apgrozības.
38. Par nodokļu samazināšanu un taisnīgu Latgales zemnieku aplikšanu ar nodokļiem un nodevām atkarībā no zemes labuma, cik katrs izpostīts no kara un viņa mantas stāvokļa. Zemnieki, kuriem izpostītas saimniecības, atsavināmi no nodokļiem uz zināmu laiku līdz maksāšanas iespējamībai.
39. Par zemnieku banku organizāciju kopējai nodrošināšanai pret nelaimēm un neražas gadiem, ugunsgrēkiem, lopu sērgām utt.
40. Par to, lai lauksaimnieka manta, kā: zeme, ēkas, lopī, mašīnas, sēkla, lopbarība nevar tapt pārdoti ūtrupē par parāda prasībām, jo tas traucē lauksaimniecības ekonomisko labklājību valstī un kā tādai jātiek no likuma aizsargātai, izslēdzot ļaunprātīgu izvairīšanos no parādu maksāšanas.
41. Par ārzemju kapitālu pievilkšanu valsts rūpniecības pacelšanai.
42. Par to, lai visi valsts izdevumi priekš reprezentācijām, priekšstāvniecībām un citi jāsamazina līdz minimumam.
43. Par plašu palīdzību ar ilgtermiņa kredītiem mājraupniecības organizēšanai priekš sīkraupniecīiem.
44. Par tirdzniecības un rūpniecības pabalstīšanu privātas iniciatīvas ceļā.
45. Par greznības priekšmetu aplikšanu ar nodokļiem stiprā mērā.

VII. Audzināšana un izglītība

46. Par ģimenes un ģimenes tradīciju aizsardzību, saskaņā ar augstākiem cilvēka morāliskās un fiziskās dzīves ideāliem, iegaumējot, ka veselīga ģimene ir pamats veselīgai valstij.

47. Par to, lai katrā bērņā pēc iespējas pilnīgi attīstītu viņā slēpjošās dāvanas caur pareizu audzināšanas un izglītības sistēmu.
48. Par to, lai pa Latgali tiktu organizēts biezs skolu tīkls, kā vispārizglītojošu, tā arī amatniecības, tehnisku un zemkopības, kuras apkalpotu katru tautību uz vienlīdzīgām tiesībām.
49. Par neatlaidīgu cīņu ar postošu iespaidu, ko atstāj lielpilsētu dzīves greznība, kas ir galvenais iemesls tikumības un morāles pagrimšanai, nācījas darba un dzīves spēku atslābšanai.

VIII. Tiesa un civiltiesības

50. Par likumdošanas iestāžu un valdības vienlīdzīgu taisnīgu izturēšanos pret visiem Latvijas iedzīvotāju slāņiem bez tautības un ticības atšķirības.
51. Par stingru likumdošanas varas atdalīšanu no izpildu varas un tiesas — no administrācijas, saskaņā ar mūsu konstitūcijas noteikumiem.
52. Par lietu caurskatīšanu un amnestiju personām, kas notiesātas jeb atrodas izmeklēšanā un būtu apžēlojamas un ciktāli tas pielaižams no valsts un cilvēcības redzes stāvokļa.
53. Par miesas un nāves soda atcelšanu.

IX. Sirdsapziņas brīvība

54. Par tiesību katram pilsonim piederēt pie tās ticības, kuru viņam diktē viņa prāts un sirdsapziņa.
55. Par to, lai neviena ticība nebauda priekšrocības attiecībā pret otru.
56. Par to, lai baznīca ir atdalīta un neatkarīga no valsts.
57. Par to, lai ticības mācības pasniegšana skolās tiek izdarīta bez sevišķas maksas.

X. Armijas jautājums

58. Par to, ka armija var tikt izlietota vienīgi valsts aizstāvēšanai.
59. Par to, lai kara klausība ir obligatoriska kā personīga klausā katram spējīgam nest ieročus vīrietim, kurš sasniedz 20 dzīvības gadu.
60. Par to, lai komplektēšana tiek izvesta pēc teritorijas sistēmas.
61. Par kara izbeigšanu uz visiem laikiem, saskaņā ar visas pasaules atbruņošanas kārtību.

XI. Pilsoniskās brīvības jautājums

62. Par to, lai persona ir neaizskarama. Neviens pilsonis nevar tikt arestēts bez tiesas lēmuma, jeb aizturēts uz laiku ilgāku par 24 stundām, ja viņam nav paziņots aizturēšanas vai aresta iemesls.

63. Par to, lai dzīvoklis un korespondence ir neaizskarama.
64. Par to, lai ir vārda, preses, biedrošanās, sapulču, streiku, pārvietošanās un apziņas brīvība.
65. Par to, lai vēlēšanas tiesības, kā aktīvas, tā arī pasīvas, bauda visas abēja dzimuma personas, kuras sasniegušas 20 gadu.
66. Par to, lai vēlēšanas ir vispārējas, vienlīdzīgas, tiešas un aizklātas.
67. Par to, lai tautas mājākuma valodas tiesības tiek nodrošinātas.

XII. Tautas ekonomija

68. Par vienlīdzīgu kā civilizācijas augļu un fabrikātu, tā arī lauksaimniecības produktu izdalīšanu pa visu valsti.
69. Par to, ka katrā ziņā jāpaplašina valsts rūpniecība.
70. Par valsts aparāta vienkāršošanu un ierēdņu štata samazināšanu līdz minimumam.
71. Par linu rūpniecības un monopolsistēmas pilnīgu reformu.

Stanislavs Kublickis

Antons Bondarevskis

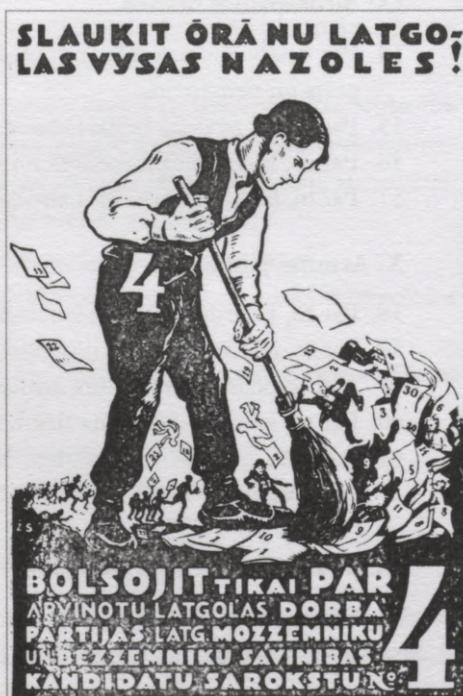
J[ānis] Silkāns

A[leksandrs] Leščinskis

F[rancis] Logins

[..]

A. LVVA, 3724. f., 1. apr.,
2357. l., 1.-3. lp.



Latgales Mazzemnieku un bezzemnieku savienības programma. 1925. g., Rīga

Latgales Mazzemnieku un Bezzemnieku Savienības programma

Latgales Mazzemnieku un Bezzemnieku Savienības mērķis — aizstāvēt Latgales darba zemniecības politiskās un saimnieciskās intereses, kā arī sekmēt viņas kulturālo attīstību.

Savā darbībā Savienība vadīsies no šādas programmas:

- 1) Latvijas valsts ir neatkarīga un demokrātiska republika. Viņas iekārtu noteic Valsts Satversme, kuru pieņēma Satversmes Sapulce.
- 2) Visiem republikas pilsoņiem uz visiem laikiem jānodrošina vienlīdzīgas tiesības.
- 3) Visām vēlēšanām jābūt vispārējām, vienlīdzīgām, tiešām, aizklātām, proporcionālām un abiem dzimumiem piedaloties.
- 4) Tiesa ir neatkarīga, visi tiesneši ievēlami; līdzšinējā tiesa jāreformē tādējādi, lai tiktu ievesti zvērināti piesēdētāji.
- 5) Skola jāpadara neatkarīga no baznīcas un baznīca neatkarīga no valsts. Pārlicības un ticības brīvības neaizskaramas.
- 6) Skolai jādod vispārēja izglītība, kā arī nepieciešamās zināšanas lauksaimniecībā un rūpniecībā.
- 7) Mazturīgiem skolniekiem jādod iespēja iegūt pamatzglītību uz valsts rēķina.
- 8) Nodokļu sistēma jāizveido uz progresīvo ienākumu pamatiem. Darba zemniekiem jānodrošina eksitences minimums, kurš nedrīkst būt aplūkts ar nodokļiem.
- 9) Valsts ienākumu palielināšanai ievedami monopoli (linu, cukura un citu pārtikas vielu).
- 10) Agrārā reforma jāturpina un visi valsts īpašumi un dažādi centri, kas izrentēti privātām personām, sadalāmi mazsaimniecībās un piešķirami mazzemniekiem un bezzemniekiem. Agrārkultūras pacelšanu Latgalē jāturpina uz valsts rēķina; ar valsts līdzekļiem sadalāmas viensētas visās sādžās un meliorējamās nekultivētās zemes. Zemes rūķiem piešķirami ilggadīgi kredīti uz lētām procentēm un atvieglotiem nosacījumiem.
- 11) Par augstāko zemes platības normu jānoteic 22 ha; jāveicina to saimniecību attīstība, kuras tiek apsaimniekotas ar pašu spēkiem.
- 12) Sociālā politikā jāieved darba spēka apdrošināšana pret slimības, nespēka un nelaimes gadījumiem. Darba cilvēki jānodrošina arī vecuma dienās. Ar valsts un pašvaldības līdzekļiem ierīkojami ārstniecības punkti, līdzīgi slimo kasēm, kur dabūt medicīnisko palīdzību arī darba zemniekiem.

- 13) Savā darbībā Latgales Mazzemnieku un Bezzemnieku Savienība strādās vis-tuvākā kontaktā ar Latgales, kā arī pārējās Latvijas progresīvākām politiskām grupām.
- 14) Demokrātijas stiprināšanai un Latgales attīstības veicināšanai Latgales Maz-zemnieku un Bezzemnieku Savienība sekmēs arī visus kulturālos pasākumus, kas iziet uz tautas labklājības veicināšanu.

Pēteris Izidora d. Strods, Rīgā, Dzirnavu ielā 102, dz. 2.

Konstantīns Franča d. Garančs, Rīgā, Elizabetes ielā 20, dz. 8.

Staņislavs Voicika d. Zaharāns, dzīv. Rīgā, M. Palisādes ielā Nr. 2a, dz. 2.

Jānis Ignata s. Šablinskis, Robkova caur Antonopoli Rozentovas pag[astā].

Tomass Ādama d. Strupovičs, Rīgā, L. Jēkaba ielā Nr. 28, dz. 7.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 11276. l., b. p.

Latgales Zemes arāju savienības programma. 1925. g., Daugavpils

Latgales Zemes Arāju Savienības programma

Latgales Zemes Arāju Savienību caur saviem vēlētiem priekšstāvjiem vaļsts un pašvaļdības iestādēs grib veicināt un panākt:

1. Mazzemnieku un jaunsaimnieku saimniecisku un kulturālu nostiprināšanu, gādājot par attiecīgiem likumiem un noteikumiem.
2. Bezzemnieku apgādāšana ar zemi un mazzemnieku saimniecību paplašināšanu ar zemes piegriežumiem.
3. aunsaimnieku un sīkzemnieku atsvabināšanu no zemes izpirkšanas maksas, sakarā ar saeimā pieņemto lēmumu, ka muižniekiem par zemi netiek maksāts.
4. Jaunsaimniecību koroborēšanas darbības paātrināšanu, atvēlot šim nolūkam vaļsts kredītus.
5. Sādžu sadalīšanu viensētās paātrināt, atvēlot izejošiem viensētās saimniekiem valsts kredītus uz atvieglotiem noteikumiem.
6. Bezzemnieku apgādāšanai ar zemi izsniedzams speciāls kredīts zemes pirkšanai.
7. Ceļu uzlabošanu valsts līdzekļiem un jaunu zemes ceļu un dzelzceļu ieviešanu visur tur, kur sakarā ar zemes reformu ir radusies pēc tam vajadzība.
8. Būvoku un malkas apgādāšanu mazzemniekiem, jaunsaimniekiem un bezzem-niekiem uz atvieglinātiem noteikumiem.

9. Kooperācijas veicināšanu un nostiprināšanu; kredīts laucinieku krājaizdevu sabiedrībām piešķirams plašākos apmēros un uz izdevīgākiem noteikumiem.
10. Lauksaimnieku apgādāšana uz atvieglinātiem noteikumiem ar mākslīgiem mēsliem, sēklām, mašīnām un rīkiem.
11. Plašu meliorācijas darbu izvešanu ar valsts pabalstiem Latgalē.
12. Agronomiskas palīdzības norobežošanu no politikas un viņu piemērot mazzemnieku vajadzībām.
13. Muižu centru, iznomātu personām, kas ar zemkopību nenodarbojas, nodošanu bezzemniekiem.
14. Ierēdņu vietu piešķiršanu pirmā kārtā invalīdiem un brīvības cīnītājiem.
15. Ierēdņu darba ražīguma pacelšanu, nelikumību apkarošanu un netaisna atalgojuma likuma atcelšanu.
16. Dārgo rautu un ārzemju ceļojumu izbeigšanu, izlietojot tās summas jaunsaimniecību ierīkošanai.
17. Lauksaimniecības un kooperācijas pasniegšanas ieviešanu visās lauku skolās un skolotāju semināros.
18. Vienotas skolas programmas izvešanu. 6-klasīgu brīvu obligatorisku skolu visiem pilsoņiem. Apdāvinātiem trūcīgo vecāku bērniem jānodrošina bezmaksas izglītību arī vidus un augstskolās.
19. Trūcīgo skolnieku pabalstīšanu ar mācības līdzekļiem, apģērbiem un pārtiku.
20. Laucinieku un provinces pilsētu sabiedrisko, kultūro un izglītības pasākumu pabalstīšanu ar valsts līdzekļiem.
21. Nodokļi un nastas pilsoņiem nav uzliedami citādi, kā tikai likumdošanas ceļā. Nodokļu sistēmai jābūt dibinātai uz tiešiem nodokļiem. Netiešie nodokļi uz plaša patēriņa priekšmetiem atceļami. Greznuma priekšmeti apliekami ar augstākiem nodokļiem.
22. Ar attiecīgu likumu nodrošināt zivju ieaudzēšanu Latgales ezeros, atdodot ezerus nomā ne mazāk kā uz 12 gadiem.
23. Rūpēties par rūpniecības uzplaukšanu un nostiprināšanu.
24. Rūpēties par miera, likumības un kārtības uzturēšanu valstī.

1. Voldemārs Andreja d. Laveniekovs, Daugavpilī, Zaļā ielā Nr. 10.
2. Jānis Andža d. Sņikers, Daugavpilī, 3. janvāra ielā Nr. 32.
3. Jānis Viļuma d. Grūbe, Daugavpils, Zaļā ielā Nr. 13.
4. Augusts Miķeļa d. Kalniņš, Daugavpilī, Zaļā ielā Nr. 11.
5. Juris Jāņa d. Greķis, Daugavpilī, Drujas ielā Nr. 28.

A. LVVA, 5768. f., 1. apr., 1. l., 2.–3. lp.

Austrumlatvijas Jaunsaimnieku savienības programma. 1925. g., Daugavpils

Austrumlatvijas Jaunsaimnieku savienības programma

I. Vispārējā valsts iekārta

Valsts iekārta dibinās uz Latvijas republikas Satversmē izteiktiem principiem.

II. Agrārpolitika

Satversmes sapulcē pieņemtā agrārās reformas likuma stingra, nekavējoša un vienāda izvešana dzīvē visā valstī. Valsts zemes fonda paplašināšanai valdība iepērk pārdodamās privātās zemes, kuras izdalāmas bezzemniekiem un mazzemniekiem uz agrārās reformas likuma vispārējiem noteikumiem. Jaunsaimniecību ēku uzcelšanai un jaunsaimniecību drīzākai uzplaukšanai valsts izsniedz plānus un lētus kredītus un pabalstus. Jaunsaimniecību apbūvei valsts gādā par lētu, pieietamu un pietiekošu būvmateriālu. Izejot sādžām uz viensētām, paātrināt sadalīšanas darbus, pielīdzinot viensētniekus būvmateriālu, kredītu un agrārās palīdzības sniegšanā jaunsaimniekiem.

III. Saimnieciskā politika

Lauksaimniecības kultūras attīstība veicināma ar valsts līdzekļiem, piegriežot sevišķu vērību jaunsaimniecībām un nopostītām no kara saimniecībām. Valsts gādā par labvēlīgu lauksaimniecībai muitas un dzelzceļa tarifa politiku, par lētu zemes un meliorācijas kredītu, veicina rūpniecību, sevišķi tās nozares, kuras pārstrādā lauksaimniecības ražojumus, organizē lauksaimniecības kooperatīvu tīklu. Lauksaimniecības pacelšanai un nostiprināšanai ar valsts pabalstiem, izvedama plaša agronomiska palīdzība, pie kuras izvešanas varētu ņemt dalību paši zemkopji.

IV. Nodokļi un finanses

Jāgādā par nodokļu samazināšanu lauksaimniecībā. Nodokļu sistēma jāpadara vienkāršāka. Ar nodokli apliekama mantas dabīgā vērtība. Katrā ziņā atceļams personas nodoklis. Nodokļu samazināšanas nolūkā ieturēt valsts finansēs taupību un vislielāko lietderību. Valsts aparāts jāpadara vienkāršāks, izskaužot no tā birokrātismu.

V. Pašvaldības

Vietējo kulturāli-saimniecisko jautājumu nokārtošanai darbojās pagastu, apriņķu, pilsētu un miestu pašvaldības.

Pašvaldībām viņu darbības robežās piešķiramas plašas tiesības un viņas atsva-
bināmas no liekas atkarības no pārraugu iestādēm.

VI. Izglītība

Skolai jābūt nacionālai, neaizskarot ticības brīvību. Pamatskolas apmeklēšana obligatoriska abiem dzimumiem. Skolas uzturamas ar valsts un pašvaldību līdzekļiem. Skolotāji atalgojami no valsts līdzekļiem. Ar valsts līdzekļiem jāceļ speciālas skolu ēkas, ierīkojot viņās skolēnu kopdzīves. Sevišķa vērība piegriežama lauksaimniecības un arodbiedrības skolu tīklu noorganizēšanai. Pamatskolās, līdzīgās viņām lauksaimniecības un arodskolās, mācība par brīvu. Trūcīgiem audzēkņiem izsniedzami pabalsti no valsts un pašvaldības līdzekļiem.

VII. Sociālā likumdošana

Pie sociālās likumdošanas jāreķinās ar valsts saimnieciski—finansiāliem apstākļiem. Jāgādā par darba ražīguma pacelšanu, nodibinot valsti labvēlīgus darba apstākļus.

Skriblis Jānis Jāņa d. dzīvojošs Daugavpils apriņķī,

Krāslavas pagastā Kombulas muižā.

Smalkais Jānis Jēkaba d. dzīvojošs Daugavpils apriņķī,

Pustinas pag[astā] Kārklinovas m[uižā] caur st[acijū] Indra.

Vērdiņš Antons Antona d. jaunsaimniecībā Liksnas muižā Nr. 6 F

Daugavpils apriņķī, pagaidām Daugavpils, Institūta ielā Nr. 10.

Dabars Ignats Ādama d. dzīv[ojošs] Daugavpils apr[iņķī]

Līvānu pag. Jaunāmuižā.

Rudzāts Antons Izidora d. Daugavpils apr. Līvānu pag. Dubnas muižā.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 11261. l., b. p.

**3. un 4. oktobrī visi latvieši balsojiet tikai par Latvijas
latviešu Apvienības un zemes arāju sarakstu № 11**

Latvijas latvieši un visi valstiskie pilsoņi!

Mēs jūs saucam no Latvijas ziemeļiem un dienvidiem: nākat palīgā 3. un 4. oktobrī izcīnīt
latvisku Latviju! Sestdien un svētdien, ar sarakstu № 11 aploksne, visi pie urnām!

Latgales Sociāldemokrātiskās zemnieku un strādnieku partijas programma. 1926. g., Rēzekne

Programa

Patreizējie dzīves apstākļi, kur aizvienu plašākos apmēros sāk valdīt kapitāls, gan kā ražošanas, gan kā izmaiņas līdzeklis, kurš ir noteicējs materiālā un garīgā dzīvē, sadala sabiedrību divās daļās: lielajā darba tautā un buržuāzijā. Plašā darba tauta, kura sastādās i no zemniekiem, i no strādniekiem, i no darba inteliģences, ir visu materiālo un garīgo vērtību ražotāja, bet mazā bagātnieku saujiņa, pateicoties kapitālistiskai dzīves iekārtai, lielākā savā vairumā ekspluatē darba tautu — ražotāju un ir vienīgi patērētāja. Tātad rodas divas naidīgas šķiras: bagātnieki — izsūcēji un nabagi ražotāji, vai citiem vārdiem: darba pircēju un darba spēka pārdēvēju šķira. Darba pircējs ir ieinteresēts, lai lētāk spētu nopirkt darba cilvēku spēku, bet darba cilvēks turpretī pūlas sadabūt pietiekošus līdzekļus savai eksistencei, kā atlīdzību par savu grūto darbu. Šinī ziņā darba zemnieks pašlaik ir tas ražotājs, kura darbs, pateicoties lielam daudzumam starpnieku—tirgotāju un spekulantu, netiek atmaksāts, kādēļ mūsu zemniecība arī atrodas ļoti grūtā stāvoklī. Viņas lielais darbs un darba augļi — sapelnītās vērtības saplūst bagātnieku šķiras kabatās. Bet neskatoties uz lielo cīņu starp šīm divām šķirām, tomēr, pateicoties darba tautas vājai organizācijai, arī daudziem citiem apstākļiem, — dažādām parašām un tradīcijām un arī pašu darba ļaužu nodevībai, darba cilvēks vēl ir tālu no tā ideālā mērķa, kad tas saņemtu visus sava darba augļus. Aizvienu vēl lielāko ražojumu daļu iegūst izsūcēji — darba pircēji, kuri ar katru gadu paliek bagātāki un līdz ar to arī mantkārīgāki. Pašlaik Latgalē ir izveidojusies jauna muižniecība un tirgotāju šķira, kas teikto apliecina visspilgtākā kārtā. Vecās muižniecības, veco baņķieru un tirgotāju vietā pie mums, nenoteiktā zemes reformas likuma dēļ, kuru arī izstrādāja pa lielākai daļai bagātnieku šķiras ideologi, varu savās rokās saņem jaunie muižnieki un tirgotāji; norisinās lielas spekulācijas ar zemi, dzirnavām, tirdzniecības precēm, un tādā kārtā, pie mums, latviešiem, rodas savi kapitālisti un izsūcēji.

No otras puses, pateicoties nenovēršamiem ekonomiskiem likumiem, notiek kapitāla koncentrācija, kas arī lielu daļu sīkražotāju izmet uz ielas un pārvērš par īstu proletariātu. Tātad i spekulācija, i kapitāla gaite, i ražošanas līdzekļi un beidzot valdošās politiskās partijas izsauc darba tautas kalpināšanu no izsūcēju — bagātnieku šķiras. Tikusi pie lielas materiālas bagātības, ekspluatatoru šķira nespēj nest kultūru un tautas garīgo attīstību, jo viņa līdz ar turības vairošanos tiek saģiftēta ar slinkuma,

netiklības un citiem izvirtības baciļiem. Tādā kārtā skaistākie tautas mērķi un centieni, liela kā garīga, tā materiāla kultūra, kuru spēj radīt tikai veselīga darba tauta, tiek samīta zem netīrām izsūcēju kājām jau savā pirmajā uzplaukšanas laikā. Tādēļ tikai atsvabinājoties no neproduktīvās liekēžu šķiras, tikai dodot iespēju darba šķirai saņemt savu darba ražu visā visumā, atdzims mūsu tautā un izplauks liela kultūra, nodibināsies taisnīgi sabiedriski un valsts likumi. Dēļ šī lielā mērķa sasniegšanas un lai cīnītos ar izsūcēju šķiru, tiek dibināta "Latgales sociāldemokrātiskā zemnieku un strādnieku partija", kurai būs nenogurstoši jānes šī lielā cīņa uz saviem pleciem. Turklāt šī partija būs pati radikālākā partija Latvijā, jo viņas sprautie mērķi ir domāti pēc iespējas ātrāki izvest dzīvē. Daudz pie mums ronas partiju un grupu, kuras pretendē uz darba tautas atbalstu, bet dzīvē — likumdošanas iestādē — Saeimā, aizvienu tās atkāpjas no saviem izsludinātiem mērķiem, programmas, un padodas pilsoņu vairākumam, piekopjot savā darbā tautas ienaidnieku politiku un izdodot likumus, kas nāk par labu bagātnieku šķirai, bet ne darba tautai.

Dibinādami savu Latgales sociāldemokrātisko zemnieku un strādnieku partiju, mēs pastrīpojam vārdu "zemnieku", lai tādējādi viņā tiktu organizēti ne tikvien strādnieki, kāda ir Latvijas sociāldemokrātiskā strādnieku partija, bet arī zemnieki un darba inteliģence. Gan lielās revolūcijas, gan ikdienišķās dzīves parādības, gan lieli zinātnieki norāda uz to, ka sociālisms nenāks līdz tam laikam, kamēr priekš tam nebūs sagatavoti nevien strādnieki, bet arī darba zemnieki un darba tauta vispāri. Pašlaik sociālistu ideologu sauciens ir: tuvāk pie zemniecības, kopā ar zemniecību, lai dzīvo strādnieku un zemnieku brālība. Šie saucieni ir vairāk kā pamatoti un tādēļ viņus Latgales sociāldemokrātiskā zemnieku un strādnieku partija uzņem sev par lozungu un pamatprincipiem. Tikai tādas partijas, kā Latvijas sociāldemokrātiskā strādnieku partija, kura ir nogrimusi doktrīnās, kura nav spējīga uzņemt sevī svaigu zemniecības spēku, kura vairs neinteresējas par progresu kā tādu, nespēj novērtēt pašreizējos apstākļus, — atstāj lielu Latvijas darba tautas daļu — darba zemniecību — novārtā. Latvijas sociāldemokrātiskās strādnieku partijas vadoņi beigās ir pārvērtušies par oportunistiem, par atsevišķu kliķi, kas tīko tikai pēc vadoņa goda, vietām Saeimā, bet nespēj saprast masu prasības, sevišķi to masu prasības, kas nav organizētas, un kuras viņiem var kļūt bīstamas kā spēks, ja tas ņem jaunu virzienu un rod jaunus ideologus. Tie nodarbojas vairs tikai ar politiskiem lozungiem, ar saspīlētiem politiskiem untumiem, bet negriež ne mazākās vērības uz plašāku strādniecības masu prasībām, nemaz nerunājot par zemniecības interesēm.

Bez tam arī nacionālais jautājums neapmierina Latgales sociāldemokrātiskās zemn[ieku] un strādn[ieku] partijas dibinātājus, jo Latvijas sociāldemokrātu vidū ir manāma nacionālisma piekopšanas tendence, kas pavisam jau nedrīkst tikt pielaista sociālistu aprindās. Arī sociāldemokrātu aprindās valda tas pats baltiešu gars, kas

tiek piekopts pie baltiešu pilsoņiem. Kā baltieši — pilsoņi, tā arī sociāldemokrāti uz latgaliešiem aizvien skatās ar nicināšanu un aizspriedumiem, kas ienes starp šīm divām latviešu nozarēm dibinātu naidu. Lai novērstu šo nelabvēlīgo parādību un izcīnītu vispāri pilsoņu tiesības un Latgales kultūru, mums — darba tautai ir jāorganizējas ap savu Latgales sarkano karogu. Topot brīvi, lieli un materiāli apgādāti, mēs drīzāk sapratīsimies ar saviem brāļiem — baltiešiem, jo tad tie nevarēs uz mums skatīties ar savādo nicināšanu. Vispāri, mums — cīņas sludinātājiem ir jāzin, kā tikai tādā cīņā mēs spēsim iekarot savas tiesības. Latgales darba tauta, Latgales zemnieki un strādnieki, ejot roku rokā ar pārējo Latvijas darba tautu, spēs iekarot nākošo labklājību un brīvību. Bet neskatoties uz to, pašu mājās mums ir jāorganizējas savās partijās un ar krūtīm jāizkaro savas pilsoņu tiesības un jāaizstāv savas intereses. Lai sasniegtu augšminētos mērķus, Latgales sociāldemokrātiskā zemn. un strādnieku partija, kopā ar citām socialistiskām partijām kā latvijā, tā arī ārpus tās, stāda sev par tuvāko politisko uzdevumu stāvēt:

1. Par Latvijas demokrātisko republiku.
2. Par likumīgi izvēlētu tautas suverēnās varas nesēju — Saeimu.
3. Par vispārējām, vienlīdzīgām, tiešām, aizklātām un proporcionālām vēlēšanām abēju dzimumu pilsoņiem, kuri sasnieguši 20 gadus, vienlīdz vai vēlēšanās uz Saeimu, vai arī pašvaldību vēlēšanās, kurām jānotiek pēc katrām 3 gadiem. Par tiesībām kuram katram vēlētajam tikt arī ievēlētam visās minētās iestādēs.
4. Par pašnolemšanās tiesībām visām tautām, nacionāli-kulturālu autonomiju tautu mazākumam un valodu brīvību.
5. Par pilsoņu personas un dzīvokļu neaizskaramību.
6. Par neaprobežotu apziņas, runas, preses, sapulču, streiku un biedrošanās brīvību.
7. Par Valdības atbildību tautas izvēlētas Saeimas priekšā un arī visu ierēdņu atbildību likuma priekšā.
8. Par visu ierobežojumu atcelšanu un kustības brīvību.
9. Par baznīcas šķiršanu no valsts un visu konfesiju un sektu vienlīdzību pret likumu un sabiedrību.
10. Par nāvessoda un mūža cietuma atcelšanu.
11. Par vēlētiem tiesnešiem un zvērinātām tiesām.
12. Par pastāvīga karaspēka atcelšanu un tautas milicijas nodibināšanu un kara-klausības laika samazināšanu.
13. Par skolas atdalīšanu no baznīcas un piespiestu bezmaksas tautas skolu apmeklēšanu, kā arī brīvu vidusskolu un augstskolu apmeklēšanu spējīgākiem trūcīgiem skolniekiem.

14. Par palīdzību nespējniekiem un slimniekiem, bezmaksas slimnīcām, ārsta palīdzību un zālēm visiem trūcīgiem iedzīvotājiem.
15. Par personu nodokļu un netiešo nodokļu atcelšanu uz visiem masu patēriņa priekšmetiem.
16. Par astoņu stundu darba laika ieviešanu visiem darba strādniekiem un svētdienas atpūtu. Par nakts darbu noliegšanu visās saimniecības nozarēs, izņemot tās, kur darbs nepieciešami vajadzīgs aiz tehniskiem iemesliem, kas atzīts un pieņemts no darba aizsardzības iestādēm.
17. Lai tiek noliegts nodarbināt bērnus skolas gados, t. i. jaunākus par 16 gadiem.
18. Par sieviešu nodarbināšanas aizliegšanu pie tādiem darbiem, kuri kaitīgi sievietes organismam. Lai tiek atvaļinātas no darba sievietes 6 nedēļas priekš un 6 nedēļas pēc dzemdēšanas, neatvelkot viņām par šo laiku pienākošos kārtējo algu. Lai tiek atļauti strādniecēm vajadzīgie starpbrīži bērnu zīdīšanai.
19. Lai tiek no valsts ieviesta strādnieku apdrošināšana uz kapitāla rēķina pret darba nespējību aiz vecuma un slimības, kā arī lai tiek no valsts uz kapitāla rēķina dota pilnīga naudas atlīdzība par pilnīgu vai daļai darba nespējību, kas cēlusies caur nelaimes gadījumiem.
20. Lai tiek likumā nosacīta stingra atbildība par visu strādnieku aizsardzības likumu un nosacījumu izpildišanu.
21. Par vienošanos visās darba nozarēs, kurās strādnieki un uzņēmēji ņem vienlīdzīgu dalību.
22. Lai uz valsts rēķina tiek atvērtas darba biržas strādnieku arodniecisko organizāciju priekšstāvju vadībā.
23. Lai tiktu aizstāvēti tādi agrārpolitikas likumi, kuri novestu pie zemes nokļūšanas to rokās, kas zemi paši apstrādā, mazākais paši apsaimnieko.
24. Par zemes reformas padziļināšanu.
25. Par zemnieku kooperatīvu nodibināšanu, caur kuriem tiktu izsniegta tiem palīdzība, lai vadītu tos pie kopdarbības un sociālās labklājības.
26. Par stabila tirgus noorganizēšanu zemnieku ražojumu uzņemšanai, kuri tiktu pilnīgi samaksāti zemnieku ražotie produkti.
27. Par korupcijas un iedzīvošanās uz valsts rēķina apkarošanu no valsts ierēdņu puses.

[Statūti]

Dibinātāji

1. Jānis Jāņa d. Opyncans, dz. Rīga, Lielgabala ielā 2, dz. 17.
2. Domeniks Mamerta d. Dzenišs, dz. Ludza, Ventspils ielā 58, dz. 3.
3. Florians Aloiza d. Ankipans, dzīv. Pušmucovā.

4. Jānis Viktora d. Ruško, dzīv. Ludzas apr. Zvirdzdienu pag. Baliževas sādžā
5. Jēkabs Donāta d. Staško, dzīv. Dricānu pag. Estu c.
6. Pīters Jezupa d. Vylcans, c. Mežvidu Bērzaļs Voveru sādžā.
7. Francs Jona d. Opyncans, Micanu c. Beržgales pagastā Rēzeknes apriņķī.

A. LVVA, 7132. f., 1. apr., 1. l., 4.–5. lp. Sākotnējais variants. Tas tika iesniegts apstiprināšanai Ieminjā, taču noraidīts, jo ministrs atrod musināšanu uz naidu starp “Ljas iedz. atsveiškām daļām un šķirām”, kā arī nepilnības statūtos.

Latgales latvji — baltieši un latgaļi!

Ja jūs gribat izbeigt nenovidiņu, naidu un rīdīšanu, ko Latgalē piekopj „progresisti” un dažādi „demokrāti” un politiķāņi,
 ja jūs stāvat par divu latvju īpatņu brālību, sadraudzību un kopeju mierīgu darbu,
 ja jūs gribat atsvabināties no politiķaņu virskundzības, zem kuŗas iet Latgale postā,
 ja jūs negribat vairs turpmāk uzticēties tiem, kas valda par jums caur 200 km. attālumu no Rīgas, bet gribat paši par sevi valdīt,
 ja jūs gribat reiz par visām reizēm atsvab. Latgali no komunistiskās apdraudētības
 ja jūs vēlaties izbeigt šķelšanos latvju starpā un stāvat par visu tautas brāļu apvienošanu, uz kādu apvienošanu sauc Latgales latviešu apvienība,

tad balsojiet 5. un 7. oktobrī tikai par

Latg. latv. apvienības sarakstu Nē

Latgales Bezpartejisko zemnieku un strādnieku savienības programma. 1928. g., Rīga

Programa

Valsts Satversme

1. Latvija ir patstāvīga, neatkarīga un brīva demokrātiska Republika.
2. Augstākā vara Latvijas valstī pieder visai tautai. Tauta savu varu nodod Saeimai, kuru ievēl (izvēlama) uz trijiem gadiem.
3. Republika reprezentējas caur Valsts Prezidentu, kuru ievēl Saeima uz trijiem gadiem.
4. Ministru Kabinets par savu darbību atbildīgs tautai caur Saeimu.
5. Tautai pieder referenduma un likuma iniciatīvas tiesības.
6. Latvijas valsts sadalāma pašvaldību novados. Pašvaldības iestādēm, kā demokrātiski un taisni vēlētiem orgāniem, piekrīt vietējās dzīves vadība, kā arī pārraudzība un noteikšana saskaņā ar pamata likumu.

Pilsoņu tiesības

7. Visiem Republikas pilsoņiem vienlīdzīgas tiesības. Privilēģijas un priekšrocības atceļamas uz visiem laikiem.
8. Pilnīga personas, dzīvokļa un korespondences neaizskaramība un vārda, preses, sapulču, biedrošanās, pārvietošanās un streika brīvība visiem Republikas pilsoņiem.
9. Visām vēlēšanām jābūt vispārējām, vienlīdzīgām, taisnām, aizklātām un proporcionālām abēja dzimuma personām, sasniegušām 20 gadus.
10. Neviena pilsonis nevar tikt arestēts bez Tiesas lēmuma vai aizturēts uz laiku, ilgāku par 24 stundām, ja viņam nav paziņots aizturēšanas, vai aresta iemesls.

Tiesa

11. Visi tiesneši ievēlami.
12. Jāiznīcina visas ārkārtējās Tiesas. Jāieved zvērināto tiesa.
13. Nevienam nevar sodīt citādi, kā tikai uz likuma pamata un tikai likumā paredzētu Tiesas spriedumu.
14. Nāves, miesas un citi cilvēku pazeminoši sodi jāatceļ uz visiem laikiem.
15. Plaša amnestija politiskās un administratīvās lietās.

Izglītība

16. Skola dibināma uz nacionālā pamata, kura apkalpotu katru tautību uz vienlīdzīgiem pamatiem.
17. Latgalē tiks organizēts plašs skolu tīkls, kā vispārīzglītojošu, tā arī amatniecības, tehnisku un zemkopības; sevišķa vērība piegriežama ārpusskolas izglītībai, kura veicināma ar kursiem, lasītāvām, tautas augstskolām utt.
18. Obligatīvajā mācībā iestādēs mācība par brīvu.
19. Skolotāji atalgojami no valsts kases.
20. Skolā jābūt vispusīgai izglītībai, kā arī nepieciešamākās zināšanas lauksaimniecībā un rūpniecībā. Speciālai tehniskai izglītībai ierīkojamas speciālas tehniskas skolas.
21. Tautas daiļuma un mākslas sajūtas veicināšanai un izkopšanai jāierīko muzeji, teātri, mākslas skolas utt. ar valsts un pašvaldības līdzekļiem.

Baznīca

22. Pārliecības un ticības brīvība neaizskarama. Ar piederību pie ticības nav saistītas nekādas pilsoniskas, vai politiskas tiesības. Katram pilsonim ir brīvība piederēt pie tās ticības, kuru viņam diktē viņa prāts un sirdsapziņa.
23. Neviena ticība nebauda priekšrocības attiecībā pret otru.

24. Baznīca autonoma un neatkarīga no valsts.
25. Katru gadu budžetā paredzamas un izdodamas garīdzniecībai un baznīcai lielas naudas summas un tanī pašā laikā no baznīcu draudzēm zemnieki tiek aplikti ar zināmām summām garīdzniecības uzturam; lai atvieglotu zemnieku stāvokli nākotnē, garīdzniecības atalgojama no valsts kases.

Armija

26. Armija var tikt izlietota vienīgi valsts aizstāvēšanai.
27. Teritorijas armijas komplektēšana (katrs dienē savā malā) un karadienesta samazināšana līdz vienam gadam.
28. Rūpēšanās par kara izbeigšanu uz visiem laikiem saskaņā ar visas pasaules atbrūpošanās kārtību.

Nodokļi un finanses

29. Nodokļu samazināšana; veci nodokļi atceļami. Vispārējai nodokļu sistēmai valstī vajag būt dibinātai uz progresīvā ienākuma nodokļa. Netaisni nodokļi uz dzīvē nepieciešamiem priekšmetiem atceļami. Personu nodoklis atceļams. Zemnieki, kuriem izpostītas saimniecības, atsvabināmi no nodokļu maksas uz zināmu laiku līdz maksāšanas iespējamībai. Greznības priekšmeti apliekami ar nodokļiem stiprā mērā.
30. Ienākumu palielināšanai valsts izlieto monopola tiesības tirdzniecībā un rūpniecībā.
31. Sēklas parādus, kuri ir līdz šim laikam izdoti Latgales zemniekiem, vajadzētu anulēt. Zaudējumu, kurš par šo celtos, segt no valsts bankas peļņas un kultūras fonda līdzekļiem, pārējos īstermiņa parādus un vekselus jāpārvērš ilgtermiņa aizdevumā un jāizņem no apgrozības.
32. Zemnieku banku organizācija kopējai nodrošināšanai pret nelaimēm, neražas gadiem, ugunsgrēkiem, lopu sērgām utt.
33. Lauksaimnieku manta, kā: ēkas, lopi, mašīnas, sēkla un lopbarība, nevar tikt pārdota ūtrupē par parāda prasībām, jo tas traucē lauksaimniecības ekonomisku labklājību valstij un kā tādai, jātiek no likuma aizsargātai, izslēdzot ļaunprātīgu izvairīšanos no parādu maksāšanas.
34. Plašu palīdzību ar ilgtermiņa kredītiem mājrupniecības organizēšanai.
35. Visi valsts izdevumu reprezentācijām, priekšstāvniecībām un citi jāsamazina līdz minimumam.
36. Ja ne visi, tad vismaz puse no kultūras fonda līdzekļiem 5 gadu laikā izdodama zemnieku stāvokļa uzlabošanai. Ar šiem līdzekļiem jāiepērk mākslīgi mēsli, mašīnas un sēklas trūcīgiem zemniekiem.

37. Linu rūpniecības un monopolsistēmas pilnīgu reformu.
38. Katrā ziņā jāpaplašina rūpniecība, caur ko atviegloties apstākļi ārzemju kapitāla pievilkšanai.
39. Hipotēkas bankas darbība vienlīdzīgu palīdzību arī strādnieku tautai iegādāt mājas uz kooperatīviem pamatiem. Kooperatīvu pasākumu un organizāciju pabalstīšanu. Tirdzniecības un rūpniecības pabalstīšanu privātas iniciatīvas ceļā. Zemes bankas noteikumu pārstrādāšana tā, lai zemnieki bez lieka laika tērēšanas varētu vieglāki un drīzāki saņemt nepieciešamus sev kreditus.

Zemes reforma (agrārjautājums)

40. No Saeimas, Senāta, Valsts Kontroles un pašvaldību priekšstāvjiem dibināma komisija, kura uz vietām izdarīs sadalīšanu un izvestās zemes reformas revīziju.
41. Visa pilsētu, miestu un izpostīto mežu zeme pārņemama valsts zemes fondā, kā arī tās privātās muižas zemes, kura tika fiktīvi sadalītas un pārdotas savā muižnieku ģimenē no 1918. gada un arī tās muižas, uz kurām nav dokumentu, vai pārvaldas vienīgi uz pilnvaru pamata, bet kur jau sen paši saimnieki miruši. Agrārlikuma pants par neatsavināmas daļas platību pārstrādājams un grozāms tādā kārtā, lai platība neatsavināmās daļas centrā būtu vienlīdzīga visām muižām — 32 ha.
42. Visa atsavinātā zeme sadalāma vietējo sādžu bezzemniekiem un mazzemniekiem (zemes strādniekiem). Sādžām (ciemiem), pie kurām nav fonda zemes un aiz tā iemesla nevar izdarīt piegriezumus, ar pašu zemnieku savstarpēju vienošanos, mazākas saimniecības apvienojamas vienā normālā saimniecībā, bet tiem zemniekiem, kuri savas saimniecības apvienojuši un nodevuši kaimiņiem, tūlīt dodamas no valsts jaunas saimniecības.
43. Tiem Latgales zemniekiem, kuri nevar tikt apmierināti vietējā zemes fonda trūkuma dēļ, piešķirama zeme tuvākos Zemgales, Kurzemes un Vidzemes apvidos un tie pārvietojami ar valsts līdzekļiem.
44. Jaunās saimniecības platība no 9 līdz 20 ha atkarājas no zemes labuma, nevienam nevar piederēt vairāk kā viena saimniecība.
45. Lai zemniekiem atvieglotu sevīs apgādāšanu ar zemi, tiem, kuri paši pērk zemi, no valsts zemes bankas izdodams ilggadīgs aizdevums pilnā pirkšanas vērtībā, taksējot pēc vietējām pastāvošām cenām. Pārdodamās muižas pirkšanai priekšrocība dodama vietējo ciemu sīkzemniekiem.
46. Lai zemnieki tiktu apgādāti ar malku un mežu, tad no tuvākā valsts meža izdalāmi meža iecirkņi (delankas); šīs delankas nododamas sādžām, kuras pašas viņas apsargā un lieto pēc sava ieskata būvniecībai.

Sociālā politika

47. Taisnīga izturēšanās pret 8 un 6 stundu darba dienu; strādniekiem nodrošināma iknedēļas atpūta, kura nedrīkst būt īsāka par 42 stundām bez pārtraukuma. Visiem strādniekiem piešķirams ikkatru gadu divnedēļu atpūtas laiks.
48. Sociālu tiesību aizsardzība ievedama vienādā mērā arī pie lauksaimniecības strādniekiem.
49. Visi strādnieki apdrošināmi pret slimības, vecuma nespēka, darba nespējas, nelaimes un bezdarba gadījumiem, kā arī pret nāvi.
50. Par kapitālistiskas iekārtas pareizu organizāciju, lai tā nebūtu vērsta tikai uz strādnieku darba ekspluatāciju, tomēr tā, lai netraucētu valsts rūpniecības attīstību. Vienlīdzīgas tiesības organizēties strādniekiem un darba devējiem, ievedami strādnieku un uzņēmēju kopēja uzņēmuma kontrole un samierināšanas kameras.
51. Sociālās apgādes organizācija, lai cīnītos pret ubagošanu, trūkumu un novērstu to attīstības iemeslus, kā arī par invalidu dzīves nodrošināšanu.
52. Veselības aizsardzību pie darba, aizliegumu nodarbināt bērnus, sieviešu darba apstākļu regulēšanu tiktāl, kā tas nedraudētu sabiedrībai un ģimenei. Higiēnisku, sanitāru, medicīnisku un veterināru apstākļu uzlabošanu, organizējot sādžas biezu ārstniecības punktu un aptieku tīklu.
53. Lai nekavējoši tiktu nodibināts Rīgā Latgales tautas nams kopdzīvei.
54. Atalgojumam vajag būt maksimāma ikkatrā darba nozarē, kādu uzņēmums spēj maksāt. Visi valsts darbi nododami strādnieku arteļiem bez kādas drošības naudas — kas tikai atvieglos strādnieku dzīvi un celsies lielāka peļņa, kura tagad paliek uzņēmējiem (podrjačikiem).

Starptautiskās attiecības

55. Atzīstot katrai tautai pašnoteikšanās tiesības, mēs stāvam par vispasaules tautu savienību Tautu Līgā.
56. Starptautiski strīdi jāizšķir ne ar ieročiem rokā, bet starptautiskai šķīrēju tiesai.
57. Par vīzu atmainīšanu un pilnīgi brīvu pārvietošanos no vienas valsts uz otru. Sevišķa vērība jāpiegriež tam, lai uz Krieviju varētu pilnīgi brīvi pārvietoties turp un atpakaļ.

Attiecības ar citām partijām un organizācijām

58. Lai panāktu pilnīgu Latgales zemnieku un strādnieku interešu nodrošināšanu un, lai nostiprinātu demokrātisku iekārtu, mēs pieliksim visas pūles, lai apvienotu visus demokrātiskus slāņus vienā kuplā spēkā un strādāsim visciešākā kontaktā ar tām demokrātiskām Latgales, kā arī pārējās Latvijas grupām un organizācijām, kuras darbojas zemniecības un strādnieku labā.

Ceļu jautājums

59. Latgales ceļu naturālīja atmaināma un ievedama naudas naturālīja, jo pa ceļiem brauc ne tikai zemnieki, bet arī tirgotāji.
60. Nekavējoši jāsāk būvēt Latgalē dzelzceļi, kas tikai pacels Latgales nomaļu zemnieku labklājību.

Jāzeps Polis
Staņislavs Kublickis
Kazimirs Samus
Vasilījs Mironovs
Jānis Bergmanis

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 11274. l., b. p.

Latgales Zemnieku un pašvaldību darbinieku apvienības programma. 1929. g., Ludza

Latgolas Zemnieku un Pašvaldeību Darbiniku Apvīneības Programa

Lai panōktu statutūs nuzeimētus mērkus, Latgolas Zemnieku un Pašvaldeību Darbiniku Apvīneiba ceineisīs par šaidim pamatprincipim:

I. Valsts satversme un pōrvaldes aparats

Atteiceigi grūzūt Valsts satversmi šōs satversmes 78. panta kōrteibā:

- 1) paplašynošanas valsts prezidenta tīseibas;
- 2) valsts prezidents īvēlejams nu vysas tautas uz pīcim godim;
- 3) samozynojams Saeimas lūcekļu skaits uz 50 deputatim, bet ministriju skaits uz — 5;
- 4) Latvija sadolama 5 administrativūs apgobolūs un 50 vēlēšonu īcirkņūs;
- 5) nu kotra īcirkņa īvēlejams Saeimā vīns tautas pīkšstōvs, kurš atbiļdeigs vālātoju pīkšā;
- 6) apgobolūs īceļami apgobola pīkšņīki, lai varātu decentralizēt valsts izpyldu organu un paōtrynōt viņu darbeibu.

II. Kultūra, škola un bazneica

- 1) Kotrai nacijai Latvijā ir kultūralā breiveiba;
- 2) školu politikas pamatūs ir školu vīneibas princips;
- 3) pamatškolās bezmaksas un obligatoriskās; tryuceigim skolānim izsnādzams pabolsts;
- 4) vydzus un augstškolās spējeigōki audzēkni nu vaļsts pabolsomi;
- 5) seviški veicynojama orūdniciskā izgleiteiba un apmōceiba;
- 6) skolās īvadama ticeibas mōceiba;
- 7) skolōtōji atolgojami nu vaļsts;
- 8) bazneica un vaļsts dorbojās cīšā kontaktā tautas morales un goreigō spēka audzynōšonā un paceļšonā;
- 9) dybynojams fonds priķš školu āku ceļšonas;
- 10) kultūras fonds padūts Ministru kabinetam;
- 11) latgališu izlūksne latgališu skolās ir mōceibas volūda.

III. Agrarā ikōrta

- 1) Agrarā reforma izvadama vīnleidzeigi vusā vaļstī;
- 2) vysim spakim veicynojama jaunsaimnīceibu nustyprynōšana, paōtrynojūt šūs saimnīceibu koroborešanu;
- 3) jaunsaimnīki atsvabynojami nu zemes izpērkšonas moksas;
- 4) laiksaimnīku aizjāmumi pōrvēršami vaļsts ilgtermiņa un mozprocenteigūs kreditūs;
- 5) sādžu salaisšona vīnsātōs uz vaļsts rēkina;
- 6) meliorācijas un agronomiskās paleidzeibas izvesšona plašūs apmārūs caur pašvaļdeibom;
- 7) vaļsts apsaimnīkōšonā atstōtī muižu centri sadolomi bezzemnīkim un seikzemnīkim;
- 8) zemnīki nūdrūšinojami ar byuvmaterialu.

IV. Saimnīcisko politika

- 1) Veicynojama lauksaimnīceiba vysōs nuzarēs;
- 2) naturalās ceļu klaušas atceļamas, un ceļu lobošana izdoroma ar zemes ceļu fonda leidezklīm;
- 3) dzelzšceļu teikls un šosejas paplašinojami vysūs vērziņūs, pēc īspējas pīvalkūt ōrzemu kapitalus;
- 4) veicynojama ryupnīceiba, seviški eksportryupnīceiba vysōs nūzarēs, kuras pōrstrōdoj vītejōs jālvilas;

- 5) veicinojama tērdznīceiba, seviški tranzittērdznīceiba;
- 6) bezdarbnīki nūdorbynojami lītderēigi, un vaļsts saimnīciskō politika vadama tai, lai vyspōr bezdarbnīku nabyutu;
- 7) revidejama un vīnkōršojama nūdūkļu sistema; tagadejū 7 nūdūkļu vītā, īvadams tikai vīns nuduklis nu peļņas;
- 8) finansu politika saskaņojama ar vaļsts bogōteibom un ražōšonas paceļšonu zemkūpeibā, ryupnīceibā, omotnīceibā un tērdznīceibā, atbolstūt vysōs nuzarēs privatu iniciatīvi un atceļūt vaļsts aizbiļdnīceibu privatūs uzjāmumus;
- 9) samozynojami vaļsts izdavumi, likvidejūt lelu birokratizmu, likōs īstōdes un vaļsts uzjāmumus un atjamūt pabolstus dažaidom izprīcom;
- 10) vysī vaļsts darbinīki, tūs skaitā ari Saeimas deputati un ministri doromi pylnā marā atbiļdeigi par sovīm obumim un vaļsts interesem kaiteigu reiceibu;
- 11) ivadama taida muitas politika, lai zemnīkim vajadzeigōs preces palyktu lātōkas;
- 12) veicinojama un pabolstoma kooperacija;
- 13) reikojūtīs ar vaļsts leidzeklim, vysur jōivāroj taupeiba un lītderēiba, nasau-dzeigi apkarojama korupcija un jōnūvērš kotras korupcijas īspējameiba;
- 14) vaļsts un pašvaļdeibu īrēdnim nūlīdzama vairōku olgōtu omotu ījemšona.

V. Socialō politika

- 1) Dorba breiveiba nav īrūbežojama, bet kotrs dorbs nūdrūšynojams ar lykumu;
- 2) dorba jēmējam garantejama ar lykumu nūpeļneitōs olgas izmoksas laikā;
- 3) dūmstarpeibu nūvērššonai storp dorba devējim un jēmējim dybynojamas samī-rynōšonas kameras;
- 4) atbaļstejams kotrs gōdeigs dorbs uz socialōs taisneibas principim;
- 5) dorba ļauds apdrūšynojami pret nalaimes gadejumim, slimeibu un vacuma naspāku, kai ari aizsorgojams sīvīšu un bārnu dorbs;
- 6) vysa ōrsteišonas paleidzeiba uz laukim, īskaitūt ari nalaimes gadejumus, apvīnojama ar slymūs kasem; dybynojamas lauku apgobolu apdrūšinōšonas organizacijas ar nūdaļom aprīnkūs, īrōdūt pōrvaļdē pīnōceigu vītu dorba devējim, dorba jēmējim un vaļstei.

VI. Pašvaļdeibas

- 1) Pašvaļdeibu darbinīku tīsiskais stōvūklis nūdrūšynojams ar atsevišķu lykumu;
- 2) īvadamas administratīvōs kameras;
- 3) pašvaļdeibu darbinīki pīleidynojami vaļsts īrēdņū olgu kategorijom, gimīnes pīmoksom un pensijom.

VII. Storpautiska politika

- 1) Veicynojams mīrs un lobas atteiceibas ar vysom vaļstim, bet sevišķi jōceņšās nūdybynōt Baltijas vaļstu savīneibu;
- 2) storpautiski konflikti izšķirami šķireju tisōs;
- 3) veicynojama izdeveigu terdznicisku leigumu nuslegšona ar orvaļstim.

- 1) Soikans Jezups Jezupa d.

Ludzas apr. vaļdes pr-tōja bidrs, Ludzā, Vakzales ilā Nr. 33.

- 2) Laganovskis Stanislavs Mateuša d.

Kōrsovas pog. vaļdes priķšsādātōjs, Korsovā.

- 3) Tereško Pīters Povula d.

Cyblas pog. vaļdes priķšsādātōjs, Eversmuižā.

- 4) Boļševics Ontons Jezupa d.

Nirzas pog. vaļdes lūcekļis, Bambanūs.

- 5) Katinskis Jezups Stanislava d.

Škaunes pog. darbveža paleigs, Škaunē.

A. LVVA, 2815. f., 1. apr., 1. l., 3.-5. lp.

Latgales Zemnieku progresīvās apvienības programma. 1931. g., Rīga

Latgales Zemnieku progresīvās apvienības programma

Latgales Zemnieku progresīvās apvienības mērķis ir — apvienot visus Latgales laicīgos sabiedriskus spēkus, lai: a) aizstāvētu mūsu tautas vairākuma — zemniecības intereses, b) vestu latgaliešus pie saimnieciskas un kulturālas labklājības, c) sekmētu Latgales apgabala un līdz ar to visas Latvijas vaļsts drīzāku un vienlīdzīgāku uzplaukšanu un d) nodrošinātu Latgales sabiedriskai dzīvei, kā arī ikvienam cilvēkam brīvu attīstību, izskaužot saimniecisko un garīgo ļaužu izmantošanu.

Minēto mērķu sansieģšanai Progresīvā Zemnieku Partija uzstāda sekošu programmu:

I. Vispārējā valsts politika

Aistāvama valst demokrātiskā iekārta, saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi. Satversmes grozišana pielaižama tikai sevišķi svarīgos nepieciešamības gadījumos.

Vietējām pašvaldībām piešķiramas plašākas tiesības un veicinājama viņu pašdarbības attīstība.

Garantējama vēlēto tiesu neaizskaramība un ievadama zvērināto tiesa.

Valsts neatkarības aizsargāšanai no ārienes uzturams karaspēks, kurš novietojams robežu apsardzībai piemērotās vietās.

II. Ārējā politika

Valsts saimniecisko un kulturālo vaicājumu nokārtošanai un savas neatkarības aizsargāšanai noslēdzama Baltijas valstu savienība; ar pārējām valstīm uzturamas draudzīgas attiecības.

Strīdu jautājumi starp Latviju un citām valstīm izšķirami šķīrējtiesas ceļā caur Tautu Savienību.

III. Agrārā politika

Agrārā reforma izvedama vienlīdzīgi visā valstī līdz beigām un nodrošinājama saskaņā ar agrārreformas likuma noteikumiem. Valsts zemes fonda paplašināšanai un palikušo bez zemes bezzemnieku un mazzemnieku apgādāšanai ar zemi reforma padziļinājama uz sekošiem pamatiem:

- 1) atstātie valsts apsaimniekošanā muižu centri sadalāmi mazzemniekiem un bezzemniekiem,
- 2) pielaistās pie zemes reformas izvešanas nelikumības un nepareizības izlabojamas un novēršamas,
- 3) par valsts līdzekļiem nosusinājami purvi un citas lauksaimniecībai derīgas zemes,
- 4) mežsaimniecībām nederīgās zemes pārņemamas valsts fondā un piešķiramas bezzemniekiem un sīkzemniekiem,
- 5) visā valstī zemes, kuras pārsniedz normālās saimniecības platību, šo normu pārsniedzošās daļas piespiedu ceļā atsavināmas pret atlīdzību, bezzemnieku un mazzemnieku labā;
- 6) šo zemju, kā arī privātā ceļā pārdodamo zemju iepirkšanai piešķirams ilggadīgs kredīts līdz 75% no pērkamās zemes vērtības, pie kam kredīts izsniedzams kā korporēto (viensētu), tā arī šņoru zemju pirkšanai. Kredītu nodrošināšana pielaižama ne tikai ar nekustamu mantu, bet arī ar nekustamas mantas īpašnieku galvojumiem.

Jaunsaimniecību un sadalāmo viensētās zemju apbūvei izsniedzams būvmateriāls pietiekošā daudzumā par atvieglotu maksu, bet trūcīgiem pavisam bez maksas. Ar visiem līdzekļiem veicināma ugunsdroša būvniecība. Paceļams lauksaimniecības

vispārējais stāvoklis, izsniedzot plašus kredītus inventāra iegādāšanai un zemes meliorācijai, kā arī izveidot tādu saimniecisku politiku, kura veicinātu saimniecības ražošanas spēju pacelšanu. Veicināma un pabalstāma lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšana, kā arī vispār lauku rūpniecība.

IV. Izglītības un kultūras politika

Izvedama par brīvu vispārējā obligatoriskā tautas izglītība. Trūcīgiem izsniedzami pabalsti mācības līdzekļu iegādāšanai un mācības turpināšanai. Ticības mācības pasniedzēji ieceljami un apstiprināmi tādā pat kārtībā kā pārējie skolotāji. Skola izveidojama uz vienotās skolas pamatiem.

Sevišķi veicinājama lauksaimnieciskā un vispār arodnieciskā, kā arī ārpuskolas izglītība. Latgales izglītības pacelšanai un nodrošināšanai piešķirami pabalsti un kredīti jaunu skolu celšanai. Šo mērķu sasniegšanai dibinājams speciāls fonds. Skolotāji atalgojami no valsts.

Mazākuma tautībām dodamas tiesības sajemt pamata izglītību mātes valodā.

V. Latgales lietu politika

Visus vaicājumus (saimnieciskos, kredīta, kultūras utt.) Latgale nostāda līdzīgi pārējai Latvijai.

Latgaliešu izloknei visās valsts un pašvaldības iestādēs piešķiramas valsts valodas tiesības. Latgaliešu izlokne latgaliešu skolā ir mācību valoda.

Latgaliešiem jārada iespējamība uz darbu, kā Latgalē, tā arī pārējā Latvijā.

VI. Baznīcas politika

Garantējama ticības un baznīcas konfesionālā brīvība. Baznīcas attiecības ar valsti un baznīcas tiesības valsts sabiedriski politiskā dzīvē nosakāmas ar sevišķu likumu.

Dzimts stāvokļa aktu reģistrācija izvedama valsts resp. pašvaldību iestādēs, pie kam pilsoņiem dodamas tiesības šos aktus reģistrēt arī pie saviem garīdzniekiem. Pēdējā gadījumā likuma noteiktā laikā garīdzniekiem par to obligatoriski jāziņo dzimts stāvokļa aktu reģistrēšanas iestādēs.

VII. Sociālā politika

Sniedzama lauku iedzīvotājiem medicīniska palīdzība ar plašu valsts atbalstu. Apgādājami ar pensijām kara invalīdi un viņu ģimenes. Aizstāvas strādnieku taisnīgās prasības saimnieciskā laukā. Uzturama darba spēka nodrošināšana pret nelaimes gadījumiem.

Izvedama apdrošināšana pret vecumu un nespēku.

VIII. Saimnieciskā un nodokļu politika

Nodokļi starp iedzīvotājiem sadalāmi pēc taisnības un līdzības principa, apliekot ar lielākiem nodokļiem tos, kam lielāki ienākumi vai vērtīgāks īpašums. Vienkāršojama tiešo nodokļu sistēma, īpaši uz laukiem, atstājot tur tikai lauku nekustama īpašuma nodokli.

Nodokļu samazināšanas nolūkā vienkāršojams valsts pārvaldes aparāts un samazināms ierēdņu skaits.

Ievedami valsts monopoli galvenās saimnieciskās nozarēs. Izvedama tāda muitas politika, lai lauku iedzīvotājiem vajadzīgās preces pēc iespējas būtu lētākas.

Veicinājama un pabalstama kooperācija. Caur kredītkooperatīviem izsniedzams lēts kredīts trūcīgiem lauku iedzīvotājiem ražošanas pacelšanas vajadzībām. Veicināma tādas rūpniecības attīstība, kurai Latvijā ir savs dabiskais pamats.

Satiksmes līdzekļu un ceļu tīkls Latgalē paplašināms. Visus lielākos lauku ceļus pakāpeniski jāpārņem valsts labošanā un pilnīgā uzturēšanā.

Vladislavs Antona d. Rubuļs, Rīgā, Stokholmas ielā 2.

Jezups Donāta d. Trasuns, Rīgā, Merķeļa ielā 21, dz. 2.

Vinca Jura d. Barkāns, Rīgā, Bruņinieku ielā 45, dz. 45.

Sebastijans Staņislava d. Pabērzs, Rīgā, Kr. Barona 14, dz. 22.

Juris Staņislava d. Pabērzs, Rīgā, Merķeļa 21, dz. 8.

Antons Franča d. Dzenis, Rīgā, Pulkveža Brieža 30, dz. 3.

Vladislavs Jāņa d. Silanžs, Rīgā, Dzirnavu ielā 74, dz. 20.

Henrihs Antona d. Vyzulis, Rīgā, Kuģu ielā 11, dz. 20.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 11754. l., b.p.

9 Vysi Rezeknes Katoli š. g. 9. un 10. jūlijā pilsatas dumes velešonīs bolsos tikai par savu vinīgu KRISTIGUS ZEMNIKU KATOĻU sarokstu № 9. 9

Katoļu parstovi gados: 1) par korbību pilsatas pašvaldībā. 2) Tautību — lai veldūši „kungi” uz tautas rekina nabraktu luksusu automobiļus. 3) Gados par naspējniku apgodošonu ar maizi. 4) Barnu dorza paplašināšonu. 5) Tryucīgim pilonim izsnegt pabalstus. 6) Dorba spējigus pēc spējas apgodot ar dorbu. 7) Gados par irednim kortīgu olgas izmoksosonu.

Vorđu sokut gados par pilsonu labklojību un kortību Rezeknē. Ikvins rezeknē labi zyna kaida „kortība” beja Rezeknes pilsatas valde leidz šam un kai „valdņiki” godoja vinīgi par sovom „septem”.

Progresīvās zemnieku partijas programma. 1932. g., Rīga

Progresīvās Zemnieku Partijas programma

Progresīvās Zemnieku Partijas mērķis ir — apvienot visus laicīgus sabiedriskus spēkus, lai: a) aizstāvētu mūsu tautas vairākuma — zemniecības intereses, b) vestu tautu pie saimnieciskas un kulturālas labklājības, c) sekmētu Latgales apgabala un līdz ar to visas Latvijas valsts drīzāku un vienlīdzīgāku uzplaukšanu un d) nodrošinātu sabiedriskai dzīvei, kā arī ikvienam cilvēkam brīvu attīstību, izskaužot saimniecisko un garīgo ļaužu izmantošanu.

Minēto mērķu sansiegšanai Progresīvā Zemnieku Partija uzstāda sekošu programmu:

I. Vispārējā politika

Aistāvama valsts demokrātiskā iekārta, saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi.

Vietējām pašvaldībām piešķiramas plašākas tiesības un veicinājama viņu pašdarbības un sadarbības attīstība.

Garantējama vēlēto tiesu neaizskaramība un ievadama zvērināto tiesa.

Valsts neatkarības aizsargāšanai no ārienes uzturams karaspēks, kurš novietojams robežu apsardzībai piemērotās vietās.

Valsts saimniecisko un kulturālo vaicājumu nokārtošanai un savas neatkarības aizsargāšanai noslēdzama Baltijas valstu savienība; ar pārējām valstīm uzturamas draudzīgas attiecības.

II. Agrārā politika

Agrārā reforma izvedama vienlīdzīgi visā valstī līdz beigām un nodrošinājama saskaņā ar agrārreformas likuma noteikumiem. Valsts zemes fonda paplašināšanai un palikušo bez zemes bezzemnieku un mazzemnieku apgādāšanai ar zemi reforma padziļinājama uz sekošiem pamatiem: 1) ar valsts līdzekļiem nosusinājami purvi un citas lauksaimniecībai derīgas zemes; 2) mežsaimniecībām nederīgās zemes pārņemamas valsts fondā un piešķiramas bezzemniekiem un sīkzemniekiem; 3) visā valstī zemes, kuras pārsniedz normālas saimniecības platību, šo normu pārsniedzošās daļas piespiedu ceļā atsavinājamas pret atlīdzību, bezzemnieku un mazzemnieku labā; 4) šo zemju, kā arī privātā ceļā pārdodamo zemju iepirkšanai piešķirams ilggadīgs kredīts līdz 75% no pārkamās zemes vērtības; 5) atstātie valsts apsaimniekošanā muižu centri sadalāmi mazzemniekiem un bezzemniekiem.

Jaunsaimniecību un sadalāmo viensētās zemju apbūvei izsniedzams būvmateriāls pietiekošā daudzumā par atvieglotu maksu, bet trūcīgiem pavisam bez maksas. Ar visiem līdzekļiem veicinājama ugunsdroša būvniecība. Paceļams lauksaimniecības vispārējais stāvoklis, izsniedzot plašus kredītus inventāra iegādāšanai un zemes meliorācijai, kā arī izvedot tādu saimniecisku politiku, kura veicinātu saimniecības ražošanas spēju pacelšanu. Veicinājama un pabalstāma lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšana, kā arī vispār lauku rūpniecība.

III. Izglītības un kultūras politika

Izvedama par brīvu vispārējā obligatoriskā tautas izglītība. Trūcīgiem izsniedzami pabalsti mācības līdzekļu iegādāšanai un mācības turpināšanai. Ticības mācība pasniedzama uz bērnu vecāku vēlēšanos. Ticības mācības pasniedzēji ieceļami no skolu valdēm parastā kārtībā kā pārējie skolotāji. Skola izveidojama uz vienotās skolas pamatiem.

Sevišķi veicinājama lauksaimnieciskā un vispār arodnieciskā, kā arī ārpusskolas izglītība. Latgales izglītības pacelšanai un nodrošināšanai piešķirami pabalsti un kredīti jaunu skolu celšanai. Šo mērķu sasniegšanai dibinājams speciāls fonds. Skolotāji atalgojami no valsts.

Mazākuma tautībām dodamas tiesības saņemt pamata izglītību mātes valodā.

IV. Latgales lietu politika

Visus vaicājumus (saimnieciskos, kredīta, kultūras utt.) Latgale nostāda līdzīgi pārējai Latvijai.

Latgaliešu izloksnei visās valsts un pašvaldības iestādēs piešķiramas valsts valodas tiesības. Latgaliešu izloksne latgaliešu skolā ir mācības valoda.

Latgaliešiem jārada iespējamība uz darbu, kā Latgalē, tā arī pārējā Latvijā.

9

Kristīgu Zemnieku un Katoļu Partija
ir eistajs Latgolas Oroja-Katoļa aizstovis, topec 6. un 7. oktobrī vysī nududit
sovus bolsus par Kristīgu Zemnieku un Katoļu sarokstu № 9.

9

Tautiši-Katoli!
Napagurstit izšķirušā breidi! Naļauit nokušs 3 godus
valdit par sevi vysaidu škiru
sorkonim, kas jyusus vad uz Krivijas brismom. Vinotim spakim
aizstovit sovu teviju, labklojību un ticību, topec
6. un 7. oktobrī vysī bez izjamuma ejit piurnom un nududit
sovu bolsu tikai par jyusu eistim aizstovim:
Kristīgu Zemnieku un Katoļu
sarokstu № 9 (devini)

9

V. Baznīcas politika

Garantējama ticības brīvība un baznīca, kā institūts, šķirama no valsts.

Noliedzama baznīcas izmantošana politiskos nolūkos. Baznīca un tās iestādes nav uzturamas ar valsts budžeta līdzekļiem.

Dzimts stāvokļa aktu reģistrācija izvedama valsts resp. pašvaldību iestādēs, pie kam pilsoņiem dodamas tiesības šos aktus reģistrēt arī pie saviem garīdzniekiem. Pēdējā gadījumā likuma noteiktā laikā garīdzniekiem par to obligatoriski jāziņo dzimts stāvokļa aktu reģistrēšanas iestādēs.

VI. Sociālā politika

Reorganizējama visa medicīniskā palīdzība valstī. Pastāvošā likuma vietā par slimo kasēm, valsts darbinieku ārstēšanu un citiem likumiem, kas piešķir atsevišķām grupām privilīģētu izņēmuma stāvokli, izdodams jauns likums, ar kuru tiktu pārņemta visu valsts iedzīvotāju ārstēšana valsts rokās uz vienlīdzīgiem pamatiem. Atlīdzība par medicīniskās palīdzības sniegšanu aprēķinājama pēc slimnieku maksāspējām. Grozams pensiju likums tādējādi, lai pensijas nebūtu tiesības saņemt tām personām, kas ir darba spējīgas.

Uzturama darba spēka nodrošināšana pret nelaimes gadījumiem. Izvedama apdrošināšana pret vecumu un nespēku, kara invalīdiem un viņu ģimenēm garantējamas pensijas.

Visiem tiem iedzīvotājiem, kuri nevar atrast darbu privātos pasākumos, organizējami valsts darbi pēc noteikta saimnieciska plāna.

VII. Saimnieciskā un nodokļu politika

Nodokļi starp iedzīvotājiem sadalāmi pēc taisnības un līdzības principa, aplikot ar lielākiem nodokļiem tos, kam lielāki ienākumi vai vērtīgāks īpašums. Vienkāršojama tiešo nodokļu sistēma, īpaši uz laukiem, atstājot tur tikai lauku nekustama īpašuma nodokli.

Nodokļu samazināšanas nolūkā vienkāršojams valsts pārvaldes aparāts un samazinājams ierēdņu skaits.

Ievedami valsts monopoli galvenās saimnieciskās nozarēs. Izvedama tāda saimnieciska politika, lai lauku iedzīvotājiem vajadzīgās preces pēc iespējas būtu lētākas un, lai lauku ražotājiem tiktu garantēta pašizmaksa.

Veicinājama un pabalstama kooperācija. Caur kredītkooperatīviem izsniedzams lēts kredīts trūcīgiem lauku iedzīvotājiem ražošanas pacelšanas vajadzībām. Veicinājama tādas rūpniecības attīstība, kurai Latvijā ir savs dabiskais pamats.

Satiksmes līdzekļu un ceļu tīkls Latgalē paplašinājams. Visus lielākos lauku ceļus pakāpeniski jāpārņem valsts labošanā un pilnīgā uzturēšanā.

A. LVVA, 3724. f., 1. apr., 2373. l., b.p.

Kristīgo zemnieku un katoļu partijas programma. 1933. g., Rēzekne

Kristeigu Zemnieku un Katōļu partijas programma

I. Vyspōrejō politika

1. Kristeigu Zemnieku un Katōļu partija saskota vaļsts augstōku mērki sabīdreibas vyspōrejā labklōjeibā. Partija atzeist, ka mērki sasnēgs tikai tod, jo pamatā sovai politiskai darbeibai jems Kristus mōceibu.
2. Kristeigu Zemnieku un Katōļu partija ir politiska organizacija, kas aicynoj vysus Latvijas katōļus kūpejā politiskā dorbā sovu interešu aizstōvēšonai. Partija ryupejās par vyspōreju labklōjeibu. Nu tautas škirom prosa, apmīrynojūt sovas specialas vajadzeibas, īvārōt vusas tautas intereses. Atzeit tikai taidas tautas slōņu intereses, kas saskaņ ar vusas tautas interesem. Škiru ceipū nūraida.
3. Tai kai gimene ir sabīdreibas un vaļsts pamats, Kristeigu Zemnieku un Katōļu partija prosa giminei tykumisku, socialu un saimnīcisku aizsardzeibu. Prosa tykumisku un tīsisku aizsardzeibu sīvītei un jaunōtnei, bārnim tykumisku un religiozu audzynōšonu mōjōs un skūlā; partija apkaroj natykumeigu literaturu un presi.

II. Vītējō politika

4. Aizstōvama vaļsts demokratiskō īkōrta.
5. Kristeigu Zemnieku un Katōļu partijas golvonais dorba lauks ir Latgola un styprōkais pamats – katōliskōs Latgolas zemnieki. Jamūt pamatā sovīm centīnim kai vīnojušu ideju katōliskū pōrlīceibu, partija atteisteis sovu darbeibu storp katōlim ari pōrejūs Latvijas apgobolūs.
6. Organizācijas ziņā Kristeigu Zemnieku un Katōļu partija atzeist par idealu stōvukli, ka vysā Latvijā byutu vīna katōļu politiska organizacija, kura vysūs katōļus interesejušūs jautōjumūs varātu uzastōt vīnōti, bet vītējōs specialōs vajadzeibōs aizstōvēt varātu arī škērti pēc katōļu tautas interesem zynomā apgobolā.
7. Pa vysu vaļsti izkaiseitus katōļu zemniekus un strōdniekus Kristeigu Zemnieku un Katōļu partija organizēs un sagatavōs sovu interešu aizstōvēšonai navys ar religijas īneišonu, bet jamūt pamatā Kristus mōceibu.
8. Izkūpamas un atbolstomas vītējōs pašvaļdeibas.
9. Latgaļu izlūksne pīleidzynojama vaļsts volūdai.

III. Agrarā politika

10. Zemes reforma turpinojama. Mozzemņikim pīšķirami nu vaļsts zemem pīgrīzumi.
11. Vaļsts zemju fonds paplašinojams šaidā veidā: 1) īskaiteit fondā vaļsts zemes, kuras apsaimņikojūt pošai vaļstei nas vīneigi zaudejumus, 2) īpērkūt breivi pōrdūdāmōs saimņiceibas un 3) kuļtīvejūt vaļsts nadereigōs zemes un tōs īskaitūt zemes fondā.
12. Fonda zemes jōapbyuvej par vaļsts leidzeklim un jōpīšķir bezzemņikim, kas grib zemi strōdēt un jau ilgōku laiku lauksaimņiceibā ir strōdōjuši. Sōkumā saimņiceibas pīšķiramas tikai lītōšanā, bet, jo pēc zynoma laika zemes lītōtōjs ir parōdejis ceņteibu un prasmi sovu saimņiceibu izkūpt, tod tej pīšķirama par dzymtu, uzlikūt par pīnōkumu zemes jaunajam īpašnikam uz ilgim godim bez procentim atleidzynōt vaļstei rodušūs izdavumus sakarā ar saimņiceibas īreikošonu.
13. Lauksaimņiceibas kulturas paceļšona veicynojama un atbolstoma ar vaļsts leidzeklim. Grīžama vēreiba uz tū, lai vaļsts pabolstu sumas lauksaimņiceibā tyktu vīnleidzeigi sadaleitas storp atsevišķim vaļsts apgobolim.
14. Veicynojama un pabolstoma lauksaimņiceibas ražōjumu pōrstrōdōšana un vyspōri lauku ryupņiceiba uz vītas.

IV. Saimņiciskō un nūdūkļu politika

15. Vaļsts saimņiciskō īkōrta nūstōdama uz sabīdriskōs taisneibas principa.
16. Nūdūkļu zistema revidējama, un nūdūkļu nosta zemņikim samazynojama.
17. Nūdūkli jōsadala pēc inōkuma un moksōt spējom. Ar nūdūkļu lykumim izvadami un sasnādzami ari saimņiciski mērki vysu īdzeivōtōju lobā.
18. Montōjuma nūdūklis mozōkim lauku nakustamim privatīpašumim samozynojams vai atceļams. Lelōki montōjumi, kas pōrsnādz zynomu normu, jōaplik ar progresivū montōjuma nūdūkli.
19. Kristeigu Zemņiku un Katōļu partija aizstōv privatīpašumu, bet arī prosa lai monta īpašniki, izlītōjūt sovu montu, pīnōceigi īvārōtu vyspōreibas labklōjeibu.
20. Vaļsts meži izmontojami pēc nūteikta plana. Latgolā meži cērtami tikai vītejom vajadzeibom.
21. Zemņikim meža materiali izsnādzami bez apgryutynōjuma vīņu vajadzeibu rūbežūs. Sadaleiti cīmi vīnsātōs pīleidzynojami jaunsaimņikim. Veicynojama guņsdrūša byuvņiceiba.
22. Zemņiki un strōdniki aizsorgojami nu kapitalistu un spekulantu izsyukšonas.
23. Bīdreibu, banku, kooperativu un cytu ekonomisku organizaciju dybynōšona un darbeiba Latgolā atbolstoma ar vaļsts un pašvaļdeibu leidzeklim.

24. Jōsaryupej par lobim satiksmes leidezklīm un celīm. Lelōkūs lauku ceļu lobōšona un uztureišona jōpōrjem vaļstej.

V. Kulturas, bazneicas un skūlas politika

25. Kultura atteistama uz Kristus mōceibas pamatim.
26. Vaļsts leidezkli kulturas vajadzeibom sadolomi storp atsevišķim apgobolim proporcionali īdzeivōtōju skaitam.
27. Bazneicu un ticeibu vaļsts aizsorgoj un pylda konkordata nūteikumus.
28. Skūlom jōbyut konfesionalom (kotras ticeibas pīkritejīm atsevišķas skūlas un tōs pošas ticeibas skūlōtōji).
29. Skūlōs ticeibas mūceiba obligatoriska.
30. Privatōs skūlas atveramas breivi un pabolstomas ar vaļsts leidezklīm.
31. Dzymbdynōtōjim ir nūteicūs bolss pi bārnu un jaunōtnes audzynōšonas.
32. Skūlas uzturamas ar vaļsts leidezklīm. Jōizvad par breivu vyspōrejō obligatoriskō tautas izgleiteiba. Jōveicynoj pīaugušū izgleiteiba. Sevišķi veicynojama lauksaimnīciskō un ōrūdniciskō izgleiteiba.
33. Jōceļ higieniskas un pīmārōtas skūlas. Tryuceigim un bōrinim-skūlānim īreikojami pi skūlom internati ar mōceibas leidezklīm, uztura un apgērba apgōdōšonu par breivu.
34. Tryuceigim un ceņteigim studentim pīšķirami vaļsts pabolsti un stipendijas.

V. Strōdnīku jautōjumā

35. Strōdnīki organizējami ōrūdniciskōs bīdreibōs, kooperativūs un savīneibōs sovu tīseibu un taisneigu praseibu aizstōvēšonai.
36. Strōdnīku dzeive ir nūdrūšnojama ar lykumu nalaimes un slimeibas gadejumā.
37. Vaļsts ryupejās par strōdnīku dorbu un veseleibas aizsorgōšonu, izejūt nu vaļsts lauksaimnīciskō rakstura, sevišķa vēreiba pīgrīžama dorbim lauk saimnīcībā.
38. Jōatvīglynoj un jōdūd īspējas lauksaimnīkim īgyut sovu nakustamu īpašumu.
39. Dorbs obligatorisks vysim. Tī strōdnīki, kurus naspēj nūdarbynōt pryvati dorba devēji, nūdarbynojami pi sabīdriskim dorbim. Jōizvad vīneigi ražeigi sabīdriskī dorbi.
40. Laukstrōdnīkim un pōrejim strōdnīkim nūteicama minimalō dorba olga.
41. Svātdīnas un dorbam pīmārōta atpyuta strōdnīkim nūdrūšnojama ar lykumu.
42. Jōveicynoj piļsātas strōdnīku gīmenes mōjeņu un dōržeņu īreikōšana piļsātu apkōrtnēs.

VI. Sociālā politika

43. Invalidim vaļsts izmoksoj pensiju dzeives nūdrušinōšonas apmārūs.
44. Dorba naspējeigi, nasaverūt uz viņu vacumu, apgōdojami ar vaļsts pašvaļdeibas un sabīdreibas leidzeklim.
45. Mediciniskō paleidzeiba padorama vysim pīejama.
46. Dybynōjami speciali biroji, kas moztureigim snāgtu bez atleidzeibas dažaidus juridiskus paskaidrojumus.

VI. Ōrejō politika

47. Storpautiskōs atteiceibas normejamas pēc taisneibas un mīrmīleibas principim. Mīra nūdrušinōšonai īrūbežojama vaļstu bruņōšonōs.
48. Storpautiski pōrprotumi izšķirami seviškōs storpautiskōs škeirēju tīsōs.
49. Satiksme un muita saskaņojama ar kaimiņu vaļstim.
50. Uzturama Latvijas vaļdeibas syutnīceiba pi Sv. Tāva.
51. Atbolstama Baltijas vaļstu savīneibas dybynōšona.

Alfons Jāņa d. Pastors

Staņislavs Andreja d. Ivbulis

Benedikts Jāņa d. Čēvers

A. LVVA, 5016. f., 1. apr., 53. l., 2.-4. lp.

Latgales Demokrātiskās partijas programma. 1994. g.

Devīze: demokrātija, sociālais taisnīgums, vienotība.

1. Vispārīgie principi

1.1. Latgales Demokrātiskā partija (LDP) ir liberāli demokrātiska politiska organizācija, kas savas darbības pamatā liek modernā liberālisma galvenās idejiskās vērtības — indivīda brīvību, demokrātismu, toleranci, humānismu.

Ekonomiskajā attīstībā par galveno uzskata privātīpašumu un privāto iniciatīvu, kopienākuma taisnīgu sadali.

Partijas pamatmērķis ir — nostiprināt Latgales tautsaimniecību, rūpējoties par iedzīvotāju labklājību un bagātinot kultūru, ātrāk reāli izveidot Latviju par demokrātisku un tiesisku valsti.

1.2. Latgales Demokrātiskā partija saprot, ka tikai vienotā Latvijas valstī Latgale varēs saglabāt savas etniskās un kultūras īpatnības.

1.3. Latgales Demokrātiskā partija iestājas par ticības brīvību un atbalsta Latgalē tradicionālo reliģiju konfesijas (katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku).

1.4. Latgales Demokrātiskā partija uzskata, ka Latvijā jāveido pilsoniska sabiedrība, īsta pašvaldība, ka valstij jāaizstāv visu pilsoņu un citu iedzīvotāju, neatkarīgi no to tautības, likumīgās intereses un tiesības.

1.5. Tikai demokrātiska Latvijas valsts spēs nodrošināt savai pastāvēšanai starptautiskas garantijas, sekmīgi aizstāvēt savas nacionālās intereses starptautiskajā arēnā un iekļauties apvienotās Eiropas drošības struktūrās.

1.6. Par svarīgākajiem tuvākajā laikā veicamajiem uzdevumiem LDP uzskata:

- Latvijas robežu nostiprināšanu;
- Latvijas tautas labklājības stiprināšanu;
- Valsts izglītības koncepcijas izstrādāšanu;
- Pastiprināt cīņu pret organizēto noziedzību un korupciju.

1.7. Apturēt Latgales pārvēršanu sociāli un ekonomiski nelabvēlīgajā zonā.

1.8. Latgales Demokrātiskā partija savā iekšējā darbībā un attiecībās ar citiem politiskajiem spēkiem izmantos tikai demokrātiskās metodes.

2. Politiskās prioritātes

2.1. Latgales Demokrātiskā partija iestājas par cilvēka brīvību un tiesībām, uzskata, ka jebkuram cilvēkam vienlīdzīgi jābūt atbildīgam likuma priekšā.

2.2. LDP nav pieņemami amatu vai profesiju aizliegumi atkarībā no politiskajiem uzskatiem, ja konkrētai personai tās darbības prettiesisko vai Latvijas Republikai naidīgo raksturu un vainas pakāpi nav noteikusi tiesa.

2.3. Saglabāt Latvijas valsti kā parlamentāru republiku, atbalstīt daļēju Satversmes reformu:

- 2.3.1. ietvert Satversmē normas par valsts ģerboni, valsts himnu, valsts valodu un valsts galvaspilsētu;
- 2.3.2. ietvert Satversmē sadaļu par cilvēktiesībām un pilsonības pamatprincipiem, saskaņojot tās ar starptautiskajām tiesību normām;
- 2.3.3. veidot godīgu un augsti profesionālu ierēdņu sastāvu;
- 2.3.4. paplašināt Valsts prezidenta pilnvaras;
- 2.3.5. vienkāršot tautas nobalsošanas pasludināšanu, piešķirot šādas tiesības arī Valsts prezidentam;

2.3.6. paredzēt Satversmes tiesas izveidošanu.

2.4. Veicināt to Latvijas iedzīvotāju drīzāku naturalizāciju, kuriem ir tiesības iegūt Latvijas Republikas pilsoņa statusu.

2.5. Likumdošanā LDP iestājas par varas un pārvaldes demokrātijas un decentralizācijas principu stingru ievērošanu. Kategoriski iestājas par tāda valstiskā kontroles mehānisma izveidošanu, kas nepieļautu atsevišķām personām un personu grupām vai institūcijām uzurpēt varu, kā arī iegūt privilēģijas uzstāties valsts masu informācijas līdzekļos.

2.6. Atbalstīt Latvijas pašvaldību veidošanu saskaņā ar Eiropas pašvaldību Hartu, uzskatot, ka galvenais demokrātiskās iekārtas pamatprincips ir decentralizēta valsts vara un pārvalde.

2.7. Latgales Demokrātiskā partija sadarbojas ar visiem demokrātiskajiem spēkiem Latgalē un Latvijā.

3. Nacionālās attiecības

3.1. Lai radītu nosacījumus latviešu tautas izdzīvošanai un attīstībai, demokrātiski un humāni risinātu nacionālo minoritāšu aktuālos jautājumus, nepieciešams izstrādāt un īstenot humānus un demokrātiskus nācības, etnisko grupu un indivīda tiesību un pienākumu principus. Ievērojot vēsturiskos aspektus, kas noteikuši Latgales tautu daudznacionālo sastāvu, LDP iestājas par:

3.1.1. demokrātisku un humānu visu nacionālo grupu pastāvēšanu un tālāku attīstību;

3.1.2. brīvprātīgu cittautiešu integrēšanos Latvijas vidē, garantējot tiem etniskās savdabības izkopšanu un nacionālās kultūrpolitikas veicināšanu;

3.1.3. nacionālo attiecību un pilsoniskās saskaņas moduļa izveidošanu, kas būtu garantija stabilitātei un mieram valstī.

3.2. Valstij materiāli un ar likumdošanu jāatbalsta Latvijas nacionālo minoritāšu kultūras tradīciju atjaunošana un saglabāšana, nacionālo bērnudārzu, skolu, preses izdevumu u. c. veidošana. Nacionālo grupu vispārīzglītojošās skolas jāfinansē no valsts budžeta līdzekļiem, tāpat kā latviešu skolas.

3.3. Latvijas valsts nākotnē var pastāvēt un attīstīties vienīgi kā teritoriāli nedalāma, demokrātiska un nacionāla valsts, kurā ir savstarpēja cieņa starp pamatnāciju un etniskajām grupām.

4. Ekonomika

4.1. Latgales demokrātiskās partijas prioritārs uzdevums ir izstrādāt valsts un tajā skaitā arī Latgales reģiona ekonomiskās attīstības stratēģisko programmu un veicināt tās realizāciju dzīvē.

4.2. Ekonomiskās reformas galvenie pamatprincipi ir:

- 4.2.1. nekavējoši ieviešot sertifikātu izmantošanu privatizācijas procesā, nodrošināt valsts uzņēmumu straujāku privatizāciju, izslēdzot to izsaimniekošanas iespēju;
- 4.2.2. rūpniecības nozaru attīstība un jaunu izveidošana, kuru produkcija varētu būt spējīga konkurēt Rietumu un Austrumu tirgū;
- 4.2.3. nodokļu sistēmas un citu valsts ieņēmumu veidu pārkārtošana tautsaimniecības attīstības veicināšanai;
- 4.2.4. paātrināt zemes reformas norisi, kas dotu investoriem tiesības iegūt īpašumā zemi investējamo objektu pirkšanai vai celtniecībai;
- 4.2.5. kategoriska nostāja pret organizēto noziedzību un narkobiznesu. Sabiedrības un ekonomiskās drošības garantija;
- 4.2.6. naudas un finanšu politikas stabilitāte, kas sekmē nacionālā kopprodukta pieauguma tempus, kredīta procentu samazināšanu līdz pasaules prakses līmenim;
- 4.2.7. droša kredīta garantēta pieejamība zemniekiem, mazajiem un vidējiem uzņēmējiem;
- 4.2.8. strādājošo darba algas atbilstība preču cenām brīvajā tirgū un inflācijas pakāpei;
- 4.2.9. dabas resursu apzināšana un novērtēšana tālākas to izsaimniekošanas (sevišķi mežu) novēršanai;
- 4.2.10. reālas un sakarīgas agrārās politikas izstrādāšana, kas novērstu tālāku zemnieku izputēšanu un sekmētu darba ticības atgriešanu zemniekam.

4.3. Precīzi jānosaka funkciju sadalījums starp valdību un pašvaldībām, nodrošinot pēdējās ar nepieciešamajiem budžeta ieņēmumiem uzticēto funkciju veikšanai. Jāpaaugstina pašvaldību finansiālā patstāvība, ieinteresētība savas teritorijas attīstībā un nodokļu iekasēšanā.

4.4. Maksimāli ātri jāizveido Latvijā brīvās ekonomiskās zonas, aptverot gan ražošanu un tirdzniecību, gan finanses un tūrismu.

4.5. Ievērojot Latgales ģeogrāfisko novietni, īpaša uzmanība jāveltī muitas politikai, kas nepieļautu iekšējās ekonomikas graušanu.

4.6. Izveidojot Latgali par starptautisku tūrisma zemi, izstrādājot un apstiprinot šī reģiona tūrisma programmu.

4.7. Sekmēt Latgales pierobežu un citu valstu ekonomiskos un politiskos sadarbības veidus (konsulātu atvēršanu, speciālistu apmaiņu u. c.).

4.8. Transporta sakaru sistēmas izveidošana Latgalē, kas nepieciešama starptautiskās infrastruktūras attīstībai.

5. Izglītība, zinātne, kultūra

5.1. Latgales Demokrātiskā partija atbalsta jebkuru iniciatīvu, kas veicina Latgales kultūras savdabīgu izkopšanu, attīstīšanu un to cienīgu reprezentēšanu kopējā Latvijas kultūrpolitikā.

5.2. LDP uzskata, ka tikai demokrātiska un tiesiska valsts var nodrošināt kultūras prioritāti, dot iespēju katram cilvēkam attīstīt savus talantus un spējas. Īpaši akcentē inteliģences lomu sabiedrības garīgās atdzimšanas procesā Latgalē un Latvijā.

5.3. Izveidot zinātniski pamatotu demokrātisku izglītības sistēmu, kas ļauj:

- nodrošināt cilvēku vajadzības pēc zināšanām;
- pašizglītošanās iespējas tautas augstskolās visu vecumu cilvēkiem;
- sagatavot speciālistus, atbilstošus pasaules līmenim.

5.4. Panākt nepieciešamo valsts budžeta nodrošinājumu Daugavpils Pedagoģiskajai universitātei un Rēzeknes augstskolai, Latgales pētniecības institūtam. Atbalstīt izglītības programmas izstrādāšanu, kuras mērķis būtu — dot iespēju iegūt augstāko izglītību Latgalē tiem jauniešiem, kuri mācās Latgales mākslas un mūzikas koledžās.

5.5. Veicināt Latgales novada etnogrāfisko un kultūras īpatnību saglabāšanu. Pilnveidot Latgales novada skolām iespējas mācīt latgaliešu valodu, kultūrvēsturi. Atbalstīt periodisko izdevumu un grāmatu izdošanu latgaliešu valodā. Atbalstīt zinātniskos spēkus, kuri pēta latgaliešu valodu, un sekmēt latgaliešu valodas nozīmes propagandu Latvijā.

5.6. Stiprināt ceturtās valsts varas — brīvas un neatkarīgas preses, masu mediju lomu valstī.

5.7. Atbalstīt iedzīvotāju vēlmi nodarboties ar sportu un fizisko kultūru, uzskatot, ka tas ir veselīga cilvēka un tautas atdzimšanas process. Atzīt profesionālos sporta veidus kā būtiskus Latvijas valsts starptautiskā prestiža garantus.

6. Sociālā politika

6.1. Latgales Demokrātiskā partija iestājas par sociālo solidaritāti cilvēku starpā. Katrs darbspējīgais savu turību vairo ar godīgu darbu. Katram, kas vēlas strādāt, jādod iespēja.

6.2. Pēc iespējas ātrāk jāpārvar pašreizējā pensiju un darba samaksas nivelēšana. Katram jāsaņem atbilstoši viņa darba ieguldījumam. Darba algu nosaka darba devējs, vadoties no pieņemtā likuma par tarifu līgumiem. Arodbiedrība kontrolē darba veidošanās procesu.

6.3. Veicot pensiju reformu, uzskatīt par vajadzīgu pakāpenisku pensijas vecuma paaugstināšanu (20 gadu garumā) un aiziešanu pensijā sievietēm — 60 gados, vīriešiem — 65 gados. Sasaistīt pensiju reformu ar demogrāfiskās situācijas atveseļošanas programmu, nodarbinātības problēmas optimālu risinājumu.

6.4. Jāizstrādā valsts īpašuma programma Latgalei, kas ietvertu rūpnieciskā potenciāla pārveidošanu atbilstoši valsts ekonomiskajām prasībām un strādnieku attiecīgu pārkvalificēšanu. Izveidot pagaidu darbu centrus, kuros varētu iesaistīt bezdarbniekus.

6.5. Atbalstīt tādu valsts politiku aprūpes sistēmas veidošanā, kur pansionātiem, bāreņu namiem un slimo bērnu skolām būtu pilnīgs valsts materiālais nodrošinājums.

Valsts sociālpolitika būs godīga, ja valsts rūpēsies par likteņa nepasargāto sabiedrības daļu:

- bez apgādniekiem palikušiem veciem cilvēkiem,
- invalīdiem,
- bērniem bez vecākiem,
- slimiem, politiski represētiem.

Veidot un audzināt sabiedrībā cieņu pret katru cilvēku, palīdzēt slimam un nespējīgam — katra sabiedrības pilsoņa pienākums.

6.6. Lai apturētu veselības aprūpes sistēmas sabrukumu, jāatrisina veselības apdrošināšanas izveide Latgalē, izveidojot patstāvīgu veselības apdrošināšanas fondu.

6.7. Veicinot repatriācijas procesu, ir ātrāk jānoslēdz līgumi ar to valstu valdībām, no kurām atgriezies Latvijā totalitārajos režīmos represētās personas; līgumos jāparedz saglabāt visas sociālās garantijas (pensijas utt.).

6.8. LDP uzskata, ka vides atveseļošana un aizsardzība ir Latvijas tautas izdzīvošanas jautājums. Jebkura līdzekļu ieguldīšana vides atveseļošanas programmā ir ekonomiski attaisnota un izdevīga. LDP atbalsta vairāku savstarpēji saistītu mērķu programmu izstrādi:

- Latgales resursu un nacionālo bagātību apzināšanu, novērtēšanu, izmantošanu un saglabāšanu;
- Latgales vides aizsardzības, ievērojot aiz tās robežas izvietoto Ignalinas AES iekļaušanu starptautiskajā AES aizsargsistēmā. Pieprasīt no Latvijas valdības ar starptautisko vidutāju palīdzību dot informāciju par situāciju Ignalinas AES. Līdzīgi panākt informāciju no Baltkrievijas valdības par Daugavas ūdeņu tīrību.

6.9. Latgales demokrātiskā partija darīs visu iespējamo, lai, trešo gadu tūkstoti sākot, Latvija kļūtu ekonomiski un sociāli attīstīta valsts ar savu, tikai Latvijas novadiem raksturīgu kultūru un sadzīvi.

7. Ārpolitika

7.1. Kā galvenos ārpolitikas mērķus Latgales demokrātiskā partija (LDP) saredz Latvijas valsts neatkarības nostiprināšanu, latviešu tautas suverēno tiesību aizstāvēšanu, nacionālās drošības garantēšanu un starptautiskās drošības un stabilitātes sekmēšanu.

7.2. Latvijas ārpolitikas mērķu īstenošanā LDP uzskata par svarīgiem šādus valstiskās darbības aspektus:

- 7.2.1. Baltijas valstu sadarbības paplašināšana; tuvināšanās un kooperācijas politikas, ekonomikas, kultūras un aizsardzības jomās; uzticēšanās gara attīstīšanai; ilglaicīgu projektu izstrāde un realizēšana. Baltijas Asamblejas un Baltijas Ministru padomes perspektīvas darbības turpināšana, tautas diplomātijas atbalstīšana un sekmēšana;
 - 7.2.2. aktīvas darbības īstenošana ANO, EDSO, Eiropas Padomē un citās Eiropas valstu kolektīvās drošības sistēmās;
 - 7.2.3. dalība programmā "Partnerattiecības mieram"; aktīvu daudzpusēju sakaru uzturēšana ar Ziemeļatlantijas sadarbības padomi (NACC) un NATO ar mērķi, lai Latvija būtu uzņemta par NATO pilntiesīgu dalībvalsti, kas nostiprinātu tiklab Latvijas, kā Eiropas drošību;
 - 7.2.4. divpusēju un daudzpusēju sakaru attīstīšana un paplašināšana ar Eiropas Savienību un tās valstīm ar mērķi tuvākās desmitgades laikā iestāties Eiropas Savienībā;
 - 7.2.5. sadarbība ar starptautiskām finanšu, ekonomiskām un citām institūcijām (piem., SVF, ERAB, UNESCO u. c.);
 - 7.2.6. divpusēju un daudzpusēju reģionālo sakaru uzturēšana un jaunu radīšana, īpaši ar Ziemeļeiropas un Baltijas jūras reģiona valstīm;
 - 7.2.7. sadarbība ar citām Viduseiropas un Austrumeiropas demokrātiskajām valstīm, attīstot tirdznieciskos, ekonomiskos un kultūras sakarus un atbalstot otru Eiropas drošības un stabilitātes pasākumus;
 - 7.2.8. līdztiesīgu un normālu kaimiņattiecību veidošana ar Krieviju, Ukrainu un citām NVS valstīm, respektējot valstu suverenitāti. Abpusēji pieņemamu ekonomisko, tirdzniecisko un kultūras sakaru attīstīšana;
 - 7.2.9. vispusīgas sadarbības veicināšana ar demokrātiskajām pasaules valstīm, it sevišķi ar tām, kas varētu būt potenciālas investētājas Latvijas tautsaimniecībā un būt Latvijas preču importētājas, kas varētu ievērojami atbalstīt Latviju pasaules politiskajos procesos;
 - 7.2.10. ārējās tirdzniecības pozitīvā sekmēšana.
- 7.3. LDP uzskata, ka līdzsvarota un elastīga ārpolitika ir viens no Latvijas valsts pastāvēšanas un uzplaukmes stūrakmeņiem un demokrātijas sekmētājiem.

A. Rīgas Stradiņa Universitātes bibliotēka.

Partijas "Latgales gaisma" priekšvēlēšanu programma. 2002. g., Daugavpils

Vienotība — stabilitāte — tautas ticība

"Latgales gaisma" — demokrātiska tautas partija, kas apvieno dažādu sabiedrības slāņu intereses sabiedrības labā.

"Latgales gaisma" — jauna virziena, jaunu personību partija un jauna laikmeta partija.

"Latgales gaisma" iestājas par reģionu attīstību un uzplaukumu, īstenojot reģionālo reformu.

"Latgales gaisma" ir vienīgais politiskais spēks, kas ir par tiešu nepastarpinātu reģionu pārstāvniecību parlamentā un valdībā. Attīstītu reģionu kopums veido attīstītu Latviju.

"Latgales gaisma" iestājas par vienotību, stabilitāti un tautas ticību rītdienai. Mēs esam pret sociālo spriedzi kā galveno Latvijas tautas problēmu avotu.

Mūsu mērķi

Ekonomikā, sociālajā un nodokļu politikā

Darba kā pamatvērtības un pamattiesību nodrošināšana ikvienam Latvijas iedzīvotājam, saglabājot esošās un radot jaunas darba vietas.

Uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides nodrošināšana, samazinot nesamērīgi augstās nodokļu likmes, izskaužot ierēdņu patvaļu un subjektīvismu, pieņemot lēmumus par uzņēmējdarbību.

Tādas nodokļu sistēmas radīšana, kas stimulēs reģionu ekonomisko izaugsmi, piešķirot atbalstu atsevišķām depresīvām pašvaldībām.

Latvijas ražotāju interešu un iekšējā tirgus aizsardzība.

Dotāciju atbalsts lauksaimniecībai un rūpniecībai, lai nodrošinātu konkurentspēju ar ārzemju ražojumiem.

Labvēlīgas kredītpolitikas — galvojumu sistēmas, kredītu un procentu dzēšanas sistēmas — radīšana.

Reālu reģionu attīstības programmu izveide un atbalsts mazajiem un vidējiem uzņēmējiem.

Ar nodokļiem neapliekamā darba algas minimuma palielināšana.

Pensiju un bērnu pabalstu palielināšana uz progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu rēķina.

Nesaudzīga cīņa pret korupciju augstākajās valsts varas struktūrās, ieviešot to pārstāvju mantiskā stāvokļa faktisko novērtēšanu. Faktiskās līdztiesības likuma priekšā nodrošināšana.

Stingri aizstāvēsim Latvijas iedzīvotāju intereses, izlemjot jautājumu par iestāšanos Eiropas Savienībā.

Veselības aprūpē

Nepalielinot ierēdņu skaitu, atjaunosim Veselības aizsardzības ministriju kā patstāvīgu ministriju.

Pasludināsim veselības aizsardzību kā valdības prioritāti, nevis vienas partijas darba lauku, paredzot veselības aprūpes daļas pieaugumu par 0,4% gadā no iekšzemes kopprodukta.

Racionāla valsts investīciju izmantošana medicīnā.

Diferencēta veselības apdrošināšana atkarībā no pacienta ienākumu apmēra, mazturīgajiem nodrošinot pilnu valsts finansējumu.

Cīnīsimies pret ēnu finansējumu medicīnā, legalizējot medicīnas darbinieku honorārus un tos apliekot tikai ar ienākumu nodokli.

Cīnīsimies par apkārtējās vides tīrību, pasargājot dabu un cilvēku, nodrošinot iedzīvotājiem kvalitatīvu pārtiku.

Izglītībā un kultūrā

Obligātā pamatzglītība vai arodizglītība visiem jauniešiem.

Atbalstīsim vispārīzglītojošo skolu, augstāko izglītības iestāžu, zinātnes, kultūras, sporta organizāciju un tradicionālo reliģisko konfesiju sadarbību jaunatnes izglītošanā un audzināšanā.

Profesionāla konkurence izglītības sfērā, pilnībā realizēts "nauda seko skolēnam" princips.

Valsts un pašvaldību finansējums profesionālās izglītības finansēšanā, lai nodrošinātu iedzīvotājiem visa mūža garumā iespējas iegūt darba tirgus prasībām atbilstošu profesionālo izglītību. Veicināsim darba devēju un starptautisko organizāciju un fondu līdzekļu piesaisti izglītībai.

Sniegsim palīdzību bezmaksas izglītības ieguvē bāreņiem, invalīdiem un sociāli neaizsargātiem sabiedrības slāņiem.

Adekvāts atalgojums un darba apstākļi Latvijā zinātniekiem un mācībspēkiem;

Sekmēsim skolēnu un jauniešu interešu izglītības finansēšanu no valsts un pašvaldību līdzekļiem.

Nodrošināsim atbalstu tiem talantīgajiem cilvēkiem, kas nes Latvijas vārdu pasaulē. Atbalstīsim multinacionālas īpatnības un valsts tradīcijas.

Valsts un cilvēka drošībai

Sabiedrības pasargāšana no noziedzības un terorisma, optimizējot policijas un tiesībsargājošo struktūru un likvidējot dublējošās institūcijas.

iedzīvotāju tiesību aizsardzība, palielinot valsts finansējumu aizstāvībai.

Vienotas robežapsardzes un muitas kontroles sistēmas radišana, lai izskaustu kontrabandu un nelegālu kravu pārvietošanu pāri robežām.

A. *www.cvk.lv*

Partijas “Latgales gaisma” priekšvēlēšanu programma Eiropas Parlamenta vēlēšanām. 2004. g., Daugavpils

“Par aktīvu Latvijas darbību Eiropas Savienības institūcijās, aizstāvēt Latvijas tautas ekonomiskās un sociālās intereses Eiropas Savienībā.”

“Latgales gaisma” nekad nav strikti atbalstījusi Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā. Taču šobrīd, kad Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā ir izņemts jautājums, “Latgales gaisma” darīs visu iespējamo, lai Latvijas integrēšanās ES būtu veiksmīga un mazsāpīga.

Mēs esam par aktīvu Latvijas darbību Eiropas Savienības institūcijās, aizstāvēt Latvijas tautas ekonomiskās un sociālās intereses, gūstot iespēju tieši ietekmēt ES politiku un likumdošanu, radot divu līmeņu sistēmu, kur attieksme pret jaunajām dalībvalstīm ir labvēlīgāka nekā pret pašreizējām dalībvalstīm, maksimāli palielinot ekonomiskos ieguvumus no līdzdalības ES, turpinot īstenot dzīvē “Latgales gaismas” programmā noteikto pamatmērķi — labklājības valsts izveidi.

Latvijas valdības līdzšinējā politika valsts attīstību ir ievedusi strupceļā. Nevar uzskatīt par apmierinošu situāciju veselības aprūpē, izglītības jomā, zinātnes, kultūras attīstībā. Latvijā lēni samazinās bezdarba līmenis, valstī vēl arvien nav radīti priekšnoteikumi stabila iedzīvotāju vidējā slāņa izveidei, kas kalpotu par pamatu sociālās spriedzes mazināšanai.

Tai pašā laikā vadošajās Eiropas valstīs pie varas esošās partijas rūpējas par katram indivīdam svarīgākajām jomām — nodarbinātību, veselības aprūpi, izglītību, sociālo nodrošinājumu, drošību, ekoloģiju, cīņu ar korupciju.

Tāpēc "Latgales gaismā" uzskata, ka iestāšanās ES ir līdzeklis tādu valstisko interešu īstenošanai kā politiskā stabilitāte, ilgspējīga un līdzsvarota ekonomiskā izaugsme, sociālā aizsardzība un augstāka dzīves līmeņa sasniegšana, pieprasot no Latvijas valdības tādu nostāju un darbību, lai, integrējoties ES, panāktu galvenos mērķus, vienlaicīgi aizsargājot Latvijas nacionālās intereses.

"Latgales gaismas" deputāti, kas būs ievēlēti Eiroparlamentā, balstoties uz Latvijas ekonomikas konkurētspējas veicinošiem faktoriem:

- ģeogrāfisko izvietojumu;
- labi attīstītu infrastruktūru, ostām, transporta koridoru starp Rietumiem un Austrumiem;
- labi izglītotu un salīdzinoši lētu darbaspēku;
- minerālresursu krājumiem;
- augstas kvalitātes dabas resursiem;

veltis īpašu uzmanību:

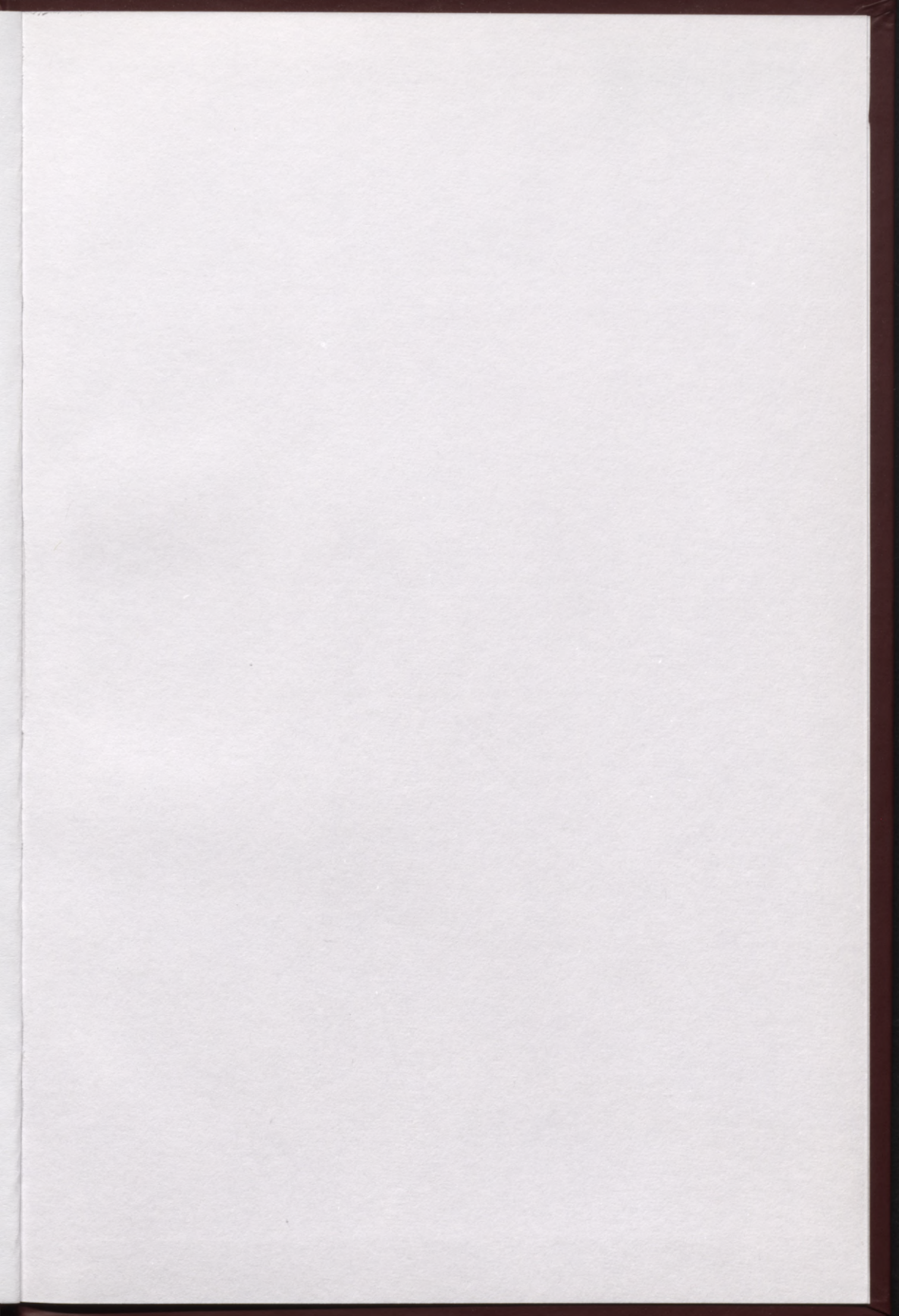
- valsts drošības stiprināšanai un Latvijas nacionālo interešu aizsardzībai;
- nacionālām interesēm atbilstošam integrācijas procesam;
- latviskās identitātes saglabāšanai un mazākumtautību tiesību aizsardzībai;
- imigrācijas procesa norisei, nepieļaujot nekontrolētu imigrāciju;
- iedzīvotāju dzīves līmeņa paaugstināšanai;
- vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai visiem iedzīvotājiem;
- Eiropas Savienības lauksaimniecības politikas reformu ieviešanai Latvijas iedzīvotājiem izdevīgā veidā;
- līdzsvarotai reģionu attīstībai Latvijā;
- nepieciešamā finansējuma nodrošināšanai vietējo pašvaldību funkciju pilnvērtīgai izpildei;
- Latvijas tautsaimniecības pārkārtošanai, lai nodrošinātu tās konkurētspēju vienotā Eiropas tirgū;
- Eiropas Savienības piešķirto finanšu līdzekļu lietpratīgai izmantošanai;
- dažādu ierobežojumu atcelšanai vai samazināšanai ES jaunajām dalībvalstīm.

Mēs esam pret federālas Eiropas izveidi, kurā visu izlemtu atsevišķu valstu vienošanās. Skaidri jānodala nacionālo valstu kompetence, turpmāk to nesašaurinot.

Mēs esam par Eiropas institūcijām, kas pietuvinātas iedzīvotāju interesēm. To ir iespējams paveikt, realizējot pārdomātu politiku, kas tiks pakārtota Latvijas tautas interesēm.

Mēs esam spējīgi to paveikt!

A. *www.apollo.lv*



Ls. 5,50

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA



0306091671

2006-4
L252

Biogrāfiskajā vārdnīcā iekļautas
Latvijas Tautas padomes (1922–1934),
Satversmes sapulces (1920–1922),
Saeimas (1922–1934; 1993–2006),
Augstākās padomes (1990–1993) deputātu,
kā arī valdību ministru – latgaliešu – biogrāfijas.
Izdevumu papildina pārskats
par Latvijas neatkarības laiku latgaliešu
politiskajām partijām un politiķiem,
kā arī partiju programmatiskie dokumenti.

ISBN 9984-38-179-x



JUMAVA